

Tiistai 1.3.2016 klo 13.59—20.51

Täysistunto alkoi klo 13.59. Täysistunto päättyi klo 20.51.

Puhetta johtivat ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (13.59—16.49), puhemies Maria Lohela (16.49—18.52) ja toinen varapuhemies Paula Risikko (18.52—20.51).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle valtioneuvoston jäsenten sidonnaisuuksista (ministerit Soini, Stubb, Vehviläinen, Rehula, Orpo, Toivakka, Grahn-Laasonen, Tiilikainen, Rehn, Niinistö, Lindström, Mäntylä ja Berner)

Valtioneuvoston kirjelmä VN 1/2016 vp

Keskustelu

Työjärjestyksen mukaan eduskunta ei tee päätöstä asiasta. Asian käsittely päättyi.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2016 lisätalousarvioksi

Hallituksen esitys HE 9/2016 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu

14.01 **Valtiovarainministeri Alexander Stubb** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus tuo siis eduskunnan käsittelyyn vuoden 2016 ensimmäisen lisätalousarvion, ja me tuomme sen nyt poikkeuksellisen aikaisessa vaiheessa — normaalistihan nämä annetaan eduskunnalle vasta tuossa loppukeväästä. Syy tälle varhaiselle aikataululle on se, että on uusi Metsähallitus-laki, eli ministeri Tiilikaisen johdolla valmisteltu Metsähallitus-laki on paraikaa eduskunnan käsittelyssä, ja sen olisi tarkoitus astua voimaan huhtikuun alussa. Kuluvan vuoden talousarvioon ehdotetaan nyt tekstimuutoksia, jotta myös budjettipykälät vastaisivat uutta Metsähallitus-lainsäädäntöä. Hallitus tulee maksamaan voiton tuloutusta valtiolle käyttöoikeuskorvausten ja osinkojen perusteella, ja vanhan Metsähallituksen voiton tuloutusta aikaistetaan niin, että alkuvuoden 2016 voitto tuloutetaan

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

valtiolle poikkeuksellisesti jo tänä vuonna. Aikaistettu voiton tuloutus lisää kuluvan vuoden varsinaisten tulojen arviota 10 miljoonalla eurolla.

Metsähallitus-lain edellyttämien korjausten lisäksi olemme ottaneet sisään muutamia kiireellisiä muutoksia, jotka ovat seuraavat: 1) Liikennevirastolle esitetään 132 miljoonan euron valtuutta solmia palvelusopimus Arctia Icebreaking Oy:n kanssa uudesta jäänmurtaja Polariksesta. 2) Talvivaaran Terrafame Group Oy:n oman pääoman korottamiseen ehdotetaan 38,5 miljoonaa euroa toiminnan jatkumisen takaamiseksi. Vaikka siirtyvä rahausuma onkin neutraali peruutettavan summan kanssa, siirtyy 38,5 miljoonaa euroa nyt kuitenkin rasittamaan kehysmenoja. 3) Hallitus etenee kiireellisesti myös Turkille annettavan pakolaisavun koordinoinnin kanssa, ja tässä on kyse EU-päätöksestä johtuvasta kokonaisuudesta, jossa varsinaisen kehitysyhteistyön määrärahaa ehdotetaan korotettavaksi 8,3 miljoonalla eurolla, ja tämä on meidän osuutemme tästä EU:n 3 miljardin euron paketista. Kokonaisuudessaan Suomen kansallinen maksuosuus on 28,4 miljoonaa euroa, josta loput jakautuvat vuosille 2017 ja 2018.

Sitten on tukku pienempiä lisäyksiä, jotka löytyvät lisätalousarviosta. Ne sisältävät ehdotukset: Muun muassa 1,7 miljoonaa euroa peltipoliiseihin, myös kansallispuistojen perustaminen Suomussalmen Hossaan ja Moilasenvaaralle sekä Kuusamon Julman-Ölky alueelle. Tämä kokonaisuushan liittyy meidän 100-vuotisjuhlavuoteen ja on yksi hallituksen kärkihankkeista. Määrärahan lisäys vuodelle 2016 on 2 miljoonaa euroa. Lisätalousarvioesitys sisältää myös ehdotuksen Pietari-säätiölle myönnettävästä 375 000 euron ylimääräisestä avustuksesta.

Arvoisa puhemies! Lopetan muutamiin lukuihin. Eli tämän esityksen myötä esitämme, että talousarvion varsinaisten tulojen arvioita korotetaan 10 miljoonalla eurolla ja määrärahoja lisätään 50,9 miljoonaa euroa. Näin ollen esitämme, että valtion nettolainanottoa lisätään 40,9 miljoonalla eurolla. Valtion nettolainanotto on siis tänä vuonna arvion mukaan yhteensä noin 5,4 miljardia euroa, ja valtionvelkaa tämän vuoden lopulla arvioidaan olevan noin 105 miljardia euroa, mikä on noin 50 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteen. Tästä seuraa, että jakamattomaksi varaukseksi jää lisätalousarviovaraus 300 miljoonaa euroa, ja lisäksi vuodelta 2015 siirtynyttä jakamatonta varausta on vielä käytettävissä tälle vuodelle 151 miljoonaa euroa.

Hallituksen kehysriihiprosessi etenee tulevalle viikolla valtiovarainministeriön ja muiden ministeriöiden kahdenvälisillä neuvotteluilla, ja huhtikuussa pääsemme sitten jälleen kerran keskustelemaan talouden isosta kuvasta, kun hallituksen kehyspäätos tulee eduskunnassa käsiteltäväksi.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Asia antanee aiheen pieneen debattiin. Pyydänkin siis nyt niitä, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta.

14.06 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tämä lisäbudjetti tuli tänne käsittelyyn, olin aivan varma, että hallitus nyt reagoi tähän edelleenkin pahenevaan työttömyystilanteeseen ja on valmis ottamaan konkreettisia toimia työllisyyden hyväksi. Me tiedämme, että pitkäaikaistyöttömyys on nyt hyvää vauhtia räjähtämässä käsiin, ja se on seurauksena siitä, että työllisyyden hoidon määrärahoja on leikattu. Mutta pettymykseksi joudun toteamaan, että ei täällä oikeastaan ole mitään tähän aihealueeseen liittyvää. Kun ministeri esitteli budjetin, niin siinä kävi selvästi ilmi, että nyt ollaan siinä ti-

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

lanteessa, että puheista huolimatta velanoton määrä vain kasvaa, koska työllisyystoimet eivät ole ollenkaan riittäviä. Ajattelisin niin, että tämä tuloratkaisu antaisi (Puhemies koputtaa) mahdollisuuden hallitukselle satsata myös omilla toimillaan työllisyyteen. Onko tällainen suunnanmuutos odotettavissa tämän kevään aikana?

14.07 Kari Uotila vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin valtiovarainministeri totesi, tämä tuli kiireisellä aikataululla. Tähän lisäbudjettiin on pystytty kuitenkin tässäkin aikataulussa sijoittamaan erittäin isoja periaatteellisia ja myöskin taloudellisesti erittäin suuria ratkaisuja, mutta työttömyyteen, työllisyystilanteeseen, niin kuin edustaja Heinäluoma totesi, ei ole aikaa riittänyt paneutua, ja sitä täytyy todella ihmetellä. Eduskunnan budjettivallan ja eduskunnan taloudellisen päätöksenteon kannalta ehkä suurin on kyllä Talvivaara-kysymys. Ja vaikka tässä annetaan tämä 38,5 miljoonaa ja se tapahtuu tällaisena sisäisenä siirtona teknisesti, niin on aivan selvää, että tähänhän tämä ei jää, ja on odotettavissa, että jo ennen kesätaukoa eduskunnan edessä on huomattavasti suuremmat vaatimukset Talvivaaran pääomittamisesta ja rahoittamisesta. Olisin toivonut, että valtiovarainministeri olisi muutamalla sanalla tätä valottanut, koska se on todella iso kysymys ja siitä ollaan huolissaan sekä ympäristön, työllisyyden että muiden seikkojen, ennen kaikkea myöskin budjettitalouden, näkövinkkelistä.

14.08 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä lisätalousarviossa on tärkeitä ajankohtaisia määrärahoja. Tuossa edustaja Uotila viittasi tähän Terrafame Oy:hyn. Sen tavoitteena on tietenkin sen osalta mahdollisimman hyvä ratkaisu, nyt toiminnan turvaaminen, ja sitten, myöskin valtiovarainvaliokunnalle annettujen selvitysten mukaan, minusta oli hyvä kuulla, että siinä on varauduttu kaikkiin eri vaihtoehtoihin.

Parhaillaanhan Suomessa tehdään todella tärkeitä sopimuksia työllisyyden parantamiseksi. Minusta tämmöistä taivastelua, mitä edustaja Heinäluoma tässä nyt teki, voidaan joka istunnossa tehdä, mutta kyllä meidän on tärkeätä todellakin saada työllistämisen ja työllisyyden edellytyksiä laajemmin Suomessa parannettua. Valtion mahdollisuudethan, valtion rahoituksen turvin, siinä ovat rajalliset.

14.09 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei tässä mistään taivastelusta ole kysymys vaan siitä, että aika kuluu, tiimalasissa hiekka vähenee, ja kun hallitus ei itse tee täällä työllisyyden hoidon puolella yhtään mitään, niin lopputulos on kasvava työttömyys edelleenkin. Kun täällä aikaisemmin ministeri on sanonut ja moneen kertaan kertonut meille, että hallituksen tavoite on 110 000 työpaikkaa, niin se oli se tavoite vuosi sitten. Mutta oletteko, ministeri Stubb, laskenut, mitä se on nyt, kun työpaikkojen määrä on vain vähentynyt? Te olette jo 120 000:n tavoitteessa loppuvaalikauden osalta. Ja kun ei tehdä työllisyyden hyväksi hallituksen toimesta mitään, niin lopputuloksena on, että valtion velkaantuminen pahenee ja tänne tuodaan yhä uusia, suurempia lukuja valtion velkaantumisesta, ja sitten ajaudutaan siihen leikkauskierteeseen, josta ministeri Stubb meitä varoitti ollessaan pääministeri ennen eduskuntavaaleja. Te olette kertonut, että kehysriihen valmistellaan uusia leikkauksia. Joten peräänkuulutan sitä, että pitäisi hallituksen omissakin toimissa näkyä tämä työllisyystavoite.

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Tähän otteluun vielä edustaja Vanhanen, vastauspuheenvuoro.

14.10 Matti Vanhanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me olemme juuri joulukuussa tälle vuodelle talousarvion laatineet, ja siinä on myös työllisyyteen liittyen määrärahoja olemassa. Tämä lisätalousarvio on selvästikin vastaus näihin muutamaankuuttiin kysymykseen, jotka pitää hoitaa. Tämän viikon ylivoimaisesti tärkein työllisyyden ja kasvun kannalta oleva prosessi käydään nyt siinä keskustelussa, jossa yritetään yhteiskuntasopimus saada aikaan. Mikäli se saadaan satamaan riittävän kunnianhimoisella tavalla, niin se on työllisyyden ja kasvuinvestointien kannalta valtavan paljon tärkeämpi kuin tämä muutaman kymmenen miljoonan käyttäminen tiettyihin tarkoituksiin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja vielä vastauspuheenvuorot tähän keskusteluun, edustaja Arhinmäki ja edustaja Turunen, ja sen jälkeen menemme debatissa eteenpäin.

14.11 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Työttömyysmäärärahoja leikattiin viime vuodesta tälle vuodelle, ja työttömyys on entisestään kasvanut, erityisesti pitkäaikaistyöttömyys. Jos hallituksen tavoite olisi todella pitkäaikaistyöttömyyteen puuttuminen ja työllisyyden parantaminen, niin ensimmäisessä lisätalousarviossa pitäisi parantaa mahdollisuuksia työllistää ihmisiä, luoda työpaikkoja.

Arvoisa puhemies! Nyt tässä ollaan valmistelemassa Metsähallituksen yhtiöittämistä. Siihen ei ole mitään EU:n painetta tai velvoittavaa puolta, ja sitten samaan aikaan tehdään tätä työmarkkinaratkaisua, jota hallitus haluaa kutsua yhteiskuntasopimukseksi. Tosin tänään hallitus on ilmoittanut, että ei sovitettu riittävästi, vaikka siinä jo ollaan viemässä pienipalkkaisilta naisilta julkisella sektorilla lomarahoja ja niitä ollaan antamassa yksityisille yrityksille — tulonsiirto arviolta 2 500 miljoonaa euroa.

14.12 Kaj Turunen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on nyt opposition suulla kovasti toivotettu sitä, ettei työllisyyttä hoideta eikä siihen laiteta rahaa, mutta jos katsoo nyt valtiovarainministerin esittelyn, niin ihan nopeastikin laskien 170 miljoonaa laitetaan nimenomaan työpaikkoihin, työpaikkojen säilymiseen: 132 miljoonaa euroa Arc-tia Icebreakingille ja Talvivaaraan 38,5 miljoonaa. Nämä ovat juuri sellaisia asioita, joilla hoidetaan työllisyyttä, pidetään työpaikoista kiinni.

Mitä tulee tähän Metsähallitukseen, niin tämä aikataulu on tässä Metsähallituksen osalta se, että tämän keissin täytyy olla hoidettuna kuitenkin huhtikuun 17. päivään mennessä. Tämä yhtiöittäminen tältä osin on ainut järkevä ratkaisu. Kaikennäköinen kansalaisten (Puhemies koputtaa) pelottelu suomalaisen kansallisomaisuuden myymisestä on aivan turhaa.

14.14 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Elinkeinoministeri Olli Rehn ei ole pystynyt tässä salissa vastaamaan lukuisiin kysymyksiin siitä, miten hallitus pystyy vakuuttamaan yhdenkään sijoittajan, puhumattakaan meistä päättäjistä tässä salissa, siitä, että Talvivaaran kaivos pystyisi tuottamaan markkinaehtoisesti voittoa. Olemme saaneet vain pettyä kerran toisensa jälkeen.

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

Kysynkin teiltä, arvoisa valtiovarainministeri Alexander Stubb: jos nikkelin maailmanmarkkinahinta ei tuplaannu, jos kaivoksen prosessien toimivuudesta ei saada vakuuksia, jos Vaasan hallinto-oikeuden päätös viivästyy, valmistautuuko hallitus Talvivaaran kaivoksen hallittuun alasajoon?

14.14 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Talous ja työllisyys ovat kaiken a ja o, ja niissä on onnistuttava, ja on myönteistä, että yhteiskuntasopimuksessa nyt on tahtoa tehdä ratkaisuja ja sopimuksia. Kaikki päätökset, joita tehdään tässä salissa, pitäisi aina tehdä työn kautta, ajatella, lisäävätkö ne työtä vai vähentävätkö ne työtä.

Kiitos tässä lisätalousarviossa kuuluu ennen muuta Julman-Ölkyn kansallispuiston perustamisesta. Suomi 100 vuotta -kansallispuiston perustaminen on merkittävä asia, mutta huoleni liittyy tuohon samaan Talvivaaraan. Vajaa vuosi sitten annoimme 200 miljoonaa rahaa sinne, se raha on mennyt, nyt annamme 38 miljoonaa, ja hetken kuluttua on mennyt se 300 miljoonaa, mikä olisi sen hallittu alasajo maksanut. Kuka laittaisi tähän omaa rahaansa nyt kiinni? Olisi tärkeää, että elinkeinoministeri Rehn ja ympäristöministeri Tiilikainen olisivat myös paikalla tässä keskustelussa, kun Talvivaaran, Terrafamen jatkosta keskustellaan. Olen itse tähän valitettavasti aika lailla kriittinen. En ole sitä ennen ollut (Puhemies koputtaa) mutta nyt olen. (Eduskunnasta: Syystäkin!)

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoiset edustajat, myönnän nyt juuri tähän keskustelun osaan, Talvivaaraan liittyen, muutaman vastauspuheenvuoron, ensimmäisenä edustaja Turunen ja sen jälkeen edustaja Suutari ja sitten edustaja Korhonen. Näillä mennään. (Li Andersson: Toivottavasti naisetkin saavat puheenvuoron!)

14.16 Kaj Turunen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt edustaja Heinonen käytti oikein oivallisen puheenvuoron, mutta täytyy nyt oikaista kuitenkin siinä, että tämä 38,5 miljoonaa ei ole sen 200 miljoonan päälle vaan aivan sitä samaa rahaa, joka myönnettiin jo aiemmin, se 200 miljoonaa. Siellä pussin pohjalla on vielä tämä 38,5 miljoonaa, joka nyt teknisesti käytetään sitten tähän näin.

14.16 Eero Suutari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todella on niin, että tässä on kysymys samasta rahasta, tässä Terrafamessa vain teknisesti siirretään se pääomaksi. Nämä asiat minun mielestäni on syytä käsitellä ihan tarkasti, ja ne käydäänkin valtiovarainvaliokunnassa nimenomaan siellä elinkeinojaostossa, ja voisi sanoa, että on saatu hyvät selvitykset siitä, että se tuotanto on sillä tavalla kasvussa siellä, että mikäli maailmanmarkkinahinta kasvaa odotetusti, niin meillä saattaa olla ihan hyvät mahdollisuudet sieltä saada myös tuloja ja työllistettyä ne 800 kainuulaista, mitkä tällä hetkellä siellä ovat töissä.

14.17 Timo V. Korhonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on työllisyysrahoitusta painotettu, ja täytyy sanoa, että Terrafamen lisärahoituspääomittaminen vajaalla 40 miljoonalla eurolla on tässä tilanteessa nimenomaan työllisyysrahoitusta niin monella tavalla. Kaivos työllistää tällä hetkellä noin 800 ihmistä suoraan, ja se on maakunnassa, jossa työttömiä tällä hetkellä on noin 6 000, valtava työllistäjä. Totta kai tähän liittyy monia kysymysmerkkejä: toimiiko liuotusprosessi varmasti, mikä on lopputuotteitten,

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

nikkelin hintataso, vesilupaprosessi on auki, eli näitä jos-kysymyksiä on paljon. Mutta voidaan tässä tilanteessa myös kysyä, että jos käykin niin, että kaikki nämä ongelmat pystytään hoitamaan, niin mikä valtava myönteinen merkitys Terrafamella on sen jälkeen.

Kaikkien näitten jos- ja kun-kysymysten jälkeenkin itse olen edelleen vahvasti sitä mieltä, että Terrafamea on syytä rahoittaa, pääomittaa tavalla, jota hallitus esittää.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän tähän keskustelun osaan vielä yhden puheenvuoron, edustaja Halmeenpää, ja sitten menemme debatissa eteenpäin.

14.18 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Työllisyys on tärkeä asia, ja Kainuun työllisyys on tietysti itsellenikin erityisen tärkeä asia, kun omasta vaalipiiristä on kyse. Mutta kovin kalliiksi tällä tavalla työllistäminen valtiolle tulee. Jos lasketaan mukaan kaikki lisätalousarviobudjetit, mitä Talvivaaraan, Terrafameen on tehty, lasketaan mukaan Solidiumin sijoitukset, Finnveran kautta mennyt rahoitus, niin kyllä tässä on työllistetty jo yli puolella miljardilla eurolla. Mutta onko saatu haluttua tulosta, markkinaehtoisesti toimivaa kaivosta ja metallia maailmanmarkkinoille? On saatu aikaan paljon työtä, yksi iso konkurssi ja huomattavia ympäristöongelmia. En ole kyllä aivan vakuuttunut siitä, että tällä tavalla työllistämisen pitää jatkua. Mutta jos me siirrymme hallittuun alasajoon, kyllä sekin työllistää kainuulaisia vuosikausiksi eteenpäin.

14.19 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä meidän, valtiovarainministeri, pitää nyt nostaa kissa pöydälle ja todeta se, että meidän pitkäaikaisytyöttömyytemme on kasvamassa noin 19 prosenttia ja samaan aikaan te leikkaatte työllisyysmäärärahoja tälle vuodelle. Meillä on jälleen lisätalousarvio käsillä, josta puuttuvat tyystin työllistämistoimet. Hallitus puhuu työllisyydestä, mutta teot puuttuvat täysin. Nyt olette saaneet liikkumatilaa, kun neuvotteluesitys on syntynyt. Olisi järkevää ja viisasta muuttaa talouspoliittista linjaa työllistävämpään suuntaan.

Puhemies! Kehysriihi on oiva paikka muuttaa tätä suuntaa. Sen sijaan, että lupaisitte siellä työllistäviä toimia, puhutte lisäleikkauksista, jotka olisivat täysin tuhoisia. Samaan aikaan kehysriihessä, arvoisa ministeri, teidän on voitava korjata eläkkeensaajien verotukseen liittyvä vääryys. Saammeko näitä vastauksia kehysriihestä? (Eero Heinäluoma: Hyvä kysymys!)

14.20 Sampo Terho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kommentoida ensin yleisemmin tätä lisätalousarviota. Olen erittäin tyytyväinen siitä, että se on tuotu hyvissä ajoin tämän Metsähallitus-lain edistämiseksi ja meillä on hyviä kohtia tässä useita, jotka ovat nimenomaan ajankohtaisia. Korostan tätä Turkille annettavaa apua. Me olemme saaneet paljon kritiikkiä hallituksessa myös siitä, että kehitysapua on leikattu. No, nyt reagoidaan nimenomaan siihen tilanteeseen, mikä todellisuudessa on juuri käynnissä. Annettu apu sinne lähtöalueelle ja sen lähettyville on panos—tuotos-suhteeltaan huomattavasti tehokkaampaa, ja on hyvä, että tähän reagoidaan.

Mitä tulee tähän työllisyyteen, niin eikö nyt jo ole erittäin selväksi tullut, että se on hallituksen ykkösasia? (Välihuutoja vasemmalta) Se on kaiken meidän suuren suunnitelmamme maali ja kohde ja keskiössä kaikissa meidän keskeisissä ratkaisuisamme. Tämä lisätalousarvio ei ole se työkalu, jolla vastataan tähän ongelmaan. Tämä on pieni osa suuressa budjetissa. Kuten jo ministeri totesi, kehysriihessä tähän puututaan seuraavan kerran ja

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

koko ajan tulevat ne suuret päätökset ja uudistukset, jotka todella ratkaisevat tämän ongelman.

14.21 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me puhumme työllisyydestä, mutta samalla kuulimme valtiovarainministerin puheessa, että hallitus esittää 1,7 miljoonan euron lisämäärärahoja peltipoliisien eli valvontakameroiden hankintaan. Päätöstä perusteellaan muun muassa sillä, että hankinta maksaa itsensä nopeasti takaisin lisääntyvien sakkotuottojen muodossa. Yksi hallitusohjelman tavoitteista on myös, että oikeusturvaa toteutetaan tehokkaasti ja että rangaistukset vastaavat ihmisten oikeustajua. Voidaan perustellusti kysyä, ovatko hallituksen esityksen perustelut kestävällä pohjalla. Ei ole oikein, että hallitus käyttää sakkoja keinona tilkitä valtiontaloutta. Rangaistuksia, valvontaa tai sääntöjä ei tule asettaa taloudellisiin perustein.

14.22 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työn ja yrittäjyyden edistäminen on hallituspolitiikan ykkönen, siinä haluan hallitusta kannustaa. On hyvä, että ollaan oltu sitkeitä yhteiskuntasopimusasiassa, ja kun nyt sopimus on syntymäisillään, kokonaisuus on ratkeamassa, niin kysyn: onko varmasti niin, että hallitus pitää kiinni myöskin siitä, että vanhemmuuden kustannusten tasaukseen johtava kertakorvaus on myöskin tulossa lainsäädäntönä tänne eduskuntaan?

Lisätalousarvio käydään huolella läpi valtiovarainvaliokunnassa, mutta haluan sanoa, että on tärkeää, että kaiken taloudellisen tiukkuuden keskellä tehdään tärkeitä arvovalintoja. Tässä lisätalousarviossa on myöskin määräraha sille, että Istanbulin sopimuksen mukainen lähisuhdeväkivallan uhreille tarkoitettu 24/7-puhelin saa määrärahat ja THL ryhtyy tätä koordinoimaan. Tämä on erittäin hyvä ja tärkeä merkki siitä, että tämä hallitus on myöskin tasa-arvon hallitus. Kiitos siitä.

14.23 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan, kuten edustaja Terho totesi, tällä lisätalousarviolla ei työllisyyttä korvata tai paranneta. Ja sehän tässä ihmetyttää juuri sen takia, että se budjetti, jonka kanssa me elämme nyt, näyttää jo nyt, että kohta työllistämiseen, starttirahoihin tarkoitettut rahat uhkaavat loppua. Sen takia, juuri hallituksen omien valintojen takia, tässä olisi nyt ollut mahdollisuus ja olisi pitänyt jo muuttaa linjaa.

Mutta, arvoisa puhemies, se on totta, että nyt saatu ratkaisuesitys työmarkkinoilta toteutuessaan antaisi mahdollisuuden hallitukselle tarkistaa linjaansa. Nimittäin ongelmahan on se, että mahdolliset työehtosopimukset tulevat voimaan vasta vuonna 17. Kaksi vuotta menee, kello käy, Hakulista ei näy. Hyväksyykö kokoomus nyt tämän ratkaisun, ja aiotteko nyt muuttaa työllistävämpään, tasapuolisempaan linjaan hallituksen politiikkaa tulevassa kehysriihessä? Nyt teillä olisi siihen mahdollisuus, jos tästä sopimus syntyy.

14.25 Antti Rantakangas kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä haluan kiittää SDP:tä — kiittää siitä, että te lopetitte yhteiskuntasopimuksen kampittamisen ja vastustamisen (Välihuutoja) aivan viime hetkellä. Nyt meidän yhteisesti pitää huolehtia, että se menee myöskin satamaan. Te olette kyllä aktiivisesti unohtaneet tämän hallituksen talouspolitiikan kokonaisuuden, joka lähtee siitä, että yhteiskuntasopimuksen lisäksi toteutetaan rakenneuudistuksia, joilla muun muassa sote-kustannusten nousua pystytään hillitsemään tulevinä vuosina, ja nämä kärkihankkeet, 1,6 miljardia euroa seuraavien vuosien

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

aikana muun muassa biotalouteen, koulutukseen, byrokratian purkuun, työllistämiseen, yrittäjyyteen ja infran parantamiseen. Tämä muodostaa kokonaisuuden, joka tähtää siihen, että Suomen asiat saadaan kuntoon ja Suomi saadaan nousuun. Siinä toki tarvitaan meitä kaikkia, mutta haluan myös sanoa sen, että kuten täällä aiemmissa keskusteluissa on todettu, opposition vaihtoehdot ovat olleet valitettavasti huteralla, tyhjällä pohjalla.

Ja se on sanottava, että kertaluontoisesti voi ottaa Suomen Pankista ja Sitrasta, mutta vain yhden kerran. Ei sille voi tulevaisuutta rakentaa.

14.26 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En tiedä, missä mielikuvitusmaailmassa Rantakangas oikein on elänyt, jos hän ei ole huomannut, että moneen kertaan tarjosimme apua. Ja näyttää siltä, että heti, kun hallitus kuunteli oppositiota — jädyytti näitä pakottavia lakeja — syntyi tilaa ratkaisulle, ja nyt näyttää siltä, että on mahdollisuus, että saadaan ratkaisu aikaiseksi.

Ja vielä, edustaja Rantakangas, mitä tulee tähän höttöön, muistanko oikein, että te esittitte viime kaudella ollessanne oppositiossa, että 600 miljoonaa euroa harmaasta taloudesta tuosta vain ilman mitään ohjelmaa? Pääministeri Sipilä varmaan sanoisi, että tämä on aikamoista höttöä, omalle vaihtoehtobudjetilleen.

Mutta, arvoisa puhemies, kysymys: hyväksyykö kokoomus tämän sopimuksen, ja aiotko te muuttaa linjaa tulevassa kehysriihessä? Jos tämä nyt syntyy, se luo vakautta. Teillä olisi mahdollisuus ottaa työllistäviä toimia käyttöön tässä ja nyt. Milloin toteutatte Rinteen mallin?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Viime vaiheessa vastauspuheenvuoro kääntyi edustaja Zyskoviczille. (Naurua)

14.27 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Työllisyysmäärärahoilla on oma roolinsa työllisyyden kehityksessä, mutta kuten esimerkiksi edustajat Ala-Nissilä ja Vanhanen ovat täällä todenneet, niin luonnollisesti yleinen talouspolitiikka on kaikkein vaikuttavinta. Tähän liittyy nyt tämä tekeillä oleva laaja työmarkkinasopimus.

Todettakoon nyt ensin, kun hallitusta moititaan, että ikinä tällaisia neuvotteluprosesseja ja tällaista miinusmerkkistä ratkaisua ei olisi syntynyt ilman sitä, että hallitus on painanut päälle. Tällä sopimuksella tulee olemaan merkittävä työllisyysvaikutus. Puhutaan kymmenistä tuhansista työllisistä.

Mitä sitten tulee kokoomuksen ja hallituksen suhtautumiseen, niin hallitus tällä hetkellä tarkastelee syntynyttä neuvottelutulosta, tarkastelee sitä julkisen talouden vaikutusten kannalta, tarkastelee siltä kannalta, pyritäänkö siinä rajaamaan hallituksen toimintaa säästöjen ja uudistusten osalta, ja tarkastelee sitä sen osalta, mitä paikallisesta sopimisesta on tarkoitettu. Sen jälkeen hallitus tekee omalta osaltaan lopullisia ratkaisuja.

14.28 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Talvivaaran kaivos on tärkeä työllistäjä Kainuussa, ja se puhuttaa paljon meidän vaalipiirissämme, mutta tämän lisätalousarvion äärellä herää vakava kysymys, milloin veronmaksajien rahan kaa-taminen Talvivaaraan loppuu. Ei ole järkeä ylläpitää kannattamatonta ja ympäristön kannalta haitallista kaivostoimintaa, mikäli ei ole uskottavaa näkymää siitä, että kaivosprosessi saadaan toimimaan, toiminta tulee kannattavaksi ja ympäristöongelmat saadaan hoidet-

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

tua. Ja ennen kuin eduskunta myöntää tämän ehdotetun lisämäärärahan, sen tulee saada kattava ja luotettava selvitys kaivoksen todellisista toimintaedellytyksistä. Mainospuheet ja katteettomat toivomukset nikkelin maailmanmarkkinahinnan noususta eivät enää riitä.

Kaivoksen alasajokin toki maksaa, mutta jos näkymää kannattavuudesta ei ole, on surullisena todettava, että on järkevämpää ja halvempaa käyttää julkiset rahat kaivoksen hallittuun alasajoon kuin jatkuvasti pumpata lisärahaa kannattamattomaan toimintaan. Kysyisin: eikö voitaisi Kainuun työllistämistoimintaa tehdä kestävämmällä tavalla (Puhemies koputtaa) kuin tällä tavalla?

14.29 Susanna Huovinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Aivan ensiksi haluan minäkin yhtyä tuohon edustaja Heinosen ihmettelyyn siitä — kun lisäbudjetissa on näin merkittäviä asioita kuin tämä Metsähallitukseen liittyvä kysymys ja Terrafameen liittyvä kysymys — että olisi ollut suotavaa, että asianomaiset ministerit olisivat myös tässä salissa keskustelemassa näistä asioista. Valiokuntakäsittely on tietenkin tärkeä, mutta tämä on se julkinen areena, jolla näitä asioita pitäisi kyetä selvittämään.

Puhemies! Eri puolilta Suomea kuuluu nyt erittäin huolestuneita yhteydenottoja nimenomaan työllisyyden osalta. Starttirahoista on pulaa. Ihmisille sanotaan eiota tuolla työvoimapalveluissa. Siksi haluan kyllä kysyä, mitä te, ministeri Stubb, näille nyt työttömänä oleville ihmisille haluatte sanoa, koska se, että me nyt kerromme säilyttävämme olemassa olevia työpaikkoja, ei riitä heille. He tarvitsisivat polkuja työelämään, ja niitä polkuja ei synny ilman, että tulee myöskin rahoitusta näille tärkeille toimijoille. Ja te leikkaatte. Mikä on tämä yhtälö tässä?

14.30 Elsi Katainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansalaisten turvallisuudentunnetta koetellaan nyt niin ulkoapäin kuin myöskin sisäisen turvallisuuden osalta, ja nythän tässä lisäbudjetissa ollaankin poliisitoimintaan ehdotettu 1,7 miljoonaa euroa lisää kohdistuen tähän peltipoliisitoimintaan ja siihen liikenneturvallisuuteen. Ei ollenkaan huono kohde sinänsä. Tässä tietysti tiukassa tilanteessa pyritään suuntaamaan varoja enemmän toimistotiloista kohti toimintaa ja samalla sitten noin seiniä vähentämällä pyritään myöskin niitä poliisien työpaikkoja säilyttämään, mikä on näin työvoimapolitiittisestikin tietysti viisautta, puhumattakaan sitten sisäisestä turvallisuudesta.

Tietysti täytyy jo kysyä sitä, että joko ollaan siinä tilanteessa, että poliisimiehiä ei enää voida vähentää, vaan että nimenomaan siihen on jatkossa suunnattava. Nyt sitten kun sisäisen turvallisuuden ohjelmaa ollaan työstämässä ja aloittamassa, niin tähänkin on kiinnitettävä huomiota.

Tosin sitten on hyviä kokemuksia myös digitalisaatiosta ja palveluautoista. Muun muassa Keski-Suomessa on tällainen palveluautojärjestelmä ollut ja siitä on ollut hyviä (Puhemies koputtaa) kokemuksia, ja jos valtiovarainministeri tietää tästä jotain, (Puhemies: Nyt on aika reilusti aika ylitetty!) niin kuulemme kyllä vastauksen.

14.32 Kai Mykkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin tästä työllistämiskysymyksestä: Ehkä se kuvaa tätä vasemmisto-opposition tempputyöllistämiskysymystä, että täällä penätään joidenkin kymmenien miljoonien määrärahoja budjettiin, kun samaan aikaan valtakunnassa käydään nimenomaan ratkaisevaa viikkoa sen osalta, saadaanko oikeasti Suomen kilpailukykyä pelastettua, saadaanko oikeasti nimenomaan niitä työttömiä työllistettyä riittävän alhaisella kynnyksellä. Haastehan tässä nyt erityisesti on

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

muodostumassa tämän verotuksen puolelle siitä, sisältääkö tämä käsillä oleva paketti riittävät elementit tuloverotuksen alentamiseen.

Onneksi joka tapauksessa tietysti meillä on tulossa kysymyksiä, esimerkiksi sote-alueiden rahoituksen yhteydessä, joissa täytyy miettiä verotuksen painopistettä valtion puolella uudelleen. Toivoisin, että jos kerran täällä näin voimakkaasti ollaan työllisyydestä kiinnostuneita, niin siinä vaiheessa eduskunnan selvä enemmistö ajaisi sitä, että verotuksen painopistettä siirretään nimenomaan työn verottamisesta muihin verolajeihin, joilla on pienempi vaikutus kuin työn ja yrittämisen verotuksella tämän maan pelastamisen hankaloittamiseen. Toivon, että tämä näkyy siinä vaiheessa, kun veroista päätetään. — Kiitos.

14.33 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei se ole mitään tempputyöllistämistä, kun joku haluaa aloittaa yritystoiminnan ja tarvitsee siihen starttirahaa, tai se, että yritys saa tukea siihen, että pystyy työllistämään työttömän ihmisen. Se on nimenomaan niitä toimia, joilla ihmiset, jotka ovat pulassa, työttöminä, pääsevät kiinni. Viime vuonna työllisyysmäärärahat loppuivat kesken kesäkuun alkupuolella, ja niitä rahoja leikattiin tähän vuoteen — samaan aikaan, kun työttömyys on kasvanut. Ja nyt sanotaan, että ratkaisu on tämä niin sanottu yhteiskuntasopimus. Kysyisinkin valtiovarainministeri Stubbilta, että kun työaikaa pidennetään, niin miten se lisää työllisyyttä, miten työttömät saavat enemmän työpaikkoja tai miten se, että siirretään ostovoimaa arviolta 2 500 miljoonaa euroa työntekijöiltä yrityksille, tämä ostovoiman leikkaus, lisää työllisyyttä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vastauspuheenvuoro, edustaja Kiljunen, ja muutaman puheenvuoron jälkeen on sitten ministerillä vastauspuheenvuoro.

14.34 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nuoriin ja työvoimapaalveluihin panostaminen on totaalisesti unohtunut hallituksessa. Tässäkään talousarviossa, joka meillä on tänään täällä käsittelyssä, ei ole panostettu nuoriin eikä pitkäaikaistyöttömiin lainkaan. Hallituksen toimettomuus näkyy muun muassa siinä, että palkkatukityössä on 17 prosenttia vähemmän, työkokeilussa 22 prosenttia vähemmän sekä työvoimakokeilussa noin 17 prosenttia vähemmän työntekijöitä kuin viime vuonna. Elikkä hallitus ei todellisuudessa panosta pitkäaikaistyöttömiin ja nuoriin lainkaan. Me tiedämme, että nyt tämä työllisyysmäärärahojen lisääminen ja nuoriin panostaminen on kannattava investointi ja pysyvä syrjäytyminen yhteiskunnasta maksaa jokaisen nuoren kohdalta noin miljoona euroa. Miten te perustelette sen, että te annatte nuorten syrjäytyä, kun samanaikaisesti tiedätte, että se tulee maksamaan jokaisen nuoren kohdalta noin miljoona euroa? Mikä on se tulevaisuuteen panostus, johon te nyt, ministeri Stubb, suuntaatte?

14.35 Sampo Terho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä opposition kritiikki on meille kyllä tuttua jo edellisistä keskusteluista, mutta kerrataan: Kilpailukyky on se, mikä tuottaa Suomeen yksityissektorin työpaikkoja. Yksityissektorin työpaikat ovat ne, jotka vahvistavat valtiontaloutta eivätkä heikennä sitä. Näistä teidän keinoistanne voisi päätellä, että meillä on aivan eri käsitys siitä, kuinka vaikeassa tilanteessa Suomi on ja kuinka suuria uudistuksia tarvitaan.

Kun te katsotte yhtä lisäbudjettia ja valitatte, että tässä ei ole sitä ja tätä ja tästä puuttuu tämä ja tuo ja mitään ei muka tehdä, niin kyllä minä ihmettelen, ettekö te ole seuranneet lainkaan, mitä muuta hallitus koko ajan tekee. Juuri tällä viikolla on valmistumassa aivan

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

historiallinen muutos tähän Suomen pitkään jatkuneeseen negatiiviseen kierteseen. Meillä on tulossa historiallinen käänne, ja te penäätte muutamia pieniä miljoonia tässä lisätlousarviossa. Todellisuudessa meillä on tapahtumassa niin paljon, että nyt vaikuttaa enemmän siltä, että te ette jotenkin suostu näkemään sitä, mitä on tapahtumassa. Me olemme nimenomaan ratkaisemassa nämä kysymykset, mitä te haluatte, niillä areenoilla, missä ne oikeasti on mahdollista ratkaista, (Paavo Arhinmäki: Konkreettisesti miten?) siten, että Suomi saa kilpailukykyä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja vielä vastauspuheenvuorot, edustaja Alanko-Kahiluoto, edustaja Salolainen ja edustaja Kari, ja sen jälkeen ministerillä vastauspuheenvuoro.

14.36 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy kyllä ihmetellä tuota tyhjän puheen määrää. Sampo Terho kehuskelee sillä, että hallitus on tekemässä historiallisen käänteän, mutta mitään konkretiaa ei tule siitä, että mikä se käänne on ja miten se tehdään.

Mitä tulee tähän Terrafamen edelleenrahoittamiseen, niin täytyy sanoa, että jos melkein mihin tahansa Kainuussa suunnattaisiin nuo samat määrärahat, niin saataisiin enemmän työpaikkoja kuin pumpaamalla Talvivaaran likakaivoon. On vaikea löytää vastaavaa ympäristökatastrofia, vastaavaa konkurssia, vastaavaa likakaivoa ja turhaa hanketta, kun vertaa tähän Talvivaaraan. Ainoastaan Suomen turhat ydinvoimahankkeet tuntuvat vetävän tälle enää vertoja.

Ja mitä tulee tähän yhteiskuntasopimukseen, jota täällä on kiitelty, niin siinähan itse asiassa siirretään taas matalapalkkaisilta naisaloilta rahaa yksityisten yritysten tukemiseen. Miten hallitus aikoo vastata siitä, että kokonaisuus tästä yhteiskuntasopimuksesta on sitten kuitenkin lopulta oikeudenmukainen, (Puhemies koputtaa) ettei vain kiusata taas pienipalkkaisia naisia?

14.38 Pertti Salolainen kok (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Talvivaaran kaivos ei ole elinkelpoinen. Ei ole esitetty mitään sellaista, mikä ainakaan minut saisi uskomaan, että se on tulevaisuudessa elinkelpoinen. Mitään sellaista en ole nähnyt. Sitä paitsi koko projekti on auki siinä mielessä, että Nuasjärven purkuputki ei ole vielä saanut lainmukaista päätöstä. Jos se kaatuu, siihen menee mukkelis koko kaivos.

Tässä on tapahtumassa aikamoisia ympäristöriskoksia, joiden maksaminen tulevaisuudessa täytyy joka tapauksessa hoitaa. Nyt valtiovarainvaliokunta on todella kovan paikan edessä. Heidän täytyy nyt objektiivisesti katsoa, mikä tämä tilanne todella on: heitetäänkö 40 miljoonaa hukkaan tuonne korpeen, ilman että siitä seuraa mitään muuta kuin työllisyystulos, joka sinänsä on myönteinen, mutta ei se ratkaise tätä kysymystä. Minä jään odottamaan valtiovarainvaliokunnalta objektiivista arviota tästä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Annan vähän poikkeuksellisesti nyt saman ryhmän toiselle edustajalle heti puheenvuoron. Edustaja Suutari, olkaa hyvä, vastauspuheenvuoro teille.

14.39 Eero Suutari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on kysymys tosiaan sisäisestä siirrosta, ja raha on ihan sama, annetaanko se nytten sinne — joka tapauk-

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

sessä se tarvitaan, vaikka se ajettaisiin alas sitten kesällä. Mutta nyt sitten huhtikuussa todennäköisesti saadaan Vaasan hallinto-oikeudelta päätös tästä purkuputken puolitetusta luvasta. Vaasan hallinto-oikeushan puolitti sen purkuputken luvan sinne, ja kuormitusta ei ole tällä hetkellä sitten huomattu siinä Nuasessa sen enempää. Minä itse asun siinä rannalla ja siinä Talvivaaran vieressä, että olen kyllä kiinnostunut tästä ympäristöstä ja olen ollut kiinnostunut ympäristöstä aikaisemmin kuin ehkä yksikään teistä. Olen siellä paikkakunnalla asunut vuodesta 2007 lähtien, ja se on minun lapsuusmaisemiani, että siinä mielessä minä tiedän tämän tilanteen.

Täytyy sanoa, että täällä minun mielestäni vouhotetaan tästä asiasta vähän liikaa. Odotetaan nyt sitten valtiovarainvaliokunnan ja siellä asiantuntijajaoston esitystä asiasta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Debatin tässä vaiheessa viimeinen puheenvuoro edustaja Karille.

14.40 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tähän edustaja Salolaisen puheenvuoroon voi ehkä lisätä sen, että nyt eduskunnalle tarvitaan ulkopuolinen selvitys niin Terrafamen kuin tämän koko Talvivaaran tilanteen selkeyttämiseksi tässä salissa.

Mutta puheenvuoron pyysin varsinaisesti edustaja Kataisen puheenvuoron jälkeen. Oli kyse poliisien määrärahoista. Lisätalousarviossa lisätään 1,7 miljoonaa peltipoliiseihin. Samaan aikaan oikeitten poliisien, poliisimiesten ja poliisinaisten, määrä uhkaa kehyskaudella laskea 7 500:sta noin 6 500:aan, siis yli tuhannella poliisimiehellä ja -naisella. Korjataanko tämä poliisien määrän taso nyt keväällä, kun eduskunnalle tulee hallitukselta talousarvion kehysten tarkistaminen? Me tarvitsemme sisäiseen turvallisuuteen jotain muutakin kuin katupartioita tai ylipäättänsä tilannetta, jossa sisäisen turvallisuuden kokonaiskuva on vielä varsin hahmottomaton.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja nyt ministeri Stubb, pöntöstä 4 minuuttia. Debattia jatketaan ministerin puheenvuoron jälkeen sitten vielä kotvan.

14.41 Valtiovarainministeri Alexander Stubb: Arvoisa puhemies! Jos sallitte, niin nostaisin esille kolme kysymystä, jotka tässä debatissa olivat pinnalla.

Ensimmäinen liittyy Terrafameen. Aivan kuten monet edustajat ovat todenneet, tämä on oikeasti vaikea kysymys. Tähän liittyy sekä työllisyys, ympäristö että talous. Vuonna 2015 muistaakseni lisätalousarviossa lisäsimme määrärahoja Terrafameen ja silloiseen Talvivaaraan 209 miljoonaa euroa ja tänä vuonna sitten noin 28 miljoonaa. Tässä on paljon avoimia kysymyksiä, ei siitä pääse yli eikä ympäri: täällä on mainittu nikkelin hinta, meneillään olevat oikeusprosessit.

Se, mihinkä me hallituksena tällä hetkellä pyrimme, on se, että me löydämme Talvivaaran kaivokseen, Terrafameen, ratkaisun, joka on sekä työllisyyden näkökulmasta, taloudellisesti että erityisesti ympäristön näkökulmasta se järkevin. Tässä ei voi ikään kuin nostaa käsiä pystyyn. Ja olemme myös tietoisia siitä, että jossain vaiheessa on valinta tehtävä. Se ratkaisu, jonka me nyt esitämme tässä talousarviossa, on se 38 miljoonaa, jolla päästään tämän kevään, kesän yli.

Toiseksi, jos sallitte, voisin sanoa muutaman sanasen tuosta työmarkkinatilanteesta, koska se nousi paljon esille tässä keskustelussa. Voisin kertoa sen verran, kuten varmasti

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

moni tietää, että olemme tänään aamulla hallituksen piirissä tavanneet työmarkkinajärjestöt. Tapaaminen kesti noin 2 tuntia, 8:sta 10:een. Kävimme läpi niitä yksityiskohtia, joita työmarkkinajärjestöt omassa yhteiskuntasopimuksessaan ovat meille esittäneet. Samalla tapasimme juuri ennen eduskunnan istuntoa Suomen Yrittäjät ja kävimme keskustelua heidän kanssaan paikallisesta sopimisesta.

Hallituksen tämänhetkinen tulokulma on se, että valtiovarainministeriön virkamiehet yhdessä työmarkkinajärjestöjen ekonomistien kanssa tarkastavat niitä lukuja, joihinkä koko yhteiskuntasopimus työmarkkinaosapuolten näkökulmasta pohjautuu. Se tapaaminen alkaa muistaakseni tuossa 15.30, ja toivon mukaan sieltä löytyy sitten ainakin lukujen pohjalta yhteinen sävel. Hallitus tekee sitten oikeastaan arvionsa kokonaisuuden kannalta, ja me peilaamme kokonaisuutta ja erityisesti hallitusohjelmaa eli sitä, millä tavalla yhteiskuntasopimus heijastaa hallitusohjelman tavoitteita 4 miljardin euron sopeutuksesta, työllisyystilanteen parantamisesta tai vaikkapa yksikkötyökustannusten alentamisesta, ja sen pohjalta me teemme hallituksena tästä kokonaisuudesta ratkaisut.

Itse näkisin niin, että on kaksi avointa kysymystä, joita edelleen tarkastelemme. Yksi liittyy talousvaikutuksiin eli siihen, mitkä ovat tämän paketin talousvaikutukset, ja toinen liittyy sitten paikalliseen sopimiseen. On hirveän tärkeätä, että maltilla katsotaan tätä kokonaisuutta, miten sen kanssa voidaan edetä.

Kolmas huomio liittyy meidän talouspolitiikan yleiseen viritykseen, joka nousi jälleen kerran ja ihan aiheellisestikin keskusteluun. Me lähdemme siis siitä — ymmärrän sen tulokulman, jonka oppositio esitti työllisyystoimenpiteissä — että isossa kuvassa on kyse työn tarjonnasta ja kysynnästä. Sellaiset suuret rakenteelliset uudistukset, jotka avittavat ja parantavat meidän työllisyystilannetta, liittyvät paljon paikalliseen sopimiseen ja vaikkapa niihin kannustinloukkuihin, joita meillä järjestelmässä on. Täällä mainittiin muuten vanhemmuuden kustannusten tasaaminen. Kyllä, hallitus tulee viemään tämän eteenpäin, näin olemme hallituksen sisäisesti puhuneet. Tämä on eräänlainen työllisyystoimenpide ja nimenomaan työllisyystoimenpide, joka vahvistaa naisten asemaa työmarkkinoilla.

Toinen finanssipoliittinen viritys on tietysti julkisen talouden sopeuttaminen. Täällä peräänkuulutettiin, että teettekö muutoksia kehysriihessä. Kyllä meidän tavoitteemme on edelleen sama, eli tavoitteena on julkisen talouden sopeuttaminen 4 miljardin verran ja siten, että velaksi eläminen loppuu 2021 ja velkaantuminen taittuu 2019.

Viimeinen huomio liittyy veropolitiikkaan, joka mainittiin useissa puheenvuoroissa. Tässä hallituksen tulokulma ei ole muuttunut. Me panostamme sellaisiin toimenpiteisiin, jotka lisäävät tässä maassa ahkeruutta, eli pyrimme laskemaan työn verotuksen kokonaistaakkaa. Ja kyllä, olen samaa mieltä niiden kanssa, jotka totesivat, että yhteiskuntasopimus itse asiassa on käytännössä työn verotusta kiristävä toimenpide. Sen takia me myös tarkastelemme sitä tällä hetkellä tarkkaan.

Viimeinen huomio on se, että meidän kokonaistavoitteemme myös verotuksen saralla on se, että kokonaisveroaste ei kiristy.

14.47 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minulle jäi hieman epäselväksi nyt hallituksen suhtautuminen tähän paikalliseen sopimiseen. Kun työministeri Lindström julkisuudessa on todennut, että tämä malli, mitä nyt on neuvoteltu, riittää, niin onko se valtiovarainministerin kanta, vai onko hallituksella joku kolmas kanta, joka ei välity nytten sitten tänne eduskunnan keskusteluun? Tässä kysyn teiltä, mikä on valtiovarain-

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

ministerin kanta suhteessa tähän paikalliseen sopimiseen, josta keskusjärjestöt ovat neuvottelutuloksen saavuttaneet.

Toinen asia, josta olen hieman huolissani, on se, että kun työministeri Lindström on täällä eduskunnassa useampaan otteeseen todennut kuukausien ajan, että otetaan käyttöön tämä malli, jossa peruspäiväraha passiivisena päivärahana saatetaan aktiiviseen käyttöön, ikään kuin työllistämismäärärahoiksi, aktiivisiin toimenpiteisiin — ja se ei maksa mitään, itse asiassa säästää valtion kustannuksia — niin missä tämä viipyy. Tällä saataisiin työllistettyä niitä tuhansia ihmisiä, jotka odottavat sitä työllistämistä, aktiivirahaa, jotta he voisivat työllistyä palkkatuen muodossa. Sitä odotetaan nyt siellä kentällä, (Puhemies koputtaa) ja toivon, että tämä otetaan äkkiä käyttöön.

14.48 Kari Uotila vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskowiec totesi, että tämä hallitus on tehnyt sellaista, mitä mikään hallitus ei ole aiemmin tehnyt. Ja niin on tehnyt. Ei mikään hallitus — ei Ahon porvarihallitus 90-luvulla eivätkä sen jälkeiset hallitukset — ole pystynyt vetämään palkansaajia sillä tavalla kölin alta kuin tämä perusporvarihallitus nyt pystyy tekemään. (Ben Zyskowiec: Silloin tulikin devalvaatio!) Vaikka tämä on paljon parempi kuin ne pahimmat pakkolakiehdotukset, niin kyllä tämä tulee olemaan aika vaikea ratkaisu palkansaajajärjestöille, ja sen takia muun muassa SAK miettii omissa liitoissaan, miten siihen suhtautuu.

Tänä aamuna kuuntelin, kun Jyri Häkämieheltä toimittaja kysyi, että mitä työnantajat antoivat tähän pakettiin — ei penäämälläkään löytynyt yhtään kohtaa. Ja tähän on totta. Palkansaajille tarjottiin malarian ja koleran välistä vaihtoehtoa, työnantajat saivat terveyskylpyläreissun. (Naurua) Ja kysymys kuuluu: Millä turvataan se, että niitä työpaikkoja todella tulee, kun niitä ei ole tullut aiemmin yhteisöveron alennuksella, Kela-maksun poistolla? (Puhemies koputtaa) Miten tällä nyt taataan, että työnantajat todella investoivat, työllistävät eivätkä aja vain osinkoja?

14.49 Matti Vanhanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tämä viikko tarjoaa ainutlaatuisen mahdollisuuden myös oppositiolle aidosti ottaa kantaa siihen, minkä puolesta ovat, mitä vastaan ovat. Tämä äskeinen, edustaja Uotilan puheenvuoro kertoi siitä, että vasemmistoliitto selvästikään ei olisi kannattamassa tätä tekeillä olevaa sopimusta. Te olette esittämässä teidän keinonanne työllisyyden hoitoon — sinne pitkälle momentille työllisyysmäärärahoille — että lisätään rahaa ja valtio työllistää eri tavoin. Minusta olisi rehellistä nyt, että ottaisitte kannan, puollatteko tätä neuvottelujen loppuvaiheessa olevaa sopimusta vai ette.

Ja kyllä samaa vastausta odotan myös sosialidemokraateilta. (Eero Heinäluoma: Entäs hallitukselta?) Edustaja Rinne, oletteko puoltamassa sitä niillä tiedoilla, jotka on? — Hallitus on hakemassa tarkennuksia ja lisätietoja muun muassa paikallista sopimista koskevaan pykälään, joka ei kovin paljoa avaa ulospäin sitä, mitä täsmälleen tehdään. Kun vastaukset saadaan, sitten siihen otetaan kantaa.

14.50 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Itse asiassa täältä oppositiosta käsin on ehkä vieläkin vaikeampi arvioida niitä lopullisia kantoja, mitä on, kun sitä hallituskin joutuu vielä pohtimaan.

Itse asiassa mitä tulee paikallisen sopimisen problematiikkaan, kun tätä neuvottelutulosta selaa, niin täällä on paikallisen sopimuksen voimaantulo ilman liittotason hyväksyntää.

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

Hyvää täällä on se, että edunvalvojien asemaa pyritään kehittämään työpaikoilla, mutta jos ajatellaan niin, että työpaikalla tulee riitä siitä paikallisesta sopimisesta, mikä on, niin olisi aika mahdollon tilanne, etteivätkö ammattiliitot voisi olla ratkaisemassa tätä asiaa joko työtuomioistuimessa taikka käräjäoikeudessa. Jos sitoutumaton eli järjestäytymätön työntekijä tekee paikallisen sopimuksen järjestäytymättömän työnantajan kanssa, ollaan melko mahdollottomassa tilanteessa, että kuinka työntekijäpuoli voisi oikeutensa turvata, kun joutuisi itse henkilökohtaisesti maksamaan ne oikeudenkäyntikulut. Joten tässä on vielä paljon pohdittavaa.

14.51 Maria Tolppanen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! (Eero Heinäluoma: Nyt tulee rakentava puheenvuoro!) Kun viime viikolla saimme lukea maaraportin, niin siinä oli aika lailla karua kerrottavaa: Suomi on samassa tilanteessa kuin Kreikka, meillä menee aivan yhtä huonosti. Missä on syy? Syy on siinä, mitä tässä maassa on tehty aikaisemmin. Syy on siinä, että asioita ei ole pantu tärkeysjärjestykseen. Syy on siinä, että ei ole otettu niitä rakenteellisia muutoksia käyttöön, mitkä olisi pitänyt ottaa käyttöön.

Täällä puhutaan nytten tukityöllistämisestä ja palkkatuesta. Täytyy ottaa huomioon, että kun tukityöllistetään ja palkkatukityöllistetään, niin se on valtio silloin, joka työllistää. Se ei ole tuottavaa työtä. Se, mitä tähän maahan tarvitaan, on investointeja, investointeja, investointeja, investointeja ja vielä kerran investointeja. Ja se, mikä on se kaikkein tärkein asia tällä hetkellä, (Välihuutoja vasemmalta) minkä hallitus on ottanut omassa ohjelmassaan esiin, on se, (Hälinää — Puhemies koputtaa) että kaikki työllistymisen esteet on poistettava. Vaikka työllistyisi päiväksi, viikoksi, (Puhemies koputtaa) kuukaudeksi tai vuodeksi, sen täytyy aina olla kannattavampaa kuin se, että saa tukea sieltä. Ja se verotusasia tässä kohdin puuttuu, arvoisa valtiovarainministeri.

14.52 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En kyllä meinannut uskoa korviani, kun kuulin edustaja Vanhasen, entisen pääministerin, puheenvuoron. Me siis täällä äsken oppositiosta kysimme, käykö tämä paikallisen sopimisen malli kokoomukselle. Se jäi epäselväksi. Käykö tämä ratkaisu hallitukselle? Sen täällä moni todisti, että jäi epäselväksi. Täällä on hallituspuolueiden edustajia, jotka ovat aikaisemmin ottaneet kantaa, että tätä ratkaisua ei pitäisi hyväksyä, ja edustaja Vanhanen, joka tähän mennessä on sanonut, että opposition ei nyt pitäisi sotkea tätä prosessia, nyt vaatii täällä jo vastauksia ennen kuin hallituksella on edes omaa kantaa olemassa.

Nyt olisi tärkeää kuulla, mikä on hallituksen ja erityisesti kokoomuksen kanta. Aivan olennainen kysymys on se, että kello käy, sopimukset tulevat voimaan 2017, muodossa missä tahansa, ja tässä menee kaksi vuotta hukkaan, kun odotamme, ja työllisyys heikkenee ja työttömyys pahenee. Jos tämä syntyy, teillä olisi nyt vakautta ja näkymää muuttaa hallituksen talouspolitiikkaa työllistävämpään suuntaan ja ottaa käyttöön Rinteen malli. Kyllä, tämä on ostovoimalle kova ratkaisu, mutta sen takia olemme esittäneet esimerkiksi Emu-puskureita. (Puhemies koputtaa) Onko hallitus valmis näitä harkitsemaan?

14.54 Elina Lepomäki kok (vastauspuheenvuoro): (Eero Heinäluoma: Nyt selviää hallituksen linja!) Arvoisa puhemies! Hallitus ei ole vielä muodostanut kantaa asiaan, koska, kuten valtiovarainministeri Stubb totesi, yksityiskohdat ovat vielä auki ja niitä nyt selvitetään. Katsotaan sitten, miltä kokonaisuus näyttää.

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

Totuus on kuitenkin se, että Suomea ei nosteta tempputyöllistämisellä. Se tie on kuljettu nyt loppuun, ja sen vuoksi meillä on tällainen velkataakka kuin meillä on. Käytännössä ainoa tapa saada kestäviä työpaikkoja on se, että me laskemme pikkuhiljaa markkinataloutta Suomeen. Se tarkoittaa markkinataloutta myös työpaikoille, työmarkkinoille, ja sitä hallitus tässä osana nyt käytävää yhteiskuntasopimuskeskustelua ja sitä kokonaisratkaisua on pyrkinyt saamaan eteenpäin. Mutta lisäksi sitä markkinataloutta tuodaan myös muilla tavoin, eli tässä puretaan sääntelyä, sujuvoitetaan lupaprosesseja ja lisätään aukioloaikoja. Muun muassa kauppojen aukioloaikojen vapauttaminen, joka oli historiallinen päätös, lisää tutkitusti merkittävässä määrin työpaikkoja.

14.55 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyl maarma oon nyt kauhia hämmästynyt, kun kuuntelen tätä hallituksen ilmoitusta. Minä en kyllä aidosti tiedä, oletteko te nyt hyväksymässä ja edistämässä tätä sopimusta vai ette. Ei tuosta valtiovarainministerin vastauksesta erkkikään ottanut selvää, mitä te olette tekemässä — joku hämähä kuvaus, että "me tarkastelemme täällä jotakin". Siinähan on selvä sopimus, jonka osapuolet ovat sopineet, kun te pyysitte heitä sopimaan. Hehän eivät tehneet sitä niin, että teillä ei olisi ollut mitään osuutta, vaan te pyysitte, että järjestöt hakevat yhteisymmärrystä. Nyt se on. Ja nyt te täällä niin kuin pyöritätte, että vielä tarvitaan jotakin. He ovat sopineet, että paikallista sopimista edistetään liittojen välisin sopimuksin. Eikö se ole aika selvää suomen kieltä? Mikä siinä on hämähä? Kaikki uskottavuus menee, jos ei hallitus tämmöisessä tilanteessa pysty toteamaan, että se on valmis hyväksymään tämän sopimuksen.

14.56 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun täällä nyt tuntuu olevan epäselvyyttä näistä kannoista, niin kerrotaan nyt, että kristillisdemokraatit jo eilen sanoivat, että karkauspäivän kosintaan kannattaa kyllä vastata myöntävästi. On aivan selvää, että näissä yhteiskuntasopimusneuvotteluissa eteneminen ja myöskin paikallisen sopimisen yksityiskohdissa eteneminen on äärimmäisen tärkeitä Suomen talouden ja työllisyyden kannalta ja aivan keskeistä.

Mutta olisin halunnut valtiovarainministeriltä vielä kysyä, että kun näissä sosiaalivakuutusmaksuissa nyt ollaan tulossa sitten sinne työntekijöitten ostovoimaan, niin onko hallituksella kehyksissä varaa tulla sitten veronkevennyksellä vastaan ja paikata sitä tilannetta, jotta ei käy niin, että tosiasiallisesti työn verotus tätä kautta välillisesti lähtee sitten kiristymään.

Ja toisaalta haluan tässä antaa myös tunnustusta, ruusuja siitä hyvästä, että totesitte, että aiotte viedä eteenpäin tätä vanhemmuuden kustannusten jakamista. Tämä on erittäin hyvä uutinen, ja haluamme kyllä oppositiosta tässä kannustaa. Pitäkää siitä kiinni.

14.57 Ben Zyskowiec kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Minäkin haluan aluksi kiittää ministeri Stubbia tästä myönteisestä uutisesta, että hallitus toteuttaa puheena olleen perhekustannusten tasauksen.

Mitä tähän sopimukseen tulee, niin demareille on epäselvää, mitä kokoomus ja hallitus. Ja Arhinmäelle on epäselvää se, miten yleensä tämä sopimus lisää työpaikkoja. Hallituksen ja kokoomuksen kannalta tärkeitä on juuri se, vaikka Arhinmäki ei sitä ymmärrä, että tämä sopimus lisää työpaikkoja kymmenillä tuhansilla, enemmän kuin nyt puheena olevat aktiiviset työllisyysmäärärahat.

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

Joka tapauksessa hallitus hyvän sopimuksen jatkokäsittelyssä haluaa selvennystä vaikutuksista julkiseen talouteen, (Eero Heinäluoma: Oho!) haluaa selvennystä vaikutuksesta hallituksen mahdollisuuksiin tehdä jatkossa erilaisia politiikkapäätöksiä ja haluaa selvennystä siitä, mitä työmarkkinakeskusjärjestöt ovat tämän paikallisen sopimisen osalta tarkoittaneet.

Kun demarit täällä viestivät epäselvästi omasta kannastaan, niin, edustaja Lindtman ja edustaja Heinäluoma, teille konkreettinen kysymys: miltä osin SDP haluaa lisäselvennystä tähän sopimukseen?

14.59 Matti Vanhanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta ei kannata nyt kantaa huolta siitä, ottaako hallitus kantaa tähän, koska varmasti se tulee ottamaan kantaa sitten, kun tiedetään, mitkä ovat sen täsmälliset vaikutukset kilpailukykyyn ja julkiseen talouteen ja mitkä myös sen tämmöiset sekä käytännön että juridiset vaikutukset tämän paikallissopimisen kautta, jotta työpaikoilla myös tiedetään, mistä on oikeus sopia ja mistä ei. Ja näihin vastaukset varmaan aika pian saadaan.

Kun — itse uskallan käyttää sitä sanaa — sopimus syntyy, niin sen jälkeen... Tietysti minä koetan malttaa siinä, että en muistuta SDP:tä siitä, että te ette suostuneet missään vaiheessa ottamaan kantaa edes sen tavoitteen puolesta, paljonko kilpailukykyä pitää parantaa. Te ette missään yhteydessä hyväksyneet ainuttakaan niistä käytännön ehdotuksista, joita hallitus oli tekemässä lainsäädännön kautta, (Välihuutoja vasemmalta) jotta sai tämän neuvotteluprosessin liikkeelle. Mutta siitä huolimatta ennustan, että jos sopimus syntyy, tekin tulette hyväksymään sen.

15.00 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy todeta, että sosialidemokraattinen puolue ei ole osapuoli tässä sopimuksessa. Siinä ovat palkansaajien ja työnantajien keskusjärjestöt neuvottelleet sopimuksen, ja se on neuvottelutulos, jota sitten hallitus on ilmoittanut arvioivansa. Minulle on epäselvää se, miltä osin kokoomus tai hallitus ei ylipäätään ole valmis hyväksymään tätä sopimusta. Sehän on sen prosessin pohjalta tehty, jonka hallitus asetti tavoitteeksi tälle keskusjärjestöjoukkioille: hakea ratkaisu tähän kokonaisuuteen. Minulle on edelleen epäselvää näitten puheenvuorojen jälkeen, mikä on keskustan, kokoomuksen ja erityisesti myöskin perussuomalaisen kanta tähän kokonaisuuteen — ei selviä näistä puheenvuoroista, joita eduskunnassa on nyt käytetty. (Eero Heinäluoma: Joku tässä mättää!)

15.00 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin, jos tämä hallitus aidosti olisi ollut kiinnostunut naisten aseman edistämisestä työmarkkinoilla, niin silloin te olisitte jättäneet subjektiivisen päivähoito-oikeuden rauhaan ja panostaneet päivähoiton laadun parantamiseen sen heikentämisen sijaan.

Mutta, valtiovarainministeri Stubb, tämä hallitus on linjannut, että veroaste ei saa nousta. Nyt tämä työmarkkinajärjestöjen eilen tekemä sopimus kuitenkin tarkoittaa, että palkansaajien veroluontoiset maksut tulevat nousemaan aika merkittävästikin kaikkien palkansaajien kohdalla. Tämä perittävä raha ei siis siirry valtion kassaan yhteisten palveluiden rahoittamiseksi, vaan se siirtyy suoraan yritysten kassaan. Aikana, jolloin yritykset mieluummin maksavat jättiosinkoja kuin laittavat rahaa työpaikkoihin ja investointeihin, ollaan tekemässä tällaisia massiivisia tulonsiirtoja palkansaajilta yrityksille, eli hallitus lähettää nyt tämän kilpailukyky politiikan maksun kokonaan palkansaajien maksettavaksi.

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

Minä haluaisin kysyä valtiovarainministeriltä: onko tämä teidän mielestänne oikeudenmukaista politiikkaa, ja aikooko hallitus ollenkaan osallistaa suurituloisia osingonsaajia näihin talkoisiinsa?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vastauspuheenvuorot, edustajat Elomaa, Harakka ja Hautala. (Paavo Arhinmäki: Zyskowicz esitti suoran kysymyksen!)

15.02 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos yhteiskuntasopimus syntyy, mitä toivon myös SDP:n haluavan, olisi se historiallinen, aivan kuten edustaja Terho tässä painotti. Kun puhutaan työllisyyden parantamisesta, on selvää, että työmarkkinaosapuolten kanssa pitää päästä sopimukseen. Siinä on jokaisen tultava vähän vastaan. Uskon, että sopimus syntyy. Sen myötä on työhyvinvointiin kiinnitettävä erityistä huomiota. Työn laatua voidaan entisestään parantaa. Tämä koituisi työntekijöiden hyväksi yhtä lailla. Miksi aina pitää asettaa työntekijä ja työnantaja vastakkain? Eikö voitaisi lähteä kehittämään uutta kulttuuria? Kaikkien meidän halu ja tahto on varmaan Suomen ja suomalaisten hyvinvointi.

15.03 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En kyllä uskaltaisi ostaa käytettyä autoa tältä hallitukselta. Kaupat on tehty, kättä on lyöty päälle, mutta sitten tuleekin vielä tämmöistä kiemurtelua ja varmaankin vielä jonkinlaista iltalypsyä. (Välihuutoja)

Toinen hämmennystä aiheuttava seikka on se, että ministeri Stubb on hokenut yhtä ainoaa mantraa: verotus ei saa keneltäkään kiristyä. Nyt ministeri itse myönsi, että verotus kiristyy sadoiltatuhansilta tavallisilta työntekijöiltä, pienipalkkaisilta julkisen sektorin naisilta, niiltä kuuluisilta kätilöiltä.

Mutta haluaisin puhua vielä pari sanaa yrittäjyydestä, koska tämä hallitus on olevinaan yrittäjähallitus. Starttirahathan loppuivat monin paikoin jo vuosi sitten. Uusyrityskeskusten liiton toiminnanjohtaja totesi, että viime vuonna starttiyrityksiä aloitti lähes tuhat vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Erityisen karu tilanne on pääministerin kotikentällä Oulussa, missä starttiyritysten määrä jäi alle puoleen edellisestä vuodesta. Että tällainen yrittäjähallitus. Todellinen luku on vielä suurempi. Uudellemaalle olisi syntynyt yli 2 000 yritystä enemmän, jollei starttirahoja olisi lopetettu. Tämä on yrittäjähallituksen karu saldo.

15.04 Lasse Hautala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitokset valtiovarainministerille siitä, että tässä lisätalousarvion käsittelyn yhteydessä toitte tilannekatkauksen tästä työmarkkinaratkaisusta. Kuten me kaikki tiedämme, siellä on vielä avoimia kysymyksiä. Tässä salissa on tässä vaiheessa turha lähteä niitä aprikoimaan, mitä ne ovat, me ehdimme palata siihen keskusteluun vielä tuonnempana. Ei vahingoiteta nyt omilla puheillamme tämän mahdollisen työmarkkinarauhan aikaansaamista.

Täällä keskustelun alkuvaiheessa käytiin keskustelua siitä, mitkä ovat tämän lisätalousarvion työllisyysvaikutukset. Esimerkiksi Terrafamen määrärahan antaminen mahdollistaa sen, että siellä alueellisesti työpaikat vielä säilyvät. Pitää muistaa, että Terrafame on sataprosenttisesti valtion omistama yhtiö, eli nyt me omistamaamme yhtiötä pääomitamme niin, että se voi vielä toimia. Aika näyttää sitten sen, mikä sen kaivoksen tulevaisuus on, mutta tässä lisätalousarvion yhteydessä sitä asiaa ei ratkaista.

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

15.05 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan palata vielä tuonne kaukaisempaan puheenvuoroon, jossa edustaja Kiljunen mainitsi nämä nuorisotyöttömyystilastot ja huolen siitä, kuinka paljon yksi työtön tai syrjäytynyt nuori maksaa. Se on aivan totta, lasku on yli miljardi euroa, jos ei mitään tehdä. Mutta täytyy myös opposition varmasti ihan rehellisesti tunnustaa se, että tämä hallitushan on saanut perinnöksi tämän ongelman, mikä nuorisotyöttömyyden osalta ja nuorten syrjäytymisessä on. Meillä on yli 100 000 alle 29-vuotiasta nuorta aikuista, jotka eivät ole saaneet mitään toisen asteen koulutusta tässä vaiheessa vielä, kun ovat peruskoulun lopettaneet. Siellä on valtava savotta ja valtava työ.

Hallitus tekee kaikkensa, jotta tullaan kouluttamaan ja luomaan työpaikkoja näille henkilöille, ja sen takia hallitus onkin luomassa toisenlaista ammattikoulureformia, -uudistusta. Kuten varmasti tiedätte, siellä tullaan pureutumaan esimerkiksi osakoulutustyyppisiin koulutuspolkuihin ja työllisyyspolkuihin, joita aikaisemmat hallitukset eivät ole halunneet saada aikaiseksi, ikävä kyllä. Toivoisin, että sosialidemokraatit myös näkisivät sen mahdollisuutena luoda työpaikkoja, jos me teemme uudenlaisia polkuja, eikä aina laiteta tukoon sitten niitä ovia jonkun ammattijärjestön nimikkeen verukkeella.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri Stubb joutuu lähtemään virkatehtäviin — siis muihin tärkeisiin virkatehtäviin, tämä on tavattoman tärkeä — ja ennen kuin hän lähtee, myönnän vielä vastauspuheenvuorot edustajille Wallinheimo, Arhinmäki ja Heinäluoma, ja sitten ministeri Stubb.

15.06 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Työmarkkinaosapuolet ovat toden totta tehneet oman esityksensä, mutta VM:n laskelmien mukaan yhteiskuntasopimuksen vaikutukset jäävät kauaksi siitä, mitä hallitus alun perin vaati. Ehkä tämän voisi konkretisoida esimerkillä, että hallitus halusi seiväshyppäytermein riman kuuteen metriin ja valitettavasti työmarkkinaosapuolet päätyivät kahteen metriin. Eli kyllä minä ainakin hallituspuolueen edustajana halusin tarkistaa tämän nyt, (Välihuutoja vasemmalta) kuinka tässä jäätin näin kauas. Mielestäni on ihan hyvä, että tässä otetaan nyt aikalisä ja katsotaan rauhassa, kuinka päädyttiin vain kahteen metriin.

15.07 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskiewicz oli varma, että tämä kahden metrin taso tuo kymmeniätuhansia uusia työpaikkoja, mutta mistään muusta Zyskiewicz ei ollutkaan varma ja sen vuoksi ei halunnutkaan ottaa yhtään mihinkään kantaa. (Välihuutoja oikealta)

Arvoisa puhemies! Kun Kela-maksut poistettiin, luvattiin, että se tuo työpaikkoja ja investointeja. Kun yhteisöveroa laskettiin, sen luvattiin tuovan työpaikkoja ja investointeja. Ja mitä me nyt näemme? Ennätysuuret osingot jaetaan, työttömyys vain pahenee, ja meillä on täydellinen investointilama. Miten hallitus lupaa, että tällä sopimuksella nyt ei kävisi juuri samalla lailla, että osingot vain kasvaisivat entisestään? Nimittäin maksajinahan tässä ovat tavalliset työntekijät, erityisesti pienipalkkaiset julkisen sektorin naiset, joiden lomarahoja leikataan vientiyritysten omistajien hyväksi. Työaika pidennetään, mikä merkitsee, että nykyiset työpaikat vähenevät. Ja alustavasti tämä kokonaisuus arvion mukaan siirtää noin 2 500 miljoonaa euroa työntekijöiltä työnantajille, eli sen verran ostovoima heikkenee, kun verotusta näiden veroluontoisten maksujen kautta kiristetään.

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Tähän väliin vastauspuheenvuoro, edustaja Sampo Terho.

15.08 Sampo Terho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä nyt opposition tehtävä on toki aina kritisoida kaikkea, (Vasemmalta: Ei ole!) mutta jonkinlainen johdonmukaisuus olisi miellyttävää säilyttää uskottavassa kritiikissä. Te jatkuvasti olette meitä koko lyhyen hallitustaipaleen syyttäneet siitä, että asioita ei valmistella hyvin. No, nyt kun otetaan edes hetki aikaa katsoa, mitä ollaan sopimassa, niin te valitatte siitä, että nyt taas katsotaan sitä sopimuspaperia, mikä on valmistumassa, että niinkään ei saisi tehdä. (Välihuutoja) Te valloitatte tämän koko keskustelun sillä, että hallitus ei laita muutamaa miljoonaa (Hälinää — Puhemies koputtaa) johonkin lisätalousarvioon, kun me puhumme sata- tai tuhatkertaisista ongelmista, jotka pitää ratkaista, ja niitä juuri ollaan nyt ratkaisemassa. Te korostatte, että hallitus ei saa puuttua mitenkään näihin neuvotteluihin — eikä se niihin ole puuttunut — emmekä me saa painostaa mitään emmekä olla missään nimessä ansioituneita mistään, mitä on syntynyt. Mutta samaan aikaan te syytätte meitä siitä neuvottelutuloksesta jo etukäteen, nyt ennen kuin mitään sopimusta on edes vielä tehty valmiiksi. Eihän tässä teidän palautteessanne ole mitään tolkkua. Koko ajan hallitus on työskennellyt suomalaisten työpaikkojen puolesta ja te olette puhuneet tyhjää, mistä te syytätte meitä.

15.09 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yleensä on niin, että kun edustaja Zyskowitz pyytää puheenvuoron, niin selviää, mikä on kokoomuksen kanta, (Naurua) ja se tulee aika ymmärrettävällä suomella. Mutta tänään en lukuisista puheenvuoroista huolimatta vielä kukaan tiedä, hyväksyykö kokoomus vai eikö hyväksy ja mikä tässä nyt kangertaa. Mutta minua alkaa tämä pikkuhiljaa kiinnostaa, koska tässähän on selvästi tapahtumassa jotakin, jota ei ole meille eikä myöskään Suomen kansalle kerrottu. Tässä on käynnissä joku, en tiedä mikä, mutta joku. (Paavo Arhinmäki: Kokoomuksen iltalypsy!) — Olisiko iltalypsy? — Mutta palautan mieleen, että te pyysitte järjestöjä neuvottelemaan. Nyt teillä on neuvottelutulos. Ja nyt te ämpylöitte sen päällä ettekä tiedä, mitä pitää tehdä.

Palautan sitten toisen tosiasian mieleen. Liittojen, työnantaja- ja työntekijäpuolen liittojen, pitäisi tällä viikolla hyväksyä tämä sopimus neuvottelujen lähtökohdaksi. Voivatko he tehdä näitä päätöksiä, kun hallitus itse istuu tämän pinon päällä, jota se on vuoden ollut tekemään? Nyt sillä olisi tulos ja se ei pysty (Puhemies koputtaa) edes sanomaan, että me hyväksymme.

15.11 Ben Zyskowitz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä tuli toinenkin uutinen — toivottavasti joku media seuraa tätä keskustelua. (Eero Heinäluoma: Useita!) Kun SDP:ltä kysyttiin, mitä mieltä SDP on tästä saavutetusta neuvottelutuloksesta, niin SDP:n puheenjohtaja Rinne vastasi: emme ole osapuoli. Hyvä uutinen. (Eduskunnasta: Mikäs uutinen se oli!) — Se on uutinen. SDP ei ottanut kantaa esimerkiksi sen puolesta.

Sitten tämä edustaja Heinäluoman puheenvuoro. On kerrottu, mitä tapahtuu, toisin kuin edustaja Heinäluoma täällä totesi. Hallitus kokoontuu seuraavan kerran parin tunnin päästä ja arvioi tätä saavutettua neuvottelutulosta. Arvioinnin näkökulmat: 1) Julkisen talouden kannalta, mikä on vaikutus julkiseen talouteen? 2) Mitä siinä tarkoitetaan tietyillä koh-

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

dilla, jotka rajoittaisivat hallituksen toimintaa? 3) Mitä siinä tarkoitetaan tietyillä kohdilla, jotka liittyvät paikalliseen sopimiseen? Tämä on tämänhetkinen tilanne.

15.12 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koko tämän matkan varrella, kun tätä yhteiskuntasopimukseksi kutsuttua työmarkkinaratkaisua on haettu — kaikine elementteineen lähtien sieltä hallituksen muodostaja Sipilän keskusteluista — sosiaalidemokraattinen puolue on todennut kaikissa yhteyksissä, että me kannatamme työmarkkinaratkaisua, joka luo vakautta tulevaisuuteen, luo ennakoitavuutta yrityksille ja kansalaisille, työntekijöille, palkansaajille. Ja niin totean tässäkin yhteydessä, että me kannatamme semmoista ratkaisua, joka luo tätä tulevaisuutta, ja olemme todenneet, että tässä ratkaisussa osapuolet, keskusjärjestöt, ovat päässeet neuvottelutulokseen.

Nyt on kysymys, niin kuin edustaja Heinäluoma totesi, siitä, mitä hallitus sanoo tästä, jotta keskusjärjestöt pääsevät jatkamaan neuvotteluja liitoissa. Nyt on kysymys siitä. Hallituksen pitää kyetä määrittelemään nyt oma kantansa. Ei ole järkeä kysyä oppositiolta, kun kysymys on hallituksen kannasta. (Vasemmalta: Juuri näin! — Välihuutoja oikealta)

15.13 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Palatakseni vielä — arvoisa valtiovarainministeri Stubb on paikan päällä — tähän varsinaiseen kysymykseen eliikka lisätalousarvioon: jos hallitus pystyy jonkinlaisella hokkuspokkustempulla tuplaamaan nikkelin maailmanmarkkinahinnan ja poistamaan sen kiinalaisen nikkelirautaseoksen, puristamaan jonkinlaisen myönteisen päätöksen Vaasan hallinto-oikeudesta ja vakuuttamaan ja insinööröimään myös nämä prosessit kuntoon, niin kuinka pitkään valtion piikki on auki ja kuinka paljon veronmaksajien rahaa pörssiyhtiön pelastamiseen vielä tarvitaan tulevaisuudessa? Onko teillä tästä jokin arvio?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Viimeinen puheenvuoro, edustaja Savola, ja sitten ministerillä puheenvuoro.

15.14 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Työllisyys ja yrittäjäys ovat tietysti ne avaintekijät, ja työpaikkoja meidän pitää saada. Nyt yhteiskuntasopimuksen pohja on tehty työmarkkinajärjestöjen toimesta, ja kyllä ainakaan tämän palautteen pohjalta, mitä eri puolilta kuuluu, kukaan ei tunnu olevan täysin tyytymätön siihen, joten ehkä siitä joitain kompromissiaineksia sitten on kokonaisuuteen löydettävissä.

Herra puhemies! Tämä Talvivaara-asia täällä on keskusteluttanut paljon. Kyllähän se on myös tiedostettava tosiasia, että jos yhtään rahaa sinne ei laitettaisi enempää ja toiminta pysäytettäisiin kuin seinään, niin myös ympäristövaikutukset sillä olisivat äärimmäisen suuret. Sen takia nyt täytyy kyllä kaikki tarmo keskittää siihen, että se kaivos saadaan ympäristövaikutuksiltaan toimivaksi mutta myös että tämä kannattavuus siinä saataisiin kohdalleen ja toiminta siellä käyntiin. Sillä on valtaisa merkitys Pohjois-Suomelle. Ainakin itse jaksan vielä tässä tilanteessa uskoa, että tällä mahdollisuuksia ja edellytyksiä tulevaisuuteen on.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt ministeri Stubb, riittääkö 2 minuuttia? (Eero Heinäluoma: Ei riitä!) 3 minuuttia riittää yllin kyllin. (Ben Zyskiewicz: 12!)

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

15.15 Valtiovarainministeri Alexander Stubb: Arvoisa herra puhemies! Ehkä kannattaa tässä viimeisessä kommenttipuheenvuorossa keskittyä työmarkkinakysymykseen, koska se on niin monella tapaa ajankohtainen ja akuutti. Se tarkastelutulokulma, joka meillä tällä hetkellä hallituksessa on, on osittain juridinen, koska tämä yhteiskuntasopimus sisältää yhdeksän kohtaa ja myös paljon juridisia ja monimutkaisia yksityiskohtia, joita me katsoimme, mikä niiden kokonaisvaikutus ja -merkitys on.

Toinen tarkastustulokulma meillä on tietysti poliittinen, eli me peilaamme sitä hallitusohjelman tavoitteiden mukaisesti. Mitä tarkoittaa yhteiskuntasopimus suhteutettuna meidän hallitusohjelmaamme? Mitä tarkoittaa nollapalkkaratkaisu suhteutettuna meidän hallitusohjelmaamme? Mitä tarkoittaa paikallisen sopimisen ratkaisu suhteutettuna meidän paikallisen sopimisen ehdotukseemme hallitusohjelmassa ja sitten siihen 72 prosentin työllisyystavoitteeseen?

Kolmas tulokulma, joka on myös erittäin tärkeä:

Tässä monesti ollaan ehkä viitattu siihen, että hallituksen valmistelu on ollut ontuvaa joko juridisesti tai taloudellisesti tai muutoin. Nyt me laskemme tarkkaan, mikä on kokonaisvaikutus tälle paketille. Ongelma tässä tietysti on se, että jokainen laskelma, joka tehdään, on osittain epätarkka, koska meillä ei ole empiiristä todistusaineistoa sille kokonaisuudelle, joka on pöydällä. Se on niin jättiläismäisen iso. Siis se on yhteiskunnallisesti todella suuri, ja sen takia me joudumme tekemään nämä laskelmat.

Annan vain yhden esimerkin, minkä takia valtiovarainministeriön virkamiehet ja työmarkkinajärjestöjen ekonomistit istuvat yhteiseen pöytään hetken kuluttua. Heillä oli eri arvio muun muassa siitä, mikä on 24 työtunnin vuosittaisen lisäämisen kokonaisvaikutus julkiseen talouteen. Meidän arviomme mukaan se oli 1,5 prosenttia, kun taas muistaakseni työmarkkinajärjestöjen ekonomistien arvion mukaan se oli 1,3.

Toinen esimerkki: Mikä on tämän kokonaispaketin vaikutus työllisyystilanteeseen? Meidän arviomme mukaan muistaakseni 35 000 uutta työpaikkaa, kun taas työmarkkinajärjestöjen arvion mukaan 45 000 uutta työpaikkaa.

Vastaus, edustaja Heinäluoma, on se, että me käymme nyt tarkkaan läpi tämän kokonaisuuden. Me olemme keskustelleet työmarkkinajärjestöjen kanssa sekä taustalla että yhdessä. Me olemme keskustelleet Suomen Yrittäjien kanssa. Me jatkamme tätä kokonaisuutta, ja kun hallitus on valmis ilmoittamaan oman kantansa yhteiskuntasopimukseen, niin me tulemme sen totta kai tekemään ja me tulemme peilaamaan sitä hallitusohjelman kokonaisuuteen. (Touko Aalto: Milloin?) — En pysty antamaan tarkkaa aikataulua tässä vaiheessa.

Meillä on myös yksi työmarkkinajärjestökeskusliitto, joka ei ole vielä antanut omaa kantaansa tämän sopimuksen hyväksymiseen vaan antaa sen vasta maanantaina. (Välihuutoja) Me katsomme tässä, me etenemme ihan rauhassa. Tämä on niin jättiläismäinen, edustaja Lindtman, tämä on ihan oikeasti niin jättiläismäinen yhteiskunnallinen uudistus, että tässä täytyy nyt olla tarkkana ja katsoa, miten me laskemme tämän kokonaisuuden, mikä on sen juridinen vedenpitävyys ja millä tavalla sen kanssa edetään ja miten sitä peilataan hallitusohjelmaan. Tässä ei kannata hätiköidä, mutta kyllä hallitus tulee tähän yhteiskuntasopimukseen vastaamaan. Kuten me olemme toistaiseksi jo todenneet, tämä on askel oikeaan suuntaan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat, täällä on vielä tavattoman paljon pyydettyjä vastauspuheenvuoroja. Nyt ehdotan niin, että jatkaisimme vielä hetken debattia, ja pyydän nyt uudestaan niitä, jotka haluavat vastauspuheenvuoron,

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta. Puheenvuorot myönnetään nyt tässä pyydettyjen puheenvuorojen perusteella. — Ministeri Stubb.

Valtiovarainministeri Alexander Stubb: Koska peräänkuulutetaan hallituksen kantaa, niin lähdemme sitä rakentamaan ja muodostamaan, siksi joudun poistumaan salista. Pa-hoittelen sitä. (Sirkka-Liisa Anttila: Mutta myönteisesti, eikö niin?) — Kyllä. (Eduskun-nasta: Oikein!)

15.19 Sirkka-Liisa Anttila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin olisin toivonut, että täällä olisi kuulunut hallituksen rivistä myönteinen sana, sen takia, että nyt on tehty tietyllä tavalla historiaa. On kyetty sopimaan sellaisista asioista, joista aikai-semmin ei ole kyetty sopimaan. Niille pitää antaa oikea arvo. Se on ihan oikein, että halli-tus purkaa auki sen, mitä nämä vaikutukset ovat, ja sitten toivotaan sen jälkeen, että pääs-tään yhteisymmärrykseen kaikkien järjestöjen kesken siitä, että tällä voidaan mennä eteen-päin. Tämä on kerta kaikkiaan sillä tavalla historiallinen, että nyt kuitenkin vaikutukset ovat ihan oikean suuntaiset, ja näitä nyt tarvitaan. Ja tärkeää, totta kai, on tietää, mitkä ovat nämä vaikutukset sitten pidemmällä aikavälillä.

Täällä käytyyn keskusteluun totean sen, että edustaja Harakka peräänkuulutti työllisyys-määrärahoja sellaisesta budjetista, joka oli tehty sosialidemokraattien ollessa hallitukses-sa. Peräänkuulutan sitä, että kannattaa muistaa, mitä puuta täällä arvostelee.

Sitten paikallisesta sopimisesta sanon lopuksi, että se viime kädessä rakentuu mitä suu-rimmassa määrin luottamuksen varaan, (Puhemies koputtaa) ja sitä luottamusta pitää kaik-kien osapuolten rakentaa.

15.20 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lyhyesti: Tästä Ter-rafamesta SDP kantaa huolta, Kainuun ja tämän alueen kaivoksen työllisyydestä, se on ehkä hyvä sanoa tässä. Samaan aikaan on löydettävä ratkaisu, josta löytyy tasapaino ym-päristöarvojen kanssa sekä sitten työllisyyden kannalta kestävä ratkaisu. Nähdäksemme tämä edellyttäisi nyt sitä, että tästä tehtäisiin ulkopuolinen, rehellinen ja puolueeton arvio. Kyllä tämä yhtiönkin tekemä arvio on kohdallaan, mutta olisi järkevintä, että siitä tehtäi-siin ulkopuolinen arvio. Ja haluan sanoa, että SDP kantaa huolta Kainuun työllisyydestä.

Arvoisa puhemies! Vielä, edustaja Zyskiewicz, kun nyt selvästi on niin, että hallitus ei omaa kantaansa pysty antamaan, ja Zyskiewicz täällä kyseli, että mitä lisäselvityksiä SDP haluaa, niin otan nyt yhden esimerkin. Nämä paikallisen sopimisen kirjaukset — minusta ne ovat täysin selkeitä, ei niihin mitään lisäselvityksiä tarvitse. Se on mustaa valkoisella, meille ne käyvät. Edustaja Zyskiewicz, käyvätkö ne teille, käyvätkö ne kokoomukselle? Uskon, että tämä edesauttaisi tämän ratkaisun syntyä. Käyvätkö ne teille, edustaja Zysko-wicz? (Ben Zyskiewiczin välihuuto)

15.21 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Haluan myös ottaa kantaa vähän tähän Terrafamen tilanteeseen.

Tilanne on erittäin hankala, ja varmasti nyt, jos tätä lisäbudjetissa tarkoitettua rahaa täs-sä kohtaa ei annettaisi, se olisi huono ratkaisu. Eli nyt sen edellisen päätöksen mukaisesti tämä ratkaisu tehdään.

Minun mielestäni edustaja Lindtman käytti hyvän puheenvuoron, sosialidemokraattien näkemyksen mukaan: nyt tarvittaisiin kyllä ihan oikeasti aito, ulkopuolinen arviointi, jotta

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

me kaikki voisimme oman päätöksentekomme pohjaksi tehdä niitä ratkaisuja, sillä asiantuntijoiden mukaan ensi kesäkuussa tarvitaan 100 miljoonaa euroa lisää rahaa.

Puhemies Pekkarinen on tuonut omia näkemyksiään, jotka varmasti on syytä myös puntaroida, missä tilanteessa näitä tehdään. Mutta nikkelin hinnan vaikutus nyt tässä tilanteessa on ollut vain prosentin luokkaa tuloksesta, että se nyt ei ole tässä kohtaa ollut se ratkaiseva tekijä, mutta totta kai sen pitäisi nousta.

15.22 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhteiskuntasopimus syntyi 38 tuntia sitten. Kun ajatellaan, kuinka valtavan iso se on pakettina ja monipuolinen, niin on aivan ymmärrettävää, että vielä nyt 38 tunnin kuluttua ei ole hallituksella lopullista kantaa sen sisältöön, koska hallitus ei ole ollut neuvottelupöydässä mukana. SAK esimerkiksi oli, mutta silläkään ei ole kantaa. (Eduskunnasta: Kyllä Lindströmillä on!) Tärkeää on, että se syntyi.

Nyt ovat työllisyysasiat olleet esillä voimakkaasti, ja totean, että viime vuonna Rinteen—Ihalaisten työllisyysbudjetin määrärahat loppuivat toukokuussa. Nyt on väitetty, että olisivat jo helmikuussa loppuneet tänä vuonna rahat. En sitä kyllä usko, mutta tilanne on tietysti vaikea. Mutta ministeri Lindström on moneen kertaan todella todennut, että nyt pyritään uudistamaan työttömyysturvaa, (Eero Heinäluoma: Kyllä!) koko järjestelmään käytettäviä rahoja niin, että ne ovat aktiivisessa työllisyyskäytössä. (Puhemies koputtaa) Odotetaan niitä tuloksia nopeasti.

15.23 Eeva-Maria Maijala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yksi merkittävä asia, minkä takia tämä lisätalousarvio nytten tehtiin, on tämä Metsähallitus-asia. Meille lappilaisille tämä Metsähallitus-asia on erittäin tärkeä, ja tärkeää on se, että tilanne pysyy niin paljon nykytilassa kuin mahdollista vain on olemassa. Mutta on todellinen pelkotila, että tämä tilanne tulee muuttumaan, sillä huhtikuun puolivälissä tulee voimaan direktiivi palveluiden käyttöoikeussopimusten kilpailuttamisesta. Tässä on oikeasti olemassa pelko, että jos me emme nyt tee tätä osakeyhtiömallia, niin voi olla, että esimerkiksi puolalainen firma voittaa kilpailun ja yhtäkkiä minun kotikuntani Savukosken metsäasioista vastaakin tämä puolalainen firma, ja sen jälkeen me olemme ongelmissa. Tämä on niin suuri riski, että ainakaan minä en ole valmis ottamaan tätä riskiä. Kiitoksia siitä, että me nytten tässä aikataulussa olemme tämän asian saaneet liikkeelle, ja toivottavasti ei mitään muitakaan ongelmia nyt enää tule ja kaikki hoituu niin, että se on aikataulullisesti järjestetty.

15.24 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On tietenkin ollut hyvin hämmentävää se, että hallitus ei kykene selkosanaisesti antamaan kantaansa tähän syntyneeseen neuvottelutulokseen, mutta... (Eero Heinäluoma: Ensimmäinen hallitus 50 vuoteen, joka ei osaa päättää!) — Niin, ensimmäinen hallitus 50 vuoteen. Hyvänen aika, se on tietenkin sitten pala historiaa, syytä todeta pöytäkirjoihin.

Mutta, puhemies, täällä... (Hälinää)

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: No niin, yhteislausunnan sijasta edustaja Viitasella on puheenvuoro.

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

Kiitos, puhemies. — Minä vain ajattelin tässä myös sen todeta, että toinen asia, mistä me emme ole nyt saaneet selkoa, on se, että kehysriihessä pitäisi täällä monin perusteluin ilmituodusti tehdä ihan oikeasti suunnanmuutos tähän talous- ja työllisyyspolitiikkaan. Ja nyt haluaisin hallituspuolueilta sitoutumista (Välihuutoja) siihen, tuleeko kehysriihessä työllisyystoimia tässä ja nyt.

Ja toinen asia, mistä me sosialidemokraatit olemme sanoneet, että emme lopeta keskustelua ennen kuin hallitus korjaa tämän vääryyden, on tämä eläkkeensaajien verotus. (Ben Zyskowiezin välihuuto) Huomasin positiivisena, että viikonloppunakin tästä asiasta keskusteltiin (Välihuutoja) hallituspuolueiden toimesta, mutta (Puhemies koputtaa) sanoista tekoihin: korjaatteko eläkkeensaajien epäreilun verotuksen?

15.26 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On aivan luonnollista, että kun on tällainen valtavan suuri sopimuskokonaisuus kuin yhteiskuntasopimus, niin sitä huolella tarkastellaan ja sen jälkeen siitä tullaan tekemään lopullisia päätöksiä. Aivan luonnollista, normaalia valmistelua, huolellista työtä.

Mutta ihmettelen tätä demarien maagista asennetta tähän yhteiskuntasopimukseen, yleensä koko suomalaiseen politiikkaan. Te olette huutaneet tässä salissa, että kaikki, mitä hallitus on tehnyt, on ollut aina väärin, (Vasemmalta: Ei, ei!) ja sitten sen jälkeen, kun te olette esittäneet oman mallinne, niin mitä siellä on? Katsokaa neljä vuotta sitten, edellinen vaalikausi, mitä tapahtui. Teidän positiiviset puheenne ovat olleet... Se neljä vuotta osoitti, että ei siellä ollut mitään. Ja teidän negatiivinen asenteenne kaikkea kohtaan, mitä hallitus esittää, on niin valtavan negatiivista, (Vasemmalta: Ei!) että minun kuivat koivuhalkonikin liiterissä homehtuvat teidän negatiivisuutenne edessä. (Naurua) Tehkää nyt, hyvä ihminen, jotakin rakentavaa joskus älkääkä aina arvostelko!

Totta kai hallitus tekee aina parhaansa ja yrittää parantaa ja tekeekin monia asioita. Meidän työllisyys ei koskaan parane, jos suomalaisen työn tulokset eli ne tuotteet maailmanmarkkinoille eivät käy kaupaksi. Se on se ratkaisu. Turha teidän on yrittää väittää mustaa valkoiseksi, kun se ei sitä ole.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja nyt kyllä edustaja Heinäluomalla on puheenvuoro.

15.27 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Hoskonen, meidän yritämme tässä tukea, että tämä yhteiskuntasopimus menisi maaliin. (Eduskunnasta: Hyvä, hyvä!) Me yritämme tukea teitä ja ihmettelemme kovasti, kun on yli puoli vuotta asiasta puhuttu ja te olette vedonneet eri tavoin, että on kiire ja kiire ja kiire, (Hannu Hoskonen välihuuto) ja nyt te ette itse tiedä, mitä tälle pitää tehdä, kun järjestöt ovat saaneet valmiiksi neuvottelutuloksen, jota te olette pyytäneet heitä tekemään. (Pia Viitanen: Ja me ollaan negatiivisia!) Nyt te olette ensimmäinen hallitus 50 vuoteen, joka ei tiedä, mitä se tekee, kun järjestöjen sopimus on syntynyt. (Välihuutoja) Ensimmäinen hallitus 50 vuoteen, ja sekin ihme piti nähdä, että kun järjestöt tekevät sen, mitä hallitus pyytää, niin hallitus jää istumaan sen kakun päälle (Puhemies koputtaa) ja ihmettelee, että mikä tämä tämänmoinen kakku on ja mitä laskelmia nyt vielä (Puhemies koputtaa) tarvitaan. Ei, hyvät ystävät, tästä tule mitään, jos te näin jatkatte.

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

15.28 **Lea Mäkipää ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuntuu aika lapselliselta tämä keskustelu, mutta minulle ei ole ainakaan vielä selvinnyt se, mitä on paikalliseen sopimukseen koskevaan kirjaukseen merkitty. Sitä mielelläni kuuntelisin, jos edustaja Heinäluoma sitten sanoisi.

Täällä on puhuttu työttömyydestä. Meille jätettiin 300 000 työtöntä viime vuonna. Oli nuorisotyöttömiä, pitkäaikaistyöttömiä, ja tämä kehitys jatkuu. (Eduskunnasta: Sekään ei teille riittänyt!) Samoin työttömyyspäivämaksut ovat vuodesta 2008 kohonneet 113 prosenttia samoin kuin ansiosidonnaiset päivärahat. Minkä takia? Kun nykyiset hallitukset eivät pystyneet hoitamaan työttömyyttä. Eli me olemme tässä asemassa, että toivottavasti tämä yhteiskuntasopimus tuo jotain muuta.

Ja kun Suomen pk-yritykset, joita on yli 90 prosenttia, työllistävät suomalaisia työntekijöitä, niin mikseivät ne tällä hetkellä työllistä? Siksi, koska ei ole menekkiä, ei ole markkinointia, (Eero Heinäluoma: Ei ole ostovoimaa!) ei ole kilpailukykyä. Eivät nämä pienet yritykset (Puhemies koputtaa) laita osinkoihin, ne vain laittavat työntekijöihin, että ne pystyvät siellä olemaan, ja myös investointeihin.

Pitäisi miettiä vähän, mitä täällä puhutaan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoiset edustajat, tätä debattia on nyt käyty kohta 1,5 tuntia. Lisätalousarvion debattiosuudeksi 1,5 tuntia on aika lailla maksimissaan. Vielä muutama vastauspuheenvuoro, ensin edustaja Andersson. Kohta lopetamme.

15.29 **Li Andersson vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tämä hallituspuolueiden edustajien käsitys työllisyyspolitiikasta on erittäin ihmeellinen. Totta kai finanssipolitiikka, veropolitiikka, elinkeinopolitiikka kaikki ovat erittäin tärkeitä työkaluja, kun mietitään, miten me saamme työpaikkojen määrää lisättyä ja työllisyysastetta nostettua. Mutta sen lisäksi tarvitaan työvoimapolitiikkaa ja tarvitaan työllisyysmäärärahoja. Siinä nähtävänä tavoitteena on ihmisten työkyvyn ylläpitäminen, ihmisten työllistymisen helpottaminen, sitä työtä niiden kautta tehdään. Eli meillä tulisi olla riittävästi määrärahoja osoittaa nuorisotyöttömyyden hoitoon, pitkäaikaistyöttömien tukityöllistämiseen, starttirahoihin. Tästä on kyse.

On ollut työttömiä myös edellisen hallituskauden aikana, on työttömiä nytkin, mutta se suurin ero tämän hallituksen ja edellisen hallituksen välillä on se, että nuorisotakuun rahoitusta on leikattu, työllisyysmäärärahoja on leikattu kokonaan nuorisotakuusta pois, minkä lisäksi te olette leikanneet jo valmiiksi riittämättömistä työllisyysmäärärahoista.

15.30 **Markku Pakkanen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä on käyty kovaa keskustelua mahdollisesti syntyneestä yhteiskuntasopimuksesta, ja itse olen niitä edustajia, jotka toivovat, että ensi maanantaina, kun SAK:n järjestöt ottavat siihen viimeistään kantaa, saadaan varmistus, että tämä sopimus syntyy. Ja toivon, että tässä salissa käyty keskustelu ei nyt aiheuta sitä, että siihen tulisi jotain epäselvää. Täällä on epäilty toisten kantoja siihen, mutta itse toivon, että järjestöt ja työmarkkinajärjestöt ja hallitus tekevät tästä hyvän sopimuksen.

Lisätalousarviossa otettiin kantaa myös peltipoliiseihin, joita itse läheisesti tunnen, koska minulla on heihin hyvä sellainen valokuvauksellinen suhde, (Naurua) ja pidän sitä hyvänä asiana, että tällä kannalla yhteiskunta kerää sitä rahaa. Tämä 35 000 euroa per tolppa

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

(Puhemies koputtaa) on erittäin hyvä konsti kerätä tätä valtion kassaa, ja siihen me voimme itse aina vaikuttaa omalla ajokäyttäytymisellämme.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Tässä debatissa kutakuinkin viimeinen puheenvuoro, edustaja Zyskowicz.

15.32 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Arhinmäki kertoi, että yhteisövero on alennettu eikä työpaikkoja ole syntynyt. Mistäköhän edustaja Arhinmäki tietää, mikä työllisyystilanne meillä olisi, jos yhteisöverokanta olisi esimerkiksi 26 prosenttia nykyisen 20 prosentin sijaan?

Edelleen edustaja Arhinmäki ei ymmärtänyt — ja muistan, että edustaja Anneli Kiljunen joskus aikaisemmin ei ymmärtänyt — miten työajan pidentäminen lisää työpaikkoja. No, se lisää siten, että jos työaikaa pidennetään ilman, että palkkaa nostetaan, niin se yrityksen valmistama tuote tai palvelu tulee jonkin verran halvemmaksi. Ja silloin se yritys saa sitä jonkin verran paremmin kaupaksi, ja silloin siihen yritykseen tulee enemmän ja uusia tilauksia, (Eduskunnasta: Enemmän osinkoja!) ja silloin siihen yritykseen syntyy uusia työpaikkoja. Näin se menee, ja, edustaja Arhinmäki, jos ette te minua usko, niin uskokaa edes palkansaajajärjestöjen ekonomisteja.

15.33 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun edustaja Zyskowicz kysyi, että mistä tiedetään, mikä esimerkiksi yhteisöveron alentamisen vaikutus on ollut, mikä sitten olisi työllisyysvaikutus, niin se ainakin tiedetään, mikä sen vaikutus on ollut osinkoihin. Tänä vuonna tullaan jakamaan ennätysuuret osingot. Silloin luvattiin työpaikkoja, luvattiin investointeja. Se tiedetään, että meillä on investointilama. Meillä on investoinnit yhtä huonolla tasolla kuin 90-luvun alussa, ja samaan aikaan jaetaan ennätysuuret osingot. Se tiedetään, mikä tästä seurasi. Ja kysymykseni oli: kun te tiesitte varmasti, että nyt tulee kymmeniätuhansia uusia työpaikkoja, niin mistä te sen varmasti tiedätte, kun näin on käynyt edellisellä kerralla, kun samanlaisia tulonsiirtoja on tehty?

Mitä tulee työajan pidentämiseen, niin ainakin valtiovarainministeriö omissa laskelmissaan lähti viime syksynä (Puhemies koputtaa) siitä, että työajan pidentäminen nimenomaan johtaisi siihen, että tarvitaan vähemmän työntekijöitä eli on vähemmän työpaikkoja.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja vihonviimeinen puheenvuoro, edustaja Tolppanen.

15.34 Maria Tolppanen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on nytten aika hauska tullut näitä asioita.

Otetaanpa nuo palkkatukiasiat ensin. Edellisen hallituksen aikana ne pistettiin pankkoon heti vuoden alusta ja vaadittiin ihmisiltä 800 päivää työttömyyttä ennen kuin niitä annettiin.

Eläkkeistä taas — no, sehän tehtiin sosialidemokraattien ollessa hallituksessa, tämä taitettu indeksi. Nyt kun taitettu indeksi on eläkeläisille positiivinen, niin te haluatte ottaa sen pois, jotta taas eläkkeet olisivat entistä pienempiä. (Eero Heinäluoma: Kuka niin on sanonut?) Tämä on aika hauskaa.

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

Ja se, mikä olisi hyvä tietää tällä hetkellä, on se, mitä mieltä tosiaankin hallitus on tästä sopimuksesta, mitä mieltä SAK on tästä sopimuksesta ja mitä mieltä SAK:n takana sitten sosialidemokraatit ovat tästä sopimuksesta. (Eero Heinäluoma: Mitäs mieltä edustaja on?) Sen jälkeen kun päästään eteenpäin, niin olisi hauska tietää, mitä mieltä AKT on tästä, ja kun AKT:n kanta tulee, niin mitä mieltä EK on tästä. (Puhemies koputtaa) Aika monta... (Eero Heinäluoma: Entäs edustaja? — Eduskunnasta: Mikä teidän kantanne on, Tolppanen?) — Minä haluan yhteiskuntasopimuksen.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt siirrytään puhujalistaan.

15.35 Touko Aalto vihr: Arvoisa herra puhemies! Terrafame Group Oy:n oman pääoman korottamiseen ehdotetaan 38,5 miljoonaa euroa toiminnan jatkumisen takaamiseksi. Samanaikaisesti esitetään 38,5 miljoonan euron peruutusta vuoden 2015 ensimmäisessä lisätalousarviossa myönnetystä 100 miljoonan euron kaksivuotisesta siirtomäärärahasta. Vihreä eduskuntaryhmä ei voi hyväksyä esitettyä määrärahasiirtoa ympäristövahinkojen estämisestä Terrafame Group Oy:n oman pääoman korottamiseen.

Kuten debatissa toin esille, elinkeinoministeri Olli Rehn ei tuolta penkiltä ole pystynyt tässä salissa vastaamaan esitettyihin lukuisiin kysymyksiin siitä, miten hallitus pystyy vakuuttamaan yhdenkään sijoittajan siitä, että Talvivaaran kaivos kykenisi tulevaisuudessa tuottamaan markkinaehtoisesti voittoa. Olemme saaneet vain pettyä kerta toisensa jälkeen tehtyihin päätöksiin.

Meidän päättäjien osalta olennainen tieto on myös se — jos menee Terrafame Group Oy:n suunnitelmien kannalta täydellisesti — kuinka pitkään tuo valtion piikki on auki, kuinka paljon veronmaksajien rahaa pörssiyhtiön pelastamiseen vielä tarvitaan tulevaisuudessa ja mitä tapahtuu tilanteessa, jossa kaikki menee putkeen. Ja mitä putkiin tulee, Vaasan hallinto-oikeuden päätös Nuasjärjen purkuputkesta voi venyä vaikka juhannukseen, ensi syksyyn, vaikka vuoden päähän. Sitä ei voi tietää. Mutta sen voi tietää, että jos näin käy, Talvivaaran tarina on varmuudella paketissa.

Arvoisa herra puhemies! Jo vuoden 2015 toisen lisätalousarvion yhteydessä oli selvää, että Talvivaaran kaivoksen toiminnan jatkamisen turvaamista varten perustetun Terrafame Oy:n pääomittaminen 209 miljoonalla eurolla ei tule riittämään kahden vuoden ajaksi. Yhtä selvää oli myös se, että valtio joutuu pääomittamaan Talvivaaran kaivoksen toimintaa yksin, sillä yksityistä rahaa ei ole saatavissa nykytilanteessa. Yksityisten investointien puuttuminen johtuu siitä, että nikkelin maailmanmarkkinahinnan pitäisi nousta tuntuvasti, joidenkin arvioiden mukaan jopa tuplaantua, jotta toiminta voisi edes teorian tasolla olla kannattavaa. Vaikka nikkelikaivosten osalta tapahtuisi maailmanmarkkinoilla pudotuspeliä, Kiina tuppaa markkinoille jatkuvasti halpaa nikkeli-rautaseosta, mikä vaikuttaa suoraan nikkelin maailmanmarkkinahintaan. Nikkelin alhaisesta hinnasta koituvia tappioita voi hieman kompensoida sinkin ja kobolttin myynnillä, mutta se on vain oireiden hoitamista.

Yksityisten investointien edessä seisoo siis nikkelin alhainen maailmanmarkkinahinta ja Vaasan hallinto-oikeus, mutta myös epävarmuus sitä kohtaan, että kaivoksen prosessit olisi kaikkien vaikeuksien jälkeen uskottavasti saatu toimimaan erikseen ja yhdessä. Yhtiön mukaan tulokset muun muassa bioliuotuksen osalta ovat lupaavia, mutta se ei kerro vielä mitään siitä, miten homma toimii pitkällä aikajänteellä.

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

Arvoisa herra puhemies! Koska hallitus ei ole pystynyt uskottavasti todistamaan, että Talvivaaran kaivos pystyy tuottamaan voittoa markkinaehtoisesti ja houkuttelemaan yksityisiä sijoituksia toiminnan ylläpitämiseksi sekä vastaamaan kestävän liiketoiminnan lisäksi aiheuttamiensa ympäristöongelmien hoidosta, on edessä vain yksi vaihtoehto: kaivoksen hallittu alasajaminen.

Arvoisa herra puhemies! Talvivaaran kaivoksen hallittu alasajaminen on monen vuoden projekti ja maksaa arvioiden mukaan noin 300 miljoonaa euroa sekä ympäristöluvista koituvat kustannukset. Jos Talvivaaran kaivosta ei ole mahdollista saada kannattavalle ja kestävälle pohjalle, kaivoksen hallittu alasajaminen on ennemmin tai myöhemmin edessä. Ja alasajamisen hinta vain nousee päivä päivältä. Edellä mainitusta 300 miljoonan euron summasta kaivos maksaa itse noin puolet, sillä kaivoksen toiminta ja myyntitulot eivät lopu kuin seinään. Ne rahat, jotka on suunniteltu käytettävän vääjäämättömän päätöksen pitkitämiseen, tulee käyttää Talvivaaran pilaaman ympäristön kunnostamiseen, alueen asukkaiden kärsimien haittojen korvaamiseen sekä uuden yritys- ja elinkeinotoiminnan tukemiseen, jotta kaivokselta työttömäksi jäävät ihmiset saavat mahdollisuuden työllistyä, elää ja asua myös jatkossa. — Kiitoksia.

15.40 Mika Niikko ps: Arvoisa herra puhemies! Tässä keskustelussa hallituksen lisätalousarviosta pääosaan nousee selkeästi tämä Talvivaaran ja Terrafamen tulevaisuus ja toisena tietenkin laajemmin katsottuna Suomen työllisyystilanne. Valtiovarainvaliokunnassahan me kuulumme asiantuntijoita tästä Talvivaaran tilanteesta, ja olihan se tietenkin aika lohdutonta kuultavaa. Tietenkin tässä vaiheessa, kun me rupeamme korjaamaan aikaisemman yhtiön tekemiä virheitä, meidän täytyy nyt kuitenkin mennä järjellä eikä tunteella tässä päätöksenteossa. Me tiedämme, että Talvivaaralla ja tällä nikkelikaivoksella onnistuessaan olisi kuitenkin toimintaedellytykset ja työllistävä vaikutus sille väestömäärälle, joka leipänsä siltäkin alueelta saa.

Aikanaanhan tätä koko hanketta ei olisi pitänyt varmastikaan hyväksyä niillä perusteilla, mitä esitettiin, koska on tullut selväksi, ettei tämä liuotusmenetelmä välttämättä ole niin hyvä kuin on annettu ymmärtää. (Eduskunnasta: Ei ole!) Tosin nyt ollaan vähän niin kuin puun ja kuoren välissä: kun konkurssipesä tuli valtion syliin, niin nyt pitäisi löytää sitten kaikkein paras ratkaisu. Itseni on kuitenkin vaikea ymmärtää, että hyvin pikaisesti lähdettäisiin 300 miljoonan euron alasajon toimenpiteisiin. Se on kova hinta veronmaksajille jo siitä tehdystä työstä, millä tavalla sinne on tällä hetkellä investoitu. Meidän täytyy muistaa se, että kun siellä kaivostoiminnot on aloitettu, ne myös tuovat tuloja tähän yhtiöön. Liuotusmenetelmät kun vievät aikanaan eteenpäin, niin syksyllä ensi vuonna niistä aletaan saamaan jo merkittävää tuloa, ja sitä ei ole tässä keskustelussa huomioitu lainkaan. Totta on toki se, että tämän nikkelin maailmanmarkkinahinnan ollessa reilu 8 000 per tonni se ei riitä kattamaan niitä kustannuksia. Mutta sen asiantuntijatiedon perustella, mitä olemme kuulleet, se on kuitenkin jo aika lähellä sitä, että se riittäisi kattamaan kustannukset. (Li Andersson: Ei pidä paikkaansa!) Tästä pitää toki päästä pidemmälle, jotta siitä liiketoiminnasta tulee kannattavaa, ja siinä mielessä on johdonmukaista, että valtio yrittää hakea siihen kumppania, joka ottaisi tämän tehtävän jatkossa hoitaakseen. (Touko Aalto: Mistä se löytyy?) Totta on, että me joudumme päättämään tämän siinä vaiheessa, jos sitä kumppania ei löydy ja varsinkin jos tämä Nuasjärven purkupuutkipäätös ei toteudu: silloinhan meillä ei ole mitään muuta edessä kuin alasajo. Tämä on aivan totta.

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

Meidän olisi pitänyt jo viime hallituskauden aikana aloittaa se keskustelu, jota silloin oppositiossa perussuomalaiset peräänkuuluttivat, että miksi Suomen valtio ja hallitus ei itse ole mukana kaivostoiminnassa. Se on vähän kuin käänteinen tekijä verrattuna Ruotsiin: Ruotsissa valtionyhtiö tienaa kaivosteollisuudesta kumminkin merkittävän määrän myös verotuloja, muutaman miljardin euron edestä vuosittain. Siellä se homma toimii valvotusti ja kansallisesti, mutta täällä, ikävä kyllä, tältä osin on pahasti epäonnistuttu. Totta on, etten lähde puolustelemaan missään tapauksessa tätä Talvivaaraa ja vähättelemään Talvivaaran aiheuttamia ympäristövahinkoja. Siinä mielessä tätä asiaa täytyy tarkastella huolella, ja meidän tulisikin kyllä saada valtiovarainvaliokuntaan ihan puolueetonta asiantuntijuutta siltä osin, jotta me osaisimme tehdä oikeita, kauaskantoisia päätöksiä.

Arvoisa puhemies! Lisätalousarviosta haluaisin muutaman sanan myös sanoa tästä Turkille kanavoitavasta pakolaisavusta. Valtiovarainvaliokuntahan ehdottaa, että varsinaisen kehitysyhteistyön momentille lisätään 8 250 000 euroa. Tämähän olisi Turkin pakolaisavun koordinoitavilaineeseen oleva raha, joka on osa EU:n sitoutumista 3 miljardin euron rahoitukseen näitten pakolaisten elinolosuhteiden parantamiseksi. Suomen kansallinen maksuosuus on kokonaisuudessaan vuoteen 2019 saakka 28,4 miljoonaa euroa. Erikoista tässä päätöksessä on se, että EU ei ole kuitenkaan suoraan kytkenyt tätä 3 miljardin euron rahoitusapua siihen, että Turkki tulee hillitsemään muuttoliikennevirtoja EU-alueelle. On huolestuttavaa, että tällaista sitoutuneisuutta tai tämmöistä päätöstä ei tähän tehty. Päinvastoin, maksutukset menevät konkreettiselle hankkeelle, Turkissa olevan yli kahden miljoonan syyrialaispakolaisen tukemiseen. Nyt jos tätä asiaa tarkastellaan Suomen näkökulmasta, niin viime vuonna 32 000 turvapaikanhakijasta, jotka tänne saapuivat, kaksi kolmasosaa, yli 20 000, oli irakilaisia. Sitten siellä oli somalialaisia ja afgaaneja ja vasta sitten neljäntenä syyrialaisia. Siinä mielessä tämän avustuksen tukemisen toki pitää kohdistua myös kaikkiin niihin Turkissa oleviin pakolaisiin, ei vain syyrialaispakolaisiin.

Arvoisa puhemies! Toisena asiana näissä lisääntyvissä kustannuksissa, jos me tällaisia sitoumuksia lähemme tekemään, meidän täytyy myös harkita sitä, onko meidän syytä näitä rahoja ottaa kehyksen ulkopuolelta. Olisin itse ollut valmis pohtimaan myös sellaista näkökulmaa, olisiko tämä reilu 8 miljoonaa euroa voitu ottaa esimerkiksi kahdenvälisistä tai monenkeskisistä momenteista.

Arvoisa puhemies! Vielä lopuksi haluan mainita siitä, että tätä työllisyysasiaa, joka on Suomessa huono, ei hetkessä saada kuntoon. On totta, että tämä yhteiskuntasopimus, jota nytten ollaan toivon mukaan saamassa, ei tule täyttämään niitä tavoitteita, joita hallitus on osoittanut 110 000 uuden pysyvän työpaikan luomiseksi. Näillä tavoitteilla me tulemme pääsemään yhteen kolmasosaan siitä tavoitteesta — mikä on paljon tässä tilanteessa. Mieluummin laiha sopu kuin lihava riita, ja siinä mielessä kannatan sen sopimuksen syntymistä, vaikka kaikkia tavoitteita ei saavutetakaan. Tässä vaiheessa on kuitenkin syytä sitten muistuttaa myös oppositiota, kun tulevaisuudessa ruvetaan moittimaan, että hallitus ei kykene luomaan lupaamiansa reilua 100 000:ta työpaikkaa, ja kysymään, mistä se johtuu: se ei johdu hallituksen saamattomuudesta tai toimetttömyydestä, vaan siitä, että oppositio ei rakentavalla tavalla itse osallistunut tämän yhteiskuntasopimuksen rakentamiseen. Ensimmäiset kaksi kuukautta uuden eduskunnan alettua viime syksynä aika meni siihen, että huudettiin pakkolaista ja sen epäoikeudenmukaisuudesta. Siinä mielessä kuitenkin pidän hyvänä saavutuksena sitä, että me pääsisimme siihen sopimukseen ja saisimme tämän asian päiväjärjestykseen ja rupeaisimme keskittymään sitten toisenlaisiin toimenpiteisiin.

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

Mitkään temput eivät onnistu työllisyyden parantamiseksi. Hallitus tekeekin pitkäjänteistä työtä viennin edistämisen ja kilpailukyvyn parantamiseksi. Me tulemme näkemään varmasti tämän hallituskauden aikana vielä useita kipeitä päätöksiä, joissa joudutaan tarkastelemaan valtiontalouden kohdentamista uudelleen, ja siinä mielessä tämä keskustelu niin sanotusta pakkolaista ei varmasti tämän hallituskauden aikana tule loppumaan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Me käymme noin kymmenen varsinaista puheenvuoroa nyt, jotta päästään listassa eteenpäin. Jokaisen puheenvuoron jälkeen ei automaattisesti seuraa debattia.

15.48 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Talvivaara tulee jäämään Suomen kaivoshistoriaan surullisena esimerkkinä hankkeesta, jossa mikään ei mennyt niin kuin olisi pitänyt. Tilanteessa, jossa vastuu tappiollisesta kaivoksesta ja sen lukuisista ympäristöongelmista Terrafamen myötä on siirretty valtion ja veronmaksajien kannettavaksi, on äärimmäisen keskeistä, että arvioidaan kaivostoiminnan jatkamiseen liittyvät ympäristölliset ja taloudelliset riskit hyvin tarkkaan. Taloudelliset kustannukset kasvavat koko sen ajan, kun hankkeelle annetaan lisää armonaikaa.

Kaivoksen tulevaisuuteen liittyy ainakin kolme keskeistä epävarmuustekijää.

Ensimmäinen on bioliuotusprosessin toimivuus. Kaivoksen kannattavuuden näkökulmasta tuotantokustannukset pitäisi saada alenemaan ja metallipitoisuudet nostettua. Tätä bioliuotusprosessia on nyt kokeiltu ja jatkokehitetty jopa seitsemän vuoden ajan eikä ongelmia ole saatu ratkaistua. Prosessin kehittäminen metallipitoisuuksien nostamiseksi edellyttää lisäinvestointeja, joten on hyvin vaikea nähdä, miten nämä kaksi tavoitetta voisi sovittaa yhteen.

Toinen epävarmuustekijä liittyy kaivoksen jätevesien hallintaan ja ympäristölupaan. Joulukuussa Talvivaarassa rikottiin lupamääräyksiä ylimääräisellä vesien juoksutuksella, jotta välttyttäisiin altain tulvimiselta. Sama tarve on arvioiden mukaan edessä keväällä vesimäärien kasvaessa entuudestaan. Purkuputkien käsittely Vaasan hallinto-oikeudessa on vielä kesken, mutta jos hallinto-oikeus pitää kiinni vuoden 2015 syksyn välipäätöksessä annetuista vesipäästökiintiöistä, tarkoittaa tämä käytännössä, että kaivoksen toiminta muuttuu mahdottomaksi järjestää. Oikeusprosessin ollessa kesken on myös hyvin epätodennäköistä, että yksityiset sijoittajat olisivat halukkaat sitoutumaan projektiin, jonka tulevaisuusnäkymät ovat näin epävarmat.

Kolmas keskeinen epävarmuustekijä koskee nikkelin hinnan kehitystä. Koko kaivos-hankkeen kannattavuus lasketaan sen varaan, että nikkelin hintakehitys olisi voimakkaasti positiivinen. Mitään varmuutta tai osviittaa tällaisesta hintakehityksestä ei ole. Sen sijaan muun muassa Maailmanpankki on korjannut omia ennusteitaan alaspäin.

Näitä riskejä huomioiden ja myöskin asiantuntijakuulemisten perusteella pidän itse kaikkeinärkevimpänä vaihtoehtona, että aloitetaan kaivoksen hallittu alasajo. Konkurssipesän määrärahoista voidaan siirtää 38,5 miljoonaa Terrafamelle, mutta vasemmistoliiton näkemyksen mukaan ne pitäisi suunnata ympäristövahinkojen estämiseen, ei toiminnan jatkamiseen. Hallittu alasajo antaisi myös useamman vuoden aikaa varautua alueellisesti kaivoksen sulkemisen vaikutuksiin työllisyyteen.

Arvoisa puhemies! Tässä lisätalousarviossa esitetään myös kehitysyhteistyömäärärahojen korottamista 8,3 miljoonalla Suomen osallistumiseksi Turkille annettavan pakolaisavun koordinoitavaliineeseen. On selvää, että pakolaistilanteen hoitaminen edellyttää re-

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

sursseja, ja on kannatettavaa, että Euroopan unionin tasolla pyritään tekemään yhteisiä ratkaisuja sekä jakamaan vastuuta oikeudenmukaisesti jäsenmaiden kesken. Edustaja Niikon edelliseen puheenvuoroon viitaten on minun mielestäni syytä huomioida, että Turkissa tosiaankin on tällä hetkellä yli 2 miljoonaa pakolaista. Osoittaa kyllä sitoutumista maan hallituksen osalta.

Mielestäni on kuitenkin mahdotonta hyväksyä tällaisen merkittävän taloudellisen tuen maksaminen Turkille ilman minkäänlaisia maan hallitukseen kohdistuvia velvoitteita noudattaa ihmisoikeuksia. Juuri tällä hetkellä Turkin hallituksen määräämät ulkonaliikkumiskiellot ja aseelliset hyökkäykset ovat pakottaneet arviolta kymmeniätuhansia kurdiperheitä jättämään kotejaan Kaakkois-Turkissa. Tässä ollaan siis maksamassa taloudellista tukea pakolaistilanteen hoitamiseksi maalle, joka omilla toimillaan lisää maan sisäistä pakolaisuutta. Toimittajiin, poliittisiin päättäjiin, yliopistotyöntekijöihin ja kansalaisaktivisteihin on viimeisen vuoden aikana kohdistunut yhä voimakkaampaa painostusta. On käsittämätöntä, että niin EU kuin Suomi ovat hiljaa Turkissa tapahtuvista ihmisoikeusloukkauksista ja sen sijaan ovat valmiit myöntämään maalle näin mittavan taloudellisen tuen.

15.54 Katri Kulmuni kesk: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä oleva lisätalousarvio lisää valtion menoja 50,9 miljoonaa euroa ja varsinaisia tuloja 10 miljoonalla eurolla. Nämä lisämäärärahat ovat varmasti tarkoituksenmukaisia, hyväksyttäviä.

Metsähallituksen uudelleenorganisoinnin aikataulu on erittäin nopea, ja siksi siihen liittyviä muutoksiakin on tehtävä varsin nopealla aikataululla. Hallituksen esityksen uudeksi Metsähallitus-laiksi 34 §:n mukaan valtioneuvosto päättää valtion talousarvion käsittelyn yhteydessä eduskunnan antaman valtuutuksen nojalla Metsähallituksen hallintaan siirrettävästä valtion omaisuudesta sekä siitä, mikä osa omaisuudesta merkitään Metsähallituksen peruspääomaksi, muuksi omaksi pääomaksi tai lainaehdoin annetuksi. Kiistaa on herättänyt esimerkiksi se, että tuottovaateen alaiseen peruspääomaan on esitetty lisättäväksi noin 40 000 hehtaaria Ylä-Lapin virkistysmetsiä. Mielestäni nämä metsät voisivat olla muun pääoman piirissä, siis siinä taseessa, jolle ei ole tuottovaadetta.

Kansallispuistohanke Suomussalmen Hossassa ja Moilasenvaaralla sekä Kuusamon Julman-Ölkyn alueella etenee, mikä on varsin hieno asia. Toive onkin saada puisto avattua jo alkukesästä 17 eli Suomen 100-vuotisjuhlavuonna heti kesäsesongin alkaessa. Kuten hallituksen esityksessä todetaan, kyseessä olisi 2 miljoonan euron määrärahan siirto vuosilta 17 ja 18 jo tälle vuodelle, koska olisi tärkeää, että opastus- ja virkistyspalveluiden tarvetta voidaan kartoittaa ja muitten kansallispuistotasoisten palveluiden laatimista ja puutteita korjata ja että ylipäänsä sinne saataisiin myös itsenäistymisvaiheita esittelevä näyttely jo siinä vaiheessa, kun kansallispuisto sitten avataan.

Mutta itse suurin asia, joka tässä lisätalousarviossa varmasti on herättänyt keskustelua, liittyy tietenkin tähän Terrafame Oy:n pääomittamiseen 38,5 miljoonalla eurolla toiminnan jatkumiseksi. Tämä on tietenkin ikävä asia, että me joudumme sitä jo nyt heti käsittelemään, mutta kyllä se on kuitenkin myös välttämätön asia, että kaivostoimintaa voitaisiin jollain tavalla koettaa turvata ja jatkaa. Tällä on kyllä aivan valtavia elinkeinopoliittisia näkemyksiä ja tarpeita myös. Tietenkin huolta herättää se, kuinka pitkään kaivoksen toiminta voidaan sitten tällä uudella pääomittamisella turvata, kun silloin edellisen, elokuussa 15 myönnetyn määrärahan laskettiin riittävän ensi kuuhun asti. Mutta tämä liikku on epäilemättä välttämätön tehdä.

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

Toimintaa turvataan myös opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla ylimääräisellä valtionavustuksella Pietari-säätiölle Suomen Pietarin-instituutin ja Pietarin Suomalaisen Koulun toiminnan turvaamiseen, 375 000 euroa. Tällä olisi tarkoitus pitää yllä keskeytyksettä toimintaa, josta toivon mukaan tulevaisuudessa päästään sitten selvyYTEEN. On monia syitä, miksi säätiö on vaikeuksissa ja miksi Pietarin ja samoin Moskovan suomalaisten koulujen oppilasmäärät ovat pienentyneet erittäin dramaattisesti. Yksi syistä on epäilemättä Venäjän toiminta, Venäjän heikko taloustilanne: ihmiset pohtivat tarkemmin muuttoa Venäjälle, ja toisaalta myös Suomeen muutetaan herkemmin takaisin.

Täällä on jo aikaisemmissa puheenvuoroissa viitattu myös tähän kehitysyhteistyömäärärahan korotukseen, 8,3 miljoonaa euroa, syynä Turkin ja EU:n yhteistyönä toteutettava pakolaisavun rahoitus. On tervetullutta, että EU pystyy luomaan jonkinlaisia konkreettisia auttamisen välineitä, että pystyisimme hallitsemaan tätä turvapaikkakriisiä ja näin patoamaan niitä hallitsemattomia muuttoliikevirtoja. Jo pelkästään Turkissa on Syyrian pakolaisia noin 2,5 miljoonaa. Varoja on tarkoitus mennä suoraan ruoka-apuun, terveyspalveluihin, koulutukseen, ja näistä sitten EU-maat maksavat omassa suhteessa, mutta ehkä pitäisi päästä keskusteluissa jo myös siihen, miten voitaisiin väliaikaisesti korottaa meidän kiintiöpakolaisten määriä suoraan YK:n pakolaisleireiltä ottamalla. Silloin voitaisiin sulkea näitä laittomia Euroopan unioniin tulevia reittejä, EU:n ulkorajat silloin pitäisivät ja me saisimme pidettyä Schengen-järjestelmän pystyssä.

Arvoisa puhemies! Tässä puheenvuoroni.

15.59 Pia Viitanen sd: Arvoisa herra puhemies! Kuten debatissa varsin hyvin kävi edellä ilmi, meillä on iso ongelma, ja se iso ongelma on se, että hallituksen toimissa tälle vuodelle ei tueta työllisyyttä tässä ja nyt. (Eduskunnasta: Kyllä!) Olen ollut hyvin hämmästynyt siitä, kun katselin jälleen kerran, että voiko olla niin, että meillä on jälleen kerran tilanne, että meillä on lisätalousarvio, josta tyystin puuttuvat kaikki työllistämistoimenpiteet. Meillä on huolestuttava suunta, meillä on tällä hetkellä liki 50 000 alle 25-vuotiasta työtöntä. Meidän pitkäaikaistyöttömiä on 120 000, vuoden takainen kasvu liki 19 prosenttia, ja tämä on todella iso ongelma. Siksi en voi ymmärtää, miten nyt on varaa tehdä jälleen kerran lisätalousarvio, jossa työllisyystoimia ei näy missään, ei mailla eikä halmeilla.

Tästä, puhemies, me olemme systemaattisesti koko viime keväästä asti varoitelleet, että mikäli menemme tähän politiikkaan, että emme huolehdi työllisyydestä, ellemme panosta siihen, me ajaudumme entistä vaikeampaan talouskierteeseen. Kasvua ei synny, ja tätä kautta me joudumme sitten tälle lisäleikkausten tielle, mikä on tuhoisaa. Tästä muun muassa valtiovarainministeri ja moni muu on jo nyt väläytellyt, että lisäleikkauksia voi olla tiedossa, ja se on tietenkin seurausta siitä, että työllisyyteen ei panosteta kylliksi. Työllisyysmäärärahojen perusta on puutteellinen tälle vuodelle, ja siksi pitäisi toimia. Kaiken kaikkiaan, kun työttömyys lisääntyy ja määrärahoja samaan aikaan leikataan, yhtälö käy mahdottomaksi, aivan kuten täällä aiemmin, puhemies, kävi ilmi.

No, nyt on tietenkin positiivista se, mikä myös todettiin, että työmarkkinaratkaisun neuvottelutulos on saatu ja esitys on pöydässä. Tietenkin tässä nähtiin juuri se, että tähän asti sanelu ei tuottanut tulosta mutta sopiminen tuottaa. Nyt tietenkin oli hyvin hämmäntävää debatissa, kun kävi ilmi monin sanakääntein, että hallitus ei pysty kerta kaikkiaan kertomaan omaa kantaansa tähän, ja kyllä kehoitan vahvasti hallitusta nyt tarttumaan tähän ja ilmaisemaan kantansa, toivottavasti myönteisen sellaisen. Tämän neuvottelutuloksen myötä syntyy liikkumavaraa, ja kuten todettiin, nyt on hyvä paikka tarkistaa koko hallituksen

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

talouspolitiikan suuntaa työllistävämpään suuntaan. Tällaisia toiveitahan on esitetty paitsi opposition myös lukuisten talousasiantuntijoiden toimesta. Hallituksen tulisi viimeistään kehysriihessä tarkistaa tätä linjaa ja tuoda selkeitä konkreettisia esityksiä, joilla työllisyyttä parannetaan tässä ja nyt.

Myös, arvoisat edustajat, hyvä puhemies, meillä on SDP:ssä vaihtoehtobudjetti, jossa on lukuisia konkreettisia avauksia ja esityksiä työllisyyden parantamiseksi. Meillä on niin sanottu Rinteen malli, johon työministeri Lindström on sinänsä jo suhtautunut positiivisesti, siihen ajatukseen. Meillä on erillinen yrittäjyyspaketti, meillä on konkreettisia toimia viennin edistämiseksi ja esityksiä esimerkiksi investointien jouduttamiseksi. Näinä aikoina on viisasta rakentaa koteja, peruskorjata niitä, väyliä, homekouluja, päiväkoteja, kirjastoja perusparantaa ja rakentaa. Mielestäni tämä on viisas, järkevä linja, ja toivon, että näihin konkreettisiin työllistämisesityksiimme tartutaan.

Huoleni on se, puhemies, että päinvastoin, kuin tällaista lupausta annettaisiin, puhutaan näistä mainitsemistani lisäleikkauksista. Jos kehysriihessä senkaltaiseen kehitykseen mennään, niin kyllä minun mielestäni tässä vaiheessa uskaltaa jo melkein tietää etukäteen, että siitä ei hyvää kaiken kaikkiaan seuraa.

Toinen asia, minkä haluan tässä jälleen kerran toistaa, ja tuossa debatissakin sen sanoin, on se, että täällä yksimielisesti puolueet lupasivat vielä ennen vaaleja, erityisesti kokoomus, valtiovarainministeripuolue, lupasi, että eläkkeensaajien verotus on oikeudenmukainen palkansaajan verotukseen nähden. Olimme hyvin järkyttyneitä siitä, että tämän vuoden alusta hallituksen toimin kävi niin, että eläkkeensaajien verotus eriarvoistettiin palkansaajiin nähden. Tämä on yksi asia, mikä pitäisi myös korjata tässä ja nyt.

Haluan tässä lähettää terveisiä siihen tulevaan kehysriiheen, koska varmasti tässä lisätalousarvion talouskeskustelussa myös näitä terveisiä voi antaa, että toivon, että kaikki hallituspuolueet, kaikki oppositiopuolueet, kaikki yhdessä sitoutuisimme siihen, että palkansaajien ja eläkkeensaajien verotus on tasa-arvoinen. (Puhemies koputtaa) Tästä me sosialidemokraatit olemme tehneet esityksiä ja tulemme tekemään niin kauan, kunnes tämä epäkohta on korjattu.

16.05 Peter Östman kd: Arvoisa herra puhemies! Muutamia pohdintoja hallituksen lisätalousarviosta.

Hallitus esittää 1,7 miljoonan euron lisämäärärahoja valvontakameroiden hankintaan. Päätöstä perustellaan muun muassa sillä, että hankinta maksaa itsensä nopeasti takaisin lisääntyvien sakkotuottojen muodossa. Samaan aikaan, kun liikennevalvontaa tehostetaan, on hallitus korottamassa sakkojen määrää merkittävästi. Perusteluna sakkojen korotuksille on annettu yksiselitteisesti valtioneuvoston sopeutustoimet.

Liikenneturvallisuuden parantaminen valvontaa tehostamalla olisi perusteltua. Mutta valtion kassavajetta ei tule paikata sakkotuloilla, eikä valvontaa tule tehostaa siksi, että voitaisiin kerätä mahdollisimman suuria sakkotuloja.

Kansalaisten uskoa oikeusjärjestelmään ei saa horjuttaa päätöksillä, jotka ovat selkeästi kansalaisten oikeudentajua vastaan. Mahdollisimman suurten sakkotuottojen kerääminen esimerkiksi valvontakameroiden laskelmoivalla sijoittamisella yhdessä merkittävästi korotettujen sakkomaksujen kanssa voi horjuttaa kansalaisten luottamusta oikeusjärjestelmään ja poliisiin.

Liikennevalvonnan tarkoitus on aiemmin ollut liikenneturvallisuuden parantaminen. Rahan keräämisen sijaan tai rangaistusten jakamisen sijaan fokus on aiemmin ollut onnet-

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

tomuuksien ehkäisyssä. Hallitus on nyt näköjään valinnut uuden linjan, joka käytännössä tarkoittaa ratkaisevasti erilaista valtiontalouteen kytkettyä kriminaalipolitiikkaa. Tämän politiikan seurauksena poliisit eivät varsinaisesti enää valvo liikennettä vaan keräävät rahaa valtion kirstuun. Ikävä kyllä tällaisella muutoksella on useita negatiivisia vaikutuksia. Kohtuuttomat sakkomaksut liikenne rikkomuksista eivät ole kansan oikeustajun mukaisia.

Tämä hallituksen esitys on erikoinen myös siinä mielessä, että oikeusministeri Lindström vasta viime kesänä päätti aloittaa selvityksen siitä, ovatko rangaistukset oikeassa suhteessa yleisen oikeustajun kanssa. Selvityksen tarkoitus on muuttaa rangaistukset eri rikoksista vastaamaan rikoksen vakavuutta. Tästä näkökulmasta katsottuna pidän hallituksen esitystä, joka johtaa merkittäviin ylinopeussakkojen korotuksiin, ristiriitaisena oikeusministerin omien ajatusten kanssa.

Arvoisa puhemies! Voidaan perustellusti kysyä, ovatko hallituksen esityksen perustelut kestäväällä pohjalla. Ei ole oikein, että hallitus käyttää sakkoja keinona tilkitä valtiontaloutta. Rangaistuksia, valvontaa tai sääntöjä ei tule asettaa taloudellisin perustein.

Vielä muutama sana tästä paljon puhutusta Talvivaara-hankkeesta. Hallitus esittää Terrafame Oy:n pääomittamista 38,5 miljoonalla eurolla. Pääomittaminen on hyväksyttävää vain, jos voidaan osoittaa, että kaivostoiminta saadaan kannattavaksi eikä valtion rahaa tämän panostuksen jälkeen enää tarvita esimerkiksi mahdollisen Nuasjärven purkuputken tai ympäristölupien edellyttämien kipsi- ja metallisakka-altaiden tai sivukivialueen rakentamiseen. — Kiitos.

16.09 Kai Mykkänen kok: Arvoisa puhemies! Täällä on viimeaikaisissa puheenvuoroissa ihan viisaita sanoja mielestäni käytetty.

Ensinnäkin tähän Terrafame-, Talvivaara-asiaan: Tässähän hyviä vaihtoehtoja ei ole. Mutta kyllä peräänkuuluttaisin erityisesti valtiovarainvaliokunnalta tässä korostetusti roolia itsenäisenä ikään kuin controllerina, koska kyllä tässä minun mielestäni ihan luonnollisesti on se riski, että erityisesti työ- ja elinkeinoministeriön virkamiesten, jotka ovat tätä vuosia juoksuttaneet, on tietysti vaikeaa ikään kuin löytää sitä kohtaa, jossa myönnettäisiin, että okei, nyt on pakko pistää peli poikki ja valita se kaikkien kannalta sinänsä ikävä vaihtoehto, että edelleen kuluu veronmaksajien rahaa runsaasti, mutta ei enää edes yritetä nostaa kaivosta tässä tilanteessa pystyyn vaan aletaan ajaa sitä alas.

Nythän tämä 38,5 miljoonaa euroa, joka tosiaan ei sinänsä ole budjettitaloudessa uutta rahaa vaan on jo tähän hankkeeseen aiemmin osoitettu mutta siirretään nyt ikään kuin aktiivitoimintaan, ei ole tässä kokonaisuudessa iso asia, mutta kannattaa tietysti kiinnittää itse kunkin huomiota siihen, että sillä nykyisellä kaivoksen tappiotahdilla se riittäisi vain noin kahdeksi kuukaudeksi, jolloin tietysti herää kysymys siitä, onko tarkoitus vielä vaivata siten ennen kesälomiakin eduskuntaa uudestaan lisätalousarvion muodossa, jos ei tähän ratkaisua synny. No, uskon siihen, että tässä on olemassa perusteltuja odotuksia siitä, että muuta pääomaa kaivokselle löytyy ja että siinä on tietty mahdollisuus, että se lähtisi elämään, mutta itse kyllä suhtaudun tähän aika skeptisesti, koska tässä on tavallaan kolme isoa riskiä, joista kukin voi yksinkin tämän homman kaataa.

Ensinnäkin nikkelin hintariski: Kaikki tiedämme, että silloin kun kaivosta lähdettiin tekemään, puhuttiin moninkertaisesta nikkelin hinnasta. Se kävi jopa 50 000 eurossa tonnilta, nyt se on siellä 8 000:ssa, eikä ole mitään syytä olettaa, että raaka-aineiden hinnat lähi-vuosina nousisivat.

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

Toinen on teknologiariski. Asiantuntijoita löytyy joka lähtöön, toimiiko vai eikö, mutta joka tapauksessa se on riski, jota ei näissä oloissa ole missään kokeiltu.

Kolmas on sitten tämä regulaatoriski, joka tietysti voi tuottaa sen nopean ratkaisun. Jos Vaasan hallinto-oikeus asettuu hankalaksi, niin silloin tässä varmaan asettaudutaan sitten nopean alasajon tielle.

Tässä on paljon sellaisia tietoja, joita meille ei voida antaa, joita ei välttämättä voida edes valiokunnille antaa, ja se minun mielestäni osoittaa sen, että valtio on huono toimimaan tällaisen riskisijoittajana ei-julkisissa asioissa. Sen takia ainoa peruste, minkä takia tätä valtion rahoilla voidaan jatkaa, on se ympäristökatastrofin estäminen mahdollisimman kohtuullisilla kustannuksilla, jos on vielä toivoa, että ne kustannukset olisivat kohtuullisemmat, jos sitä pyöritetään, kuin silloin, jos se ajetaan alas.

Työllistämishankkeena tämä ei ole tehokas. Silloin kannattaa hakea ihan muita investointikohteita tällaisille rahoille, jos työllistämisen kautta tätä katsotaan.

Mutta todella toivon, että seuraavan kerran, kun tämä asia on salissa, meillä on selkeämpi johtopäätös siitä, mihin Talvivaarassa mennään. Ei voi olla niin, että vuodesta toiseen tekoahdetaan näkymällä, että potilas ei koskaan parane.

Metsähallituksesta sen verran sanoisin, että se olisi selkeyttänyt ainakin ympäristövaliokunnassa käsittelyä, jos tämä lisätalousarvion jaottelu ja tiedot olisivat olleet jo siinä vaiheessa tiiviimmin mukana. Yleisestihän tästä asiasta on valtavasti liiallisia pelkoja — puhutaan, että ollaan myymässä kansallisomaisuutta. Hehtaariakaan ei valtion ulkopuolelle Metsähallitus-lain tai tämän lisätalousarvion takia myydä, ja itse asiassa 55 prosenttia, siis yli puolet, Metsähallituksen hehtaareista ollaan tällä lisätalousarviolla osoittamassa nimenomaan siihen muuhun omaan pääomaan, jolla ei siis ole tuottotavoitetta. Eli aika päinvastaisen käsityksen saa julkisesta sanasta — tai julkisesta keskustelusta ainakin täällä etelän mediassa.

Silti olen sitä mieltä, niin kuin tässä edustaja Kulmuni muun muassa viittasi, että näiden Ylä-Lapin virkistysmetsien, joita ollaan siirtämässä tuottotavoitteen mukaiseen 40 000 hehtaariin, metsätaloudellinen arvo on niin pieni, että itse kyllä kallistuisin sille kannalle, että vältetään ylimääräisiä kiistoja ja pidettäisiin tällaiset asiat omassa muussa pääomassa ilman tuottotavoitetta. Sama koskee valtion retkeilyalueita, joiden tuotto on alle 3 promillea Metsähallituksen liikevaihdosta. Olisi selkeämpää, että meillä olisi nämä asiat muussa omassa pääomassa, kun on joka tapauksessa rajoituksia niiden käytölle.

Luonnonsuojelualueista sanon, että paitsi että Hossa perustetaan, tärkeää on myös se, että puoli miljoonaa ohjataan Porkkalan luonnonsuojelualueen perustamiseen, joka oli se osa sitä kokonaisuutta, kun hallitus päätti kansallispuiston perustamisesta, ja se tulee todella tarpeeseen merellisenä virkistysalueena, luonnonkohteena täällä etelässä.

Pietari-säätiön osalta tämä on välttämätön tekohengitys, joka nyt tehdään koulun toiminnan aikaansaamiseksi, mutta erityisesti kyllä kannustan niihin ratkaisuihin, joilla pysyvä ratkaisu saadaan siihen Pietarin Suomalaisen Koulun kiinteistön toisenlaiseen omistustapaan, josta tällä hetkellä neuvotellaan.

16.14 Timo V. Korhonen kesk: Arvoisa puhemies! Tämä käsittelyssä oleva lisätalousarvio koskettaa poikkeuksellisen vahvasti Kainuun maakuntaa muun muassa Metsähallituksen, Terrafamen ja Hossan kansallispuiston osalta. Ensinnäkin lisätalousarviolla viedään eteenpäin Metsähallituksen toiminnan ja tehtävien uudelleenorganisointia koskevan uu-

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

den lainsäädännön vaatimia toimenpiteitä ja ennen kaikkea uudistuvan Metsähallituksen aloitusvaiheen vaatimia toimenpiteitä.

Jossakin määrin on kyllä ongelmallista, että iso ja merkittävä Metsähallitus-lainsäädäntö on vielä keskeneräisenä eduskunnan käsittelyssä. Mutta tällä lisätalousarviolla muutoskokonaisuutta joudutaan aikataulusyistä viemään eteenpäin jo tässä vaiheessa. Ymmärrän kuitenkin niin, että Metsähallitus-lain niin sanottu iso linja on kuitenkin etenemässä. Muutoksia siihen esitykseen toki edelleen tarvitaan, mutta tällä lisätalousarviolla ajatellut toimenpiteet joka tapauksessa on vietävä eteenpäin ja voidaan viedä eteenpäin. Näin Metsähallitus-lain iso lopputulema ja tämä lisätalousarvio eivät olisi ristiriidassa keskenään.

Metsähallitus omistaa 45 prosenttia Kainuun metsätalousmaan pinta-alasta eli lähes miljoona hehtaaria, josta yli 20 prosenttia on vain suojelu- ja virkistyskäytössä. Metsähallituksella on siis erittäin merkittävä vaikutus Kainuun aluetalouteen montaa kautta. Ja onkin välttämätöntä, ettei Metsähallitus-lakiin tehtävillä muutoksilla vaikuteta kielteisesti aluetalouteen, eli Metsähallituksen toimintojen uudelleenorganisoinnilla ei saa vaarantaa muun muassa kuntien verotuloja.

Terrafame Group Oy:n oman pääoman korottamiseen ehdotetaan vajaa 40 miljoonaa euroa toiminnan jatkumisen takaamiseksi. Kyseessä on, kuten täällä on monta kertaa jo todettu, Talvivaaran aiempien talousjärjestelyjen yhteydessä käyttämättä jääneen määrärahan uudelleenkohdistaminen. Eli kysymys ei sinällään ole kokonaan uudesta määrärahasta, koska samalla peruutetaan vastaava summa Talvivaara Sotkamo Oy:n konkurssin aiheuttamien ympäristövahinkojen estämiseen myönnettyistä määrärahoista.

Myönnän, että arvioin Terrafamea ehkä monella tavalla erilaisin silmin kuin monet täällä. Yhtiö on merkittävä osa kotikuntani elämää. Hanke on minun silmissäni myös mitä suurimmassa määrin työllisyyshanke, mutta se on silmissäni myös erittäin iso ympäristökysymys. Kaivokseen kohdistui valtava myönteiset odotukset vuosia taaksepäin ja toki edelleen kohdistuu. Ennen kaikkea näitten mittavien ympäristöongelmien mutta myös monien muiden ongelmien myötä on pakko todeta, että tunteet ovat monta kertaa olleet kovin ristiriitaiset. Usko, toivo ja erittäin rajut pettymykset ovat vaihdelleet kovin monella tavalla.

Valitettavasti edelleen monia kysymysmerkkejä on auki. Mutta kun valtio lähti viime vuonna yhtiön omistajaksi, on kaivostoiminnan ylösajossa ymmärtääkseni edetty monella tavalla myönteisesti, suunnitellusti. Tuotanto on käynnistetty, mutta kaivoksen vesitalanne on edelleen erittäin vaikea. Kaivoksen kannalta välttämättömät vesilupaprosessit ovat myös edelleen kesken.

Kysymysmerkkejä kohdistuu myös muihin aivan keskeisiin asioihin: tuotannon, etenkin liuotusprosessin, toimivuuteen, lopputuotteitten hintaan, hintatasoon ja tietysti siihen, missä määrin yksityiset sijoittajat ovat kiinnostuneita yhtiön omistajuudesta jatkossa. Mutta kaivos työllistää tällä hetkellä suoraan alihankkijoihin noin 800 henkilöä ja välilliset vaikutukset sen päälle.

Merkittävästä riskitasosta huolimatta olen edelleen sitä mieltä, että valtion mukaantulon myötä tavoitteeksi asetettu ympäristön kannalta kestävä ja taloudellisesti kannattavan kaivostoiminnan jatkuminen on edelleen se linjaus, jonka myötä on edettävä. Eli edelleen uskon siihen, että meillä on mahdollisuudet tämän kaivoksen osalta kannattavan kaivostoiminnan jatkumiseen. Eli lisätalousarvion esitys Terrafamen osalta vaikuttaa tällä hetkellä hyvin perustellulta, jo senkin takia, että kaivostoiminnan äkkinäinen lopettaminen voisi merkitä mittavia ympäristövahinkoja ja toiminnan keskeytys on todella erittäin kallista.

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

Kolmas asia, Hossan kansallispuisto. Hossan kansallispuiston perustaminen Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlavuonna 2017 on yksi hallituksen hyviä kärkihankkeita. Kansallispuiston perustaminen Hossaan ja osin Kuusamoon on aivan erinomainen päätös. Lisätalousarviossa 2 miljoonan euron lisärahoitusta Hossan perustamiseen aikaistetaan, jotta kansallispuisto voitaisiin avata jo alkukesästä 2017. Tätä myöten alue ja yrittäjät voisivat hyödyntää kansallispuiston tuoman lisäarvon jo kesämatkailusesonkina 2017. Tämä on hallitukselta aivan erinomaista ajattelua: aikaistaa rahoitusta, jotta Hossaa pystytään hyödyntämään ajateltua aikaisemmin. Eli siis ympäristönsuojeluakin voidaan ajatella elinkeinoelämän näkökulmasta. Aivan erinomaista ajattelua. (Olavi Ala-Nissilä: Erinomainen puhe myöskin!)

16.21 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Lisätalousarviossa on sekä kiitettävää että moitittavaa. Annan ruusut ensin.

Olen iloinen siitä, että hallitus esittää varsinaisen kehitysyhteistyön määrärahaan 8,3 miljoonan euron korotusta. Täysin kohtuuttomien kehitysyhteistyöleikkausten jälkeen tämä korotus tulee tarpeeseen. Turkki joutuu tällä hetkellä kantamaan kohtuuttoman suuren vastuun pakolaisista. Maassa on tällä hetkellä 2,6 miljoonaa syyrialaista pakolaista, ja siellä on syntynyt 150 000 syyrialaisvauvaa. Tällä hetkellä esimerkiksi koulunkäynnin järjestäminen kaikille pakolaislapsille ei ole mahdollista. Tästä huolimatta hallitus on tähän mennessä kieltäytynyt peruuttamasta edes osaa kehitysyhteistyöleikkauksistaan, mutta käy se näinkin, että kehitysyhteistyövaroja nostetaan lisätalousarvioilla. Tätä soisi tapahtuvan myös tulevien lisätalousarvioiden yhteydessä, sillä rahoituksen tarve ei tällä lisäyksellä poistu. Hallitus voisi harkita, löytyisikö rahaa myös muuhun kehitysyhteistyöhön, esimerkiksi sellaisille järjestöille, jotka toimivat kriisialueilla.

Toisen ruusun hallitus ansaitsee Hossan kansallispuistolle antamastaan 2 miljoonan euron rahoituksesta. Kansallispuiston rahoitusta aikaistetaan, jotta uusi puisto voitaisiin avata jo ensi vuoden alkukesällä. Tämä on hieno tapa juhlistaa Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlaa. Vielä hienompaa olisi kuitenkin ollut, jos itsenäisyyttä olisi juhlistettu yhden puiston sijasta kahden kansallispuiston perustamisella. On hyvä, että Porkkalaan osoitettiin lisärahaa, mutta olen edelleen sitä mieltä, että se ansaitsisi myös kansallispuiston statuksen.

Arvoisa puhemies! Sitten niihin risuihin.

Hallitus ehdottaa Terrafame Group Oy:lle eli Talvivaaralle 38,5 miljoonan euron lisärahoitusta. Valtiovarainministeri totesi, että vaikka tämä raha annettaisiin, niin se ei riitä kuin kevään ajan. Lisärahaahan myönnettiin Talvivaaralle jo viime vuoden lisätalousarvioissa yli 200 miljoonaa euroa, ja kaikkiaan rahaa on palanut jo noin puolisen miljardia. Hallituksen mukaan lisärahoitusta tarvitaan, koska Terrafame-yhtiöön ei ole saatu ulkopuolisia sijoittajia, vaikka niitä on etsitty jo vuosien ajan. Tähän on olemassa hyvä syy: kukaan ei usko, että Talvivaarasta voisi saada kannattavaa.

Mielestäni nyt on jo aika katsoa totuutta silmiin. Vaikka me kaikki haluaisimme, että kaivos toimisi ja toisi työtä Kainuuseen, niin teot osoittavat toista. Ulkopuoliset sijoittajat eivät hankkeeseen enää usko. Bioliuotusprosessia ei ole saatu toimimaan, purkuputkilupaa ei ole, ja vaikka se tulisi, ei sekään vielä takaa mitään. Nikkelin maailmanmarkkinahinta on sellainen, ettei kaivosta saa kannattavaksi.

On arvioitu, että kaivoksen hallittu sulkeminen maksaisi 300 miljoonaa euroa. Tätä on pidetty suurena summana. Tällä hetkellä kaivoksen ylläpitoon kuitenkin kuluu 20 miljoonaa euroa vuodessa.

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

naa euroa kuukaudessa. Tämä on valtava summa veronmaksajien rahaa, jolle voisi löytää helposti parempiakin käyttökohteita. Myös työllisyysnäkökulmasta sijoittamalla saman summan muihin työllistämistoimiin saataisiin myös työtä Kainuulle nykyistä enemmän. Ei kannata haaskata tätä rahaa Talvivaaraan, missä se valuu hiekkaan yhtä varmasti kuin kaivoksen kipsisakka-altaan likavedet. Me vihreät esitämme, että lisärahoitusta Talvivaaraan ei myönnetä vaan kaivos ajetaan hallitusti alas ja sijoitetaan sitten siihen valtion rahaa, että saamme ympäristövahingot korvattua.

Arvoisa puhemies! Hallituksen lisätalousarviota moitin myös siitä, että siinä ei mainita sanaakaan junista. Nyt ei Joensuun ja Varkauden välillä kulje enää kuin yksi vuoro päivässä, aamuseitsemältä. Tämä ei ole palvelutason kannalta millään tavalla järkevää. Se ei myöskään mahdollista sitä, että Joensuussa opiskelevat nuoret pääsisivät perjantaisin viikonlopuksi kotiin. Joensuu—Varkaus-välille pitäisi lisätä ainakin yksi lisävuoro, jos juna halutaan säilyttää todellisena vaihtoehtona. Tähän VR:llä on valmius, eikä se tulisi edes kovin kalliiksi. Lisävuoron saisi järjestettyä koko vuodeksi murto-osalla siitä rahasta, joka Talvivaaraan nyt uppoaa joka kuukausi.

Risuja on annettava myös siitä, että lisätalousarviossa ei taaskaan anneta rahaa työllistämiseen. On totta, että emme voi pelkästään valtion rahalla työllistää, mutta meillä on valtava joukko työttömiä, erityisesti nuoria ja pitkäaikaistyöttömiä, jotka tarvitsevat työllistämiskeinoja työllistyäkseen. Nyt tulee viestiä ympäri Suomea siitä, että työllistämisrahat uhkaavat jo loppua, vaikka ollaan aivan alkuvuodessa menossa, ja toisaalta starttirahaa ei voida myöntää niin pitkäksi ajaksi kuin olisi tarvetta, jotta uudet yrittäjät pääsisivät kokeilemaan siipiään.

Pennin venyttämislään junailun tukemisessa ja työllisyysmäärärahoissa hallitus vaarantaa maakuntien elinvoiman. Hallitus on sulkenut silmänsä siltä, että toimivalla junaliikenteellä olisi mahdollista tukea elinkeinoja paljon tehokkaammin kuin Talvivaaraa teko-hengittämällä ja että työllistämisen edistäminen maksaa itsensä pitkällä tähtäimellä moninkertaisesti takaisin. Toivottavasti hallitus ymmärtää tämän ja tekee lisätalousarvioon vielä uusjaon.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Halmeenpää oli äsken puhujalistalla kymmenes, ja todettiin, että pieni debatti voidaan sen jälkeen käydä.

16.28 Hanna Halmeenpää vihr: Arvoisa puhemies! Lisätalousarvio tuodaan eduskunnalle poikkeuksellisen aikaisessa vaiheessa, kuten valtiovarainministeri Stubb täällä asiaa esitellessään totesi. Syynä on Metsähallitus-laki ja sitten joukko muita kiireellisiä asioita. Valtiovarainministeriön lisätalousarvion mukaan Metsähallituksen liiketoiminnan taseeseen ollaan siirtämässä kaikkiaan noin 40 000 hehtaaria virkistysmetsää Ylä-Lapista. Lisäksi yli 2 miljoonaa hehtaaria yleisiä vesialueita ja vajaat 400 000 hehtaaria Ylä-Lapin luontaistalousalueita on ehdotettu siirrettäväksi niin sanottuun kolmanteen taseeseen, joka on määritelty uudessa käsitteillä olevassa Metsähallitus-laissa.

Tämä uusi kolmas tase on melko epämääräinen välimuoto, eikä kukaan tunnu tietävän sen tarkoitusta. Siihen ei kuulu tuottovaatimusta, mutta alueet on kuitenkin helposti muutettavissa talouskäyttöön. Se, että 40 000 hehtaaria pääosin kitukasvuista metsää tai tunturikoivikkoa kasvavaa Ylä-Lapin virkistysmetsää siirretään tuottovaateen alaiseen liiketalouden taseeseen, on oma merkillinen kysymyksensä sinänsä. Tästä kolmannelle taseelle puolestaan on sanottu, että se olisi jonkinlainen vastaantulo ja myönnytys ja että näin väl-

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

tyttäisiin siirtämästä kaikkia mahdollisia tiukasti suojeltujen alueiden ulkopuolisia valtion maita ja vesiä Metsähallituksen tuottovaateen alaiselle bisnespuolelle liiketalouden taseeseen. En oikein tiedä, onko tämäkään selitys merivettä kestävä.

Huomionarvoista nimittäin on, että näihin lisätalousarvion kirjauksiin johtaneen uuden, käsittelyssä olevan Metsähallitus-lain mukaan aiemmasta poiketen uuden kolmannen taseen ja niin ikään tuottovaadetta vailla olevan julkisten hallintotehtävien eli käytännössä Metsähallituksen luontopalvelujen taseen välisistä tasesiirroista ei päättäisikään eduskunta vaan valtioneuvosto, kun aikaisemmin kaikista Metsähallituksen tasesiirroista on päättänyt eduskunta. Kyllä tästä kolmannelle taseesta kaikkiaan sellainen vaikutelma jää, että kyseessä on hallituksen poliittinen linjaus ottaa maamme kaikki mahdolliset luonnonvarat, yhteinen kansallisvarantomme, entistä tiukemmin bisnespuolen haltuun tai ainakin sellaiseen paikkaan, josta se helposti on sinne siirrettävissä.

Näistä muista lisätalousarvioesitykseen sisältyvistä asioista nostan muutaman asian.

Ensinnäkin 1,7 miljoonaa euroa lisää peltipoliisien hankintaan on aivan kannatettava ja hyvä ajatus jo pelkästään liikenneturvallisuuden vuoksi. Niin me edustajat kuin kaikki kansalaisetkin oletettavasti tunnemme lain ja myös liikennesäännöt. Näin ollen tämän esityksen tarkoitus ei tietenkään voi olla se, että kerätään lisää varoja valtion kassaan olettaen, että mahdollisimman moni kansalainen lakia rikkoo, mutta liikenneturvallisuuden kannalta tarkoitus on merkittävä ja kannatettava.

Samoin kannatettava on 2 miljoonan euron lisätalousarvioesitys Hossan kansallispuiston välttämättömän infran rakentamiseen, jotta puisto on käyttövalmiudessa ja koko kohteudessaan vierailtavissa kaikille kansalaisille heti vuoden 2017 kesän kynnyksellä.

Samoin kannatettavaa on 8,3 miljoonan euron kehitysyhteistyörahain korotus Turkille annettavan pakolaisavun koordinointiin. Se on vastuullista politiikkaa.

Mitä taas tulee lisätalousarvion esitykseen, että 38,5 miljoonaa euroa Talvivaara Sotkamo Oy:n konkurssin aiheuttamien ympäristövahinkojen estämiseen myönnettyistä määrärahoista peruutetaan ja siirretään Terrafamen toiminnan turvaamiseen, siitä on paikallaan muutama sananen.

Arvoisa puhemies! Jos vähän suhteuttaa asioita tämän rahanmenon suhteen, Energiaviraston mukaan tuulivoimaan on laitettu valtion rahaa nyt noin 226 miljoonaa euroa syöttötariffin alusta lukien. Siitä on sentään saatu haluttua vastinettakin eli sähköä ja lisäkapasiteettia markkinoille. Uusi tasapuolisempi kustannusneutraali tukijärjestelmä on kyllä tekeillä, se on hyvä.

Mitä tulee Talvivaaraan laitettuun rahaan, sinnehan me olemme upottaneet yhteensä lähes 500 miljoonaa, puoli miljardia euroa, mukaan lukien Finnveran ja Solidiumin kautta mennyt raha. Viimeksi vuosi sitten eduskunta lisärahoitti Talvivaaraa 100 miljoonalla, viime syksynä 209 miljoonalla eurolla, ja nyt Talvivaaran, Terrafamen pussinperä ammottaa jo taas tyhjyyttään.

Valtiovarainministeri Stubb arvioi tänään lisätalousarviota esitellessään ja siitä käytyä debattia kommentoidessaan, että nyt lisätalousarvioesitykseen kirjatuilla 38,5 miljoonalla eurolla Talvivaarassa päästäisiin toiminnan turvaamisessa jopa kesän yli.

Arvoisa puhemies! Tätä sopii kyllä vahvasti epäillä, sillä kaivoksen toiminnan kuluthan ovat noin 20 miljoonaa euroa joka kuukausi, siis noin 165 000 euroa joka päivä. Kun Terrafamen nykyvarat ovat lopussa huhtikuun loppuun mennessä, kuten tästä lisätalousarvioesityksestä saattoi lukea, eihän nyt keskustelussa olevalla vajaalla 40 miljoonalla eurolla päästäisi kuin hädin tuskin juhannukseen. Jos tälle tielle lähdemme, kesäkuussa olemme

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

mitä todennäköisimmin jälleen Terrafamen, Talvivaaran lisärahoituksen äärellä ja arvailemassa parhaan tiedon mukaan, joko bioliuotusmenetelmä olisi vajaan kymmenen vuoden yrittämisen jälkeen vihdoinkin vauhdissa, olisiko jo nikkelin hinta roimassa nousussa, olisivatko kaivosalueen jätevesiongelmat, jotka eivät ole aivan vähäiset, kestäväällä tavalla uusia ympäristövahinkoja aiheuttamatta ratkeamassa.

Arvoisa puhemies! On kuitenkin hyvä todeta tässäkin yhteydessä, että kukaan ei kiellä Talvivaaran kaivoksen merkittävää työllisyysvaikutusta Kainuun alueelle. Ei ole syytä myöskään epäillä, etteivätkö Talvivaaran kaivoksen työntekijät olisi kaikissa tilanteissa toimineet parhaan kykynsä mukaan, jos ei nyt aivan parhaalla tavalla aina onnistuen, kuitenkin parhaansa yrittäen, ei siitä ole kyse. On ollut varmasti aivan reilua ja paikallaan jo viime kaudella antaa Talvivaaran kaivokselle mahdollisuus rämpiä ongelmista selviytymisen tielle markkinaehtoiseen kaivostoimintaan, mutta rajansa kaikella.

Arvoisa puhemies! Totean kysymyksen muodossa vielä kertaalleen: Mitä muuta merkittävässä määrin on saatu Talvivaaran kaivoksesta? Kuinka paljon työtä, joka on tullut valtiolle kalliiksi? Mitä muuta kuin yksi iso konkurssi? Mitä muuta kuin merkittäviä ympäristöongelmia lähialueen vesistöihin? Meidän on tässä tilanteessa syytä harkita erittäin tarkoin, mitä teemme. Kannatan sitä salikeskustelussa esitettyä ehdotusta, että tarvitsemme ulkopuolisen objektiivisen arvion, mitä nyt kannattaa tehdä ja mihin arvioihin kannattaa uskoa. Sekin on työllistävä vaikutus, jos päätämme, että Talvivaaran kaivoksen toimintaa tässä tilanteessa näillä nyt käsillä olevilla tiedoilla kannattaa lähteä hallitusti alas ajamaan. Eivät siellä työllistävät vaikutukset seinään pysähdy. Ne jatkuvat, teimmepä mitä hyvänsä. Kyse on siitä, minkä arvion annamme sille tavoitteelle, joka kaiketi meidän kaikkien mielestä tulee olla: markkinaehtoinen, ympäristövastuullinen, taloudellinen, työllistävä kaivostoiminta. Jos me sitä emme ole saavuttamassa, on valittava toisin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vastauspuheenvuoro, edustaja Niikko. — Pyydän muitakin, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta.

16.37 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Halmeenpää ja edustaja Mikkonen kovasti kritisoivat Talvivaara-investointia ja sen saavutuksia — ihan aiheesta. Tämä kaivosteollisuuden kokeilu nikkelin osalta Suomessa on ollut aikamoinen katastrofi, mutta minkäs teemme? Tässä tilanteessa olemme taas — jälleen yksi esimerkki siitä, millaisen perinnön me olemme saaneet aikaisemmalta hallitukselta. Näitä esimerkkejä täällä on tänään kuultu monta kertaa.

Mutta ei tämä Talvivaara sillä ratkea, että me lyömme nytten luukut kiinni ja sanomme, että laitetaan 300 tai 500 miljoonaa euroa sen sulkemiseen, vaan nyt pitää kärsivällisesti katsoa, miten tässä edetään. Meidän täytyy saada jonkun verran siitä myös rahoja takaisin. Mutta olen samaa mieltä, että mikäli ostajaa ei löydy ja mikäli ympäristölupia ei löydy, niin toki näitä täytyy tarkastella hyvin kriittisesti välittömästi tämän jälkeen.

Mutta mitä tulee tähän työllisyyden lupaamiseen ja parantamiseen, eduskuntavaalien alla vihreät lupasivat kovasti, että he luovat 200 000 työpaikkaa vuoteen 2020 mennessä, jos he menevät hallitukseen. Mitkä ne keinot olivat? Täällä lukee, että eräässä seminaarissa, missä on teidän puheenjohtajanne puhunut, ne keinot ovat olleet: "Puolet uusista työpaikoista saadaan aikaan työllistämisen ja työllistymisen helpottamisen kautta. Toinen 100 000 uutta työpaikkaa syntyy uusille aloille. Niistä puolet voitaisiin luoda uusiutuvan

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

energian käytöllä." Eihän tämmöisillä lauseilla ja lupauksilla työpaikkoja luoda, vaan meidän täytyy saada tämä kilpailukyky kuntoon. Olen iloinen siitä, että myös vihreät varmasti on samaa mieltä siitä, että yhteiskuntasopimus (Puhemies koputtaa) on äärimmäisen tärkeä askel oikeaan suuntaan.

16.39 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! En minä nyt edellistä hallitusta kehu, mutta ei kai se Talvivaara kuitenkaan heidän perintönsä ole. Ehkä tällä on vähän pidempi historia, ja se liittyy ehkä enemmänkin yritystoimintaan, minkä edustaja Niikkokin varmasti tietää.

Toki joka vanhoja muistelee, sitä tikulla silmään, mutta jos ajatellaan tätä talouden kuvaa nyt tämän kyseisen yhtiön osalta, niin ehkä kannattaa kääntää katse vuoteen 2013, jolloin ministeri Vapaavuori ei lähtenyt 20 miljoonan talkoisiin, jotka olisivat olleet valtion osuus, jolla olisi tämä yhtiön rahoitus viety siihen, että se olisi päässyt vapaaehtoiseen velkajärjestelyyn. Siinä vaiheessa löimme oven kiinni ja nyt maksamme siitä. Tästä Vapaavuoren ja TEMin ratkaisusta me olemme maksaneet satoja miljoonia jo nyt tässä.

Nyt on selkeätä ruveta arvioimaan näitä asioita järki kädessä. Minun mielestäni se, että nyt varoja siirretään sieltä ympäristöpuolelta tänne, on kohtuutonta, eikä se ole meille vemmistoliiitossa maistunut. Nyt on ratkaisuja tehtävä, jotta päästään eteenpäin.

16.40 Mikko Kärnä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen surullisena seurannut tätä keskustelua Metsähallitus-laista ja viime päivinä Suomen luonnonsuojeliiton kannanottoja, jotka näyttävät kyllä tulevan lähestulkoon kuin vihreiden puoluetoimistolta, jos peilaan niitä näihin edustaja Halmeenpään sanoihin.

Tästä 40 000 hehtaarin alueesta tuolla Ylä-Lapissa, jossa itse olen pitkään asunut ja paljon tuollakin retkeillyt, haluaisin todeta, että sillä alueella on nykyiselläänkin hakattu muutama tuhat kuutiometriä puuta vuodessa ja pidetty se alue siistinä ja hyvänä ja retkeilykelpoisena. Mitään muutoksia tämän alueen käyttöön ei nyt olla esittämässä, niin että huoli on siinä mielessä täysin turha.

Hämmästelen tätä väitettä siitä, että olisi jotenkin helpompaa ottaa näitä alueita liiketaloudelliseen käyttöön. Kysynkin, mitä palomureja meillä tällä hetkellä on. Aivan samalla tavalla eduskunnan päätöksellä näitä asioita voidaan ottaa liiketaloudelliseen käyttöön, mikäli halutaan ja mikäli katsotaan se tarpeelliseksi. Mutta kyllä hyvin on pärjätty tähän saakka, ja alueet siellä ovat edelleen, (Puhemies koputtaa) ja niitä hoidetaan, niitä käytetään ja niistä huolehditaan vastuullisesti.

16.41 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itsekin olisin puuttunut tähän keskusteluun liittyen näihin työllisyysmäärärahoihin ja niiden valitettavaan puutteeseen tässä lisätalousarviossa ja siihen, että hallitus ei näytä nyt omilla toimillaan tähän työllisyystilanteeseen haluavan puuttua. Kun nyt kuitenkin ajatellaan, missä tilanteessa me olemme — työttömyys koko ajan nousee, meidän nuortenkin työttömyys on noussut jo siihen tilanteeseen, että meillä on noin 50 000 alle 25-vuotiasta työtöntä — niin nyt kyllä vaadittaisiin niitä tekoja hallitukselta. Esimerkiksi niitä valitettavia leikkauksia, mitä hallitus päätti tehdä nuorisotakuuseen, nyt olisi kyllä syytä harkita uudestaan ja satsata sinne lisäämäärärahoja, koska ei tämä ainakaan sitä tulevaisuudenuskoa nyt sille porukalle anna, minä pitäisi tämä Suomen tulevaisuus rakentaa.

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

Toisena kommenttina on hyvä tässäkin keskustelussa jälleen tuoda se ilmi, että kyllä nyt alkaisi olla kiire myös sille, että tätä meidän työttömyysturvaa voitaisiin muuttaa vähän aktiivisempaan suuntaan. Kun siitä on täälläkin paljon lupauksia kuultu hallituspuolueiden osalta, niin nyt pitäisi pikkuhiljaa (Puhemies koputtaa) siirtyä sitten sanoista tekoihin.

16.42 Maria Tolppanen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on ryhtynyt tekemään toimia sen eteen, että saadaan työllistymisen esteet poistettua, ja se on tällä hetkellä se kaikkein tärkein asia. Erilaiset tukityöllistämistoimet ovat valtion työllistämistä, niin kuin varsin hyvin tiedämme. Ne eivät ole tuottavaa työllistämistä, ne eivät ole investointeja, ne eivät tue vientiä. Nyt täytyy löytää uusia keinoja, nämä vanhat keinot on jo käytetty.

Mitä sitten taas Talvivaaraan tulee, niin hyväksykää nyt, hyvät ihmiset, se asia, että uutta rahaa sinne ei ole menossa, vaan se on entisen, vanhan rahan siirtämistä paikasta toiseen. Mitä tulee siihen sinänsä, kun Talvivaara on nyt siinä tilanteessa, missä se on, niin se vain on niin, että se maksaa, ajetaanpa se alas tai nostetaanpa se ylös. Kumpikin on äärimmäisen kallista. Tällä hetkellä tilanne on patti, koska meillä ei ole Vaasan hallinto-oikeuden päätöstä asiasta. Meidän täytyy saada Vaasan hallinto-oikeuden päätös siitä, mitä sieltä saa juoksuttaa ja mitä ei saa juoksuttaa, sen jälkeen voimme katsella tätä asiaa rauhallisin mielin ja tehdä rakentavia ja hyviä päätöksiä.

16.43 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On selvää, että tähän maahan tarvitaan uusia työpaikkoja. Se, että täällä ollaan huolissaan myös työllistämismäärärahoista, ei ollenkaan sulje pois sitä, että me tarvitsemme työtä myös sinne yrityksiin ja yksityiselle sektorille. Me uskomme — itse asiassa samalla tavalla kuin hallituksen kärkihankkeissaan on nostanut — että biotalous on yksi näitä meidän tulevaisuuden aloja, niin kuin ovat digitalisaatio, cleantech, joista voidaan saada sitä uutta työtä luotua sinne.

Myös perustulo — josta vihreät iloitsevat, että hallitus sitä kokeilua nyt ajaa — on yksi keino nimenomaan yhdistää sosiaaliturvaa ja työntekoa niin, että aina kaikki työ olisi kannattavaa ja aina kannattaisi ottaa työtä vastaan.

Yhteiskuntasopimuksessa nämä sotu-maksujen alennukset yrittäjille ovat ilahduttava asia, mutta se ei poista sitä tosiasiaa, että meillä on jonkun verran nuoria pitkäaikaistyöttömiä, jotka tarvitsevat myös räätälöityjä keinoja siihen, että he voivat löytää (Puhemies koputtaa) tiensä myös yksityisille markkinoille.

16.45 Marisanna Jarva kesk (vastauspuheenvuoro): Puheenjohtaja! Tähän työllistämiseen liittyen: Juurikin näin, että ei nuoria pidä tempputyöllistää, vaan nimenomaan sinne oikeille työmarkkinoille näitä työpaikkoja pitää luoda, ja siinä pitää työnantajille tulla nyt sitä helpotusta nimenomaan, että se työllistäminen on helpompaa ja kannattavampaa jatkossa. Sieltä niitä lääkkeitä on nyt löydettävissä. Hyvä, että tässä asiassa ollaan etenemässä.

Mitä Talvivaaraan tulee, niin muistuttaisin kuitenkin, että nämä miljoonat, mistä puhutaan ja mitä nyt ollaan lisätalousarvion myötä antamassa, eivät ole lisärahaa, vaan nimenomaan siirtomääräraha tulee sinne. Ne eivät nimenomaan kuitenkaan poista sitä, kun puhutaan, että ympäristöstä pidetään huolta, vaan sehän on ehdottomasti linjattu näin, että ne ympäristöasiat on hoidettava sieltä ja on oltava kannattavaa sen toiminnan, ei muuten tätä

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

jatketa. Sehän on linjattu, että se laitos pysäytetään siinä vaiheessa, kun se voidaan pysäyttää, mutta joka tapauksessa sitä pitää pyörittää vielä luultavasti parin vuoden ajan. Kyllä meidän on katsottava, että tämä kannattava toiminta voidaan siellä löytää. Bioliuotusprosessihan toimii jo tällä hetkellä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä vastauspuheenvuorot edustajille Halmeenpää, Niikko ja Myllykoski, ja sitten me menemme listaan.

16.46 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuossa vähän koetin suhteuttaa äskeisessä puheenvuorossani asioita, mihin sitä rahaa laitetaan. Jos puhutaan siitä rahasta, mitä työllisyyteen sijoitetaan, niin voihan tässä verrata tätä Talvivaaraan laitettua rahaa vaikkapa työllisyysmäärärahoihin, jotka ovat olleet noin 400 miljoonaa euroa vuodessa — näitähän nyt leikataan. Talvivaaraan on siis pistetty noin 500 miljoonaa euroa. Että kyllähän tämäkin tietysti työllistää, mutta en tiedä, onko lopputulos aivan se haluttu.

Siitä, onko tämä edellisen hallituksen perintöä vai ei, toteaisin, että kyllä tässä aika paljon on perintöä Talvivaara Oy:ltä itseltään ja siellä tehdyistä ratkaisuksista ja valinnoista, joista yksi on epävarma teknologia nimeltään bioliuotus, jonka on todettu toimivan hyvin lämpimässä ja kuivassa ilmastossa, kuten vaikkapa Australiassa, mutta lämmintä ja kuivaa ilmastoa ei ole Kainuuseen odotettavissa, ei edes ilmastonmuutoksen myötä.

Toinen perintö on huolimattomuus jätealtaiden koon ja tiiviyn mitoittamisessa. Se ei ole hallituksen perintöä, se on Talvivaara Oy:n perintöä.

Kolmas perintö on nikkelin maailmanmarkkinahinta, (Puhemies koputtaa) johon eivät syyllisiä ole sen paremmin mitkään maan hallitukset kuin Talvivaarakaan.

16.47 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tukityöllistämistoimia sekä työllisyysmäärärahoja kyllä tarvitaan jatkossakin, mutta eri asia on, missä määrin. Nytten meidän täytyy tässä hallituksessa ottaa uudet keinot käyttöön, koska kuten, edustaja Räsänen, mainitsitte, eihän nuorisotakuu ole toiminut viime hallituskauden aikana. Ei ole syntynyt niitä luvattuja työpaikkoja, koulutusputkia, joilla nuoret ovat päässeet kiinni tähän yhteiskuntaan. Meidän täytyy katsoa asiaa toisella tavalla, ja tämä hallitus on mielestäni havainnut sen tärkeän muutoksen: meidän täytyy aivan uudella tavalla ruveta lähestymään niitä henkilöitä, jotka eivät pääse kiinni koulutukseen ja työelämään.

Yksi asia on se, mitä ministeriö on luvannut, että tulee ammattikoulureformi, -uudistus. Se on tärkeintä, että me pystyisimme lyhyilläkin koulutusputkilla saamaan nuorille työpaikkoja. Ja minä uskon, että tämä hallitus — kun annatte vielä aikaa — vielä onnistuu uudistamaan näitä polkuja, joita aikaisemmin eivät, tähän saakka, edelliset hallitukset ole kyenneet tekemään.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Täällä on nyt sekä vastauspuheenvuoro että varsinainen puheenvuoro seuraavaksi edustaja Myllykoskella. Pyytäisin edustaja Myllykoskea puhujapöytäntöön, varsinainen puheenvuoro. Siirrymme siis listaan. (Jari Myllykoski: Meni taas yksi merkintä sitten! — Naurua)

16.48 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Täytyy sanoa, että kyllä tämä lisätalousarvio tämän työllistämisen ja siihen kohdistuvien tukitoimien osalta on suuri petty-

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

mys. Jos tässä salissa aiemmin, kun tätä keskustelua käytiin, sanottiin, että oppositiolla on taivastelua näissä puheenvuoroissa, niin täytyy sanoa, että oppositio ei taivastele vaan ymmärtää numeroita ja tekee sen perusteella johtopäätöksiä, että meillä työllisyys on vain koko ajan vähentynyt. Nyt jos ei meillä yrittäjyyden tukemiseen starttirahojen muodossa ole tahtoa tällä hallituksella, joka pyrkii politiikkaansa korostamaan sillä, kuinka yrittäjyyttä, yrittäjyyttä ja taas yrittäjyyttä koetetaan tukea, niin onhan se nyt kummallista, että se kääntää selkänsä sille omalle politiikalleen. Tuntuu melkein pä kättämättömälle.

On selvää, että me tarvitsemme tässä maassa työllisyyttä, mutta edelleenkin ei hallituksen tässä eikä myöskään aiemmissa talousarvioissa ole esitetty sitä, mitenkin edistämme itse asiassa sitä biotaloutta taikka cleantechiä, mihinkä hallituksella olisi hyvät mahdollisuudet, kun me loisisimme vaikkapa eri verojärjestelyin mahdollisuuksia siihen, että uusia cleantechin innovaatioita voitaisiin luoda referenssilaitoksiksi ja sitä kautta luoda tähän maahan yrittäjyyttä mutta myös, totta kai, työpaikkoja.

Mitä Metsähallitus-lakiin tulee, niin tämä nyt näyttää sille, että hallitus on sen päättänyt, että tässä asiassa emme taivu edes kättilöitten edessä, vaan nyt tämä viedään härkäpäisesti asiantuntijoidenkin mukaan ilman, että tässä olisi EU:n kilpailulainsäädännön kanssa sellaista harmonian epätasa-arvoa, etteikö voitaisi jatkaa nykyisellään. Käyttöoikeussopimusta, hankintadirektiivin voimaantuloa ei ole välttämätöntä nyt tehdä. Mutta kun tässä nyt niin tulee käymään, niin me totta kai tarvitsemme tähän hetkeen, tähän aloitustoimenpiteeseen, mitä tapahtuu tämän lainmuutoksen myötä, lisätalousarvion, missä huolehditaan siitä, että työntekijöiden eläkkeet pystytään turvaamaan jo tässä vaiheessa. Se on erityisen tärkeää ja on siis positiivinen asia tässä surkeassa tapauksessa.

Olisin lyhyesti vielä, arvoisa puhemies, perustellut näkemystäni siinä, että vaikka vasemmistoliitto ei katso suopeasti sitä, että näitä rahoja siirretään sieltä ympäristöpuolelta nyt tähän toimintaan, niin oma henkilökohtainen näkemykseni on kuitenkin se, että kun me tiedämme, että jos ei tätä rahaa nyt anneta, niin toiminta loppuu todella nopeasti ja siihen sitten taas tarvitsisi olla jo lisää rahaa, että tämmöistä hallittua alasajoa voitaisiin tehdä, ja sitä en voi kyllä henkilökohtaisesti katsoa oikeaksi päätökseksi. Nyt olisi se aika, kun rahan tarve tällä kustannusrakenteella, mitä yrityksessä tällä hetkellä hoidetaan, on se, että tulemme tarvitsemaan tälle vuodelle jo kesäkuussa 100 miljoonaa euroa rahaa. Sitä päätöstä edeltäen on pystyttävä perusteellisesti selvittämään asia niin, että eduskunnassa kaikki voivat, jos haluavat sitten ulkopuolisen asiantuntijan näkemykseen perustaa omaa kantaansa, tehdä kesäkuussa niitä ratkaisuja sen suhteen, onko jatkorahoitus oikein vai väärin.

Enkä voi olla toistamatta varapuhemies Pekkarisen esille tuomaa näkemystä siitä, voidaanko laitos laittaa uinumaan. Se on teknisesti mahdollista. Toki se tarkoittaisi erittäin nopeita, rajuja toimia, myös henkilöstön lomautusta sekä urakoitsijoitten kanssa tehtävien sopimusten päättymistä, jos se tarkoittaisi, että se tehtäisiin nyt käytettävissä olevilla varoilla. Tietysti voisi kysyä, jos elinkeinoministeri täällä olisi, kuinka meidän omistajaohjauksen valvonta on tässä kohtaa pitänyt. Jos valtiolta on annettu tietyn verran rahaa toiminnan pyörittämiseen tietyn ajaksi ja jos se nyt näyttää loppuvan jo niin sanotusti muutaman kuukauden jälkeen, niin ehkä jossain on syytä sitten myös tarkastella ja perata tämäkin asia sinne kesäkuuhun mennessä.

16.54 Hannakaisa Heikkinen kesk: Arvoisa puhemies! Poimin tästä lisätalousarviosta pari aihetta ja käsitelen ne tässä puheenvuorossa yhtä aikaa, jos ehdin. Kovin ovat erilaisia: puhun Talvivaarasta ja sitten pakolaisavusta ulkoasiainministeriön hallinnonalalta.

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

Tänään on käyty niin hallituksen jäsenten kuin opposition puolelta minun mielestäni melko ansiokasta, painokasta ja asioihin perustuvaa keskustelua Talvivaaran tilanteesta, ja erityisesti kyllä haluaisin kiittää edustaja Halmeenpään puheenvuoron Talvivaara-pointteja. Kun valtiovarainministeri Stubb oli täällä paikalla, hän puheenvuorossaan korosti, että Talvivaaran tilanteesta ja tulevaisuuden ratkaisuissa korostuvat työllisyys, talous ja ympäristö. Näinhän se on, ja näitä asioita on useampikin hallitus jo painottanut ja yrittänyt niitä — toivon mukaan — parhaansa mukaan päätöksissään tehdä. Mutta rajansa varmasti kaikella. Omalta osaltani toivon paljon tulevalta oikeuden päätökseltä Nuasjärven purkupuutken kohtalosta. Se tulee ratkaisemaan paljon Talvivaaran kohdalla.

Oikeastaan en haluaisi tässä puheenvuorossa niinkään toistaa asioita, joita on sanottu. No, yhden asian toistan: sen, että olen iloinen siitä, että uutta rahaa Talvivaaraan ei laiteta vaan että tämä 38,5 miljoonaa euroa on siirtomäärärahaa. Kovat ovat luvut, mitä on vuosien mittaan Talvivaaraan laitettu — ja varmasti hyvässä tarkoituksessa. Mutta itse tulen tuolta Ylä-Savosta voimakkaalta maatalous-, karjatalous- ja viljanviljelyalueelta. Ne yhteydenotot eri tahoilta eivät ole vähäisiä, jotka ovat painottaneet ja tuoneet esille huolta maatalouden ja puhtaan ruuan tulevaisuudesta. Nuo päästöt, mitkä Talvivaarasta esimerkiksi Vuoksen vesistön suuntaan tulevat, eivät tarkoita pelkästään vesistön pilaantumista. Kyse on monen muunkin elinkeinon uhkista. On kyse muun muassa kalanviljelijöistä, kalastajista, kalanjalostuksesta, viljanviljelyksestä, viljatuotteitten jalostamisesta, maidosta ja maidonjalostuksesta. Jo nyt olen saanut kuulla, että paikallisten kalastajien toimeentulo on suuressa vaarassa, koska kalanjalostajat ovat kieltäytyneet ostamasta niitä kaloja niiden valuma-alueitten vesistöistä, jotka on sieltä kalastettu. Viljanviljelijä, joka on jalostanut omien viljojensa tuotteita, ei ole niitä saanut kaupaksi. Jo nyt on tilanne, että joittenkin järvien rannoilla lehmät eivät saa laiduntaa. Voitte kuvitella, kuinka tässä sitten puolustat suomalaista ruuantuotantoa, jos meille tulee tällaisia alueita, joilla me emme saa laiduntaa eläimiä. Tämä on todella iso asia myös meidän maitotuotteitten jalostukselle, brändäykselle, puhtaan ruuan asioille.

Osaltaan kyllä yhdyn tähän näkemykseen, että meidän olisi hyvä saada tällainen ulkopuolinen kokonaisselvitys Talvivaaran tilanteesta. Mutta missään nimessä en halua mitään vuosikymmenten tai usean vuoden selvitystä, joka osaltaan lykkää oikeiden päätösten tekemistä, vaan haluaisin semmoisen napakan selvityksen, jossa kattavasti otetaan huomioon laajemminkin kuin vain Talvivaaran tehtaan alueen taikka edes niiden lähialueitten ympäristöhaitat. Siihen tulisi saada isompi näkökulma.

Nyt näyttää sille, että tämä toinen osio näistä ulkoasiainministeriön hallinnonalan kannanotoistani ei tähän puheenvuoroon sovi, mutta onneksi tuolla on tuo painike paikan päällä, niin että pyydänpä toisen puheenvuoron.

16.59 Kari Kulmala ps: Arvoisa rouva puhemies! Poliisin automaattisten nopeusvalvontalaitteiden määrän lisäämiseen ja uusimiseen ehdotetaan lisäystä 1,7 miljoonaa euroa siten, että uusitut laitteet mahdollistavat entistä tarkemman nopeusvalvonnan. Tämä on ehdottomasti kannatettava lisäys, koska satsaus tuo moninkertaisesti eurot takaisin nopeasti, erityisesti nyt, kun puuttumiskynnystä ollaan jälleen alentamassa. Toki tämä raha olisi voitu laittaa myös perinteisen liikennevalvonnan kehittämiseen.

Tälle puuttumiskynnyksen alentamiselle ei ole mielestäni tarvetta, eikä se edesauta liikenneturvallisuutta, jonka pitää olla kaiken liikennevalvonnan lähtökohta. Jos rahat ovat valtion kassasta loppu, niin sitä vajetta ei saa paikata siten, että kansalaisten luottamus lii-

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

kenneturvallisuusvalvontaan horjuu. Liikenneturvallisuutta parannetaan parhaiten kiinnijäämisriskiä lisäämällä. Tällä hetkellä puuttumisrajaksi on asetettu 8 kilometriä tunnissa, joka varmuusvähennyksen kanssa tarkoittaa, että puuttumisraja on tutkan näyttämän 11 kilometriä tunnissa yli sallitun nopeuden — siis yli sallitun nopeuden. Tämän ovat kansalaiset melko hyvin tiedostaneet ja hyväksyvät.

Kun autojen turvallisuus koko ajan paranee ja teiden remonttitalkoiden jälkeen tieverkostonkin on syytä olettaa olevan paremmassa kunnossa, ei ole kovin helposti ymmärrettävissä, että turvallisuuteen vedoten pitäisi puuttumisrajaa laskea. Puuttumisrajan laskun sijasta tulisi satsata uskottavaan liikennevalvontaan, joka toimii valvontatolppien välissäkin, eli näkyvään, poliisien suorittamaan liikennevalvontaan.

Sakotuskynnyksen alentaminen 8 kilometristä tunnissa 7:ään toisi laskelmien mukaan valtion kassaan 8 miljoonaa euroa. Hallitus kaavailee, että loput lisätulot tuo kameravalvonnan lisääminen, ja näin varmasti tapahtuukin. Merkittävä osa poliisin tietoon tulleista rikoksista on liikenne rikoksia, ja suurin osa niistä on ylinopeuksia.

Ainakin yksi tienkäyttäjä automaattisessa liikennevalvonnassa kuitenkin unohtuu eli moottoripyörät. Moottoripyörillä ajetaan kaikkein eniten kuolonkolareita ylinopeudella, mutta ne eivät jää automaattivalvonnassa lainkaan kiinni. Voikin hyvin kysyä, milloin saamme jälleen kaksipyöräisten ajoneuvojen etuosaan pienen rekisterikilven, joka edes vähän helpottaisi kuljettajan kiinnijäämistä.

Arvoisa rouva puhemies! Kun automaattinen kameravalvonta saa nyt odotetusti lisää rahoitusta, niin toivottavasti valvonnassa pystytään tulevaisuudessa valvomaan muutakin kuin ajonopeuksia. Tämä on osattu jo vuosia muualla, mutta ei Suomessa, vaikka olemme teknologiassa maailman huippumaa.

Lakkautusuhan alla on useita pieniä poliisiasemia. Niiden ylläpito maksaa joidenkin arvioiden mukaan miljoona euroa per vuosi. Samaan aikaan poliisien määrä on voimakkaasti vähenemässä, ja samaan aikaan satsataan 1,7 miljoonaa euroa peltipoliisiin. Ilmeisesti peltipoliisi on ainut, joka tuottaa valtiolle jotain.

Arvoisa rouva puhemies! Varsinaisen kehitysyhteistyön määrärahaa ehdotetaan korotettavaksi 8,3 miljoonalla eurolla aiheutuen Suomen osallistumisesta Turkille annettavaan pakolaisavun koordinoituvuuteen. Tällä määrärahan lisäyksellä helpotamme Turkin tilannetta maahan tulleiden pakolaisten elinolosuhteiden parantamisessa. Tämä hillitsee omalta osaltaan myös pakolaisten muuttovirtoja, ja pystymme vaikuttamaan Suomeen suuntautuvaan maahanmuuttoon ennalta ehkäisevästi. Tästä on annettava hallitukselle erityiskiitos. Tämä 8,3 miljoonan euron lisäys on hyvä esimerkki siitä, mitä nykyiseen hallitusohjelmaan on kirjattu. Humanitäärinen apu kohdistetaan sinne, missä on suurin tarve avullemme. EU on sitoutunut 3 miljardin euron rahoitukseen pakolaisten elinolosuhteiden parantamiseksi Turkissa. Suomen kansallinen maksuosuus on tästä kokonaisuudessaan 28,4 miljoonaa euroa. Se ei ole pienelle Suomelle ollenkaan vähäinen määrä.

Näen myös hyvänä, että ylimääräinen valtionavustus annetaan Pietari-säätiölle Suomen Pietarin-instituutin ja Pietarin Suomalaisen Koulun turvaamiseen. He tekevät paljon sellaista, mistä monellakaan meistä ei ole kovin paljon tietoa. Vaikka tämä rahasumma on varsin vähäinen, niin se on menossa oikeaan osoitteeseen.

17.05 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Kuuntelin tätä debattikeskustelua aikaisemmin. En valitettavasti itse siihen ehtinyt osallistua, mutta minulle muutama asia tässä pisti silmään, erityisesti keskustelu yhteiskuntasopimuksesta ja sen mahdollisuuksista kilpailu-

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

kykyyn ja tähän lisätalousarvioonkin, jota täällä tänään ja tälläkin hetkellä käsitellään. Elikkä jotenkin jäi sellainen käsitys, että ensin oppositiossa on koko syksy arvosteltu sitä, että hallitus ei vetänyt pakkolakeja pois, ja se oli sitten esteenä niille neuvotteluille ja nyt, kun yhteiskuntasopimukseen on päästy — ja toivotaan tietysti, että se laajalti hyväksytään ja se olisi korvaus tälle hallituksen kilpailukyypaketille — sitten tänään kuitenkin kritisoitiin sitä, miksei hallitus tee työllistämisen eteen riittävästi. Muun muassa SDP arvosteli sitä, että kestää kuitenkin kaksi vuotta ennen kuin nämä vaikutukset näkyisivät. Minulle heräsi semmoinen kysymys, että toivotaanko SDP:stä ehkä nyt sitten kuitenkin pakkolakeja kahdeksi vuodeksi, kun kuitenkin on vahvasti korostettu sitä, että annettaisiin se päätösvalta sinne, minne se kuuluu.

Itse olen kyllä sitä mieltä, että eduskunnalle kuuluu lainsäädäntövalta, enkä ole nähnyt suurena ongelmana sitä, että me emme täällä saisi säätää tai pystyisi säätämään lakeja tarvittaessa. Itse olen todella tyytyväinen siitä, että sopimus on nyt saatu syntymään, ja se on parttien toivomus. Aivan kuin se olisi nyt joku riidan tulos, jotenkin täällä tänään sai keskustelusta sellaisen käsityksen.

17.07 Ulla Parviainen kesk: Arvoisa puhemies! Lisätalousarvioesityksestä löytyy erinomaisen linjakkaasti etenevä hallituksen kärkihanke eli tämä kansallispuiston perustaminen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlavuotena. Puisto tulee Suomussalmen ja Kuusamon rajalle Hossaan ja Julmaan-Ölkkyyn, niin kuin täällä on jo todettu. 2 miljoonan euron lisämäärärahalla saadaan tulevan kesän aikana kunnostettua ja viimeisteltyä jo olemassa olevia retkeilyalueen rakenteita ja näin puisto saadaan hyvään kuntoon kesäkuun 2017 avajaisiin.

Tämä kulttuurinen puisto rakennetaan vuorovaikutuksessa ja hyvässä kumppanuudessa alueen ihmisten ja yritysten kanssa. Ihmisen kädenjälki näkyy puiston alueella tuhansien vuosien takaa metsästyksen, kalastuksen, poronhoidon ja puiden hyötykäytön jälkeen. Mielestäni tämän ihmisen ja luonnon erinomaisen kumppanuuden tulee näkyä myös puiston tulevana toimintoina.

Tämä itsenäisyyden juhlavuoden puisto on erinomainen viesti kansainvälisille matkailijoille, kertoo tietynlaista laatuviestiä Suomen ainutlaatuisesta luonnosta, ja tämä viesti kannattaa hyödyntää jo tulevana kesänä matkailussa. Ministerin ratkaisu oli hyvä niin Hosan kuin Porkkalankin kannalta. Porkkalan luonto saa tulevaisuudessa uuden mahdollisuuden, uskon niin.

Totean vielä, että edustaja Heikkisen puheenvuoro Talvivaaran kokonaisselvityksestä on kannatettava. Vaikutusta muihin elinkeinoihin ei ole kenties riittävän painavasti tuotu esiin tässä vuosien aikana.

17.08 Lea Mäkipää ps: Arvoisa puhemies! Ihan vielä lyhyesti tästä työllisyydestä, josta on puhuttu tänä päivänä hallitus—oppositio-akselilla, ja me emme paranna varmaan työllisyystilannetta toisia arvostelemalla. Mutta kaikki me muistamme, mitä tämä hallitus sai viime vuonna käteen, reilut 300 000 työtöntä, ja tämä työttömyysnousu on jatkunut. Ennen kaikkea saamme olla huolissamme pitkäaikaistyöttömistä ja nuorisotyöttömistä. On erittäin tärkeitä, että nuoret saisivat sen ensimmäisen työpaikan. Yleensä kun ihminen tai perhe joutuu työttömäksi, niin siinä tulee perheelle monenlaisia ongelmia: on asuntovelat, lasten koulutukset ja yleensä toimeentulo.

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

Yhdyn myös siihen näkemykseen, että niin sanottu yhteisöveron lasku ei tuonut työpaikkoja vaan nämä suuret yritykset jakavat osinkoja henkilöille ja välttämättä pkt-yrityksille näistä ei tullut mitään hyötyä.

Tämän päivän toiveet pannaankin siihen, että pkt-yritys työllistäisi nyt ihmisiä. Tiedämme, että välilliset työvoimakustannukset ovat valtavan suuret, että kukaan yrittäjä ei palkkaa ihmistä, jollei ole pakko. Toivottavasti nyt tämä yhteiskuntasopimus, josta tänäkin päivänä on puhuttu, toisi varsinkin näille pk-yrityksille jotain hyötyä, että me saisimme niitä yrittäjiä, jotka työllistäisivät sitten näitä työntekijöitä. Mekin perussuomalaiset toivomme, että saataisiin tämä maailma sentään käyntiin. Kaikki lähtee siitä, että tavaralle tai palveluille on markkinarako. Siitähän se lähtee.

Sitten täällä on kaikista puhuttu, mistä minäkin aion lyhyesti puhua, että ihan myönteistä on, niin kuin edellinenkin puhuja mainitsi, tämä kansallispuiston perustaminen Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlavuoden kunniaksi sinne Suomussalmen Hossan alueelle. Samoin myönteisenä me perussuomalaiset katsomme tämän runsaan 8 miljoonan euron avun Turkille pakolaisapuun.

Sitten kun on puhuttu tästä Talvivaara-sotkusta, johonka nyt ollaan myöntämässä 38 miljoonaa, niin minä en ainakaan osaa sanoa, pitäisikö se koko tehdas laittaa alasajoon. Sen tiedämme, että se ei ole vain näin ykskaks ajettu alas. Vai näemmekö me vuosien varrella, että tämä on vielä toimeentuleva yritys, sen vain aika näyttää.

Sitten ihan tämmöinen henkilökohtainen kanta. Täällä on paljon puhuttu tästä, että poliisitoimelle lisätään 1,7 miljoonaa. Lisäämäärärahan tarve aiheutuu automaattisten nopeusvalvontalaitteiden uusimisesta ja lisäämisestä niin, että laitteet mahdollistavat entistä tarkemmin nopeuksien ylittämisen valvonnan. On tietysti hyvä, että liikennettä valvotaan monipuolisesti, että siellä eivät kännikalat eivätkä muut aja eikä näitä suuria nopeusrajoituksia sitten tehtäisi. Mutta en voi yhtyä siihen hallituksen näkemykseen, että kun viime vuoden syksyllä nostettiin rikesakot, oliko se nyt, 70—80:stä 200 euroon ja nyt ollaan vielä nostamassa tuntuvasti, niin tämmöisellä rahastetaan sitten valtion kirstuun niitä lisärahoja, vaan kyllä ne pitää jollain muulla lailla saada tänne. Tässä kyllä toivoisin, että hallitus lähtee nyt vaikka tuonne Suomenlahden keväthangille miettimään. Jonkinlaista oikeudenmukaisuutta pitäisi tässäkin nopeusrajoituksessa olla. En kyllä ymmärrä, kuinka tähän on päädytty, että nyt ollaan nostamassa aivan älyttömästi tätä rikesakkoa.

17.13 Hannakaisa Heikkinen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tässä käytiin äsken keskustelua Talvivaaran tilanteesta, ja yhdyin niihin näkemyksiin, että olisi hyvä kenties saada sellainen pikainen mutta kattava selvitys Talvivaaran vaikutuksista, ei pelkästään luontoon, talouteen ja työpaikkoihin vaan myös muihin elinkeinoin. Listasin äsken, että muun muassa eri maatalouden ja ruuantuotannon muodot ja alkutuotannossa tuotettujen elintarvikkeiden jalostaminen ovat semmoisia, jotka voivat olla ja ovatkin jo nyt sijaiskärsijöinä. Tuohon listaan kyllä pitää ehdottomasti lisätä myös matkailu. Tämä on aika keskeinen elinkeino meillä eri puolilla Suomea eikä vähiten tuolla ylempänä Suomea. Moni saa leivän matkailusta, ja kun me yritämme houkutella myös ulkomaisia matkailijoita ja euroja tänne, niin meillä ei ole varaa menettää meidän uniikkia luontoamme.

Mutta, arvoisa rouva puhemies, tämä toinen asia, minkä takia tänne puhujanpönttöön saavuin, oli tämä lisätalousarvion määräraha ulkoasiainministeriön hallinnonalan alla, reilu 8 miljoonaa euroa maa- ja aluekohtaiseen kehitysyhteistyöhön, joka lähinnä kattaa 30 prosenttia siitä sopimuksesta, että EU on sitoutunut 3 miljardin euron rahoitukseen pako-

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

laisten elinolosuhteiden parantamiseksi Turkissa osana laajempaa EU—Turkki -yhteistyötä muuttoliikevirtojen hillitsemiseksi Turkista Eurooppaan. Tämä on varmasti hyvä toimenpide, ja olen iloinen siitä, että EU-maat pystyvät yksituumaisiin toimiin Turkkiin ja ehdottomasti myös muille kriisialueille ja kriisin lähialueille.

Kaikki toimet EU:n ja YK:n pakolaisjärjestön yhteistyön tiivistämiseksi ovat kannatettavia, avun muodossa siis sinne kriisialueille. Mutta myös haluaisin nostaa esille kaikki ne toimenpiteet, mitä me EU:na tai YK:n sateenvarjon alla voisimme tehdä niin, että saisimme ihmissalakuljetuksen ja ihmiskaupan suitsituksi. Se ei tarkoita silloin pelkästään tätä pakolaisapua niillä alueilla vaan yhteisiä toimia siihen, että viemme tavallaan elin- ja toimintatilaa näiltä rikollisjärjestöiltä, jotka tätä ihmissalakuljetusta ja ihmiskauppaa toteuttavat. Siinä säästetään ihmishenkiä, ja kaiken kaikkiaan se, että me pystyisimme tekemään pakolaistyötä, turvapaikanhakijoitten "valintatyötä" siellä, monella tapaa olisi osaratkaisu meidän pakolaiskysymyksiimme. Kun pystyisimme laajemmassa mittakaavassa toteuttamaan niitten aitojen turvapaikanhakijoitten löytämistä ja heidän turvallista tuomistaan EU:hun, se olisi mielestäni inhimillistä ja varmasti osaltaan pystyisi vastaamaan siihen kritiikkiin, mitä tämä yhä jatkuva ja varmasti vielä vuosien saatossa jopa voimistuva maahanmuutto ja ihmisten muuttovirrat aiheuttavat, jos näitä kriisejä ei saada kuriin.

Oma lukunsahan on tietysti tulevaisuuden ja tietysti nyt jo osin toteutuva ihmisten muutto sen takia, että ilmasto muuttuu ja elinolosuhteet, elämisen mahdollisuudet häviävät osasta maapalloamme.

Niin, summa summarum, mitä tässä halusin sanoa, on se, että haluan kannustaa Suomen hallitusta olemaan aktiivinen osapuoli näissä EU:n ja YK:n pakolaisjärjestön toimielimisissä, jotta näitä toimenpiteitä semmoisen tehokkaan ja oikein suunnatun pakolaisavun antamiseksi kriisialueilla pystytään toteuttamaan.

17.18 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Suomen työttömyysluvut ovat kauhistuttavat. Suomessa oli tammikuun lopussa lähes 370 000 työtöntä. Se on 8 500 enemmän kuin vuosi sitten. Omassa maakunnassani Pohjois-Karjalassa työttömien osuus työvoimasta on 18 prosenttia, ja vastaava luku koko maassa on noin 14 prosenttia. Myös nuorisotyöttömyys on kasvussa mutta myös pitkittymässä. Itse olenkin erityisen huolissani nuorten tilanteesta. Tutkimusten mukaan nuoren, jonka työttömyys on kestänyt 3 kuukautta, työllistyminen vaikeutuu huomattavasti. Tällä hetkellä Suomessa on jo yli vuoden työttöminä olleita nuoria yli 10 000. Tässä pahentuneen työttömyyden tilanteessa olisi ollut tärkeää, että hallitus olisi jatkanut tavalla tai toisella Lauri Ihalaisen käynnistämää nuorisotakuuta. Me tiedämme kaikki, että nuorisotakuu ei poistanut nuorten työttömyyttä, mutta sen avulla pystyttiin pitämään nuorten pitkäaikaistyöttömyys hyvin kurissa. Se oli viime kaudella Euroopan matalin. Hallitus on kuitenkin luopunut suurimmasta osasta nuorisotakuuseen kuuluneista toimenpiteistä, ja se on aiheuttanut nyt myöskin nuorten pitkäaikaistyöttömyyden kasvun.

Aiempien lamojen ja taantumien aikana on valtiovallan taholta ohjattu työllisyyden hoitoon lisää rahaa ja te-toimistoihin lisää henkilökuntaa. Nyt hallitus pahenevasta työttömyydestä huolimatta on pienentänyt työllisyysmäärärahoja ja säästänyt myös te-toimistojen resursseista. Tämä on tarkoittanut muun muassa sitä, että nuoret eivät saa te-toimistosta henkilökohtaista palvelua. Monelle nuorelle työn hakeminen ilman henkilökohtaista ohjausta ja tukea on raskasta. Nuoret eivät osaa toimia työnhakijoina työmarkkinoilla, sillä he eivät tiedä työn hakemisen pelisääntöjä. On eettisesti väärin, että nuoret jätetään oman onnensa

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

nojaan, sillä syrjäytymisen riski nuoren kohdalla on erityisen suuri. Valtiontalouden tarkastusviraston tekemien selvitysten mukaan työttömyys saadaan taantuma- ja lamakausina katkaistua nopeammin, jos te-toimistoihin lisätään henkilökuntaa. Tämä toimii siis myös käänteisesti: mitä vähemmän työntekijöitä te-toimistoissa, sitä useammin työttömyys pitkittyy, ja näin on huomattu käyvän erityisesti nuorten kohdalla.

Samoissa selvityksissä on tullut esille, että nuoret pitäisi lähes aina ohjata henkilökoh-
taisen palvelun pariin. Nuorille, työelämään vasta tulleille ja työnhakuun tottumattomille eivät nettipalvelut kerta kaikkiaan sovi. Ja tällä hetkellä nuoret joutuvat jonottamaan henkilökohtaista palvelua viikkoja, joillakin alueilla jopa kuukausia. Ministeri Lindström on monissa haastatteluissa myöntänyt nämä edellä mainitut asiat, mutta hän on kuitenkin samalla todennut, että lisärahoitusta ei työttömyyden hoitoon tule. Päinvastoin määrärahoja on tarkoitus pienentää entisestään. Siksi haluaisinkin tietää, onkohan hallituksessa laskettu, mitä nämä syrjäytyneet nuoret tulevat yhteiskunnalle tulevaisuudessa maksamaan ja miten vaikea on saada työelämän ulkopuolelle pitkäksi aikaa jäänyt nuori takaisin työky-
kyiseksi.

17.22 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on nyt hallituksen esitys vuoden 2016 lisätalousarvioksi. Esitykseen sisältyy muutamia kohtia, joihin otan kantaa.

Ensinnäkin muutama sana kestromurheenkryynistämmme Talvivaarasta, jonka tilanne on edelleen varsin ongelmallinen. Tässä tapauksessa on toki nimellisesti kyseessä tekninen siirto, eli Terrafame Oy:n omaa pääomaa on tarkoitus korottaa 38,5 miljoonalla eurolla ja peruuttaa samalla vastaava summa Talvivaara Sotkamo Oy:n konkurssin aiheuttamien ympäristövahinkojen estämiseen tarkoitetuista määrärahoista. Kaivoksen pahin vaihe on toivottavasti nyt takana, kun sen prosessit on saatu toimimaan aiempaa tehokkaammin. On kuitenkin muistettava, että kyseisen kaivoksen talous- ja ympäristöriskit ovat edelleen varsin suuria, kuten ne ovat olleet koko sen toiminnan ajan. Yksityisen kumppanin löytäminen ja hallinto-oikeuden päätös purkuputkesta ovat jatkossa avainasemassa, kuten muun muassa edustaja Niikko aiemmin totesi. Toisaalta kaivoksen hallittu sulkeminenkin maksaisi arviolta noin 300 miljoonaa euroa. Sulkeminen saattaa toki joka tapauksessa olla edessä jo lähitulevaisuudessa. Valtiovarainvaliokunta onkin sitten näiden seikkojen vuoksi erittäin vaikean paikan edessä. Nyt jos koskaan tarvitaan puolueettomia asiantuntija-arvioita ja toki vieläpä siten, että kokonaisuus otetaan huomioon mahdollisimman laajasti.

Sitten lyhyesti Turkille annettavasta avusta muuttoliikevirtojen hillitsemiseksi, mikä on erittäin kustannustehokas tapa auttaa, kuten edustaja Terho aiemmin tänään totesi. Mikäli turvapaikanhakijoiden lukumäärä Euroopassa ja Suomessa pysyy tänä vuonna kohtuullisella tasolla, se tulee olemaan meidän kaikkien etu. Esitetty määrärahan korotus 8,3 miljoonalla eurolla on hyvin pieni summa verrattuna jo pelkästään Suomessa käsiteltävien hakemusten kustannuksiin. Jos ja kun myös Venäjän rajan kautta tulevien turvapaikanhakijoiden määrä saadaan laskuun ja tilanne itärajallamme hallintaan, on meillä aiempaa selvästi paremmat edellytykset selviytyä maahanmuuttokriisistä kuivin jaloin. Tilanne ei ole kuitenkaan lainkaan helppo, ja paljon on vielä tehtävää, mutta valonpilkahduksiakin on näkyvissä.

Arvoisa puhemies! Esitän lopuksi muutaman huomion viikonvaihteessa kasaan väännetystä yhteiskuntasopimuksesta. Prosessi sopimuksen aikaansaamiseksi on kestänyt jo hyvin kauan, ja on erittäin tärkeää saada se lopultakin onnistuneesti päätökseen. Pitkällä tähtäimellä sopimus syntyessään parantaisi kilpailukykyämme. Toteutuessaan se kehittäisi

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

myös kansallista yhteistyökykyämme ja auttaisi rakentamaan viime vuonna kärsinyttä yhteiskunnallista luottamusta kokonaan uudelta pohjalta. Sopijaosapuolten löytämän neuvottelutuloksen jälkeen katseet kohdistuvatkin tällä erää sekä maan hallitukseen että SAK:hon. Odotan näiltä molemmilta myönteistä kannanottoa lähipäivien aikana. Vaikka ennakkotavoitteeseen ei neuvotteluissa nähtävästi aivan päästykään, on suunta ollut täysin oikea. Täällä tänään esitetty vertaus kahden metrin seiväshypystä ei vastaa kovin hyvin todellisuutta. Pikemminkin kyseessä on, prosessin erittäin vaikea alkutaival huomioiden, vähintään 5,5 metrin loikka. Hallituksen kaavailemien veronalennusten avulla päästäisiin vieläkin lähemmäs tavoitetta. On tärkeää, ettei veroasteemme jatkossa ainakaan nouse.

Arvoisa puhemies! Yhteiskuntasopimuksen kaatuminen tässä vaiheessa ei voisi olla enää kenenkään etu. On näet aivan varmaa, ettei parempaa sopimusta saataisi neuvottelemalla enää aikaiseksi. On kuitenkin sinänsä ymmärrettävää, että yön tunteina sorvatus ratkaisun yksityiskohtia käydään vielä kertaalleen läpi. Muutaman vuorokauden hidaste ei ole mikään suuri ongelma, kunhan sopimus lopulta hyväksytään. Kannustankin lämpimästi kaikkia osapuolia hyväksymään sopimuksen ja siirtymään eteenpäin kohti sen toteuttamista, jotta taloutemme lähtee uuteen nousuun.

17.27 Sari Sarkomaa kok: Arvoisa puhemies! Edustaja Mäkisalo-Ropposelle totean nuorten työllistymisestä seuraavaa: Hallituksen keskeinen tavoite on se, että Suomeen syntyy lisää työpaikkoja. Erityisen tärkeää on se, että jokainen nuori pääsee peruskoulun jälkeen jatkamaan opintoja ja saa työn syrjästä kiinni. Valtiovarainvaliokunta erityisesti painutui viime eduskuntakaudella nuorisotakuuseen, ja me yksimielisesti mietinnössä totesimme, että nuorisotakuu ei toiminut. Se ei antanut tukea, turvaa ja apua niille nuorille, jotka sitä erityisesti tarvitsevat. Ja tuon mietinnön perusteella hallitusneuvotteluissa katsoimme, miten nuorisotakuuta pitää kehittää, ja sovimme, että nuorisotakuuta kehitetään yhteiskuntatakuun suuntaan, ja se on yksi hallituksen kärkihanke. Toivon todella, että oppositio ja erityisesti sosialidemokraatit tarkkaan katsovat, mitä tuon kärkihankkeen tiimoilta tapahtuu. Nuorisotakuun ongelma oli se, että oli paljon toimijoita mutta kukaan ei ottanut koppia nuoresta. Nyt hallitus haluaa luoda mallin, jossa todellakin on aikuinen, joka saatetaan vaihtaa ja huolehtii nuoresta, joka tarvitsee apua ja tukea. Mielestäni se on yksi hallituksen tärkeimmistä kärkihankkeista.

17.28 Mika Kari sd: Arvoisa rouva puhemies! Tänään ollaan kuunneltu hallituksen esitystä eduskunnalle vuoden 2016 lisätalousarviosta, ja kun keskustelu on päättymässä, niin tällainen yleishuomio tästä Talvivaaran tilanteesta ja Terrafamen tilanteesta. Hallitus nyt yrittää paikata tilannetta omilla toimillaan, ja sinänsä on ymmärrettävää, että toimiin ryhdytään, koska ympäristökatastrofinkin välttämiseksi on joitain toimia tehtävä. Mutta kyllä täällä aika moni kansanedustaja niin hallituksesta kuin oppositiosta on esittänyt vakavan huolen tästä tilannearvion tekemisestä. Toistankin tuossa debatissa esittämäni ajatuksen siitä, että tuotettaisiin niin maan hallitukselle kuin koko eduskunnalle kunnollinen ulkopuolisen toimesta tehty tilannearvio tästä Talvivaaran tilanteesta ja niistä toimista, joihin asiantuntijat meitä poliitikkoja kannustaisivat.

Sitten mainitsen vielä tämän peltipoliisiasian, 1,7 miljoonaa peltipoliiseihin. Se sama eurossaus tekisi noin 34—35 poliisimiestä ja -naista kentälle. Meillä puuttuu kehyksestä vuoteen 2019 poliisin määrärahoista huomattava osa. Silloin puhutaan jo kymmenistä miljoonista euroista, jos halutaan saada tämä sisäisen turvallisuuden tilanne, poliisin resurssit

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

ja poliisien ikärakenteeseen liittyvä poistuma hanskaan vuoteen 2019 mennessä. Sitä ei korjata lisätalousarviolla, ja toivon, että eduskuntaan kevään kehyksissä hallitus tuo esityksen siitä, millä tavalla tähän poliisitoimeen pystytään saamaan sellainen vakaus, ettei poliisi vuodesta toiseen joutuisi oman toimintansa paikkaamiseksi antamaan erilaisia poliisilaitoksia pois tai ottamaan jopa kunnalta lahjoituksena toimipisteitä, mitä tällä hetkellä Suomessa tapahtuu. Tämä tilanne ei poliisin toiminnan uskottavuuden näkökulmasta ole paras mahdollinen.

17.30 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Totta on, että nuorisotakuu ei pystynyt pitämään nuorten työttömyyttä kurissa, mutta se pystyi pitämään pitkäaikaistyöttömyyden kurissa, joka oli viime kaudella siis Euroopan matalin, kun verrataan eri valtioiden nuorten tilannetta. Hallituksen kannattaisi myös lukea tämä Valtiontalouden tarkastusviraston selvitys, jossa tarkastusvirasto toteaa, että te-toimistoissa tarvitaan tällä hetkellä juuri nyt lisää henkilökuntaa nuorten auttamiseen. Tarkastusviraston selvityksessä on tullut esille, että se nuorten face-to-face-kohtaaminen on ensisijaista, jos halutaan auttaa niitä nuoria työelämään. Tällä hetkellä on alueita, missä nuoret odottavat jopa neljä kuukautta sitä, että he pääsevät face-to-face-kontaktiin te-toimiston ammattihenkilön kanssa. Ja jos nuori odottaa neljä kuukautta sitä, että pääsee sinne kohtaamiseen, jossa voidaan neuvotella ja pohtia sitä tilannetta, niin se on ihan liian pitkä aika, koska tutkimuksessa todetaan, että jos nuori on mitään tekemättä kolme kuukautta tai yli, niin sen jälkeen se syrjäytyminen on paljon helpommin tapahtuvaa ja työllistyminen on sitä vaikeampaa.

17.32 Pauli Kiuru kok: Arvoisa rouva puhemies! Tähän Talvivaara-asiaan sellainen elvyttävä näkökulma, että kun työllisyydestä on paljon puhuttu, niin Talvivaara työllistää, tai Terrafame tässä tapauksessa paremminkin työllistää, 550 ihmistä suoraan, välillisesti noin 250. Joissakin keskusteluissa tahtoo hieman unohtua tämän merkitys Suomelle ja Kainuulle, mikä tällä tehtaalla on, ja varsinkin kun mietitään sitä, mikä se potentiaali sillä alueella on. Malmivarannot riittävät arviolta 60 vuodeksi. Ympäristövahinkoja ja -riskejä ei pidä väheksyä, mutta tässä tilanteessa, jossa toinen vaihtoehto on se, että lähdetään ajamaan kaivosta alas, sekin on pitkä tie ja erittäin kallis tie.

Kiitän tästä kansallispuistoasiasta. Suomussalmi ja Kuusamo saavat kansallispuiston, ja tässä on nyt sitten hieman aikaistettu tätä rahoitusta siihen suuntaan, ja sillä on merkittäviä matkailuun ja yrittäjyyteen liittyviä yhtymäkohtia.

17.33 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Kuuntelin tässä muutamia puheenvuoroja ja vielä innostuin kommentoimaan. Tuo Talvivaara oli semmoinen asia, jota seurasin viime hallituskaudella televisiosta, kun en ollut täällä kansanedustajana, ja olen ollut siitä tosi huolissani monta kertaa. Katsoin, että mitä ihmettä siellä eduskunnassa tehdään. Kyllä se aika katastrofaaliselta kansalaisesta näyttäytyy.

Minusta se ei olisi ollenkaan huono idea, jos sillä selvityksellä olisi saatavissa jotakin uutta, koska kyllä tässä täytyisi ratkaista, ettei tämä ole niin kuin joku Kreikka, että aina vain lapataan lisää rahaa ja tuntuu, että se ei koskaan selviä. Totta kai minä pelkään hirveästi niitä ympäristökatastrofeja. Olen erittäin ympäristöystävällinen ihminen, ja siinä mielessä se olisi varmaan hyvä.

Ilokseni huomaa, että minun täytyy olla SDP:n Mäkisalo-Ropposen kanssa samaa mieltä tästä face-to-face-tapaamisesta. Tapasin Hyvinkään työvoimatoimiston toimipis-

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

teessä tällaisia työnohjauksen psykologeja ympäri Suomea. Meillä oli tällainen yhteistapaaminen, ja he korostivat nimenomaan sitä, että erityisesti näille syrjäytyneille ja syrjäytymisvaarassa oleville nuorille se face-to-face, kasvokkain tapaaminen, on kyllä se ainoa keino saada heillä eteenpäin sitä itseluottamusta. Siellä on monesti itseluottamusongelmia.

Minusta oli semmoinen hyvä esimerkki, joka tämän kertoi ja joka on kuvaava. Nuori mies sanoi, että minä olen työtön enkä minä töitä ikinä haluaisikaan. Tämä rouva oli kysynyt sitten, että no, mitä sinä vastaat, kun tuttu mies tulee kadulla vastaan ja aina kysytään, että mitä sinulle nyt kuuluu. Hän sanoi, että no, hän kääntyy kadun toiselle puolelle, kun ei hän kehtaa sanoa, että hän ei ole missään, ja sitten siitä se keskustelu oikeastaan meni eteenpäin, että ei siitä ollut kysymys, ettei hän halunnut työllistyä, vaan hän ei ollut oikein osannut ja tiennyt, mitä tekee, ja sitten hän koki sen kuitenkin häpeälliseksi. Että ei se ollutkaan niin, että hän ei halua työllistyä, että hän on niin nokkava tyyppi. Sitten sitä kautta se solmu lähti auki.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ampuma-aselain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 11/2016 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Keskustelu

17.35 Lea Mäkipää ps: Arvoisa puhemies! Lähetekeskustelussa on esitys eduskunnalle laiksi ampuma-aselain muuttamisesta. Kun tutkin tätä, niin ajattelin ensinnä, että onko tässä mitään yhteyttä tähän paljon puhuttuun ampuma-asedirektiiviin, mutta sillä ei ole mitään tekemistä, vaan tämä esitys on ainoastaan tekninen muutos, jossa ampuma-aselakiin tehdään kolmeen pykälään viittaus EU:n deaktivointiasetukseen. En tiedä, olenko kaikilta osin oikeassa tässä esityksessä, mutta on täällä sitten muita, jotka tässä lähetekeskustelussa korjaavat näitä näkemyksiä.

Lakimuutos vahvistaa yhtenäistä linjaa Euroopassa ja ehkäisee osaltaan laitonta asekauppaa. Deaktivointiasetuksen mukaan deaktivoituja ampuma-aseita saa siirtää toiseen jäsenvaltioon ainoastaan, jos ne on varustettu yhteisellä yksilöivällä merkinnällä ja niiden mukana on asetuksen mukainen deaktivointitodistus. Näin ollen voidaan varmistaa, että deaktivoinnin eli aseiden pysyvästi ampumakelvottomaksi on tehnyt vain ase-elinkeinonharjoittaja, jolla on siihen lupa ja jonka on annettava deaktivoinnista todistus.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että pysyvästi ampumakelvottomaksi tehtyjen ampuma-aseiden tai pysyvästi toimintakelvottomaksi tehtyjen aseiden osien esittäminen olisi mahdollista myös muulle poliisilaitokselle kuin luvan haltijan kotikunnan tai kotipaikan poliisilaitokselle. Kotipaikkasidonnaisuuden poistaminen deaktivoitujen aseiden ja aseiden osien

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

esittämisen osalta joustavoitaisi menettelyä. Mahdollisuus, että Poliisihallitus tarkastaa esimerkiksi deaktivoidut sarjatuliaseet, parantaisi aseturvallisuutta.

Deaktivointitoimet, jotka on suoritettava ampuma-aseiden tekemiseksi pysyvästi ampumakelvottomaksi, määritetään kolmen taulukon perusteella. Taulukossa 1 luetellaan ampuma-aseiden eri tyypit. Taulukossa 2 kuvataan toimenpiteet, jotka on suoritettava ampuma-aseiden kunkin olennaisen osan tekemiseksi pysyvästi ampumakelvottomaksi. Ja taulukossa 3 esitetään eri ampuma-asetyyppien osalta toteutettavat deaktivointitoimet. Ampuma-aseiden ja deaktivointitoimien teknisen kehityksen huomioon ottamiseksi näitä teknisiä eritelmiä tarkastellaan uudelleen ja päivitetään säännöllisesti vähintään kahden vuoden välein. Jotta voidaan varmistaa ampuma-aseiden deaktivointitoimien virheetön ja yhdenmukainen soveltaminen, komissio laatii määritelmiä yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa.

Deaktivointiasetus on pitkälti yhteneväinen Poliisihallituksen deaktivointia koskevan ohjeen kanssa, mutta joitakin eroavaisuuksia esimerkiksi deaktivoinnin teknisissä eritelmissä on. Jatkossa deaktivoinnin tarkastavan viranomaisen eli Poliisihallituksen tai poliisilaitoksen on myös annettava deaktivointitodistus ja pidettävä deaktivoiduista ampumaseista rekisteriä. Poliisihallitus kumoaa deaktivointia koskevan kansallisen ohjeen, kun komission deaktivointiasetuksen soveltaminen alkaa huhtikuun alussa 2016, koska ohje on osittain päällekkäinen ja ristiriitainen deaktivointiasetuksen kanssa.

Yksinkertaisesti sanottuna muutoksilla estetään mahdollisuus muuttaa deaktivoitu ase takaisin ampumakelpoiseksi.

Arvoisa puhemies! Lopuksi esityksen vaikutuksista: Kun luin täältä hallituksen esityksestä, niin mainitaan, että muutoksilla ei ole taloudellisia vaikutuksia. Mutta deaktivointiasetuksella on taloudellisia vaikutuksia aseharrastajiin ja ase-elinkeinonharjoittajiin. Tähän pyytäisinkin jonkun viisaamman vastausta, kun en ymmärtänyt enkä osannut tutkia, minkälaisia kustannuksia tähän mahdollisesti tulee näille asianomaisille tahoille.

17.40 Mikko Kärnä kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia edustaja Mäkipäälle erinomaisesta lakiesityksen esittelystä.

Pidän tätä esitystä erittäin positiivisena ja myös normienpurun kannalta. Tässähän nyt todetaan, että jatkossa tällaisen ampumakelvottomaksi tehdyn deaktivoidun aseiden esittäminen olisi mahdollista myös muulle kuin sille kotikunnan omalle poliisilaitokselle, ja tällä tavalla joustavoitetaan ja tehostetaan näitä menettelyitä. Esityksellä ei ole näitä taloudellisia vaikutuksia — itse asiassa tämä lukee hyvin selvästi tässä — mutta sen sijaan tässä direktiivissä, mistä edustaja Mäkipääkin kysyi, vaaditaan se, että ase todella on tehty toimintakelvottomaksi. Meillä on tällä hetkellä tässä maassa deaktivoituja aseita, jotka voidaan muuttaa hyvinkin yksinkertaisesti ampumakelpoisiksi, ja nyt tällä direktiivillä sitten puututaan siihen, että ne aseet aidosti ovat sitten sellaisia, että niitä ei kyetä enää ampumaharrastuksessa hyödyntämään.

Nostan tässä myös esille edustaja Mäkipäänkin mainitseman EU:n ampuma-asedirektiivin, joka on herättänyt meillä paljon keskustelua tässä maassa. On tietysti selvää, että on syytä olla huolissaan suomalaisten reserviläisten, ampumaharrastajien sekä metsästäjien puolesta, mutta ilokseni olen huomannut, että olemme saaneet myös ystäviä muista EU-maista ja tämä asedirektiivi ei varmastikaan sellaisenaan ole nyt etenemässä läpi vaan useat maat ovat esittämässä siihen sitten varaumia. Suomi on toiminut tässä näkemykseni mukaan erinomaisesti, siitä kiitos asiasta neuvotelleille ministereille.

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

Metsästys- ja ampumaurheilu sekä reserviläistoiminta ovat meillä perinteistä harrastamista, ja myös tähän ampuma-aselainsäädäntöön tätä tulee peilata tämän normien purkamisen kautta. Meillä on nykyisellään aselait, jotka ovat äärimmäisen tiukkoja. Meillä säädelään tiukasti tätä harrastustoimintaa, ja näen, että siinä voitaisiin jollakin tavalla myös keventää. Ei nimittäin ole mitään järkeä siinä, että sellainen henkilö, jolla on jo omistuksessaan useita ampuma-aseita, erityyppisiä ampuma-aseita, joutuu käymään läpi sen täsmälleen saman prosessin joka kerta, kun hän käy hakemassa uuden luvan ampuma-aseen hankkimiseksi. Olisi varmasti paikallaan pohtia, voitaisiinko meillä siirtyä tällaiseen ampuma-asekorttiin, jossa kerran selvitetäisiin erittäin perusteellisesti henkilön edellytykset omistaa ja hallinnoida ampuma-asetta, ja mikäli todetaan, että hän on kelpoinen näitä aseita hallussa pitämään, hänelle voitaisiin myöntää oikeus esimerkiksi 10 tai 15 ampuma-aseen hallinnointiin sitten yhdellä kortilla. Totta kai nämä aseet sitten rekisteröitäisiin myös poliisille.

Meillä vaaditaan ampuma-aseharrastajilta paljon ja viime vuosina esimerkiksi käsiasetta hankkiessa on vaadittu turvallisen ampujan kurssin suorittamista, mutta jollakin tavalla tässä on menty jo kohtuuttomuuksiin saakka. Olen itse esimerkiksi taustaltani evp-upseeri, ja minulla on oikeus ampua ja ammuttaa kaikilla Suomen jalkaväen aseilla pistoolista panssarintorjuntaohjukseen, mutta tästäkin huolimatta, kun edellisen kerran revolverille hain hankkimislupaa, minulle sanottiin, että muuten voitaisiin helposti myöntää mutta teillä ei ole tätä turvallisen ampujan kurssia suoritettuna, jolloin kyllä sitten onneksi kysyin, että mitä olisi ylikomisario mieltä, riittäisikö turvallisen ampujan kurssiksi se, että todella on oikeus ampua ja ammuttaa kaikilla tällaisilla aseilla, ja onneksi se minun tapauksessani sitten riitti.

Mutta normien purkamisen kautta turvalliseen ampuma-ase- ja metsästysharrastukseen, ja myös kiitokset vielä tästä lakiesityksestä, joka osaltaan keventää ampuma-aseisiin kohdistuvaa byrokratiaa.

17.44 Kari Kulmala ps: Arvoisa rouva puhemies! En puhu edustaja Kärnän tavoin tulevasta, vaan tästä käsiteltävästä esityksestä. Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ampuma-aselakia lisäämällä siihen viittaus Euroopan komission antamaan ampuma-aseiden deaktivoitistandardeja ja -tekniikoita koskevaan asetukseen. Pysyvästi ampumakelvottomaksi tehty ampuma-ase ja pysyvästi toimintakelvottomaksi tehty aseeseen osa olisi mahdollista esittää myös Poliisihallitukselle tai muulle kuin luvanhaltijan kotikunnan tai kotipaikan poliisilaitokselle. Esityksen mukaisesti ampuma-aseeseen tai aseeseen osan hallussapitoon oikeuttavan luvan haltijan on 30 päivän kuluessa ampuma-aseeseen deaktivoinnista esitettävä ase tai aseeseen osa poliisilaitokselle tai Poliisihallitukselle. Poliisilaitos voisi olla muu kuin luvanhaltijan kotikunnan tai kotipaikan poliisilaitos. Tämä joustavoittaa esittämistä ja on aseharrastajan etu. Mielestäni myös deaktivoituneet sarjatuliaseet voidaan tarkastaa poliisilaitoksella, missä on ihan hyvin riittävä asiantuntemus.

Ampuma-aseen deaktivoinnista ja aseeseen osan pysyvästi toimintakelvottomaksi tekemisestä on annettu Suomessa 14. päivänä tammikuuta 2010 Poliisihallituksen ohje. Ohje koskee aseeseen deaktivoinnin ja aseeseen osan toimintakelvottomaksi tekemisen suorittamista ja deaktivoinnin ja toimintakelvottomaksi tekemisen toteamista poliisilaitoksella. Mielestäni ohjeet ovat selvät ja riittävät eikä tulkinnanvaraisuuksia ole. Osassa EU-maita deaktivoi-

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

tiohjeet ovat vielä lapsenkengissä, mistä kärsivät kaikki aseharrastajat myös muualla EU:ssa ja myös Suomessa.

Asedirektiivin mukaan ampuma-aseena ei saa pitää esineitä, jotka vastaavat ampuma-aseen määritelmää mutta jotka on tehty pysyvästi ampumakelvottomiksi deaktivoimalla. Asetuksen mukaan ampuma-aseiden deaktivoinnin suorittavat julkiset tai yksityiset yksiköt tai ne henkilöt, joilla on kansallisen lainsäädännön mukainen lupa siihen. Mielestäni on hyvä, ettei deaktivointia voi tehdä kuin se, jolle on lupa myönnetty. Tällä taataan deaktivoitien yhdenmukaisuus ohjeiden mukaisesti. Toivoa sopii, että asedirektiivi otetaan toissaan myös muissa EU-maissa.

Mitä sitten on aseiden tai aseiden osien deaktivointi? Deaktivoinnissa varmistetaan, että kaikki ampuma-aseiden toiminnan kannalta olennaiset osat on tehty pysyvästi toimintakelvottomiksi siten, ettei niitä voida poistaa, asentaa uudelleen tai muuttaa tarkoituksena tehdä ampuma-aseesta uudelleen ampumakelpoinen. Tämän jälkeen toimivaltainen viranomaisen tarkastaa deaktivoititoimenpiteet, millä varmistetaan, että ampuma-aseelle suoritettavat muutokset tekevät sen pysyvästi ampumakelvottomaksi. Deaktivoituneen ampuma-aseen omistaja saa tästä todistuksen tai asiakirjan, joka osoittaa ampuma-aseen deaktivoinnin suoritettuksi. Myös aseeseen tai sen osaan voidaan tehdä merkintä deaktivoinnin suorittamisesta. Deaktivoituneen ampuma-aseen omistajan on pidettävä deaktivoititodistus pysyvästi saatavilla, ja jos deaktivoitu ampuma-ase saatetaan markkinoille, deaktivoititodistus on liitettävä siihen. Deaktivoititodistus on siis tämän kaltainen A4-paperi. [Puhuja näytti paperia kädessään.]

Deaktivoituja ampuma-aseita voi viedä toiseen jäsenvaltioon vain, jos ne on varustettu yhteisellä yksilöivällä merkinnällä ja niiden mukana on asetuksen mukainen deaktivoititodistus. Suomen erittäin tiukka ampuma-aselaki ja ampuma-aseasetus eivät ole ristiriidassa tämän deaktivoitiasetuksen kanssa. Deaktivoitiasetusta sovelletaan myös niihin ampuma-aseisiin ja aseiden osiin, jotka on deaktivoitu ennen asetuksen soveltamisen alkamista, jos nämä deaktivoituneet aseet tai niiden osat siirretään toiseen jäsenvaltioon tai saatetaan markkinoille.

17.49 Mika Kari sd: Arvoisa puheenjohtaja! Itse ehdin jo olla hieman siinä käsityksessä, että tämä deaktivoitiasia ampuma-aselain sisälle tulisi vasta siinä vaiheessa, kun EU:ssa on käsitelty tämä ampuma-asedirektiivi ja se kokonaisuus, mutta käyhän se tietenkin näinkin paloittain.

Kun edustaja Kulmala tässä jo varsin hyvin kuvasi tätä nykytilaa, niin haluan tuoda myös esiin tässä vaiheessa jo jatkokeskusteluun ja valiokuntatyöhön sen näkemyksen, niin kuin edustaja Kulmalakin, että meillä Suomessa poliisi on säädellyt tätä deaktivoititoimintaa huomattavasti tarkemmin, niin kuin myös meidän kansallinen lainsäädäntö huomattavasti tarkemmin, kuin Euroopassa noin keskimäärin asianlaita on. Sen takia onkin hyvin tärkeää, että myös meidän parlamentista menee viesti Eurooppaan siitä, että eurooppalaisilla jäsenmailla on myös kehittämisen varaa tässä deaktivoinnissa, ettei näitä deaktivoituja aseita tai aseiden osia voitaisi uudelleen ottaa käyttöön muun muassa rikolliseen tarkoitukseen.

Ja vielä liittäen vähän tulevaankin: siinä vaiheessa, kun tämä ampuma-asedirektiivi etenee EU:ssa — niin kuin toivon, että se etenee — toivon, että se etenisi myös siinä puolustusvaliokunnan esittämässä hengessä, että reserviläistoimintaan tarvittavat aseet olisivat

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

jatkossakin myös reserviläisten käytössä. Tätä toivoo koko puolustusvaliokunta yksimielisesti.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi opiskelijavalintarekisteristä, korkeakoulujen valtakunnallisesta tietovarannosta ja ylioppilastutkintorekisteristä annetun lain 8 ja 9 §:n sekä ylioppilastutkinnon järjestämisestä annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 12/2016 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle tartuntatautilaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 13/2016 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Keskustelu

17.51 **Ben Zyskowicz kok:** Arvoisa rouva puhemies! Arvoiset kansanedustajat! Viime vaalikauden lopulla eduskunnassa oli käsittelyssä hallituksen esitys, jonka mukaan laittomasti maassamme oleville ulkomaalaisille tulisi taata muukin kuin kiireellinen hoito. Onneksi — ja kiitos silloisen edustaja Kari Rajamäen — tämä hallituksen esitys jäi säätämättä laiksi. Olisihan se ristiriitaista, että kun koko muu yhteiskunta pyrkii siihen, että ne, jotka ovat laittomasti Suomessa, poistuisivat Suomesta mahdollisimman pian omiin kotimaihinsa tai lähtömaihiinsa, niin samanaikaisesti laajentamalla heidän terveyspalvelujaan me loisimme heille vetotekijöitä, jotka nimenomaan pitäisivät heidät laittomasti maassamme.

Nyt esillä olevassa hallituksen esityksessä tartuntatautilaiksi on ilmeisesti osin kyse myös samantapaisesta problematiikasta. Kun en ole tuota yli satasivuista esitystä itse lue-
nut, turvaudun tässä saatepuheenvuorossani sosiaali- ja terveysvaliokunnalle parempiin asiantuntijoihin eli yhteen asiantuntijalääkäriin, joka on ollut tässä tartuntatautilakityöryhmässä jäsenenä, ja myös edellä mainittuun edustaja Rajamäkeen. Sanon, että tämä kysymyksenasettelu on entistä ajankohtaisempi, sillä viime vuonna maahamme saapuneiden kymmenientuhansien turvapaikanhakijoiden joukosta merkittävä osa tulee saamaan kiel-

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

teisen päätöksen ja näistä taas osa ei tule poistumaan vapaaehtoisesti Suomesta vaan tulee jäämään laittomasti maahan. Tällöin voidaan puhua todennäköisesti jopa tuhansista ihmisistä.

Tämä asiantuntijalääkäri tartuntatautilakityöryhmästä kirjoittaa, että tähän esitykseen on tullut monia parannuksia aiemmin esillä olleisiin versioihin verrattuna, mutta ydinkysymys on se, että kun aikaisemmin puhuttiin kunnan alueella oleskelevista, joka olisi kiistatta pitänyt sisällään myös laittomasti maassamme olevat, niin nyt puhutaan kunnan väestöstä, joka hänen mukaansa, ottaen huomioon myös perusteluissa olleita kohtia, jättää epäselväksi sen, ovatko myös laittomasti maassamme olevat tämän lain piirissä. Hän kirjoittaa näin:

"Lakiin on tehty matkan varrella toivottuja muutoksia, kuten on poistettu sanat 'kunnan alueella oleskelevat' eli laittomasti maassa olevat paperittomat. Lakiesityksessä on kuitenkin edelleen heikkoja, tulkinnanvaraisia kohtia, joissa mahdollistuu uutena velvoitteena laittomasti maassa olevien henkilöiden kalliiden, valvottavien tartuntatautiin, kuten hiv ja hepatiitit, elinikäinen hoito. Tällaista velvoitetta ei voimassa olevassa tartuntalaissa ole, eikä tällaista velvoitetta ole myöskään EU-tasolla." Edelleen hän kirjoittaa: "Oleellinen kysymys on siis se, että uudessa lakiesityksessä ei selkeästi sanota, ketä laki koskee, kun puhutaan kunnan väestöstä." Hän kirjoittaa: "Laissa on säädetty ilmaisu 'kunnan väestö', joka nyt tässä yhteydessä sisältää edelleen myös paperittomat, vertaa esimerkiksi 9 §. Väestöllä perinteisesti suomen kielessä ymmärretään tietyllä maantieteellisellä alueella elävää ihmispopulaatiota. Tähän voidaan tulkita kuuluvaksi myös paperittomat."

Ja sitten tästä reaalisesta tilanteesta hän kirjoittaa seuraavaa: "Huomioiden nykytilanne, jossa laittoman maahantulon vetovoimatekijöitä halutaan poistaa, uusi laki tarjoaa vetovoimatekijän erityisesti Venäjältä laittomasti maahamme tulolle. Lähialueillamme, kuten Venäjällä Pietarissa, on hiv-positiivisia henkilöitä 50 000, joista vain 10 000 saa hiv-lääkehoitoa. Siten 40 000 hiv-potilasta on hoidotta. Pietarin hiv-positiivisilla todetaan lisääntyvästi uusia tuberkuloositapauksia, noin 300/vuosi. Näistä uusista tapauksista joka neljäs on vastustuskykyistä MDR-tuberkuloosia ja joka viides erittäin vastustuskykyistä XDR-tuberkuloosia. Jos pienikin osa, vaikka vain 5 prosenttia, Pietarin hiv-positiivisista hakeutuisi uuden lain voimaantulon jälkeen hoitoon Suomeen, näiden 2 500:n ilman kotikuntaa-ikeutta olevan potilaan aiheuttamat vuosittaiset hivin hoitokustannukset olisivat 5 miljoonaa euroa." Ja niin edelleen.

Arvoisa rouva puhemies! Ajanpuutteen vuoksi entisen edustaja Rajamäen argumentteja en tässä nyt ehdi referoimaan, mutta viittaan hänen blogiinsa Uudessa Suomessa 28. päivä viime kuuta, jossa hän nimenomaan on sitä mieltä, että on varmistettava, että eduskunnalle esitettävä tartuntatautilaki ei salli uutena elinikäisen hiv-hoidon aloittamista kaikille Suomeen tuleville ja täällä oleskeleville turisteille ja laittomasti maassa oleville, kunhan hoitoa harkitseva asiantuntija vain niin päättää.

Eli kaiken kaikkiaan me emme tarvitse Suomessa uusia vetovoimaisia tekijöitä laittomalle maahantulolle tai laittomalle maahan jäämiselle. Me emme tarvitse sellaista hoidon laajentamista, joka merkitsisi sitä, että täällä laittomasti olevat ulkomaalaiset entistä hankammin pyrkivät jäämään laittomasti maahan. Minä vetoan nyt sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, että te selkiytätte sen, että kun tässä laissa puhutaan kunnan väestöstä, niin ei todellakaan tarkoiteta kunnassa laittomasti olevia ihmisiä. Se on eri asia, että jokaiselle Suomessa kuuluu kiireellinen hoito, ja näin on tälläkin hetkellä, ja näin on tietysti jatkossakin. Jos meillä on vaikka aids-potilas ja vaikka hän on laittomasti maassa, niin jos hän on kii-

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

reellisen hoidon tarpeessa tai jos hän on täysin hoidosta riippumatta kuolemansairana, niin totta kai hänelle annetaan se hoito, mikä hänelle kuuluu.

17.59 Juho Eerola ps: Arvoisa rouva puhemies! Viime vaalikaudella tosiaan sosialidemokraattinen sosiaali- ja terveysministeri Susanna Huovinen esitteli täällä täysistuntosalissa lakiehdotusta, joka olisi mahdollistanut paperittomien eli laittomasti maassa olevien ulkomaalaisten maksuttoman terveydenhuollon. Silloin juuri minua ennen puhunut edustaja Zyskowicz totesi asiasta seuraavin sanankääntein: "Pitkään aikaan en ole yhtä hölmöä täällä kuullut. Tässä säädetään oma erillinen lakinsa niille, jotka ovat laittomasti Suomessa. Niille, jotka ovat laittomasti Suomessa, pitää antaa matkalippu kotimaahansa."

Aihetta huoleen siis oli. Mutta on annettava tunnustusta eduskunnalle, joka ei lakiehdotusta hyväksynyt, ja etenkin edustaja Rajamäelle, joka ehdotti viime hetkellä asian pöydällepanoa, sekä niille lukuisille edustajille, jotka sitten kannattivat tätä Rajamäen ehdotusta. Tämän vaalikauden hallituksen ohjelmassa ei lue mitään siitä, että laittomasti maassa oleville pitäisi järjestää maksutonta terveydenhoitoa, ja tämän pitää olla myös tämän lainsäädännön henki.

Arvoisa puhemies! Kun käsittelemme tartuntatauteja ja niiden hoitoa, minua huolestuttaa Venäjän suuri tuberkuloosimäärä, johon myös edustaja Zyskowicz tuossa viittasi. Venäjällä on tehty tutkimus, jonka mukaan lääkkeille vastustuskykyisistä tuberkuloosibakteereista on tulossa yhä vaarallisempia. Bakteerin mutaatiot tekevät siitä entistä helpommin tarttuvan. Lisäksi Venäjän valtiollisen aids-tutkimuskeskuksen johtajan mukaan ainakin kaksi miljoonaa venäläistä saattaa saada hiv-tartunnan seuraavan viiden vuoden aikana. Viime vuoteen mennessä oli rekisteröity jo miljoona hiv-tartuntaa. Suurin riskiryhmä ovat 25—35-vuotiaat. THL:n asiantuntija totesi jo viime vuonna tilanteen näyttävän huonolta, eikä se ole paranemassa millään tavalla.

Tuberkuloosi- ja hiv-tartuntojen uhka tulee idästä. Jo nyt itärajan takaa tulleiden turvapaikanhakijoiden määrä on kasvanut, ja myös hiv-positiivisia turvapaikanhakijoita on maahan tullut. Nyt jos koskaan pitää varmistaa, ettei lakiin tule sellaista kiertotietä, joka tekisi Suomesta hiv-parantolan. Lain henki on tartuntatautien estäminen eikä esimerkiksi hiv-tartunnan saaneiden turvapaikanhakijoiden ja laittomien siirtolaisten hoidon aloittaminen. Siihen tämän lain pitää pyrkiä.

Tämä hiv-positiivisuus ei saa olla peruste oleskeluluvan saamiselle eikä este käännätykselle. Muuten luomme jälleen porsaanreiän, joka mahdollistaa sen, että miljoonat taudista kärsivät hakeutuvat nimenomaisesti Suomeen, joka sinisilmäisyydessään hoidon sitten kustantaa. Meidän pitää varmistaa, että lainsäädäntömme on valmiina sellaista tilannetta varten, että itärajalta alkaa yhtäkkiä liikkua tuhansittain siirtolaisia kohti Suomea, ja samalla huolehtia, että tulijat tulevat niin sanotusti puhtaat jauhot pussissa ilman tartuntaa takataskussa.

Korostan, että oleskeluluvan saaneen, siis laillisen maahanmuuttajan, kuuluukin saada hoitoa maassamme. Mutta meidän ei pidä lähteä sille tielle, että hoidamme myös laittomat siirtolaiset — henkilöt, joilla ei ole edellytyksiä oleskelulupaansa Suomessa ja jotka tulevat Suomeen vain hakemaan maksutonta hoitoa.

Arvoisa rouva puhemies! Lainsäädännössä pitää kiinnittää huomiota, oikein erityistä huomiota, siihen, ettei hoidon antamista harkitseva asiantuntija voi määrittää hoidon aloittamista turisteille ja laittomasti maassa oleville. Samaan aikaan, kun vanhusväestömme

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

joutuu maksamaan yhä enemmän omista lääkkeistään, ei ole millään tavalla perusteltua luoda rinnakkaisjärjestelmää, joka antaa maksutonta hoitoa muualta tuleville.

Kiinnitin tässä esityksessä huomiota näihin tulkinnanvaraisiin kirjauksiin, joihin myös tosiaan edustaja Zyskowicz viittasi, ja vaadin, että tämä asia tarkennetaan ja korjataan valiokunnan jatkokäsittelyssä.

18.04 Hannakaisa Heikkinen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Jos vaihteeksi puhuttaisiin vähän enemmän tästä hallituksen esityksestä tartuntatautilaiksi, joka on tulossa eduskunnan käsittelyyn.

Tämän tartuntatautilain tavoite on tartuntatautien ja niiden leviämisen ehkäisy. Tässä laissa ehdotetaan säädettäväksi ehkäisevistä toimista ja palveluista tämän tavoitteen saavuttamiseksi. Tartuntatautien torjunnan haasteitahan ovat hoitoon liittyvät infektiot ja lääkkeille erittäin vastustuskykyiset mikrobit. Niiden torjumiseksi annettaisiin velvoitteita kaikille terveydenhuollon toimintayksiköille ja myös sosiaalihuollon toimintayksiköille. Kunta vastaisi edelleen oman alueensa tartuntatautien torjunnasta ja muun muassa -terveystarkastuksen järjestämisestä, samoin kuin nyt voimassa olevassa laissa. Sairaanhoidopiirin kuntayhtymän tehtävänä olisi tukea kuntaa asiantuntemuksellaan tautien diagnostiikassa, torjunnassa ja epidemioiden selvittämisessä. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen asema torjuntatyön valtakunnallisena asiantuntijalaitoksena vahvistuisi.

Tartuntatautien torjuntaa vaikeuttavat ja terveydenhuollon kustannuksia lisäävät hoitoon liittyvät infektiot ja lääkkeille erittäin vastustuskykyiset mikrobit. Niiden torjumiseksi täsmennettäisiin työnjakoa ja velvoitteita terveydenhuollon ja sosiaalihuollon toimintayksiköille. Tavoitteeseen päästäisiin ilman lisäkustannuksia muuttamalla toimintatapoja. Tavoitteena on siis ilman lisäkustannuksia ja toimintatapoja muuttamalla parempaa infektioiden torjuntaa. Tästä voisimme iloita syntyvien säästöjen muodossa. Tavoitteena on vähemmän sairaalapäiviä ja vähemmän työstä poissaoloja.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä laki velvoittaisi kaikki hallinnon tasot varautumaan poikkeukselliseen epidemiaan, kuten pandemiaan. Tällaisia tilanteita johtaisi edelleen sosiaali- ja terveysministeriö. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa oikeus rokotuksiin myös terveydenhuollon ja sosiaalihuollon toimintayksiköille sekä työterveyshuollolle.

Tähän uudistukseen liittyy sairausvakuutuslakia yksinkertaistava muutos. Jos henkilö joutuisi olemaan poissa töistä esimerkiksi karanteenin tai eristyksen vuoksi, ansionmenetystä korvattaisiin vastedes vain yhdellä etuudella, tartuntatautipäivärahalla. Se kattaisi nykyisen päivärahan ja ansionmenetyskorvauksen. Tämä uudistettu laki korvaisi siis vuonna 86 annetun ja sen jälkeen monta monta kertaa päivitetyn tartuntatautilain.

Arvoisa rouva puhemies! Minä ymmärrän, että tässäkin yhteydessä on paljon mediaseksikkäämpää puhua maahanmuutosta ja siihen liittyvistä uhkista. Nämä asiat ovat varmasti ihan relevantteja, mutta tällaisien turhien ja ylikorostuneitten uhkakuvien maalailu ei minun mielestäni kokonaistilannetta Suomessa paranna.

Ben Zyskowicz toi puheenvuorossaan, kuten jossakin yhteisessä täysistunnossa myös syysistuntokaudella, esiin tämän maksuttoman terveydenhuollon houkuttavuustekijän suhteessa Pietariin tai yleensäkin, ainakin silloin puhuitte Venäjän monista sairaista ihmisistä, nyt toitte esille Pietarin kymmenettuhannet hiv-potilaat. Toistan kysymykseni, minkä syksylläkin kysyin: Kun Helsinki tarjoaa jo nyt maksuttoman terveydenhuollon paperittomille, niin missä ne hiv-potilaat viipyvät? Missä ovat nämä kansanryntäykset tänne?

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

Arvoisa rouva puhemies! Jokaiselle kuuluu kiireellinen hoito jo nyt, myös paperittomille ihmisille. Ja haluan tässäkin yhteydessä korostaa sitä, että ennaltaehkäisty sairaus on halvin sairaus, ja mitä varhemmin puututaan myös paperittomien terveysongelmiin, sitä halvempaa se suomalaisille on — Suomen kansantaloudelle, kansanterveydelle, yleiselle turvallisuudelle, väestölle. On edullista puuttua terveysongelmiin aina mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, koska joka tapauksessa, jos se kiireellinen hoito on edessä, se on kalliimpaa, olipa kyse kantasuomalaisesta, maahanmuuttajasta tai täällä laittomasti oleskelevasta.

18.09 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Tuossa edustaja Heikkinen sanoi, että puhuttaisiin nyt tästä lakiesityksestä ja on kauhean seksikästä puhua maahanmuutosta. Mutta maahanmuutto on aika akuutti asia, ja mielestäni me puhuimme tästä hallituksen esityksestä täällä edellisissäkin puheenvuoroissa, mutta ymmärrän toki edustaja Heikkisenkin näkökulmia. Itse kuitenkin ajattelen niin, että meidän on aina hyvä täällä eduskunnassa ymmärtää, mitä me säädämme, eli jos siinä samalla sitten pujahtaa joku tällainen laittomasti maassa olevien terveydenhoito, niin onhan se hyvä sitten, ettei tarvitse vastata, että hupistakeikkaa, me emme huomanneet sitä, se se vasta noloa on.

Ilmeisesti tämä kuitenkin kumpuaa siitä, kun minuunkin on ollut yhteydessä tämä henkilö, joka on kuulunut tähän ryhmään, ja olen saanut, ainakin vaikutti siltä, samantyyppisen sähköpostin kuin edustaja Zyskowiec. Minusta siellä oli kyllä hyviä näkökohtia, erityisesti juuri tämä, että emme avaisi porttia vahingossa sitten ilman tarkoitusta laittomasti maassa oleskeleville henkilöille. Tuon tässä esille sen, mitä tuossa Zyskowiec ei mielestäni puheenvuorossaan todennut, mitä tässä tämä asiantuntijalääkäri toi huolenaan: näkökulmana oli vielä se, että pääosa eli neljä viidesosaa EU-maista tarjoaa hiv-hoitoja ainoastaan kansalaisilleen. Toki tietysti akuuttia hoitoa annetaan kaikille, mutta me olemme täällä koko päivän puhuneet lisätalousarviosta, olemme puhuneet sosiaali- ja terveydenhuollosta, rahojen riittävydestä, kilpailukyvyistä ja monesta talouden ongelmasta, ja kyllä meidän täytyy voida olla huolissaan meidän taloudesta ja meidän rahojen riittävydestä, ettei, kuten edustaja Eerola sanoi, tästä tule sitten mikään hiv-parantola — oliko tämä sana. En ole tutkinut nyt tätä Helsingin tilannetta, onko sinne tullut ihmisiä, mutta jos Helsingin kaupunki on näin päättänyt, niin toivottavasti Helsingillä on sitten rahaa, jos tämä muuttuu. Mutta minä luulen, että silloin kun se on kunnan oma päätös, niin se päätöksenteko menee pikkusen jouhevammin, jos he sitten päättäisivät sen lakkauttaa, mutta se voi olla sitten jo vähän vaikeampaa, jos on tällaisen portin avannut.

Mutta itsekin toivon, että sosiaali- ja terveysvaliokunta tosiaan tarkistaa nyt tämän, onko tässä nyt aidosti näin, niin kuin meille on esitetty, ettei tässä ole jotakin tällaista -terveyshoitoporttia avattu — se ei ole tarkoitus — että täsmentää sitä ja katsoo todellakin, onko tämä asiantuntijalääkärin näkemys selkeä. Uskoisin, että hänellä on tästä hyvä tieto, koska hän on tämän ryhmän jäsenenä kuitenkin ollut.

Sitten vielä yhteen asiaan haluaisin kiinnittää huomiota. Täällä hallituksen esityksessä 47 §:ssä on tämä pakollinen rokotus. Minustakin on oikein hyvä, että meidän kansa on tervettä, ja itsekin olen paljon rokotuksia saanut ja toivon, että ne estävät minua saamasta eri sairauksia, jotka tulevat kalliiksi. Mutta näissä pitää muistaa sitten aina huolehtia, että se on varsin hyvin testattu rokote, eli tässäkin valiokunnalle terveiset, että katsotte ja kuulette asiantuntijoita siitä, mitä rokotetta voidaan väkisin pakottaa ottamaan. Itselleni tulee mieleen tämä sikainfluenssa ja siitä johtunut narkolepsia. En ainakaan itse halua, että mi-

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

nuun pistetään sellaista rokotetta väkisin, joka ei ole sitten riittävästi testattu. Ymmärsin, että tämä lääke oli silloin tullut markkinoille aika kiireellisellä aikataululla, ja tämä on tietysti semmoinen asia, että ei meihin nyt saa pistää väkisin sitten ihan mitä vain. Tämä on kanssa semmoinen asia, että aina kun näitä tällaisia pakkotoimenpiteitä tehdään, niin siinä on kuitenkin itsemääräämisoikeuskuvio mukana. Tätä toivon myös valiokunnalta.

18.13 Mika Kari sd: Arvoisa rouva puhemies! Enää tässä salissa ei ole edustaja Kari Rajamäkeä, mutta edustaja Mika Kari on, Kari kuin Kari.

Mutta vakavasti ottaen: edustaja Zyskoviczin puheenvuoron sisältöön. Jaan hyvin paljon niitä samoja näkemyksiä, että me emme tekisi ikään kuin odottamatonta lainmuutosta tietämättämme niitä tosiasiallisia vaikutuksia, joita tähän noin 100 sivun pumakaan sisältyy. Siltä osin asiantuntijalääkäreiden lausuntoja täytyy kuunnella herkillä korvalla. Täytyy kuunnella herkillä korvalla niitä asiantuntijoita, jotka antavat arvion siitä, mihin johtaa mahdollinen lain uudistaminen näillä aloilla ja näillä asioilla, koska sellaista tilannetta tuskin kukaan meistä haluaa, että synnyttämme sellaista lainsäädäntöä, jonka sisältöä itse emme tunne.

Mutta edustaja Eerola tuossa mainitsi, jos oikein kuulin ja käsitin, että ei tarjottaisi mitään terveydenhuoltoa ihmisille, jotka Suomen rajojen sisällä sairastavat tauteja, olivat ne sitten tarttuvia tai eivät. Tästä olen kyllä täysin toista mieltä, ja niin kuin edustaja Zyskoviczkin sanoi, akuutti ja kiireellinen hoito tulee Suomessa taata ihmisille. Se on ihan koko kansanterveyden näkökulmasta tärkeää. Tärkeitä ovat tietenkin myös inhimillisyys ja ihmisoikeudet, joiden osalta myös terveydenhuoltojärjestelmää täytyy arvioida.

Mutta edelleenkin ehkä eniten perään tässä sitä, mihin edustaja Zyskoviczkin viittasi, näitä vetovoimatekijöitä. Kaikkien vetotekijöiden, joita Suomi ulospäin signaloi, täytyy olla samassa suhteessa keskenään.

18.15 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! En kyllä mielestäni sanonut mitään tuohon suuntaan, mitä edustaja Kari väitti tai epäili minun sanoneen. Minulla on tässä tämä minun puheeni paperilla, vaikka sitä aika vapaasti yleensä aina referoin, mutta suunnilleen tällä linjalla mennään, ja näin sanoin tästä asiasta: "Korostan, että oleskeluluvan saaneen, siis laillisen maahanmuuttajan, kuuluukin saada hoitoa maassamme."

18.16 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa rouva puhemies! Arvostan edustaja Heikkisen puheenvuoroa ja niitä argumentteja tältäkin osin. Voi olla, että ne kauhukuvat — jos näin saa sanoa — mitä jotkut asiantuntijat mahdollisista seuraamuksista maalailevat siitä, jos teemme tässä yhteydessä virheitä, ovat liioiteltuja. Mutta pari vasta-argumenttia.

Ensinnäkin, edustaja Heikkinen, sanoitte: mitä varhemmin puutomme näiden laittomasti maassamme olevien sairauksiin, sitä halvempaa ja sitä turvallisempaa se maallemme on. Edustaja Heikkinen, mitä vahvemmin toimimme niin, että nämä laittomasti maassamme olevat lähtevät täältä maastamme pois, sitä halvempaa ja turvallisempaa se veronmaksajillemme on. Mitä enemmän annamme heille erilaisia palveluita, esimerkiksi muutakin kuin kiireellistä terveydenhoitoa, sitä varmemmin he myös tänne jäävät.

Sitten kysytte, missä ne pietarilaiset nyt sitten Helsingissä ovat. Puhutaan sitten vaikka maahanmuutosta. Ei tässä nyt erityiselle mediaseksikkyydelle ole ymmärtääkseni tarvetta. Meille tuli tuhansia, ellei kymmeniätuhansia, irakilaisia turvapaikanhakijoita viime syksy-

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

nä. (Hannakaisa Heikkinen: Pietarista?) Jos me olisimme aikaisemmin Suomessa säätäneet meidän perheenyhdistämissäädökset ja meidän irakilaisten turvapaikansaantimahdollisuutta koskevat säädökset samalle tasolle kuin ne olivat eräissä muissa Euroopan maissa, niin tätä vyöryä emme olisi nähneet. Tällä haluan, edustaja Heikkinen, sanoa sen, että kun viidakkorumpu tai some levittää jonkin tiedon — oikean tai väärän, tässä tapauksessa osin oikean, osin väärän — niin jos se vyöry lähtee siinä vaiheessa liikkeelle, se voi olla yllättävän kova ja yllättävän nopea.

Kun on kysytty — silloin kun viime vaalikaudella käsiteltiin tätä laittomasti maassa olevien terveydenhuoltoa — että kuvittelenko minä, että joku tulee toiselta puolelta maailmaa Suomeen vain sen vuoksi, että hän saisi täällä maksutonta hoitoa, niin en minä sitä kuvittele. Mutta kuvittelenko mahdolliseksi, että joku henkilö Pietarista kolmen tunnin junamatkan päästä tulee Suomeen ja viisumin mentyä umpeen jää Suomeen saadakseen Suomesta hoitoa, johon hänellä ei ole varaa tai mahdollisuuksia Pietarissa — kyllä kuvittelen, että se on täysin mahdollista. Ja sen jälkeen, kun muutama tapaus olisi ollut ja se tieto leviää, niin kyllä kuvittelen, että on täysin mahdollista, että niitä tapauksia hyvin pian onkin paljon enemmän. Eli näissä asioissa on mielestäni hyvä olla lämmin sydän, mutta ei kuitenkaan saa olla sinisiä silmiä.

Mistä johtuu sitten tämä epäluuloisuus sitä kohtaan, että tällä esityksellä saattaisi olla tällaisia vaikutuksia, vaikka sieltä poistettiin se "kunnan alueella oleskeleva" ja puhutaan kunnan väestöstä? Olen itse ollut STM:n järjestämässä seminaarissa, jossa puffattiin tätä viime vaalikaudella tulossa ollutta esitystä. Ja olen nähnyt sen aktivismin, jota THL:n piirissä ja STM:n piirissä monet toimijat harrastavat tämän asian tiimoilla saadakseen Suomessa myös laittomasti maassa oleville suomalaisille, anteeksi, ulkomaalaisille — on niin flunssa, että vähän sekoilee tavallista enemmän — muutakin kuin kiireellistä hoitoa. Että kyllä minä suhtaudun vähän epäluuloisesti näihin virkamiehiin STM:ssä ja THL:ssä, jotka aikaisemminkin ovat tätä laittomasti maassa olevien terveyspalvelujen laajentamista olleet ajamassa.

Kun nyt on sanottu — täälläkin sosiaali- ja terveysvaliokunnan eräs jäsen sanoi — että ei pitäisi olla tässä suhteessa mitään epäselvyyttä, niin toistan sen, mitä edellisessä puheenvuorossani sanoin: toivon, että sosiaali- ja terveysvaliokunta, johon edustaja Heikkinen ehkä kuuluu, en tiedä, selvittää ja selkeyttää tämän asian niin, että on täysin selvää, että tämä laajempi mahdollisuus hoitoon ei koske laittomasti Suomessa olevia ihmisiä.

18.21 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa rouva puhemies! Mielestäni tässä on nyt ehkä vähän turhankin paljon pelottelua ollut ilmassa liittyen siihen, mitä tämä tartuntalakiesitysmuutos nyt sitten aiheuttaisi.

Kiitän edustaja Heikkistä siitä, että hän käsitteli tätä asiaa hyvin järkevällä tavalla ja mielestäni myös sillä tavalla, mitä tässä lakiesityksen taustassa kerrotaan, että esimerkiksi tuberkuloosipotilaita meillä on viime vuosien aikana ollut 0—3 sellaista, joilla ei ole täällä kotikuntaa. Vaikka nyt maahantulijoiden määrät ovat lisääntyneet, niin kuitenkin vaikka ne ovat kymmenkertaistuneetkin, niin tässä päästään hyvin pieniin määriin. Ja jos mietitään, että tähän hoitoon on mennyt noin 50 000 euroa yhteensä ja mitä sillä on voitu estää — se, että tuberkuloosi ei ole tarttunut eikä se meillä täällä yleisesti ole — niin se on kyllä aika pieni kustannus siitä.

Ymmärrän kyllä tämän halun maalata piruja seinille, mutta uskon kyllä siihen, että sosiaali- ja terveysvaliokunnassa kuunnellaan laajasti asiantuntijoita ja myös mietitään sitä,

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

mitä se tarkoittaa, jos me vaarannamme tämän meidän aika hyvän tilanteen Suomessa siinä suhteessa, että meillä aika vähän kaiken kaikkiaan tartuntatauteja on, koska me olemme aina kysyneet nopeasti niihin tarttumaan. Tämän täytyy olla mahdollista jatkossakin riippumatta siitä, kuka sitä tautia täällä kantaa.

18.22 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ihan korpauksena edelliseen puheenvuoroon: Nykyisessä lainsäädännössämme tuberkuloosi on jo eri asemassa, ja juuri tämän siihen liittyvän leviämiskaavan vuoksi sitä jo nyt hoidetaan. Tässä nyt puheena olevassa asiassa ei ole kyse tuberkuloosista.

Ja mitä sitten tähän turhaan varoittamiseen tulee, niin muistan kun viime vaalikaudella puhuin näistä perheen yhdistämisen toimeentulon edellytyksistä. Jos silloin, kun noudatettiin edustajien Thors ja Bjaudet maahanmuuttopolitiikkaa, olisi tämä toimeentuloedellytys asetettu samalle tasolle kuin eräissä muissa Euroopan maissa, niin voi olla, että meillä ei nyt olisi tuhansia irakilaisia turvapaikanhakijoita, jotka todennäköisesti vielä, useimmat heistä, aivan tarpeettomasti ovat Suomeen tulleet turvapaikkaa hakemaan eli eivät tule sitä saamaan.

18.23 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt en ihan ymmärtänyt. Tässä esimerkiksi edustajat Zyskowicz, Eerola ja minä toimme aivan asiallisesti tämän esille — en mielestäni minä maalannut eivätkä muutkaan edustajat maallaneet mitään piruja seinille. Halusin omassa puheenvuorossanikin korostaa sitä, että kyllä meidän täytyy tietää, mistä me täällä päätämme ja mikä siinä milloinkin livahtaa mukana.

Jos nyt puhutaan pelottelusta, niin kyllä minä nyt pikkusen miettsin opposition edustajana pelottelusta. Subjektiiivinen päivähoito-oikeus vihreiden mielestä vie naisilta työpäivät, ja jos ajatellaan, mitä vihreiden Ville Niinistö on esittänyt, niin hän on halunnut helpottaa perheen yhdistämistä. Että tuodaan sitten esille näitäkin asioita. Ja täällä ei kyllä kukaan ole pelotellut vaan on tuonut ihan asiallisesti tämän esiin. Me emme käytä sellaisia puheenvuoroja, että olemme aivan kauhuissamme, järkyttyneitä, koko maailma on romahtanut. Me puhumme aivan rauhallisesti.

18.24 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt ehkä sitten on aika ottaa vähän tolkun puheenvuoro, etteivät nämä asiat lähde lämpenemään liikaa käsi-

Ei tässäkin asiassa, kokonaisuudessa, ole kyse hallituksen tai opposition rajalinjoista. Viime kaudella, kun tätä asiaa valmisteltiin sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnössä yhtyi niin hallituksen kuin opposition puolelta edustajia tähän näkemykseen, joka ei sitten edennyt hyvin tiedossa olevista syistä johtuen.

Itse perään tässä tälläkin vaalikaudella ja nyt kevätkaudella paljon käytettyä sanaa "tolku". Meillä edustajilla pitää olla tosiasiallinen tieto siitä, mihin ne lakiuudistukset, joita eduskunnassa käsitellään, sitten aikanaan johtavat. Samaan aikaan meillä on kyllä varaa inhimillisyyteen, mutta meillä täytyy olla varaa myös realismiin, ja meillä täytyy olla varaa myös siihen, että tässä maassa hoidetaan hyvin tartuntataudit ihan kansanterveydenkin näkökulmasta.

18.25 Hannakaisa Heikkinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Lyhyesti kommentoin edustaja Zyskowiczille.

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

Te laitoitte hieman eri sanoja suuhun kuin mitä minä puheessani käytin. Edelleen yhdyn siihen kyllä, että niin se vain on, että ennaltaehkäisty sairaus on halvin sairaus aina, ja viitataan edelleenkin, että turvapaikanhakijoilla on jo nyt oikeus, kun he tulevat ja rekisteröityvät, niin heille tehdään... (Ben Zyskowiczin välihuuto) — Niin, minä yritän nyt tässä vain selvittää, mistä minä puhun, en nyt teidän puhettanne. — He eivät ole laittomasti täällä, ja heille tehdään terveystarkastus jo tällä hetkellä, mikä on valtavan hyvä asia. Ja olen aivan samaa mieltä siitä, että jos päätös on kielteinen, on oikein, että heidät palautetaan mahdollisimman pian pois täältä. Mutta se ei liity tähän tartuntatautilakiin.

Toisekseen mainitsitte tämän viidakkorummun. Miksi — ja ymmärrän, että viidakkorumpua on olemassa — Helsinki ei ole jo nyt niin valtava vetovoimatekijä tänne maahan pyrkiville? (Puhemies koputtaa) Missä ovat juuri Helsinkiin ryntäyksellä tulevat ihmiset?

18.26 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä Helsingin kokeilu, mihinkä edustaja Heikkinen nyt jo toisen kerran viittaa, ei ole kovin montaa vuotta ollut käytössä. Korjaa, jos muistan väärin, mutta onko kolme vuotta vai kuinka monta vuotta — about tätä luokkaa. Me emme vielä voi tietää, meillä ei ole selkeitä tuloksia edes siitä, kuinka paljon on mitään tautia tämän kautta hoidettu. Niitä voidaan arvioida vasta useamman vuoden jälkeen. Mielestäni, jos Helsinki haluaa toimia tässä vapaaehtoisesti jonnain tällaisena alueellisena kuntakokeiluna, voidaan kyllä seurata pitkään, miten tämä vaikuttaa. Mutta pahoin pelkään ja veikkaan, että nämä maassa laittomasti oleskelevat ulkomaalaiset keskittyvät tänne pääkaupunkiseudulle enemmän kuin muualle Suomeen, varmaan myös muista syistä kuin pelkästään tästä syystä. Mutta tämä yhtenä tekijänä myös.

18.27 Hannakaisa Heikkinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edelleenkin penään tätä asiaa, tätä vetovoimatekijää, ja viitataan siihen, että kun muutamissa puheenvuoroissa muun muassa edustaja Zyskowicz sanoi, että tällainen ilmainen terveydenhuolto on valtava vetovoimatekijä ja se on kauhuskenaario, niin missä viipyvät ne kymmenentuhannet Viipurin hiv-positiiviset taikka sitten miksi kaikki eivät nimenomaan ryntää nyt Helsinkiin juuri sen takia, jos tämä niin suuri uhkakuva on.

Toivottavasti emme laita sanoja toistemme suihin vaan pysymme asiassa, ja jo nyt pitäisi varmaan Helsingin tilastoissa näkyä, että jos tämä terveydenhuolto erityinen vetovoimatekijä olisi ollut Helsingissä, niin tänne kai olisivat rynnänneet ne Pietarin ihmiset.

18.28 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En aio tästä nyt enempää jatkaa, mutta nyt hieman sitä ihmettelen, että hallitushan julkaisi syksyllä tämän turvapaikanhakijoita koskevan toimenpideohjelman. Korjatkaa, jos muistan väärin, mutta ymmärtääkseni siinä kokonaisajatuksena on, että pieniä lainsäädäntömuutoksia katsotaan ja vähennetään vetovoimatekijöitä. Käsittääkseni keskusta on myös tämän hyväksynyt. Onko edustaja Heikkinen nyt sitä mieltä, että meidän ei pitäisi katsoa tätä kokonaisuutta? En minä sano, että tämä on se suurin asia, mutta tämä on rikkana rokassa. Meillä on esimerkiksi ulkomaalaislain humanitäärisen suojelun pykälä poistumassa, joka on korkeampi kuin muualla EU-maissa. Nämä ovat niitä pieniä tekijöitä, jotka siihen vaikuttavat. Haluaisin nyt kuitenkin muistuttaa, että me olemme hallituspuolueet sen hyväksyneet. Minusta on aika erikoista, jos nyt siitäkin ollaan sitten eri mieltä.

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

18.29 Hannakaisa Heikkinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä penättiin myös äsken sitä tolkun ääntä. Osaltani en aio jatkaa enää tätä juupas—ei-päs-keskustelua. Edustaja Zyskowitzille tiedoksi, sosiaali- ja terveysvaliokunnan varapuheenjohtajana, että varmasti otamme nämä näkökulmat valiokunnassa käsittelyyn ja huomioon. Mutta vielä kerran haluan toistaa sen, että tartuntatautilaissa on kuitenkin paljon muusta kyse kuin mitä tämän keskustelun pohjalta voisi kuvitella, mutta myös tässä keskustelussa esiin tulleet uhkakuvat varmasti otamme valiokunnassa huomioon.

Puhemies Maria Lohela: Sitten vielä oli yksi pyydetty vastauspuheenvuoro, edustaja Eerola, ja sen jälkeen puhujalistaan.

18.30 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minulle sopii, että tämä debatti tässä yhteydessä tämän puheenvuoron jälkeen lopetetaan ja vaihdetaan eteenpäin.

Totean vain vielä edustaja Heikkiselle tosiaan saman, mitä edustaja Meri sanoi, että olemme näistä linjauksista yhdessä kuitenkin sopineet ja niistä pidetään kiinni. Mutta se, mikä pitää ottaa huomioon, vaikka vielä se ei ihan heti näkyisi — me emme vielä siitä edes tiedä, vaikka näkyisikin jo — on, että vaikka vielä nämä Pietarin kymmenettuhannet, ei siis Viipurin vaan Pietarin, hiv-potilaat eivät näkyisi täällä, niin toistaiseksi on vielä Venäjällä se tilanne ja ennen kaikkea Pietarissa, että on taloudellisesti pystytty huolehtimaan tästä tilanteesta ja tarjoamaan sitä hoitoa siellä. Mutta äskeisessä puheenvuorossani viittasin siihen, kuinka paljon Venäjällä arvioidaan, venäläisten omienkin arvioiden mukaan, tämän tilanteen heikkenevän tulevaisuudessa, kuinka paljon hiv-positiivisten määrä kasvaa ja mikä on Venäjän talouden kehitys johtuen useista eri syistä. (Puhemies koputtaa) Saattaa olla se tilanne edessä, että viiden vuoden päästä ei pystytä hoitamaan niitä Venäjällä.

Puhemies Maria Lohela: Sitten puhujalistaan.

18.31 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä keskustelu, jota tässä nyt on käyty, oikeastaan kuvaa sitä yleistä keskustelua, jota käydään maahanmuuttajien ja tässä tilanteessa ehkä sitten myös paperittomien tulemisesta Suomeen, ja pelätään, että paperittomat tulevat tänne pelkästään sen takia, että he tulevat hakemaan terveydenhoitoa. Kyllä on monia syitä myös, miksi he tulevat. Toisaalta tämä keskustelu kuvaa sitä pelkoa yleisestä tilanteesta, mutta aivan kuten edustaja Heikkinen totesi, tämä lakiesitys ei käsittele tätä äsken käytyä keskustelua vaan tämä lakiesitys käsittelee nimenomaan velvoitteita tartuntatautien torjuntatyössä. Sen takia uskon ja toivon, että kun sosiaali- ja terveysvaliokunnassa näitä asioita käydään läpi, eduskunnassa luotetaan siihen, että tämä asia käsitellään asianmukaisesti ja luottamuksellisesti sillä tavalla, että mietinnön kohdalta saadaan kaikki ne vastaukset, mitä täällä tänäänkin on käyty läpi.

Mutta tänään lähetekeskustelussa on tartuntatautilain kokonaisuudistus. Hallituksen esityksessä ei muuteta kunnan velvoitteita tartuntatautien torjuntatyössä. Velvoitteet koskevat lähinnä tutkimuksia ja selvittämistä. Kohdennettuja terveystarkastuksia koskevat säännökset, esimerkiksi opiskelijoiden tubitarkastukset, säilyvät ennallaan. Tartuntatautilaissa ei ole kysymys sairastuneiden hoidosta, vaan siitä säädellään terveydenhuoltolaissa, eikä niin kuin täällä äsken pelättiin, että tämä käsittelee terveydenhoitoa ja paperittomien ihmisten sairauden hoitoa, näin ei ole. Ulkomaiset sairaat hoidetaan samojen periaatteiden

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

mukaan kuin tänä päivänäkin. Lakiesitys ei muuta paperittomien asemaa — ja se on selvä — ainakaan tämän lain perusteella. (Ben Zyskowicz: Kirjataanko valiokuntaan tämä? Hyvä!) Turvapaikanhakijoiden ja kiintiöpakolaisten terveystarkastukset hoidetaan eri lainsäädännön kautta. Tämä hallituksen esitys ei siis tuo mitään uutta ei-EU-maiden kansalaisten oikeuteen saada Suomessa hoitoa esimerkiksi hiv-tartuntaan.

Tänään käsiteltävässä esityksessä ainoa pykälä, jossa säädetään toimenpiteistä henkilöitä kohtaan, joilla ei ole Suomessa vakituista asuinpaikkaa, koskee karanteenia ja eristämistä, toisin sanoen tilanteita, joissa muun väestön suojelemiseksi on tarpeen eristää tartunnankantajaksi epäilty henkilö, joka syystä tai toisesta on Suomessa. Esimerkkinä voisi olla satamaan saapuva laiva, jonka matkustajien keskuudessa on puhjennut vakavia epidemioita. Kuten tiedämme, kansainvälinen liikkuminen on yleistä, ja jos sen seurauksena syntyy erilaisia epidemioita aivan luonnollisen liikkumisenkin kautta, niin tämä laki mahdollistaa tämän tartuntatautien tarkastelemisen nykyistä selkeämmin.

Toisaalta maassa oleskelevien vaarallisten tartuntatautien torjunta oleskelustatuksesta riippumatta on perusteltua sekä inhimillisesti että kantaväestön suojelemiseksi. Mitä heikommassa asemassa esimerkiksi paperittomat ovat, sitä todennäköisemmin he joutuvat esimerkiksi ihmiskaupan ja prostituution uhreiksi. Jos heidän keskuudessaan esimerkiksi hiv kasvaa, vaikutukset näkyvät varmasti myös sitten kantaväestössä.

Arvoisa puhemies! Miksi tämä uudistus tehdään? Tämä uudistus tehdään, jotta vastuut, toimintavaltuudet ja toimenpiteet saadaan nykyistä selkeämmin määriteltyä ja voidaan paremmin vastata tartuntatautien torjunnan muuttuviin haasteisiin. Tavoitteena on tartuntatautien ja niiden leviämisen ehkäisy, mahdollisimman varhainen diagnoosi ja tehokas hoito. Varhainen diagnosointi ja hoito säästää terveydenhuollon kokonaiskustannuksia ja on järkevää sekä kansanterveydellisesti että taloudellisesti. Selkeät säännöt helpottavat työskentelyä kaikilla tasoilla, erityisesti perustasolta on jouduttu kysymään aluehallintovirastolta ja STM:ltä tulkintoja nykyistä. Aluehallintoviraston ja sairaanhoitopiirin rooleja ja suhdetta on pidetty osittain epäselvinä, mitä tämä lakiehdotus nyt selkeyttää. Siltä osin uskon, että tämä lakiesitys tuo meille monella tapaa parannuksia ja selkeyttää nykyistä hoitokäytäntöä eri tartuntatautien osalta.

18.36 Pauli Kiuru kok: Arvoisa rouva puhemies! Näistä vetovoimatekijöistä vielä lyhyesti. Suomella on edelleen vetovoimaa ja on ollut aika paljon. Viimeisten vuosien aikana Suomeen on tullut kolmisenkymmentätuhatta inkerinsuomalaista, ja me olemme itse tietysti vaikuttaneet siihen, että he ovat olleet tervetulleita. Nyt on hieman yllättäen tullut kolmisenkymmentätuhatta maahanmuuttajaa, ja se on osittain hallitsematonkin tilanne ollut, vaikka se on hyvin hoidettu. Eli näitä vetovoimatekijöitä kyllä kannattaa seurata ja olla tarkkana siinä, että asia pysyy hallinnassa.

Varsinainen asia, minkä takia pyysin puheenvuoron, on se — saatesanoiksi valiokunnalle — että olkaa tarkkana tämän rokotusasian kanssa, mikäli se tähän nyt jollain tavalla kuuluu. Itseäni huolestuttaa se, että leviää tällaisia uskomushoitoja ja näkemyksiä, että rokotaminen on ylipäätään vaarallista, ja kun se rokotuksen kattavuuspeitto alkaa heikentyä, niin riskit alkavat myös kasvaa siitä, että vaaralliset taudit leviävät.

18.37 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! On ihan perusteltua pyytää lähetekeskustelussa valiokuntaa selvittämään asioita tarkasti ja nostaa huomionarvoisia

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

asioita esille valiokunnan selvitettäväksi ja pohdittavaksi, mutta tässä asiassa tuntuu nyt olevan sitten tarve puhua asiasta vähän laajemminkin.

En etukäteen tutustunut tähän lakiesitykseen, mutta mitä tässä nyt ennätin sitä lueskella, niin tulin siihen tulokseen, että tässä esityksessä todella ainoa pykälä, jossa säädetään toimenpiteistä henkilöä kohtaan, jolla ei ole Suomessa vakituista asuinpaikkaa, koskee tätä karanteenia ja eristämistä, toisin sanoen niitä tilanteita, joissa muun väestön suojelemiseksi on tarpeen eristää tartunnankantajaksi epäilty henkilö, joka syystä tai toisesta on Suomessa. Oleellista on todella se, minkä edustaja Kiljunenkin sanoi, että tartuntatautilaissa ei ole lainkaan kysymys sairastuneiden hoidosta, vaan siitä säädetään ihan toisaalla, ihan toisissa laeissa. Tämä lakiesitys ei millään tavalla muuta esimerkiksi paperittomien asemaa.

Mutta valiokunta varmaan näitä asioita pohtii sitten, kun se lakiesitys tulee valiokunnan käsittelyyn.

18.39 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kiljunen ja edustaja Mäki-salo-Ropponen puheenvuoroissaan lähtivät siitä, että me, jotka olemme tuoneet tähän lakiesitykseen mahdollisesti liittyvän tulkintaongelman esiin, olemme väärän lain kohdalla liikkeellä. Pitää sanoa, että kyllä luotan siihen, että kun tässä tartuntatautilakityöryhmässä ollut alan asiantuntijalääkäri ja myös hänen kollegansa ovat kiinnittäneet kansanedustajien huomiota tähän mahdolliseen ongelmaan, niin en usko, että tämä ongelma on niin olematon tai ongelmaton kuin mitä tässä sanottiin.

Mutta asialla on valoisia ja hyvä puolensa. Jos tämä on näin ongelmaton asia, edustaja Kiljunen, niin todellakin toivon ja odotan, että sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnössä tehdään täysin selväksi se, mitä omassa puheenvuorossanne sanoitte, eli että tämä laki ei millään tavoin muuta maassamme laittomasti tai paperittomina olevien — eli puhun näistä EU-kansalaisista — saamaa hoitoa tai mahdollisuutta saada hoitoa näissä tartuntatautitapauksissa. Sen tiedän itse varmaksi, että ainakin tämän lain valmisteluvaiheessa, siinä vaiheessa, kun puhuttiin kunnan alueella oleskelevista, tämä kysymys, jonka nostin ja eräät muut edustajat nostivat puheenvuoroissaan esiin, oli esillä. Ja senkin tiedän aivan varmasti oltuani muun muassa siinä STM:n ja sosiaali- ja terveysvaliokunnan seminaarissa, että STM:n ja THL:n piirissä on voimakasta tahtoa laajentaa maassamme laittomasti olevien henkilöiden saamaa hoitoa muissakin kuin kiireellisissä tapauksissa.

18.41 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä on nyt tietenkin lähetekeskustelu asialle, jonka pohjalta valiokunta lähtee sitten myös käsittelemään tätä asiaa ja lakiesitystä, ja me kuulemme eri asiantuntijoita ja voimme sitten yhdessä valiokunnassa arvioida niitä asiantuntijoita, joita kutsumme koolle, esimerkiksi näitä asiantuntijoita, jotka ovat olleet työryhmässä, jonka edustaja Zyskowicz äsken tuossa totesi. Siltä osin me saamme tästä laajan käsityksen. Ei meillä ole varmaan kenelläkään syytä lähteä piilottelemaan mitään tähän asiaan liittyvää, vaan tämä on nyt näitä ensimmäisiä tulkintoja, joita tätä lakia lukiessa meille on syntynyt, ja sen pohjalta tätä viedään eteenpäin, hallituspuolueitten ja opposition kanssa hyvässä yhteistyössä.

18.42 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! En itse enää puhu maahanmuutosta, mutta kun siitä nyt puhuttiin niin paljon, niin se varmaan valiokunnassa tulee nyt sitten esille ihan riittävällä tavalla.

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

Kuten tässä Kiuru puhui näistä rokotuksista, niin en tiedä, olitteko kaikki paikalla, mutta tosiaan sinne valiokuntaan terveisenä, että pohtisitte sitä velvollisuutta tähän rokotukseen, tällaista pakkokeinotyypistä rokottamista, jos on joku epidemia, että se olisi tarpeeksi tarkkarajaista, koska vaikka kuitenkin ymmärrän sen huolen, että ihmiset eivät rokota itseään riittävästi, niin kaikilla on mielessä tämä sikainfluenssa ja narkolepsia, ja nekin olivat ihan vakavia asioita. Se itsemääräämisoikeus on tietysti myös tärkeä asia, että se tulee kanssa pohdittua, että siinä on sitten riittävä oikeusturvasuoja ihmisellä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetun lain kumoamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 14/2016 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle tupakkalaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 15/2016 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Keskustelu

18.43 Mika Niikko ps: Arvoisa rouva puhemies! Koska on kysymyksessä hallituksen esitys, olisin toki odottanut, että asiaa koskeva ministeri Rehula olisi ollut täällä esittelemässä tämän, mutta hänellä näyttää olevan muita kiireitä tällä hetkellä.

Arvoisa puhemies! Suora lainaus hallituksen esityksestä: "Aiemman tupakkapoliittisen tavoitteen mukaan Suomi olisi tupakkavapaa maa vuoteen 2040 mennessä. Asiantuntijoiden mukaan tavoite olisi kuitenkin mahdollista saavuttaa jo vuonna 2030, jos käyttöön otetaan uusia tupakointia rajoittavia ja ehkäiseviä toimenpiteitä, kuten esityksessä jäljempänä ehdotetaan." Tämä on erinomainen tavoite, sillä tupakointi verottaa väestöämme lähes 5 000 ennenaikaisella kuolemalla joka vuosi. Pelkästään Euroopan alueella noin puoli miljoonaa ihmistä kuolee tupakan aiheuttamiin sairauksiin.

Mitkä ovat sitten ne käytännön toimet, joita ministeriö ehdottaa tavoitteen saavuttamiseksi Suomessa? Kaikkein suurin muutos nykytilaan verrattuna olisi sähkösavukkeiden sääntelyn huomattava tiukennus. Ministeriön mielestä sähkösavukkeet ovat portti tupakointiin. Näin ei kuitenkaan näytä tosielämässä olevan. THL tutki tupakointitottumuksia

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

yläkouluissa ja toisen asteen oppilaitoksissa. Tutkimuksen mukaan: "Nikotiinisähkösavukkeen kokeilut ja käyttö olivat vähäisiä niiden keskuudessa, jotka eivät tupakoineet tai nuuskanneet. Kokeiluja kuitenkin esiintyi."

Sähkötupakoitsijoita arvioidaan olevan Suomessa jo 100 000. Joidenkin arvioiden mukaan 95 prosenttia sähkösavukkeiden käyttäjistä on entisiä tai vielä nykyisiä tupakoitsijoita. Sähkösavukkeet eivät siis näytä olevan portti tupakointiin vaan päinvastoin. Miljoonat ihmiset ympäri maailmaa ovat päässeet irti tupakka- ja nikotiiniriippuvuudesta sähkötupakan avulla.

Kysyin ruohonjuuritason asiantuntijoilta helsinkiläisestä sähkötupakkaa myyvistä liikkeistä Stadin Höyrystä. Heillä on kuulemma kymmeniä keuhkosairaita asiakkaita, jotka ovat päässeet eroon perinteisestä tupakoinnista. Terveyshaitat ovat kuulemma vähentyneet merkittävästi sähkötupakan avulla.

Arvoisa puhemies! Toki on niinkin, että sähkösavukkeen käyttö ei välttämättä ole täysin vaaratonta. Silti THL:n mukaan sen käytössä muodostuu vähemmän haitallisia aineita kuin savukkeiden käytössä ja palamisreaktion yhdisteitä ei luonnollisesti ole. Olen ihmetelty, miksi sähkötupakkaa ajoittain vastustetaan niin voimakkaasti. On syytä kysyä, suojelemmeko tupakkateollisuuden liiketoimia ja tupakan aiheuttamia terveyshaittoja sillä, jos säätelemme sähkötupakointia liian tiukasti.

Hallituksen esityksessä on monia epäloogisia kohtia. Miksi tupakointivälineitä, kuten piippuja, puhumattakaan nikotiinipurukumeista kaikkine eri makuineen, saa myydä avoimesti kaupan kassan välittömässä läheisyydessä mutta nikotiinia sisältämättömät sähkötupakkalaitteet ja niiden osat tulisi jatkossa piilottaa lukollisiin kaappeihin? Miksi nikotiinia sisältävään nesteeseen tulee laittaa tupakkalain mukainen varoitusilmoitus, kun vastaavasti nikotiinia sisältävät purukumit ja laastarit voidaan markkinoida ja myydä lääkkeenä? Esimerkiksi Nicorette mainostaa purukumin pitävän tupakanhimon loitolla ja olevan apuväline tupakoinnin lopettamiseen. Kaikki tämä on sallittu vain sen vuoksi, että suuret yhtiöt ovat suurella rahalla valmistaneet tutkimuksellista näyttöä nikotiinin lääkkeellisestä vaikutuksesta. Vastaavasti, kun sähkösavuke näyttää tutkimuksissa olevan vähintäänkin toimiva tapa irrottautua tupakanpoltosta, miksi sitä ei saisi edes maustaa vaan se leimataan myrkyksi? Jatkossa voi olla siis niin, että tupakkateollisuus myy nikotiininesteet lääkkeenä ja välttää kaikki haittaverot ja esilläpitokiellot, kuten on nikotiinipurukumin kohdalla. Tähän tämä tulee johtamaan, jos tätä ei avoimesti tarkastella.

Arvoisa puhemies! Suomi haluaisi kieltää kansallisena erikoisuutena kaikki muut paitsi tupakanmakuiset makuaineet. Aluksi aiottiin kieltää kaikki makuaineet, mutta EU:n komissio huomautti asiasta. Kuitenkin on aivan mahdotonta kieltää aineita, joilla nesteitä voisi maustaa. Nykyisissä makunesteissä käytetään samoja aineosia kuin elintarviketeollisuudessa, vaikkapa leivonnassa. Olisin kysynyt, arvoisa puhemies, sosiaali- ja terveysministeri Rehulalta: mikä näissä makunesteissä, jotka sisältävät vain elintarviketeollisuudessaakin käytettyjä aineita pääosin, on niin vaarallista, että niitä STM:n esityksessä ei hyväksytä?

Vesihöyryä ja makeutusainetta pääosin ovat makunesteet ilman nikotiinia. Jos vesihöyry ja makeutusaine vapauttaa Suomessa tuhansia ihmisiä tupakoinnin haitoilta, on vaikea nähdä se niin vaarallisena tuotteena, että se pitäisi kieltää lainsäädännön keinoin. Tämähän johtaa siihen, että ihmiset alkavat maustaa nesteitään itse. Tässä on selvä riski sille, että makunesteitä kotikonstein maustavat alkavat myymään nesteitä muille, jolloin syntyy uusi laiton bisnes maahamme. Arvoisa puhemies, tämä on jo tätä nykypäivää. Kotimaustami-

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

nen lisäisi terveysriskejä. Keuhkoihin vedettävien höyryjen sisällöstä ei olisi tietoa höyryttelijöillä itsellään eikä viranomaisilla.

Arvoisa puhemies! Muutama huomio etämyynnistä. Etämyyntikieltoa perustellaan sekä laitteiden turvallisuuden varmistamisella että alaikäisten sähkö tupakointikokeiluiden estämisellä. Nuorten ja lasten käyttökokeilujen estäminen on vielä jotenkin hyväksyttävissä oleva perustelu, mutta laitteen turvallisuutta kiellolla ei välttämättä paranneta. EU:n ulkopuolisista maista tilattujen tuotteiden nettiostamisen kieltäminen kuluttajilta on jollain tavalla vielä perusteltua. Miten vastaavasti perustellaan EU:n sisältä ostettujen laitteiden kieltäminen? EU:n sisällä ei esiinny suuria laatupoikkeamia, koska kansallinen sääntely laitteen vaatimuksista tulee jatkossa olemaan samansisältöistä. Mikäli kuitenkin etämyynti halutaan kokonaan kieltää, tulee kauppoille antaa mahdollisuus pitää esillä tuotteita hyllyissään. Nikotiininesteiden kaappiin piilottamisen tulee riittää. Sähkö savukelaitteiden esiläpätökielto olisi kohtuuton, koska kuluttajalla pitäisi olla todellinen mahdollisuus vertailla ja hankkia itselleen sopivia laitteita.

Arvoisa puhemies! Käsillä oleva esitys ei koske verotusta, siitä tulee valtiovarainministerin esitys aikanaan erikseen. Tässä tehtävät ratkaisut vaikuttavat kuitenkin siihen, miten nikotiininesteitä tullaan verottamaan. Sosiaali- ja terveysministeriö arvioi, että 10 millilitraa nikotiininestettä, jonka nikotiinipitoisuus on enintään 20 milligrammaa millilitrassa, vastaisi 200:aa savuketta. Mikäli Suomessa verotetaan nikotiininestettä tämän arvion mukaisesti, 10 millilitran nikotiininesteen pullosta tulisi kantaa veroa vähintään 37,70 euroa — siis tämän kokoisesta pullosta. [Puhuja näytti pakkausta.] Ajatuskin tämän suuruudesta verosta on täysin kohtuuton, puhumattakaan, että valtiovarainministeriö voi mahdollisesti kerätä veroa myös nikotiinittomasta nesteestä. Italiassa arvioidaan, että 10 millilitraa nikotiininestettä vastaa 56 savukkeen määrää, ei siis 200:aa, kuten Suomessa on arvioitu. Italiassa makunesteet ovat tulossa tupakkaveron piiriin, mutta vero on puolet tavanomaisesta tupakkaverosta. Jos nikotiininestettä verotettaisiin tämän italialaisen mallin mukaan mutta tietysti Suomen verokannalla, kannettava vero olisi reilu 5 euroa 10 millilitralta. Tämä olisi mielestäni kohtuullisempaa.

Hyvää ja loogista tässä esityksessä on se, että varoitusteksti ja kuvat laitetaan vain nikotiinia sisältäviin tuotteisiin. Tarpeellista on myös se, että nikotiininestettä ja laitteita ei saa myydä alaikäisille.

Lopuksi on todettava, että sähkö tupakoinnissa ei ole mitään hohdokasta. Myös höyryttelyllä voi riskeerata terveytensä. Tämänhetkisen tiedon varassa kuitenkin on rehellisempää todeta, että sähkö tupakalla höyryttely ja sauhuttelu on terveellisempää kuin tupakointi. Me tiedämme, että tupakassa on yli 4 000 haitallista ainetta, joista 50 aiheuttaa syöpää. Yleisimmät haitta-aineet ovat terva, häkä, elohopea, arseeni, aseton, DDT, syanidi, lyijy, metanoli ja jopa polonium-210. Näitä aineita löytyy normaalista tupakasta savusta pelkästään, mutta ei juurikaan löydy sähkö tupakasta minkäänlaisia todisteita, että tämä olisi haitallista.

Arvoisa puhemies! Tämä aika näyttää nyt menevän nopeasti, mutta olisin muuttaman lauseen halunnut sanoa vielä tästä tupakkalain vaikutuksesta tähän parveketupakointiin.

Hallituksen esitys antaisi asuntoyhtiöille oikeuden hakea tupakointikieltoa myös asukkaiden hallinnassa oleviin tiloihin. On aivan oikein, että häiritsevä parveketupakointi voidaan kieltää, mutta miten lainsäätäjä voi antaa mahdollisuuden kieltää ihmistä tupakoimasta oman omistusasuntonsa sisällä? Tämä ei ole lainkaan yksinkertainen asia. Jos esitys hyväksytään, siitä voi myös seurata paljon työtä ja vaivaa kunnille.

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

Arvoisa puhemies! Tämän lakiuudistuksen yhteydessä tulisi kyetä puuttumaan tupakointiin tiloissa, joissa on alaikäisiä lapsia. Pitkään on puhuttu esimerkiksi siitä, että pitäisi kyetä kieltämään tupakointi yksityisajoneuvoissa, kun kyydissä on alaikäisiä lapsia. Jos kerran jopa omistusasunnossa tapahtuvaan tupakointiin voi tämän lakiesityksen mukaan puuttua, niin miksei sitten alaikäisten läsnä ollessa tapahtuvaan tupakointiin? Tämä mahdollisuus tulisi valiokunnassa käydä huolellisesti läpi.

18.55 Sari Sarkomaa kok: Arvoisa rouva puhemies! Yli 40 vuotta vanhan tupakkalain uudistaminen on todellakin tärkeä askel suomalaisessa kansanterveystyössä ja matkalla kohti savutonta Suomea. Savuttoman Suomen tavoittelemisen on tärkeää, ja se on tärkeä kansanterveydellinen loikka.

Jos katsotaan, mitä vaikutuksia tupakoinnilla on, niin joka kolmas syöpäkuolema on tupakoinnista johtuva ja joka viides sydän- ja verisuonisairaudesta johtuva kuolema johtuu tupakasta. Jos katsotaan vielä näitä kansanterveydellisiä haittoja, joita tupakka aiheuttaa, niin voidaan todeta, että yli 800 000 sairauslomapäivää johtuu tupakoinnista ja noin 700 uutta työkyvyttömyyseläkejaksoa. Tupakointi on myöskin syynä joka kuudennessa kaikkisista 35–64-vuotiaiden kuolemista. Eli me puhumme erittäin vaarallisesta aineesta, kun puhumme tupakasta. Jos joku asia, esimerkiksi sähkötupakka, sisältää vähän vähemmän nikotiinia, niin se ei tarkoita sitä, että nikotiinipitoinen sähkötupakka olisi terveellinen, koska melkein mikä tahansa muu on terveellisempää kuin tupakka.

Arvoisa puhemies! Tupakkalain uudistuksella pyritään ehkäisemään tupakkatuotteiden käytön aloitusta, nikotiiniriippuvuuden syntymistä sekä edistämään tupakkatuotteiden käytön lopettamista, mutta myös tupakoimattomien altistusta tupakansavulle halutaan vähentää. Nämä tavoitteet ovat tärkeitä ja kannatettavia.

Tällä uudella lainsäädännöllä toimeenpannaan EU:n tupakkadirektiivi. Tuon direktiivin myötä tekstivaroitusten lisäksi Suomessa myytäviin tupakkapakkauksiin on tulossa kuva-varoitukset. Samoin tunnusomaiset maut kielletään savukkeista ja kääretupakasta. Suositut maut, kuten mentoli, kielletäisiin tämän lakiesityksen mukaan vasta siirtymäajan jälkeen eli vuonna 2020. Mutta koska nikotiini on pienille lapsille hengenvaarallista, tässä hallituksen esityksessä esitetään, että houkuttelevat hajut ja maut, karkkimaut, hedelmämaut, kielletään myös sähkötupakassa käytetyissä nikotiininsteissä.

Pidän hyvänä, että esityksessä sähkötupakka rinnastetaan tavalliseen tupakkaan, mikä ei tarkoita sähkötupakan kieltämistä. Nikotiinipitoiset sähkösavukkeet astuvat saman sääntelyn piiriin muiden savukkeiden kanssa. Eli sähkösavukkeille esitetään säädettäväksi laissa sama ostoikäraja kuin tupakkatuotteille. Niiden myynti olisi luvanvaraista, ja sähkösavukkeita ei saisi myöskään käyttää tupakoimattomissa tiloissa tai pitää esillä vähittäismyynnissä.

Tässä on todettava, että sähkötupakasta on vielä erittäin vähän tutkimustietoa ja olemassa oleva tutkimus on hyvin ristiriitaista. Me kokoomuksen eduskuntaryhmän piirissä olemme pyrkineet paneutumaan olemassa olevaan tutkimukseen ja kuulleet asiantuntijoita. On todettava todellakin, että tämä tutkimustieto on vielä vähäistä ja siihen vetoaminen on sikäli hyvin hankalaa. Mutta se, mikä tiedetään aivan varmasti, on se, että nikotiini on pieninäkin määrinä vaarallista. Se on vaarallista varsinkin lapsille, ja se aiheuttaa nopeasti riippuvuutta. Siksi tässä hallituksen esityksessä on käytössä niin sanottu varovaisuusperiaate, eli laissa on asetettu lastensuojelu terveyden suojelemisen edelle, että aikuiset haluavat käyttää näitä makuaineita. Tämä on tämä hallituksen esitys.

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

On todellakin vielä todettava, ettei ole olemassa systemaattista pitkäisaikaistutkimuksiin perustuvaa tietoa siitä, miten nämä sähkösavunesteet vaikuttavat höyrystettyinä ja keuhkoihin hengitettyinä. Elintarvikkeina ne voivat olla turvallisia, mutta jos ne hengitetään ja inhaloidaan, niin niiden vaikutus voi olla aivan eri. Mutta tästä vielä ei todellakaan ole riittävästi tutkimustietoa.

Me kaikki olemme saaneet todella paljon palautetta sähkötupakkaa käyttäviltä. Olen myöskin itse heitä tavannut, lukenut näitä viestejä. On erittäin tärkeää, että myöskin heitä kuulemme valiokunnassa, laajasti asiantuntijoita, katsomme vielä tutkimustietoja ja huolella käymme läpi tämän lakiesityksen, niin kuin meillä sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnassa ja eduskunnassa on aina tapana tehdä.

Lakiesityksessä on monin tavoin useita kannatettavia esityksiä, mutta siellä on myöskin asioita, joita mielestäni eduskunnan pitäisi korjata.

Ihan ripeästi nostan esille ensinnäkin sen, että mielestäni tupakointi autossa, jossa on lapsi, alaikäisiä ihmisiä, tulisi kieltää ja tämä pitäisi tähän lakiin tässä eduskuntakäsittelyssä lisätä. Useat Euroopan maat ovat näin tehneet. Ympäristön tupakansavu on yleisimpiä syöpävaarallisia aineita, ja erityisesti pienessä tilassa, autossa, tupakansavun pitoisuudet ovat todella suuret, ja lasten keuhkot ovat erittäin herkkä. Suomen varovainen suhtautuminen tähän autossa tupakoinnin kieltoon silloin, kun lapsi on läsnä, perustuu eduskunnan perustuslakivaliokunnan vuonna 2010 antamaan lausuntoon: silloin tupakointikielto autossa rajoittaisi tupakoitsijan henkilökohtaista itsemääräämisoikeutta.

Pidän itse tärkeänä, että asiaa katsottaisiin uudestaan, ja jos sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta tällaisen pykälän lähettäisi sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan, ja tässä haluan vielä... (Ben Zyskiewicz: Perustuslakivaliokuntaan!) — Perustuslakivaliokuntaan, ja tässä edustaja Ben Zyskiewicz on ollut aktiivinen, hän varmasti tästä asiasta jatkaa, ja uskon, että hän tätä ajatusta tukee, kun on sitä itse myös ehdottanut. — On todettava ja kysyttävä, että miksi me jättäisimme lapset ilman turvaa. Aikuisethan on suojattu siten, että työpaikkojen tupakointikielto tuli voimaan 1995 ja ravintolatupakoinnin kielto on täydessä laajuudessaan sitten ollut voimassa vuodesta 2009. Monet EU-maat ovat kieltäneet tupakoinnin yksityisautoissa silloin, kun lapset ovat läsnä. Irlannissa ja Italiassa kielto on tulossa voimaan tänä vuonna. Eli tämä on yksi asia.

Sitten, arvoisa puhemies, ehkä tiivistetysti vielä sanon tästä, että Suomessa on korkea aika nähdä, että autossa tupakointi lasten oikeuksien ja terveyden suojelun näkökulmasta on sellainen asia, että se on nyt katsottava. Lapsethan eivät voi puolustautua tai poistua tuosta tupakansavuisesta ajoneuvosta.

Mutta sitten ihan toinen asia lopuksi, kun aika juoksee ja kello käy: mielestäni on tervetullutta, että lakiesityksen mukaan taloyhtiö voisi puuttua parvekkeella tai taloyhtiön alueella, esimerkiksi pihamaalla, tapahtuvaan tupakointiin nykyistä helpommin. Tämä on toinen asia, josta on tullut paljon palautetta, ja en nyt tässä suoraan muutosta esitä, mutta pidän tärkeänä, että valiokuntakäsittelyssä käymme läpi tämän pykälämuotoilun ja tarkistamme, onko riittävän selkeästi säädetty se, millä menettelyllä tupakointi saadaan kiellettyä, onko se proseduurilla byrokraattinen, onko se riittävän selkeä, onko myöskin lakiesityksessä riittävän selvästi kirjattu vastuut, kuka on vastuussa, jos esimerkiksi taloyhtiössä joudutaan tekemään korjauksia, ettei savu kulkeutuisi esimerkiksi yksittäisen ihmisen tai perheen asuintiloihin, koska emme todellakaan halua, että tämä lakiesitys johtaa riitelyihin taloyhtiöissä tai täyttää sitten esimerkiksi isännöitsijöiden pöydät. Eli tämä on toinen asia, jossa kokoomuksen eduskuntaryhmässä on valmius muutoksiin.

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

Sitten kolmantena totean vielä asian, josta ei säädetty tässä lakiesityksessä, mutta totean, että kun nikotiinipitoiset sähkösavukkeet tulevat Suomen markkinoille, niin tällä hetkellä ne eivät kuulu voimassa olevan lainsäädännön mukaan tupakkaverolain soveltamisen piiriin, mutta tiedän, että Euroopan unionissa on käynnissä työryhmätyö tämän asian osalta ja myöskin osissa jäsenmaista jo verotetaan sähkötupakkaa. Itse lämpimästi kannatan sitä, että tämä tapahtuisi myöskin Suomessa. Itse mieluummin kannatan haittaveroja, tupakan verotusta kuin työn verottamista, eli tässä terveiset menevät sitten valtiovarainministerille.

Ja ihan lopuksi ehkä tuohon ensimmäiseen puheenvuoroon ja koko tähän keskusteluun liittyen totean sen, että vaikka nuorten tupakointi on vähentynyt roimasti — se on hieno, upea trendi — niin asiantuntijat ovat erittäin huolissaan sähkötupakan ja nuuskan suosion kasvusta. Eli viestinnässä savukkeiden terveyshaittojen lisäksi pitäisi keskustella myös muiden nikotiinituotteiden mahdollisista haitoista. Tämä on myöskin vakava viesti, joka meidän täytyy ottaa huomioon, kun käsittelemme tätä tupakkalain uudistamista. Sähkötupakkaa on kokeillut jo puolet yhdeksäsluokkalaista pojista ja kolmannes tytöistä, ja jos todellakin uusia nikotiinia sisältäviä tuotteita tulee vahvasti markkinoille, se saattaa tarkoittaa sitä, että nikotiiniriippuvuus yleistyy. Tätähän me emme halua, ja haluan, että tällä lakiesityksellä tähän asiaan vastataan.

Mutta tarkkaan ja huolella käymme tämän lakiesityksen läpi ja teemme sitten tarvittavat muutokset valiokunnassa.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Siellä oli kaksi vastauspuheenvuoroa, edustaja Niikko ja edustaja Meri. — Edustaja Niikko, 1 minuutti.

19.05 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustajan aikaisemmasta puheenvuorosta haluaisin kysyä kokoomuksen eduskuntaryhmän kantaa siihen, mikä teidän kantanne tulee olemaan suhteessa tähän nikotiiniin — varmasti tämän esityksen mukaan, että se laitetaan veron piiriin ja pannaan piiloon kaappiin ja lukkojen taakse. Se sopii varmasti, uskon, myös perussuomalaisille. Emme ole keskustelleet asiasta, mutta se on ihan luonnollista.

Mutta sitten logiikka siinä, kun edustaja Sarkomaa mainitsi, että nikotiini on hengenvaarallista lapsille, kahteen kertaan: kuitenkin — minä nyt vain haluan avata tätä, en minä nyt ketään syytä tässä — kun me mietimme sitä, eikö tämä ole aikamoista kaksinaismoralismia siltä näkökannalta, että väitetään, että kun nikotiinia pureskellaan eri mauilla, joilla sitä myydään karkkihyllyssä avoimesti kaupassa, niin se on lääkettä, mutta sitten, kun sitä aletaan sauhutella, siitä tuleeekin myrkkyä? Minä en ymmärrä tätä kaksinaismoralismia siinä mielessä, että me lainsäädännössä sanomme, että kun se on lääkelaissa, se on lääke, mutta kun se on tupakkalaissa, se on haitta-aine.

Meidän täytyisi sillä lailla tavallaan olla avoimia tämän suhteen, että me tekisimme yhteneväistä lainsäädäntöä. Nikotiini on haitta-aine, myönnän sen, mutta ei tehdä niin tiukkaa lakia, että me rupeamme näitä makuaineitakin jo kieltämään voimakkaasti laeilla. Ei ole toteen näytetty, että tällaisessa 10 millilitran nikotiinittomassa makunesteessä olisi sellaisia haitta-aineita, jotka olisivat terveydelle niin haitallisia, että tämä tulisi kieltää tässä esityksessä. [Puhuja näytti pakkausta.] Sitä ei ensinnäkään pystytä kieltämään, koska se pystytään kiertämään. Nikotiininesteet tullaan maustamaan omatekoisesti, jos me emme sitä mahdollisuutta anna.

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

19.07 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuossa pikkusen kiinnitin huomiota edustaja Sarkomaa puheessa siihen, että hän rinnasti sähkötupakan ja tupakan, jotka ovat kaksi ihan eri asiaa. Siis tupakassa on aineita syanidista arsenikkiin. Olen itse kova tupakoitsija ja käyttänyt monia korvaavia aineita. Kiinnittäisin huomiota tähän samaan asiaan kuin edustaja Niikko, että minä ostan näitä eri makuisia Nicorette-purukumeja ihan hyllystä näin vain [Puhuja näytti pakkausta.] ja sitten samalla sähkötupakkaa minä en saisi polttaa. Tunnen erittäin paljon ihmisiä ja olen saanut erittäin paljon palautetta. Tämä on korvaushoito. Meidän pitäisi olla linjassa tämän asian kanssa: jos meillä on korvaushoitona laastari ja purukumeja eri mauilla, niin miksi me emme anna ihmisille mahdollisuutta päästä eroon tupakasta?

Ilmeisesti edustaja Sarkomaa ja moni muu eivät ymmärrä, kuinka vaikeata tästä tupakointiriippuvuudesta, joka minullakin on, on päästä eroon. Taistelemme näitten korvaustuotteiden kanssa. Miksi ei edesauteta tästä tupakoinnista eroon pääsemistä?

Ja mitä tulee parveketupakointiin, niin kyllä sieltä kaikkea muutakin käryä tulee. Miksi me emme ole huolissamme siitä, kun lapset katsovat, kun ihmiset juovat pihamaalla viinaa?

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Vielä vastauspuheenvuoro, edustaja Sarkomaa, ja sitten puhujalistaan.

19.08 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin tässä on hyvä taas todeta, mitä on sanottu ja mitä ei. Todellakin sähkötupakasta totesin sen, että sähkötupakan vaikutuksista esimerkiksi tupakoinnin lopettamiseen on vielä hyvin vähän tutkimustietoa, mutta esimerkiksi ihmisten kokemuseräistä tietoa on kovin paljon, ja olen itsekin sitä vastaanottanut. En ole sanonut, että sähkötupakka olisi yhtä vaarallinen kuin tupakka, koska sähkötupakointia on kovin erilaista, ja tämä on tässä nyt hyvä ottaa esille, ettemme rupea tästä debatoimaan. Mutta silloin, kun sähkötupakassa on nikotiinia, nikotiini on vaarallista.

Tämä on hallituksen esitys, jonka teidän ministerinne on yksimielisesti tuonut tänne esitykseksi, ja on todella tärkeää, että käymme tämän läpi. Mutta sähkötupakasta keskustelu on kovin hankalaa, koska siitä ei vielä ole kovin paljon tutkimustietoa. Meidän eduskuntaryhmässämme on myös lääkärikansanedustaja, joka on hyvin paneutunut tähän tupakasta vieroittamiseen. Hyvin tarkkaan olemme käyneet tätä läpi, (Puhemies koputtaa) ja varmasti myöskin sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnassa tätä käydään läpi. Viittasin itse vain niihin tutkimustuloksiin, (Puhemies koputtaa) joita on olemassa ja joita ei vielä ole.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ja puhujalistaan.

19.09 **Ben Zyskowiec kok:** Arvoisa rouva puhemies! Arvoiset kansanedustajat! Tämä hallituksen esitys on askel eteenpäin tupakkapolitiikassa ja tupakoinnin vähentämispyrkimyksessä, mutta haluaisin sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnalle, jonka jäseniä ja varapuheenjohtajakin on paikalla, antaa kuitenkin vielä lisälistan.

Ensinnäkin parveketupakointi. Tässä hallituksen esityksessä esitetään sellaista byrokrattista menettelyä, että taloyhtiö voi päättää pyytää kunnan viranomaisilta tästä asiasta ratkaisuja. Mihin tässä tarvitaan kunnan viranomaisia? Luulisi, että tälle hallitukselle, joka nimenomaan on ottanut tavoitteekseen turhien normien ja turhan byrokratian purkamisen,

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

sopisi hyvin se, että taloyhtiö päättää asiasta. Taloyhtiö päättää, saako siinä taloyhtiössä parvekkeella tupakoida vai eikö saa, ja toivoisin, että sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta vielä tätäkin harkitsisi.

Toinen asia, jota käsitellään tässä hallituksen esityksen sivulla 37 ja jota tässä hallituksen esityksessä ei ole mukana, on, niin kuin täällä sanotaan, tupakkapakkausten yhdenmukaistaminen, eli sillä tarkoitetaan tällaisia brändittömiä, logottomia tupakka-askeja. Kannatan tämän kiellon tuomista myös Suomeen. Täällä kerrotaan hallituksen esityksen sivulla 37, että Australiassa näin on ollut vuodesta 12. Hiljattain Irlanti, Iso-Britannia ja Ranska ovat päättäneet tupakkapakkausten yhdenmukaistamisesta. Lisäksi asiaa valmistellaan ainakin Norjassa, Unkarissa ja Uudessa-Seelannissa. Kun Suomi on ollut etulinjassa tupakkapolitiikassaan, niin minkä vuoksi emme tässäkin ottaisi järkevää uudistusta käyttöön, jota muuallakin käytetään ja joka nimenomaan nuorten suuntaan vähentäisi tupakoinnin houkuttavuutta, koska nuorten suuntaan tehdään tällaista brändimarkkinointia käytännössä ja siellä kovat kundit käyttävät tunnettuja brändejä ja ovat sillä tavoin sitten olevinaan enemmän aikuisia kuin muuten ovatkaan?

Kolmas asia, jota käsitellään tämän lain 74 §:ssä, on tupakkavapaat vyöhykkeet. Meillä on tupakointi tällä hetkellä kielletty tietyillä alueilla mutta ei ollenkaan riittävästi. Voin omakohtaisesti sanoa, että kun astmaattikona pakkasessa juoksee junaan tai asemalle ja siinä sitten ystävällisesti joku juuri edellä rupeaa röökaamaan, niin kyllä sen todellakin kärsii sanan useammassa merkityksessä. Itselleni tuli mieleen, että tupakkavapaiksi vyöhykkeiksi pitäisi lisätä ainakin juna-asemat, bussiasemat, nämä asemalaiturit. Kyllä minun mielestäni kahviloiden ja jätskibaarien terasseillakin tupakointi tulisi kieltää. Kun olemme laajentaneet tupakointikieltoja, aina on ennustettu katastrofia. Kun työpaikoilla tupakointi kiellettiin, niin oli kauhukuvia siitä, että hirveätä, ei tule työnteosta mitään, kun siellä vain juostaan tupakalla. Sitten kun laajennettiin tupakointikielto ravintoloihin, niin kuulemma kaikki ravintolat menevät konkurssiin. Nyt on aika ottaa lisäaskeleita ja tällaiset kahviloiden, jätskibaarien terassit ja paikat, joissa on paljon ihmisiä, lapsia ja muita, tupakkavapaiksi vyöhykkeiksi ja tupakoitsijat jonnekin kauemmaksi tupakoimaan.

No, sitten asia, joka täällä olikin jo esillä edellisissä puheenvuoroissa, eli tämä autossa tupakoinnin kieltäminen silloin, jos siellä on lapsia ja vauvoja. Jo kuusi vuotta sitten silloinen hallitus yksimielisesti esitti tällaista kieltoa, joka on monissa maissa, monissa yksilönvapautta kunnioittavissa maissa, kuten useassa Yhdysvaltain osavaltiossa. Silloinen perustuslakivaliokunta yksimielisesti päätti, että kyllä tämän aikuisen tupakoitsijan oikeus tupakoida eli yksilönvapaus on suurempi oikeus kuin sen lapsen oikeus terveyteen, kun hänen pienet keuhkonsa kärsivät, kun siellä tiiviissä tilassa autossa tupakoidaan, tämän aikuisen tupakoitsijan oikeus, joka voi vaikka puolen tunnin välein, jos niin himottaa, pysäyttää sen autonsa ja mennä ulos röökaamaan, mutta tämä vauva siinä turvaistuimessa ei pysty lähtemään siitä autosta yhtään mihinkään.

Olen monesti arvostellut perustuslakivaliokunnan tulkintoja, ja varmasti voidaan esittää siihen arvosteluuni ihan painavia vasta-argumentteja. Mutta pitää sanoa, että tämä on yksi kaikkein käsittämättömmimmistä perustuslakivaliokunnan tulkinnoista. En voi ymmärtää, että tässä perusoikeus vastaan perusoikeus -tilanteessa, joka on aika klassinen asetelma perustuslakivaliokunnassa, asetettiin tämän aikuisen tupakoitsijan yksilönvapaus ja niin edelleen suuremmaksi perusoikeudeksi kuin sen pienen vauvan tai lapsen oikeus terveyteen.

Nämä perustuslakivaliokunnan argumentitkin ovat mielestäni aika heppoisia. Jos puhutaan yksilönvapaudesta, niin me olemme voineet säätää esimerkiksi sellaisen lain, että täl-

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

laisen ihmisen, joka haluaisi kunnolla röhnöttää siellä autossa, pitää semmoisella remmillä kiinnittää itsensä siihen istuimeen. Se ei rajoita hänen yksilönvapauttaan. Mutta kun rajataisiin hänen tupakointiaan niin, että hän ei voi vahingoittaa sitä pientä lasta siinä autossa, niin se kuulemma rajoittaa liikaa tämän tupakoitsijan yksilönvapautta. Odotan todellakin, että perustuslakivaliokunta tarkistaa kantansa, mikä ei ole mikään kummallinen asia. Amerikan korkein oikeus, Suomen korkein oikeus, monet tuomioistuimet ottavat uusia kantoja asioihin. Odotan todellakin ja vetoan perustuslakivaliokunnan puheenjohtajaan ja jäseniin, että perustuslakivaliokunta tässä tarkistaa kantansa ja suojelee tätä lasta ja hänen terveyttään enemmän kuin sen tupakoitsijan oikeuksia.

On käytetty myös muita argumentteja, miksi tällaista ei tulisi säätää. Muistaakseni tässä salissakin, tai tuossa viereisessä salissa, joskus joku sanoi, että eihän kukaan järkevä ihminen tupakoi autossa, jos siellä on pieniä lapsia. No, ei kukaan järkevä ihminen murhaa eikä raiskaa eikä mitään muutakaan, mutta silti me olemme pitäneet tarpeellisena säätää näistä asioista, koska on sellaisia vähemmän järkeviä ihmisiä. Sitten on sanottu, että tällaista tupakointikieltoa ei pidä säätää, koska sitä ei voi valvoa. No, kyllä sitä varmaan voi sen verran valvoa kuin nyt voi valvoa esimerkiksi sitä, että on turvavyöt käytössä tai ei käytetä kännykkää ajettaessa ja niin edelleen.

Todellakin odotan, että perustuslakivaliokunta tarkistaa kantansa, ja odotan, että sosiaali- ja terveysvaliokunta nimenomaan laittaisi sen pykälän, jonka tiedän olevan STM:ssä valmiina jo sieltä vuosien takaa, tämän lakiesityksen yhteydessä lausunnolle perustukseen, joka perustus ottaa siihen kantaa. Muuten ei varmasti uskalleta asiasta toisin säätää eikä pidäkään uskaltaa, koska se on niin ristiriidassa vallitsevan perustuslakivaliokunnan tulkinnan kanssa.

Haluan vielä sanoa, että tein tästä kirjallisen kysymyksen hallitukselle maaliskuussa 2014 ja silloinen ministeri Huovinen vastasi, että kun tätä lakia valmistellaan, jota me nyt siis käsittelemme, "tässä yhteydessä voidaan harkita uudelleen esitettäväksi tupakointikieltoa yksityisautoissa lasten läsnä ollessa". No, olen tätä asiaa tietysti lobannut ministerin ja hänen avustajansa ja muidenkin kautta, mutta nyt hallitus ei kuitenkaan päätenyt tähän lakiesitykseen tätä kohtaa ottamaan. Se perustelu on varmastikin tässä ministeri Huovisen vastauksen seuraavassa virkkeessä, jossa sanotaan näin: "Täytyy kuitenkin ottaa huomioon, että olisi varsin poikkeuksellista, jos hallituksen esitys olisi suoraan vastoin perustuslakivaliokunnan varsin tuoretta ja yksimielistä kannanottoa." Tämähän on totta, mutta pitää sanoa, että varsin poikkeuksellisen hölmö on kyllä nyt puheena oleva perustuslakivaliokunnan yksimielinen kannanotto.

Lopuksi, arvoisa rouva puhemies, sanon vain, mikä kaikkein eniten tupakoinnin aloittamisen torjumiseen auttaa, ja silloinhan on kyse yleensä nuorista, koska eiväthän järkevät ihmiset aikuisina aloita tupakointia. Varsin oleellista nuorten tupakoinnin aloittamisen torjumisessa on tupakan hinta. Kun tiedän, että hallituksella on rahasta pulaa ja tämä tekeillä oleva työmarkkinaratkaisukaan ei julkisen talouden vaikutuksiltaan ole sellainen kuin piti, niin esitän taas kerran harkittavaksi, että tupakkaverotusta korotetaan paljon enemmän kuin hallitusohjelmaneuvoittelussa sovimme. Tuollainen sokkikorotus, joka esimerkiksi tuplasi tupakan hinnan, varmasti olisi omalta osaltaan estämässä ja vähentämässä sitä, että nuoret aloittavat tupakoinnin. Mutta kuten sanottu, askel otetaan eteenpäin, ja odotan, että sosiaali- ja terveysvaliokunta — alleviivaus sanalla "terveys" — tekee tässäkin asiassa hyvää työtä. (Mika Niikko: Hyvä!)

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

19.19 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perustuslakivaliokunnan jäsenenä muutama kommentti.

Jottei tule kuulijoille epäselvyyttä, tämä on edelliseltä kaudelta, en ole ollut silloin perustuslakivaliokunnan jäsenenä elikkä en voi ottaa kantaa, oliko tämä hölmö vai muuta, mutta kuulostaa erikoiselta punninnalta, ja toki nyt me emme voi ottaa siihen kantaa, kun ei sellaista esitystä ole.

Mutta sitten on hyvä muistaa, että mitäs me teemme sille, kun se lapsi on 24 tuntia siellä asunnossa, kun se isä polttaa sitä tupakkaa siellä vauvan sängyn vieressä. Että toki se on sitten sen ajan siellä autossa ilman tupakkaa, mutta tällainen ihminen, joka näin toimii, tekee sitä varmasti kotona.

Ja sanoisin näin, että mieluummin verotettaisiin sitä viinaa sitten kanssa tuplasti, että se ollaan kyllä sitten pitämässä aisoissa. Alkoholi aiheuttaa meille paljon enemmän kansantaloudellisesti terveydellisiä poissaoloja ja väkivaltaa perheissä ja muuta. Odottaisin sitten kokoomukselta esitystä, että pannaan sitä alkoholiveroa kanssa sinne korkeuksiin. Miksi vain tupakoitsijoita halutaan rangaista?

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Vastauspuheenvuoro vielä, edustaja Niikko, sitten mennään... Jaaha, ja vielä oli. — Olkaa hyvä, Niikko ensin.

19.20 **Mika Niikko ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Zyskoviczin ajatuksenjuoksu on ihan loogista ja kannatettavaa, erityisesti tältä osin, että perustuslakivaliokunnan tulkinta vuonna 2010 on ollut hyvin epäjohdonmukaista, jos me emme kykene suojelemaan lapsiamme tupakan aiheuttamilta savulta ja haitoilta. Siinä mielessä tämä on tärkeä asia nyten sosiaali- ja terveysvaliokunnassa ottaa vakavasti ja pohtia sitä, että kaikissa tiloissa, joissa on alaikäisiä lapsia, tupakointi olisi kielletty, mikäli se tapahtuu lapsen läsnä ollessa.

Se, mitä tässä voitaisiin myös vielä pohtia, on se, millä tavalla me voimme kuitenkin tupakoitsijaa saada autettua sen tupakoinnin lopettamisessa, koska tutkimusten mukaan lähes 80 prosenttia haluaa lopettaa sen tupakoinnin. Tämä on se oleellinen asia. Meidän täytyy tukea niitä ihmisiä, jotka haluavat päästä tupakoinnista eroon, ja tämä hallituksen esitys konkreettisesti ottaa kantaa siihen tämän sähkösavukkeen muodossa. Tämän johdosta toivon, että sosiaali- ja terveysvaliokunnassa te otatte vakavasti tämän huolen, että me emme tee mahdottomaksi sitä tupakoinnin lopettamista. (Puhemies koputtaa) Jos joku kokee, että tällä sähkösavukkeella pääsee eroon siitä, niin annetaan hänen päästä eroon. (Leena Meri: Kyllä!) Pienempi paha se kuitenkin on kuin nykyinen savukkeen polttaminen.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Vielä kaksi vastauspuheenvuoroa, sitten mennään kyllä ihan oikeasti tähän puhujalistaan. Louhelainen ja Zyskowicz.

19.22 **Anne Louhelainen ps** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Totean, että olen samaa mieltä edustaja Zyskoviczin kanssa siitä, että tupakointia yksityisautossa voisi tarkistella todellakin vähän tämän liikenteen turvallisuuden, sujuvuuden kannalta. Se on vähän samanlainen asia kuin jos sitä kännykkää räplää ja keskittyy siihen — samaan tapaan se tupakointi voi viedä sen keskittymisen siitä ajosta sen ajon aikana. Kun tupakkaa, askia tai sytytintä etsii ja siihen keskittyy, niin se samalla tavalla voi viedä sitä huomiota. Ja tämä tupakoinnin valvonta voisi hoitua niin kuin edustaja Zyskowicz esitti: samalla tavalla kuin

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

kännykkään puhumista tai turvavöiden käyttöä valvotaan, sitä voitaisiin satunnaisesti tai näin, miten se huomataan, valvoa.

19.23 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Merelle vastaan, että lainsäädännössä usein on tilanteita, joissa voimme tehdä jotain mutta emme valitettavasti voi tehdä välttämättä sen enempää. Mutta ei tämä edustaja Meren ajatus täysin mahdoton mielestäni ole, vaikka toki tiedän siihen liittyvät kotirauhaa koskevat näkökohdat. Me olemme katsoneet voivamme kotona tapahtuvaa parisuhdeväkivaltaa säännellä ja tehdä siitä yleisen syytteen alaisen rikoksen, muistaakseni, ilman että kotirauha on sinänsä ollut esteenä. Että jos edustaja Meri esittää, että tupakointi myös kotona pienen lapsen läsnä ollessa kiellettäisiin, niin kyllä minä sellaista kieltoa voisin kannattaa, ja silloin se perustuisi siihen, että tämä on rinnastettavissa pahoinpitelyyn. Ja pahoinpitely, lapsen pahoinpitely, kotonakin ja oman lapsen kohdalla, on kiellettyä. (Leena Meri: En ole esittänyt sellaista!)

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Puhujalistaan.

19.24 Hannakaisa Heikkinen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Käyn ensin läpi tätä ehdotettua tupakkalakia ja sitten jatkossa puhun vähän enemmän tästä sähkötupakasta ja siitä tehdyistä joistakin tutkimuksista, kun tässä keskustelussa on väitetty, että tällä sähkötupakalla olisi joitakin erityisiä terveysvaikutuksia verrattuna tupakointiin ja tupakkaan.

Tämä nykyinen tupakkalaki on vuodelta 1976, ja sitä on muutettu kymmeniä kertoja. Tällä tupakkalain uudistuksella pyritään ehkäisemään tupakkatuotteiden käytön aloitusta ja nikotiinin riippuvuuden syntymistä sekä edistämään tupakkatuotteiden käytön lopettamista. Myös tupakoimattomien altistusta tupakansavulle halutaan vähentää.

Tästä sähkötupakasta ensin. Tässä lakiehdotuksessa sähkösavukkeille säädettäisiin laissa sama ostoikäraja kuin tupakkatuotteille. Niiden myynti olisi luvanvaraista, eikä niissä saisi olla esimerkiksi karkki- ja hedelmämakuja. Sähkösavukkeita ei saisi myöskään käyttää tupakoimattomissa tiloissa tai pitää esillä vähittäismyynnissä. — Erityisesti toivon, että edustaja Niikko kuuntelee kohta tästä sähkösavukeasiasta.

Tavoite ja aikomus on, että tupakkamaut ovat sallittuja ja esimerkiksi juuri karkki- ja hedelmämaut puolestaan kiellettyjä. Perusteluna tälle rajaukselle on se, että halutaan vähentää sähkösavukkeiden houkuttelevuutta etenkin lasten ja nuorten näkökulmasta ja tällä tavoin ehkäistä ensinnäkin nikotiiniriippuvuuden syntymistä, toiseksi pienten lasten nikotiinimyrkytyksiä — nikotiini on juotuna hyvin tappava aine — ja kolmanneksi sähkösavukkeiden käyttämistä tupakoinnin ja jopa kannabiksen polton harjoittelutuotteena. Lisäksi tutkimuksissa on saatu viitteitä siitä, että etenkin makeat makuaineet olisivat terveydelle haitallisia höyrytettyinä ja keuhkoihin vedettyinä.

Arvoisa rouva puhemies! Kansalaispalaute tästä, erityisesti sähkötupakan linjauksista, on ollut hyvin aktiivista, ja siellä on ollut melko hienoja tarinoita tupakasta irrottautumisesta sähkötupakan avulla. Me kaikki kansanedustajat olemme varmasti näitä saaneet. Haluaisin kuitenkin korostaa, että uusi tupakkalaki ei kriminalisoi sähkötupakkaa. Se on edelleen käytettävissä apuna tupakasta eroon pääsemisessä. Vieroitusapuperuste ei kuitenkaan voi antaa oikeutta nikotiinituotteelle olla erityisasemassa tupakkaan nähden. Nyt se menee samalle viivalle. Lisäksi WHO:n tutkimus on kiistänyt olettamuksen sähkötupakan hy-

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

västä vieroituskyvystä — tästä kohta lisää. Tupakkateollisuus puolestaan on markkinoinut sähkötupakkaa eli sähkösavuketta vaihtoehtona lääkehoidolle.

Arvoisa rouva puhemies! Tupakkateollisuudella on oma lehmä ojassa. Tupakkateollisuuden tavoite ei ole saada nikotiinin käyttöä loppumaan vaan jatkumaan. (Mika Niikko: Juuri näin!) Elinikäinen riippuvuus on alan tuottavuuden perusta. Tupakkateollisuus ei ole tuonut markkinoille vieroitustuotetta, se vain markkinoi sitä sellaisena. Sähkötupakka on koukuttava nikotiinituote, jonka kanssa hengitetään keuhkoihin kaasuja, jotka eivät sinne kuulu. Nyt onkin menossa ihmiskoe, mutta seurauksia ei vielä tiedetä.

Arvoisa rouva puhemies! Seuraavaksi käyn läpi hieman Suomen Lääkäriliiton selvityksiä sähkötupakasta. Sähkötupakan tehosta nikotiinin vieroituksessa on julkaistu kaksi laadukasta tutkimusta ja yksi meta-analyysi. Päivittäin savukkeita polttavilla tavallisin syy käyttää sähkötupakkaa oli lopettamishalu. Osoittautui kuitenkin, että sähkötupakalla nikotiiniriippuvuudesta pääsi irti heikommin kuin muilla keinoin. Nikotiinin käytön lopettaneiden eli onnistujien osuus vaihteli tutkimuksessa 4 ja 13 prosentin välillä 6 kuukauden seurannassa, kun oikeassa korvaushoidossa ja lääketutkimuksissa päästään yli 20 prosentin tuloksiin. WHO:n raportin mukaan oletus, että sähkötupakka toimisi vieroitustuotteena, on väärä. Tupakkatuotteiden käyttäjille annetaan harhaanjohtavaa tietoa. Vieroitustuotteet ovat Suomessa lääkelain alaisia lääkevalmisteita. On selvää, ettei tupakkateollisuus halua sähkötupakkaa lääkelain alaiseksi, sillä se ei pääsisi markkinoille missään maassa.

Arvoisa rouva puhemies! Sähkötupakan nesteen koostumus on arvaamaton. Me emme tiedä, mitä tuotteet sisältävät ja mitkä niiden haitat tarkkaan ottaen ovat. Verrataanpa sitä nikotiinikorvaushoitoon. Lääkeaineet valmistetaan puhtaissa ja valvotuissa oloissa ja niiden koostumus tunnetaan. Jokainen annos sisältää saman määrän ainetta. Lääkeaineet hyväksytään markkinoille vasta, kun niiden hyödyt ja haitat on tutkittu. Lääkeainepakkauksessa kerrotaan, mitä lääkeaine sisältää ja minkä verran, sekä kerrotaan tuotteen käyttöohjeet, siinä hyödyt ja haitat. Lääkeainetta käytetään rajallinen aika. Korvaushoitolääkkeiden tavoite on saada nikotiinin käyttö loppumaan kokonaan, kun taas sähkötupakat valmistetaan pääosin Kiinassa, missä teollisuuden valvonta ja säätely on vähäistä. Tupakkatuotteissa ei ole pakkausselostetta eikä tietoa, mitä ainetta ja millaisia määriä kussakin tuotteessa on. Sähkötupakan patruunat tai nesteet eivät ole tasalaatuisia, ne sisältävät esimerkiksi nikotiinia vaihtelevia määriä. Tutkimuksissa vaihteluväli on ollut nollasta 35 milligrammaan per imukerta. Niissä on samoja myrkyllisiä yhdisteitä, raskasmetallia ja torjunta-ainejäämiä kuin poltetuissa tupakkatuotteissa mutta pienempinä määrinä. Sähkötupakan laitteissa on myös ollut vakavia turvallisuuspuutteita, ja niitä on räjähtänyt käyttäjien käytössä aiheuttaen vammoja.

Kuten kerroin jo aikaisemmin, tupakkateollisuuden tavoite ei ole saada nikotiinin käyttöä loppumaan vaan jatkumaan. Elinikäinen riippuvuus on alan tuottavuuden perusta.

Sitten vielä tästä sähkötupakan toimintatavasta. Se muodostaa siis hiukkasia, ei höyryä. Sähkötupakasta imetään pienimmillään kiinteitä, 10—300 nanometrin läpimittaisia partikkeleita keuhkoihin, mistä aiheutuu haitallisia päästöjä hengitysilmaan uloshengityksen mukana. Nämä partikkelit pääsevät keuhkojen pienimpiinkin osiin, keuhkorakkuloihin, ja imeytyvät verenkiertoon sekä voivat päästä solujen sisään. Zhang ym. tekivät vuonna 2013 tutkimuksen, että sähkösavukkeiden ja poltettujen savukkeiden nanopartikkelien kulkeutuminen elimistöön oli isompaa kuin tavallisessa tupakassa. Tutkijat havaitsivat, että 27 prosenttia sähkötupakan partikkeleista oli havaittavissa verenkierrossa, kun taas poltetuis-

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

sa savukkeissa tuo prosentti oli 25—35. Osa partikkeleista sisältää metallia, joka kertyy keuhkorakkuloihin.

Tämä siis tästä sähkötupakan tuomisesta samalle viivalle tavallisen savukkeen kanssa.

Tässä keskustelussa ja laissa puututaan myös parveketupakointiin. Ben Zyskowicz ihmetteli, että miksi lisätään byrokratiaa sillä, että tämä päätös tästä parveketupakoinnin kieltämisestä viedään kuntaan. En tiedä, millä hallitus tätä perustele, mutta itselleni tuli mieleen, että mitäpäsiinä tapauksessa, jos se häiriötupakoitsija on vaikka taloyhtiön puheenjohtaja. Ja sitten tässä laissa ei puhuta taloyhtiön oikeudesta kieltää, vaan tässä puhutaan suoraan näin: kunta voisi asuntoyhteisön hakemuksesta kieltää tupakoinnin hakemuksessa tarkoitetuilla parvekkeilla tai muissa tiloissa. Omaan mieleeni nousi vain, kun käytetään sanaa "asuntoyhteisö", että silloin se voisi olla muutakin kuin se taloyhtiön hallitus tai muu, eli että tavallaan laajennetaan sitä joukkoa, kuka voisi pyytää tätä rajoittamista. Tämä on vain omaa henkilökohtaista arveluani.

Ilokseni yhdyin kaikkiin Ben Zyskowiczin tätä lakiesitystä koskeviin lisäysehdotuksiin, mitä voisimme tehdä tupakoinnin vähentämiseksi. Erityisesti olen iloinen siitä, että samoin kuin keskusta, myös kokoomuksen jäsenet ovat täälläkin keskustelussa tuoneet esille sen, että me haluaisimme puuttua tupakointiin autossa, jossa on pieniä lapsia. Toissa kaudella tuo perustuslakivaliokunnan perustelu, että tupakointikielto autossa rajoittaisi tupakoitsijan henkilökohtaista itsemääräämisoikeutta, tuntuu jotenkin kovin heppoiselle, kun ajatellaan lasten oikeuksia ja terveyden suojelua. Lapset eivät voi puolustautua tai poistua tupakansavuisesta ajoneuvosta, (Puhemies koputtaa) ja mikäs meidän vanhempien ja lainsäätäjien muu tehtävä olisi kuin suojella näitä pieniä.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Mennään puhujalistaan. Täällä tulee sitten mahdollisuus puhua vielä kyllä vaikka koko ilta.

19.35 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa rouva puhemies! Tarkastelen nyt lähetekeskusteluun tullutta tupakkalain uudistusta, osin myös jopa henkilökohtaisesta näkökulmasta. Sunnuntaina nimittäin 70 vuoden ikään päässyt isäni on edelleen lääkärinä ja on ollut muun muassa kehittämässä Lääkärit tupakkaa vastaan -ryhmää Suomessa. Näiden lääkäreiden tavoitteena on ollut savuton Suomi valistusta lisäämällä sekä tiukentamalla tupakkaan liittyvää lainsäädäntöä. Heidän työnsä, kuten koko Suomen yhteiskunnan työ, on tuottanut tulosta. Kun vuonna 2000 suomalaisista miehistä tupakoi 27 prosenttia ja naisista 20 prosenttia, olivat prosentit vuonna 2014 merkittävästi pienemmät. Kaksi vuotta sitten miehistä tupakoi 17 prosenttia ja naisista 14 prosenttia. Tupakoinnin vähentämistä on vauhdittanut erityisesti ravintolatupakoinnin kielto vuonna 2007.

Ilahduttavinta kuitenkin tilastoissa on nuorten tupakoinnin vähentyminen. Kun 14—18-vuotiaista nuorista tupakoi neljäsosa vuonna 2001, niin viime vuonna säännöllisesti tupakoivia oli vain yksi kymmenestä. Tulokset kertovat siitä, että suomalaisten nuorten asenteet tupakkaa kohtaan ovat muuttuneet entistä kriittisemmiksi, ja hyvä niin. Tupakoinnin vähentyminen näkyy myös suomalaisten terveydessä. Esimerkiksi keuhkosyöpään kuolleiden suomalaismiesten määrä on selkeässä laskussa.

Arvoisa rouva puhemies! Uusittu tupakkalaki antaa lisää välineitä savuttoman Suomen saavuttamiseksi — toivottavasti vuoteen 2030 mennessä. EU-direktiiviin perustuva makuaineiden kielto ja sähkötupakointiin tehtävät tarkennukset ovat näistä merkittävimpiä muutoksia. Näiden ohella olisi syytä vakavasti harkita muun muassa tänään esillä ollutta niin

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

sanotun kokoomuksen sote-kolmikon esitystä, jota edustaja Zyskowicz komppasi, autotupakointiin tehtävistä lisärajoituksista.

Silti pelkkä rajoittaminen ei riitä. Tarvitaan myös lisää panostusta valistukseen, ja tässä erityiskohteena pitää olla nuoret, joilla muun muassa nuuskan käyttö ja sähkötupakointi ovat lisääntyneet viime vuosina. Esimerkiksi joukkuelajeissa nuuskan käyttö on tunnettu ongelma, ja sen ratkaisemiseksi me tarvitsemme lisää valistusta ja yhteistyötä seurojen, lajiliittojen sekä muun yhteiskunnan kanssa.

19.38 Anne Louhelainen ps: Arvoisa rouva puhemies! Tämän lakiesityksen johdannossa todetaan, että Suomi on ollut tupakkapolitiikan edelläkävijämaita ja että tupakointi on vähentynyt. Erittäin hyvä asia. Nostan tässä omassa puheenvuorossani esille pari asiaa, jotka usein asetetaan vastakkain.

Ensimmäinen on tupakka vastaan sähkötupakka. Sähköisiä savukkeita myydään ja markkinoidaan tupakkaa vähemmän haitallisina. Jos tupakka on vaaralliseksi todettu ja sähkötupakka joiltain osin terveellisemmäksi, tekeekö se siis sähkötupakan terveyttä edistäväksi tuotteeksi?

Arvoisa rouva puhemies! Sähkötupakat tulivat markkinoille vuoden 2007 tienoilla. Sähkösavukkeiden turvallisuudesta, terveysvaikutuksista tai tehosta tupakan vieroituksessa ei ole julkaistu laajasti luotettavaa tutkimustietoa. Saatavilla olevien tutkimusten mukaan sähkösavukkeet sisältävät samoja terveydelle haitallisia aineita kuin tavallinenkin tupakka.

Vapers Finland ry on yhdistys, joka haluaa lisätä sähkötupakoinnin tietämystä ja vähentää tupakoinnista aiheutuvia haittoja. Vapers Finland ry toteaa, että tutkimustietoa tarvitaan, mutta se ei tarkoita sitä, etteikö jo olemassa oleva tieto olisi riittävää, että sähkösavukkeita voidaan sanoa vähintäänkin niin turvallisiksi, että niitä kannattaa käyttää tupakan sijasta.

Tuo edellä mainittu yhdistys valvoo höyryttelijöiden etuja, kuten nämä sähkötupakkaa käyttävät itseään kutsuvat. Tämä yhdistys ohjeisti nettisivuillaan lähettämään omia elämäkertomuksia meille kansanedustajille. Kiitos niille lukuisille aktiivisille kansalaisille, jotka kertoivat elämäntarinaansa niin perinteisen kuin sähkötupakankin käyttäjinä. Elämänlaatu oli monilla sähkötupakkaan siirtyneillä parantunut, ja se on tietysti hyvä asia. Mutta kokonaan irti tupakasta heistä ei monikaan kertonut päässeensä.

Arvoisa puhemies! Toinen vastakohta-asetelma ovat tupakoivat ja ei-tupakoivat. Erityisesti kerrostaloissa tupakointi rajaa asukkaat usein vastakkain tupakoiviin ja ei-tupakoiviin. Mielestäni tämä lakiesitys ei tuo ainakaan helpotusta tähän keskusteluun. Tällä hetkellä tupakointi on jo kielletty taloyhtiöiden yhteisissä ja yleisissä tiloissa. Taloyhtiö voi kieltää tupakanpolton myös muilla alueillaan.

Tämän uuden tupakkalain myötä taloyhtiöillä olisi mahdollisuus hakea kunnan viranomaiselta tupakointikieltoa muun muassa parvekkeelle tai terasseille. Viranomaisen voisi määrätä tupakointikiellon, jos savua voisi kulkeutua esimerkiksi parvekkeelta toiselle. Savun kulkeutuminen siis riittäisi kiellon määrittämiseen, eikä terveyshaittaa tarvitsisi osoittaa, toisin kuin nykyisin terveydensuojelulain mukaisessa menettelyssä. Viranomaisen ei välttämättä tarvitsisi katselmoida tilannetta kiinteistöllä, vaan se tekisi arvion esimerkiksi rakennuspiirustusten perusteella.

En voi kuin ihmetellä, millä kunnan viranomaisella olisi aikaa paneutua tällaisiin selvityksiin ja päätöksentekoon. Samaan aikaan kuntien tehtäviä ja turhaa byrokratiaa pyritään vähentämään. Entä kulut? Onko tällaisen viranomaispäätöksen hakeminen taloyhtiöille

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

maksullista, vai maksetaanko tämä toiminta kuntalaisten maksamilla veroeuroilla? Entä ohjeet taloyhtiöille? Miten huoneiston haltijoita kuullaan ja miten siitä raportoidaan kunnalle? Entä kuka kiellon noudattamista valvoo ja millä keinoin? Entä sitten tupakointikiellon rikkoja: miten häntä rangaistaisiin?

Sosiaali- ja terveysministeriön tiedotteen mukaan osa tähän lakiin ehdotetuista muutoksista perustuu Suomen omaan harkintaan ja lainsäädäntötarpeisiin. Toivon, että tästä parveketupakoinnista ei tehdä uutta, kallista ja erittäin hankalasti toteuttavaa lisäbyrokratiaa.

Arvoisa rouva puhemies! Tällä lakiesityksellä halutaan korostaa nuorten savuttomuutta erityisesti sillä, että erilaiset maustetut tuoksut kielletäisiin savukkeista, käätetupakasta ja sähkösavukkeiden nesteistä. Ei pidä unohtaa, että nuoriin harhaanjohtava tai puutteellinen mielikuvamarkkinointi voi upota. Sähkösavuke nimikkeenä kuulostaa melko trendikkäältä toisin kuin vaikkapa sähköinen nikotiiniannostelija. Sähkötupakkamalleja löytyy niin nuorisolle kuin vanhemmallekin väelle. Suunnitteluun ja markkinointiin on satsattu. Nuorisosaattaa aloittaa kokeilut sähkösavukkeilla, ja käyttö voi johtaa pitkäaikaiseen nikotiiniriippuvuuteen, joka puolestaan voi johtaa jatkossa nikotiinituotteiden sekakäyttöön, siis myös savukkeiden polttamiseen, kuten Pekka Puska on todennut. Tämän näkökulman Vapers Finland ry kuitenkin tyrmää.

Arvoisa puhemies! Sähkötupakan haitoista tai hyödyistä on vasta melko vähän tutkittua tietoa, kuten täällä on todettu, ja sen käsittääkseni myöntävät niin sähkötupakan puolustajat kuin vastustajat. Tutkijat altistavat koe-eläimiä sähkösavukkeen inhalaatioaerosoleille selvittääkseen, miten myrkyllisiä tai syöpää aiheuttavia ne ovat. Myös ihmisillä tehdään kokeita. Käyttäjät altistetaan tuotteille, ja tutkijat seuraavat sairauksien ilmentymistä veronmaksajien maksaessa mahdollisten sairauksien hoidot.

Sekä sähkötupakassa että kosmetiikassa käytetään muun muassa propyleeniglykolia, jolle jotkut ihmiset voivat olla allergisia. Pelkästään kosketus ihoon on voinut aiheuttaa allergisen reaktion. Miten voimakas reaktio tulee, jos tälle aineelle allergisoitunut ihminen polttaa sähkösavuketta ja saa hengitykseensä sitä? Miten käy, jos ihminen ei itse tiedä olevansa aineelle allerginen ja tulee sähkötupakkaa kokeilleeksi?

Arvoisa rouva puhemies! Potilaan Lääkärilehdessä erikoislääkäri Kristiina Patja toteaa, että sähkötupakka voi antaa väärän turvallisuudentunteen vähemmän haitallisesta tuotteesta ja että teollisuuden tavoitteena lienee hankkia uusia kuluttajia, koska nikotiiniin jää fyysisesti riippuvaiseksi. Tästä näkökulmasta nikotiininkäyttäjät ovat teollisuudelle varma taloudellinen sijoitus. Itselleni tuli kyllä myös mieleen se, että tämä direktiiviesitys, joka kiristää sähkötupakkalakia, olisi tupakkateollisuuden hanke. Onhan se vienyt perinteistä tupakankuluttajaa toisenlaisten tuotteiden pariin. Kolikolla lienee tässäkin asiassa vähintään kaksi puolta.

Tulemme varmasti sosiaali- ja terveysvaliokunnassa käymään tätä asiaa hyvin monelta eri kantilta ja erilaisten asiantuntijoiden kanssa läpi.

19.45 Mats Löfström r: Värderade fru talman! I EU:s nya tobaksdirektiv är snus, tyvärr, ännu förbjudet i EU, förutom i Sverige som har undantag mot förbudet. Det här förbudet är ologiskt eftersom snus är en betydligt sundare tobaksprodukt än till exempel cigaretter. Snus har till exempel inte bevisats att orsaka någon cancer och det uppstår inte heller någon passiv rökning vare sig i bilen eller på balkongen som vid exempelvis rökning av cigaretter.

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

Sverige, men också Norge har tack vare att snus används i högre grad än cigaretter betydligt mindre tobaksrelaterade folkhälsoskador i jämförelse med andra EU-länder. Om alla i Europa som i dag röker i stället skulle använda snus skulle samhället spara miljarder euro i vårdkostnader. Jag vill dock vara mycket tydlig med att jag inte på något sätt och vis vill romantisera användningen av snus. Även om snus är en bättre produkt än cigaretter är den naturligtvis ingen hälsoprodukt utan en tobaksprodukt.

Men, jag kan inte motivera för mig själv eller för allmänheten varför EU förbjuder försäljning av snus, men samtidigt nog tillåter försäljning av mycket farligare produkter som cigaretter. Det fenomenet brukar kallas för hyckleri. Den här saken beror så klart inte på regeringen, utan på EU:s försäljningsförbud.

Det som däremot tillåts till Finland är reseimport av snus för egen privat konsumtion. Här vill jag passa på att berömma regeringens linje när man har berett den nya tobakslagen, och att man vill hålla kvar införselnivåerna av snus i praktiken oförändrade. Det är bland annat viktigt för att det inte ska uppkomma en illegal marknad, för om man vill använda tobaksprodukter är snus ändå mindre skadligt än cigaretter vilket således också är mindre skadligt för samhället.

Regeringens förslag är en pragmatisk och godtagbar lösning efter omständigheterna, som jag stöder i den här frågan. — Tack.

19.50 Kari Kulmala ps: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä on hallituksen esitys tupakkalaista. Tupakkalain tavoitteena on jo vuodesta 2010 ollut tupakkatuotteiden käytön loppuminen. Tavoitteeseen pyritään ennen kaikkea ehkäisemällä nuorten tupakoinnin aloittamista ja tukemalla tupakoinnin lopettamista. Lisäksi halutaan taata kaikille savuton elinympäristö. Nämä kaikki ovat erittäin hyviä tavoitteita, ja niiden toteutumiseksi on vielä paljon tekemistä, kuten olemme tänäänkin kuulleet.

Tutkimuksen mukaan maassamme vuonna 2014 työikäisistä miehistä 17 ja naisista 14 prosenttia tupakoi päivittäin. Miesten tupakointi on 1980-luvulta vähentynyt, ja myös naisten tupakointi näyttäisi viime vuosina kääntyneen laskuun.

Se, mikä on erinomainen asia, on, että valtaosa nuoristamme on tupakoimattomia. Nuorten tupakoinnin yleisyys on nuorten terveystapatutkimuksen mukaan laskenut sekä tytöillä että pojilla tutkimusjaksolla vuosien 1977 ja 2015 välisenä aikana. Erityisesti näin on tapahtunut vuosituhatosen vaihteen jälkeen. Tupakkakokeilutkin ovat heillä siirtyneet entistä myöhemmälle iälle. Tupakkaa kokeilemattomien osuus on myös kasvanut jatkuvasti vuoden 2005 jälkeen yli 18-vuotiailla nuorilla, vaikka he saavat ostaa tupakkaa laillisesti. Tyypillisesti tupakkatuotteiden kokeiluja tapahtuu 13—16-vuotiaana. Tupakkaa hankitaan yleisimmin kavereilta, eikä sen saatavuus ole ollut nykyaikana ongelma. Tämän varmasti muistamme omasta nuoruudestamme, mikä ei ole tältä osin muuttunut.

Vuoden 2015 tietojen mukaan 16—18-vuotiaista tytöistä tupakoi 13 ja pojista 14 prosenttia. Terveys 2015 -kansanterveysohjelman tavoite on ollut, että tämänikäisistä tupakoi si alle 15 prosenttia, ja tämä tavoite on siten saavutettu. Muutos on ollut suuri, sillä ohjelmaa asetettaessa vuonna 2001 vastaava osuus oli 31 prosenttia sekä tytöillä että pojilla. Tämän oikean kehityksen ylläpito ja uusiin haasteisiin vastaaminen vaativat kuitenkin yhä panostuksia.

Nykyisellä lainsäädännöllä on ollut selvästi vaikutuksia nuorten tupakointiin, mutta esimerkiksi 16-vuotiaista 12 prosenttia ja 18-vuotiaista 15 prosenttia käyttää nuuskaa. Tämän

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

vähentämiseksi tulisi panostaa voimakkaammin, vaikka edustaja Löfström oli edellisessä puheessa vähän eri mieltä, ymmärrettävistä syistä.

Arvoisa rouva puhemies! Sitten seuraava seikka: Tullille aiheutuisi uusia tehtäviä tupakkalaissa tarkoitettujen tuotteiden maahantuonnin valvontaan liittyen. Maahantuonnin aikarajan noudattamista valvottaisiin kuitenkin nykyisin resurssein muun valvonnan yhteydessä samalla tavalla kuin alkoholijuomien osalta.

Etan ulkopuolelta tapahtuvalle maahantuonnille esitetyn aikarajan seurauksena tupakkatuotteita ei saisi hakea Venäjältä yhtä usein kuin nykyisin, mikä luultavasti johtaisi laitoman kaupan vähenemiseen, mutta salakuljetuksen lisääntymiseen. Ajallisia tuontirajoituksia ei mielestäni kannata lähteä säätämään, koska niitä on todella vaikea valvoa eikä rajanylityspaikoilla ole tällä hetkellä siihen mahdollisuuksia eikä resursseja. Jos esimerkiksi rajanylityspaikalla on rajanylittäjiä kymmenessä jonossa autoineen ja tullimiehiä vähimmillään kolme, niin jokainen voi ymmärtää, että valvonta ei ole kovin tehokasta, ja vaikka se olisi tehokasta, niin tämä laki ei ole kovin uskottava.

Mielestäni laki, jota ei ole sanktioitu tai ei pystytä valvomaan, ei ole yleensä tarpeellinen. Jos esimerkiksi autossa tupakointi kielletään, niin kuka sitä valvoo ja mitkä olisivat sanktiot? Jos ajattelette, että tätä valvoo poliisi, niin antakaa samalla poliisille siihen tarvittavat resurssit.

19.55 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa rouva puhemies! Suomi otti vuonna 2010 lainsäädännössä yksiselitteisesti tavoitteekseen myrkyllisiä aineita sisältävien ja riippuvuutta aiheuttavien tupakkatuotteiden käytön loppumisen. Tämä lakiesitys, jolla uudistetaan 40 vuotta vanhaa tupakkalakia, on jälleen yksi askel eteenpäin. Lainsäädännöllä sekä politiikkaohjelmilla on ollut erittäin tärkeä rooli siinä, että tupakointi on merkittävästi vähentynyt Suomessa. Selkeintä pudotus on ollut 15–64-vuotiaiden miesten ryhmässä, jossa tupakoivien osuus on puolittunut viimeisten 25 vuoden aikana. Työikäisistä miehistä tupakoi nyt 17 prosenttia ja naisista 14 prosenttia. Samoin tupakointi on vähentynyt nuorten keskuudessa. Silti tupakoinnin arvioitiin vuonna 2012 aiheuttaneen noin 1,5 miljardin euron haittakustannukset yhteiskunnalle. Samana vuonna tupakkaveron tuotto oli noin puolet tästä.

Samalla kun tupakointi on vähentynyt, muut nikotiinituotteet ovat saaneet lisää suosiota. Sekä nuuskan että sähkötupakan käyttö on viime vuosina lisääntynyt. Vaarana on, että niiden suosio kasvaa varsinkin nuorten keskuudessa. Tällöin osa siitä työstä, jolla tupakointia ja nikotiiniriippuvuutta on vuosien aikana saatu vähennettyä, valuu hukkaan. Tupakkalain uudistuksessa onkin paljolti kyse myös siitä, että lailla voidaan vastata tähän uuteen tilanteeseen ja haasteeseen.

Suuri osa lakiesityksen tuomista muutoksista juontaa Euroopan unionin tupakkatuotedirektiivistä. Näitä ovat muun muassa tiettyjen lisäaineiden kieltäminen tupakkatuotteista, savukkeiden tunnusomaisten tuoksujen ja makujen kieltäminen sekä tupakkapakkausten terveysvaroitukset, jotka koostuvat varoitustekstistä ja sitä vastaavista kuvista.

Esityksessä ehdotetaan, että tavoitetta tupakkatuotteiden käytön lopettamisesta laajennettaisiin myös muihin nikotiinipitoisiin tuotteisiin. Siten on perusteltua, että lainsäädännössä mennään pidemmälle kuin mihin pelkkä direktiivi meitä velvoittaisi. Erityisesti sähkötupakkaan liittyvä sääntely on herättänyt paljon keskustelua. Varsinkin viime aikoina olemme saaneet valtavasti yhteydenottoja sähkötupakasta. Moni kertookin saaneensa sähkötupakasta apua tupakoinnin lopettamiseen. Tosiasia kuitenkin on, että sähkötupakkaan ei ole vaaratonta. Tästä me saimme erittäin hyvän analyysin valiokuntamme varapu-

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

heenjohtaja Hannakaisa Heikkiseltä, joka oli perehtynyt erittäin syvällisesti sähkötupakkaan ja sen vaaroihin liittyviin erilaisiin kysymyksiin ja tutkimuksiin.

Sähkötupakkaa polttava ei vedä keuhkoihinsa pelkkää höyryä vaan myös hiukkasia, joiden määrä ja laatu vaihtelevat aineesta riippuen ja joiden vaikutuksia ei ole kunnolla tutkittu. Lisäksi tutkimuksissa on todettu, että väestötasolla sähkötupakka ei ole välttämättä poikkeuksellisen tehokas väline tupakoinnin lopettamiseen, saati sitten nikotiinikoukusta pääsemiseen. Sähkötupakka onkin hyvä ottaa tarkan sääntelyn piiriin.

Ennen kaikkea meidän tulee ehkäistä nikotiinituotteiden käytön lisääntymistä nuorten keskuudessa. Nuorena alkaneesta nikotiiniriippuvuudesta on hyvin vaikea päästä eroon. On selvää, että tupakan vastikkeilla, kuten energianuuskalla tai e-shishoilla, yritetään houkutella nuoria varsinaisten tupakkatuotteiden käyttäjiksi. On hienoa, että tupakkalaissa pyritään jatkossa selvästi estämään näiden tuotteiden joutuminen nuorten käsiin.

Arvoisa puhemies! Lainsäädännön täytyy elää muuttuvan maailman mukana, ja on tärkeää, että jatkossakin seuraamme tarkkaan, miten tupakkatuotteiden ja tupakan vastikkeiden saatavuus ja käyttö kehittyvät. Pelkkä lainsäädäntö ei kuitenkaan riitä, vaan myös valistuksella ja esimerkiksi koulujen päihdekasvatuksella on tärkeä rooli tupakkatuotteiden käytön vähentämisessä. Tässä on vielä paljon edessä, jotta tavoite savuttomasta Suomesta voi toteutua.

Lopuksi toivoisin, että voisimme suojella lapsia ja heidän oikeuttaan savuttomuuteen, terveyteen ja puhtaaseen ilmaan eli tupakointikielto laajennettaisiin nyt laajemmalti myös autoihin. Tupakkavapaat vyöhykkeet, joissa on lapsia, tulisi arvioida uudelleen. Perustuslain tulkinnat näiltä osin ovat mielestäni epäoikeudenmukaisia ennen kaikkea lasten oikeuksien ja terveyden näkökulmasta, minkä takia toivonkin, että perustuslakivaliokunta tulkitsisi ja arvioisi tilanteen uudestaan. Tältä osin olen edustaja Ben Zyskowiczin kanssa täysin samaa mieltä.

20.01 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Täällä on käyty tänään monipuolinen ja mielenkiintoinenkin keskustelu tupakasta ja tupakoinnista. Kiitos erityisesti edustaja Heikkiselle hyvästä puheenvuorosta. Tavoite savuttomasta Suomesta on hyvä, ja tällä uudella tupakkalailla edetään tässä asiassa. Tämä on tärkeää etenkin kansanterveyslääkäreistä syistä. Erityisen tärkeää on toimia niin, etteivät nuoret aloittaisi lainkaan tupakkatuotteiden ja muiden nikotiinivalmisteiden käyttöä ja etteivät lapset altistuisi tupakansavulle. Hallituksen lakiesitys on laaja, ja sen läpi silmäiltyäni totesin, että siinä on toki monia hyviä asioita, mutta lasten ja nuorten suojelua on syytä pohtia tiukennettavaksi, edelleenkin.

Arvoisa puhemies! Jokaisella tulisi olla oikeus savuttomaan ympäristöön. Elinympäristön savuttomuus on tehokas tapa suojata väestöä tahattomalta altistukselta tupakansavulle. Savuttomat elinympäristöt ovat jatkuvasti lisääntyneet, mutta edelleen monet ihmiset, siis myös lapset ja nuoret, altistuvat vastoin tahtoaan tupakansavulle esimerkiksi työpaikoilla, asunnoissa, parvekkeilla ja autoissa. Jokaisella tulisi kuitenkin olla oikeus olla altistumatta tupakansavulle. Tämä on siinä mielessä henkilökohtainen asia, että kuulun itse niihin migreeniä poteviin henkilöihin, joiden migreenikohtaus erittäin helposti laukeaa tupakansavussa. Se on todella epämiellyttävää, ja tämän oman kokemukseni pohjalta minä ymmärrän valtavan hyvin ihmisiä, jotka ovat vaatineet parveketupakoinnin kieltoa.

Tässä lakiesityksessä asia on huomioitu siten, että asuntoyhteisöt saavat jatkossa hakea kunnalta tupakointikieltoa huoneistoihin kuuluville parvekkeille, jos tupakointi aiheuttaa

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

haittaa muille asukkaille, ja sitten kunnan viranomaisen voi päättää tästä tupakointikiellosta. Esityksen lähtökohtana on, että oikeus puhtaaseen hengitysilmaan nousee tietyssä vaiheessa ja tietyssä tilanteessa tupakoivan henkilön oikeuksien yli. Minä tiedän, että tämä herättää monenlaisia tunteita, mutta toisaalta jos naapurit kunnioittaisivat toistensa oikeuksia ja pyrkisivät sopimaan esimerkiksi tupakointipaikoista, niin näitä ongelmia ei syntyisi. Mutta kuten tiedämme, näin ei valitettavasti aina ole, ja silloin täytyy pitää huolta, että todellakin tupakoivien ihmisten oikeudet eivät mene tupakansavusta kärsivien oikeuksien edelle.

Tästä parveketupakoinnista olisin halunnut kysyä asianomaiselta ministeriltä tarkentavan kysymyksen, mutta koska hän ei ole täällä, niin lähetän nämä terveiset sitten valiokuntaan. Kun täällä on nyt sitten valiokunnan varapuheenjohtaja, niin toivon, että keskustellette tästä asiasta valiokunnassa. Siis jos asuntoyhteisö ei halua hakea tupakointikieltoa, vaikka joku asukas sitä toivoo tai vaatii, ja neuvottelemalla ei päästä yhteisymmärrykseen, niin minkälaiset oikeudet tupakansavusta kärsivällä henkilöllä sitten loppujen lopuksi on? Lakiesityksessä mainitaan, että tupakasta kärsivien asukkaiden käytettävänä on tällaisessa tapauksessa terveydensuojelulain mukainen menettely, jolloin perusteellisemman tutkimuksen jälkeen tupakointi voidaan kieltää viranomaispäätöksellä. Mutta näinhän pitäisi olla jo nyt. Olen kuitenkin nyt saanut useampia palautteita kansalaisilta, että joissakin kunnissa viranomaiset ovat vastanneet ilmoituksen tehneelle henkilölle, ettei heillä ole oikeutta puuttua tähän asiaan. Eli toivoisin, että tähän tulisi nyt valiokunnassa joku selkeä kannanotto, niin että kansalaiset ja viranomaiset tietäisivät, miten näissä tilanteissa toimitaan. — Kiitos.

20.05 Sami Savio ps: Arvoisa rouva puhemies! Tässä tänään käsiteltävänä olevassa tupakkalain uudistamisessa on tavoitteena muun muassa tupakkatuotteiden käytön loppuminen, ja se onkin erittäin hyvä tavoite, vaikkakin samalla erittäin haasteellinen. Olemme hyvin kaukana siitä, että tupakointi saataisiin kokonaan loppumaan, mutta onneksi sen suosio näyttää kuitenkin hiipuvan sekä aikuisten että nuorten keskuudessa.

Tässä uuden ja sinänsä hyvin tarpeellisen tupakkalain säätämisessä varsin suuren painoarvon näyttävät saavan sähkösavukkeet ja niihin liittyvät tiukennukset. Sähkötupakoinnin hankaloittamisella ei kuitenkaan välttämättä joka suhteessa päästä haluttuun lopputulokseen. Sähkötupakka on monelle kuluttajalle perinteisen tupakanpolton korvike, ja he ovat siirtyneet sen käyttöön lopettamalla samalla tupakoinnin tai ainakin vähentäneet perinteistä tupakanpoltoa. Näin ollen sähkötupakka on siis mahdollistanut monen henkilön osalta tupakoinnin lopettamisen tai ainakin vähentänyt tupakoinnin määrää.

Arvoisa puhemies! Useat tahot ovat esittäneet huolensa siitä, että uuden tupakkalain ja sen ohella tiukkenevan sääntelyn myötä perinteistä tupakointia harrastavien ihmisten määrä saattaa jopa lisääntyä, kun sähkötupakan käyttöä tiukennetaan. Jotta tässä uudistuksessa ei menisi lapsi pesuveden mukana, toivon valiokunnan etsivän vielä mahdollisuutta, jolla sähkötupakointiin tarvittavien välineiden ja tarvikkeiden saatavuus pidettäisiin kohtuullisella tasolla, jotta käyttäjien ei tarvitsisi siirtyä ainakaan pakon sanelemana takaisin perinteisen tupakoinnin pariin.

20.07 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Niin kuin tänään on kuultu, tupakointi on vähentynyt merkittävästi, ja sillä lainsäädännöllä on varmasti ollut tähän suuri vaikutus, mutta sitten toisaalta samanaikaisesti ainakin nuorison parissa on yhä enemmän siirrytty

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

sekä nuuskan käyttöön että sähkösavukkeiden käyttöön. Pidän sitä, että nämä sähkösavukkeet otetaan tähän tupakkalain piiriin, hyvänä ennen kaikkea siksi, että se varmistaa ne laatu- ja turvallisuusvaatimukset, jotka näihin liittyvät. Mutta ehkä vähän samalla tavalla, kuin tässä edellä edustaja Savio totesi, toivoisin, että tätä lakia säädettäessä kuitenkin käytetään harkintaa ja pidetään se kiinni todellisuudessa, että ei tehdä sellaisia rajoitteita ja säätelyä, jotka käytännössä sitten vievät esimerkiksi siihen, että sähkötupakan käyttäjien täytyy hankkia niitä laitteitaan netin kautta sitten laittomasti, kun se on se yleinen tapa, ja toisaalta myös, ettei siinä, mitä he polttavat, käy niin, että he joutuvat sitten turvautumaan tällaisiin laittomiin makunesteisiin, joitten turvallisuudesta ei ole samalla tavalla takeita.

Sitä, että tässä ennen kaikkea huoli kohdistuu siihen, että uusia käyttäjiä ei synny ja nuorten ja lasten oikeus elää ilman tupakkaa turvataan, pidän erittäin hyvänä ja pidän erittäin hyvänä sitä, että näille tällaisille tupakan vastikkeille asetettaisiin myös 18 vuoden ikäraja: energianuuskat, yrttisavukkeet ja nikotiinittomat nesteet olisivat kiellettyjä alaikäisille. Mutta ehkä jollain tavalla kuitenkin toivoisin, että tässä löydetään semmoinen järkevä tasapaino, että todellakaan ei sitten tehdä niin tiukkoja määräyksiä, että sysätään joku tietty käyttäjäryhmä täysin laittomalle polulle.

20.09 Mika Niikko ps: Arvoisa rouva puhemies! Me olemme paljon nytten keskustelleet täällä tupakkalain uudistuksesta, ja keskustelu hyvin paljon painottuu tähän sähkötupakkaan. Onhan tämä selvää, että tästä pitääkin keskustella, koska on arvioitu, että sähkötupakka tulee tulevaisuudessa syrjäyttämään täysin tupakoinnin maailmassa. Me tiedämme, millaisia haittoja tupakointi aiheuttaa maailmassa: noin 6 miljoonaa ihmistä kuolee tupakan aiheuttamiin sairauksiin joka vuosi, Euroopassa noin puoli miljoonaa ja Suomessakin lähes 5 000. Lisäksi noin 600 000:n arvioidaan kuolevan sivuhaittoina, vaikkeivät he itse polta tupakkaa.

Elikkä me tiedämme sen, mitä haittoja tupakka tällä hetkellä tekee. Siitä meillä on fakthanäyttöä vuosikymmenten ajalta. Totta on, että me emme tiedä, mitä tämä sähkötupakka aiheuttaa — tällainen vaporisaattori, joka itsellänikin on tässä kädessä. Me emme todellakaan tiedä kaikkia niitä haittavaikutuksia. Mutta sen me tiedämme, että miljoonat ja kymmenet miljoonat ihmiset ovat päässeet sähkötupakan avulla eroon tästä tappavasta tupakasta. Siinä mielessä meidän täytyy olla rehellisiä, että me emme säädä lakeja mututuntuman perusteella, kuten me olemme ikävä kyllä tässä pikkaisen tekemässä.

Sähkötupakan sääntelyssä tulee edetä faktat edellä. Me tiedämme, että haittoja sähkötupakassa varmasti piilee, mutta me myös tiedämme, että sen avulla pääsemme tupakoinnista eroon — tai monet pääsevät tupakoinnista eroon — ja ne haitat ovat huomattavasti pienempiä kuin nykyisen tupakan polttamisessa. Siinä mielessä toivon, että sosiaali- ja terveysvaliokunta ottaa maltin käteen eikä usko kaikkea tätä tupakkateollisuuden lobbausko-neistoa, joka tekee kaikkensa, että tupakanpoltto ei tässä maassa vähenisi. Sen me tiedämme, että se tulee saada loppumaan, ja uskon, että jos tämä sähkötupakka auttaa joitain ihmisiä, niin sallittakoon se heille.

20.11 Hannakaisa Heikkinen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tulin tänne puhujakorokkeelle, koska arvelin, että 2 minuuttia ei taida tuolta paikalta riittää.

En todellakaan vastaa edelleenkaan ministerin puolesta enkä tässä puheenvuorossa mitenkään valiokunnankaan puolesta, koska nythän on kyse vasta lähete keskustelusta: lähin-

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

nä vain omaa vasta-argumentointia taikka puolesta-argumentointia muutamisiin puheenvuoroihin.

Minä en täysin ymmärrä edustaja Niikon logiikkaa tässä. Hän puhuu lujasti sähkötupakan puolesta, ja välillä menee sekaisin sitten se, ketä hän kehottaa meitä, sosiaali- ja terveysvaliokunnan jäseniä, uskomaan. Hän sanoi, että ei saada uskoa tupakkateollisuuden lobbausta, että sähkötupakka olisi — tarkoitittekö — vähemmän haitallinen vai enemmän haitallinen, minulla menivät välillä sekaisin nämä. Kaiken kaikkiaan uskon, että tupakkateollisuuden tavoite ei ole sähkötupakankaan avulla vieroittaa ihmisiä vaan pikemminkin aiheuttaa ihmisille elinikäinen riippuvuus, ja he ovat hyvin taitavasti pystyneet tekemään tämän silmänkääntötempun, että tämä sähkötupakka olisi jotenkin terveellinen vieroituskeino. Kuitenkin on, kuten edellisessä puheenvuorossani toin esille, tutkimuksia, tieteellisiä tutkimuksia, että sähkötupakka vieroitusvälineenä toimii huomattavasti heikommin kuin oikeat tupakoinnin vieroitukseen tarkoitettavat lääkkeelliset tuotteet. Tästä faktasta pitää pitää kiinni.

Kaiken kaikkiaan joissakin puheenvuoroissa — taisi olla edustaja Mikkonen — tuotiin esille se, että tavallaan ei mentäisi ojasta allikkoon, että tämä laittomien makunesteitten käyttö lisääntyisi. Osin sen takia on tarkoitus säätää niin, että nämä tupakan tapaiset makuaineet säilyisivät mutta halutaan kieltää ne makuaineet, jotka ovat tupakalle vieraita — karkkimaut, hedelmämaut — perusteena se, että ne enemmänkin houkuttelevat sitten lapsia, uusia käyttäjiä tupakkatuotteitten pariin ja tämä sähkötupakka voisi olla väylä sitten varsinaisen tupakan polttoon. Haluaisin korostaa, että nytkäänhan me emme tiedä, mitä näissä makunesteissä on, ja nytkään me emme tiedä, miten nämä makunesteet vaikuttavat pitkällä aikavälillä. Kuten, edustaja Niikko, totesitte, tästä meillä ei ole tutkimuksia, ja sen takia nähdäkseni me emme sosiaali- ja terveysvaliokunnassa voi myöskään luottaa, kun tätä tutkimusta ei ole, että olisimme jotenkin näitten sähkötupakoitten puolella enemmän kuin muitten tupakkatuotteitten puolella. Tässä kaiken kaikkiaan halutaan sähkötupakka viedä samalle viivalle perinteisten poltettavien tupakkatuotteitten kanssa, mutta haluaisin korostaa myös niille, jotka ovat saaneet avun sähkötupakasta, että sähkötupakkaa ei olla kriminalisoimassa. Nämä välineet — niin kuin edustaja Savio nosti esille, että sähkötupakointiin käytettäviä tarvikkeita pitäisi olla saatavilla — ovat jatkossa saatavilla samoin periaattein kuin tavallisen, perinteisen tupakoinnin välineet. Ei ole tarkoitus tehdä niistä pimeitten markkinoitten tavaraa, vaan samalla tavoin ja samoin ehdoin kuin tavalliset tupakkatuotteet.

Sitten vielä tähän edustaja Mäkisalo-Ropposen hyvään kommenttiin ja huoleen tästä parveketupakoinnista: Jos tämä asuntoyhteisö ei tekisikään tätä hakemusta kunnalle tupakoinnin kieltämisestä parvekkeilla tai muissa tiloissa, joista sitä savua leviää haitallisesti, niin mikä on sitten oikeus tällä yksittäisellä asujalla, asuntoyhteisön jäsenenellä? Tällä hetkellä tätä rajanvetoa ei ole hyvin selkeästi saatu muodostettua joissain kunnissa ja taloyhteisöissä. Tämä on asia, joka meidän sosiaali- ja terveysvaliokunnassa pitää tämän lain käsitteilyssä ottaa esille.

20.16 Mika Niikko ps: Arvoisa rouva puhemies! Piti tulla ihan tänne eteen pitämään puhe, jotta voin rautalangasta vääntää, mitä tarkoitin, edustaja Heikkinen, niillä, mitä sanoin, ja myös kommentoida, mitä olette itse puhunut.

Ensinnäkin mitä tulee tähän tupakkateollisuuteen, niin eihän tupakkateollisuus halua, että ihmiset siirtyvät tupakasta sähkötupakkaan. Heidän bisneksensä loppuu silloin siihen.

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

He eivät pelkän nikotiinin markkinoilla saa sitä valta-asemaa säilytettyä, kuten heillä on nytten. Tulee jakaantumaan niin monelle se markkina-alue, että he jäävät tästä kisasta kokonaan tippumaan pois. Ainoastaan he voivat säilyttää sen markkina-aseman ylivoimaosuutensa, mikäli he tekevät siitä nikotiininesteestä lääkkeen, kuten he ovat tehneet nikotiinipurukumin osalta. Siinä mielessä, totta kai, tupakkateollisuuden intressi on esittää kaikki kauhukuvat siitä, että jos te rupeatte polttamaan sähkösavuketta, niin voi teitä, kyllä kuolema ja hukka teidät perii. Samanaikaisesti kuitenkin ei sitä tosiasiaa tunnusteta, kuinka vaarallista nykyinen tupakointi on.

Toisekseen, mitä, edustaja Heikkinen, mainitsitte, niin eihän samoin ehdoin käsitellä tupakkavälineitä nytten kuin sähkötupakkaa tässä lainsäädännössä. Esimerkiksi tällä hetkellä tupakointivälineitä, kuten piippuja, vesipiippuja, käärinlaitteita, millä kääritään tupakkaa, saa myydä avoimesti. Ei niitä piiloteta minnekään lukkojen taakse jossain kaupassa, vaan ne ovat siellä kaikkien asiakkaitten saatavissa. Se laite itsessään ei ole myrkyllinen eikä haitallinen kenellekään ihmiselle vaan se, miten sitä laitetta käytetään. Tässä hallituksen esityksessä kuitenkin tupakkalaitteet halutaan kaikki, myös ne vaporisaattorit ja akuisita saakka, piilottaa lukollisiin kaappeihin kaupoissa.

Millä tavalla tämä edistää ihmisten mahdollisuutta saada näitä laitteita käsiinsä, mitä syrjemmälle mennään täältä pääkaupunkiseudulta? En usko, että kaupat innostuvat siitä ja ottavat valikoimiinsa kymmeniä tai jopa satoja erilaisia tuotteita, jotta ihmiset voivat niitä hankkia, vaikka se olisi laillista, jos niiden pitää lukkojen takana olla piilossa. En ymmärrä tätä logiikkaa. Mielestäni näissä pitäisi olla yhtäläinen kohtelu, varsinkin kun me tiedämme, että me haluaisimme tämän esityksen kautta estää tämän etämyynnin ja -oston, ei pelkästään Suomen sisällä vaan koko Euroopan ja maan laajuisesti verkkokauppa kielletäisiin.

Edustaja Heikkinen, myös mainitsitte sen, että lapset voivat altistua nikotiinille, jos makunesteessä on muita kuin tupakan makuja. Puhutaan nyt ensin pelkästään siitä makunesteestä, jossa on nikotiinia. Totta kai se on juotuna myrkyllistä ja me haluamme varmasti suojella lapsia, että he eivät juo sellaista makunestettä, joka maistuu vaikka mansikalle tai mentolille, että he eivät siitä vaikka kuole tai sairastu vakavasti. Mutta emmehän me myöskään anna lapsen käsiin kotona pesuaineita tai muita myrkyllisiä aineita, saati kaupassa, vaan ne on laitettu semmoiseen paikkaan, että lapset eivät niihin pääse käsiksi. Sen lisäksi näissä nikotiininesteissä on 18 vuoden ikäraja, joten niitä ei tulla myymään lapsille. Siinä mielessä en pidä johdonmukaisena sitä, että jos makunestettä lisätään siihen nikotiinaineeseen, niin se tekee siitä huomattavasti vaarallisempaa ja houkuttelevampaa nuorison käyttöön esimerkiksi kuin mitä se olisi ilman tätä.

Meidän täytyy muistaa se, että jos tämä makuneste puuttuu tästä nikotiininesteestä, niin nämä käyttäjät rupeavat sitä itse maustamaan, ja tällöin me emme todellakaan tiedä, millä ihmeen konsteilla ja mauilla ja aineilla ne maustavat niitä, koska niitä kokkeja on jo Suomessa satamäärin, jotka myyvät tuolla verkoissaan ja Facebookissa niitä aineita toisilleen. Siinä mielessä Valvira pystyisi paljon helpommin valvomaan sitä, jos se valvoisi ja määritteli, millaisia aineita, millaisia luomutuotteita ja muita makunesteitä täällä milläkin yhdisteellä saisi myytyä, ja se olisi mielestäni maalaisjärjen mukaisesti terveysvaikutuksiltaan huomattavasti parempi asia.

Toisekseen, edustaja Heikkinen, mainitsit, että vieroitustuotteena sähkötupakka on väärä. Minkä takia? En ymmärrä, miksi se olisi väärä. Mainitsitte siinä ensimmäisessä puheenvuorossanne, että sähkötupakka ei ole oikea tapa olla vieroitustuotteena. En ymmärrä tätä

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

logiikkaa, koska me olemme esimerkiksi hyväksyneet, että nikotiinipurukumi on vieroitusoireeseen oikeanlainen tuote, nikotiini purukumiin laitettuna, ja se luokitellaan lääkkeeksi. Sitten jos mennään vielä hakemaan muita verrokkeja vaikka tuolta lääkkeitten puolelta, niin kun me tiedämme, että tupakointi aiheuttaa samanlaista riippuvuutta kuin opiaattit, kuten heroiini, niin heroiinin käyttäjiä esimerkiksi vieroitetaan erilaisilla lääkkeiksi luokitelluilla aineilla, jotka sisältävät hyvin paljon samoja aineita kuten Subutex ja Suboxone.

Tiedän aikaisemmasta työstäni, kun tämä Subutex tuli ensin markkinoille, että sitä hyvin paljon käyttivät muut henkilöt kuin ne narkomaanit, ne, joilla oli se heroiiniriippuvuus. Se johtui eräästä lääkäristä, joka täällä rupesi myymään kaikille niitä lääkkeitä, tuomaan Ranskasta saakka. Se on johtanut siihen, että sitä lääkettä käytetään edelleenkin hyvin paljon väärin. Sitten tuli Suboxone, jota ei voi niin helposti suonensisäisesti käyttää, mutta ainahan käyttäjä keksii keinon, millä se saa päänsä sekaisin näillä lääkkeillä.

Tämä on totta. Tämä on määrätynlainen porttiteoria siihen, että totta kai se altistaa myös nuoren käyttämään sitä nikotiinia omalla kohdallaan, jos hän sen haluaa toteuttaa. Mutta siitä huolimatta me emme ole poistaneet Subutexia, Suboxonea lääkeluokituksesta, koska me näemme, että sillä on suurempi terveydellinen hyöty yhteiskunnalle, kun ne narkomaanit siirtyvät siitä rikollisesta ja haitallisesta päihteiden käytöstä tämmöiseen lääkitykselliseen ja valvottuun toimintaan. Tämmöisiä esimerkkejä meillä on tässä lääkkeitten piirissä useita muitakin.

Sitten vielä kiinnitin huomiota tähän, että me emme tiedä, mitä näissä nesteissä on. No, makunesteet jos tehdään ilman sääntelyä, kuten sanoin, niin me emme todellakaan tiedä, mitä niissä on. Mutta kuten aikaisemmin sanoin, me tiedämme, mitä tupakassa on. Jos pelkästään tupakansavussa on noin 4 000 haitta-ainetta, joista 50 aiheuttaa syöpää, niin ei siihen tule suhtautua kevyesti. Se on vakava yhteiskunnallinen ja maanlaajuinen ongelma. Ja se tupakointi 2030 -hanke, Suomi savuttomaksi, täytyy ottaa vakavasti. Minä ainakin itse olen tässä asiassa niin sanotusti liberaali, koska jos henkilö, jolla on tämä tupakkariippuvuus, joka tuhoaa keuhkot, ei pysty olemaan polttamatta edes sairaana ja pääsee eroon tupakasta sillä, että hän polttaa jotain vesipiippua, jossa ei välttämättä ole edes nikotiinia, niin kuinka minä voin mennä sanomaan ilman tutkimustuloksia, että varo, etteivät sinun popcorn-keuhkot kohta hajoa? Nämä ovat kaikki fiktiota niin kauan, kunnes pitkittäistutkimukset on tehty. Me emme voi ruveta yksilön oikeuksia rajaamaan sillä näennäisellä tiedolla. Meillä täytyy olla täyttä faktaa, jos me haluamme tiukan lainsäädännön tältä osin tehdä.

Viimeisenä huomiona haluan vielä kumota sen illuusion, joka tulee suoraan tupakka-teollisuuden omasta painomusteesta, että nämä laitteet ovat räjähtäneet, ja niitähän on tosiaan tapahtunut muutama kappale vissiin koko maailmassa. Meillä on kymmeniä miljoonia sähkötupakan käyttäjiä, ja totta kai, kun se ei ole valvottua kaikkialla maailmassa, niitä laitteita voi räjähtää, kun niitä valmistetaan ties millaisissa nyrkkipajoissa, jos se ei ole valvottua. Mutta suurin ongelma — tämän olen kysynyt näiltä sähkötupakan polttajilta — miksi esimerkiksi sähkötupakkalaite on syttynyt palamaan, että on tullut näitä ylikuumenemisia, on se, että sitä on käytetty väärin. Ei ole käytetty oikein sitä nesteen annostelua noissa vanhantyyppisissä vaporisaattoreissa, vaan se on voinut jopa syttyä palamaan, jos se on tehty väärin, mutta nykyään se ongelma kuulemma on poistunut.

Arvoisa puhemies! Haluan myös lopuksi sanoa sen, että itse en ole tupakoitsija mutta olen tupakoinut nuoruudessani, nuorena miehenä ollessani, ja tiedän, että tupakasta eroon

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

pääseminen on äärimmäisen vaikeaa ja suuri urakka. Ei sen tähden ole mikään ihme, että ihminen, joka on kärsinyt vuosia tai vuosikymmeniä tupakan aiheuttamista haitoista — lapset, omaiset ja lompakko mukaan lukien — haluaa päästä eroon siitä tavalla jos toisella. Tehdään tiukkaa lainsäädäntöä, ei siinä mitään, mutta tehdään se oikean tiedon valossa eikä vaikeuteta ihmisten mahdollisuutta päästä eroon nykyisistä savukkeista sähkötupakan avulla, jos he sitä haluavat.

20.25 Hannakaisa Heikkinen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Edelleenkin hämmästelen, edustaja Niikko, näitä teidän ristiriitaisia mielipiteitänne. Toisaalta te vaaditte täyttää faktaa ja päätöksiä oikean tiedon valossa suhtautumisessa sähkösavukkeitten uuteen lainsäädäntöön. Kun kuitenkin esimerkiksi Suomen Lääkäriliitto ja Suomen ASH painottavat sitä, että meillä ei ole täyttä tietoa, mitä kaikkea myrkkyä sähkötupakoissa on, niin miksi meidän pitäisi tehdä täällä lainsäädäntöä puutteellisen tiedon varassa sähkötupakan eduksi?

Tässä lainsäädännössä emme ole tulossa kriminalisoimaan sähkötupakkaa, vaan viemään sen samalle viivalle poltettavan, perinteisen tupakan kanssa. Edelleenkin ne, jotka tästä saavat apua, saavat ihan laillisesti sitä käyttää. Sitä ei heiltä viedä pois. Mutta sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuksen jäsenenä näen kyllä hyvin tärkeänä sen argumentin, että me haluamme, että meille ei tule uusia tupakoitsijoita. On jo selvästi viitteitä siitä, että tämä sähkötupakka voi toimia väylänä nuorten ihmisten siirtymisessä sähkötupakasta oikeaan tupakkaan. Siksi näitä hempeitä, lempeitä makuaineita emme halua sinne tuoda.

20.27 Mika Niikko ps: Arvoisa rouva puhemies! Vielä edustaja Heikkiselle haluan todeta sen, että totta on, me emme tiedä kaikkea, mitä sähkötupakan nesteessä on, emme varsinkaan, jos emme sitä rupea valvotusti valmistamaan ja sitä asiaa johtamaan oikeaan suuntaan.

Mutta sen me tiedämme, että sähkötupakan niissä nesteissä, mitä itse olen saanut tietooni, niissä jopa nikotiinillisissa nesteissä, on joitain kymmeniä tai muutamia satoja erilaisia aineita, myös haitallisia aineita, mutta niitten vaikutukset ovat joissain tapauksissa jopa 450 kertaa pienempiä kuin tupakan savussa. Itsessään tämä jo kertoo lyhyen matikan käyneelle kansanedustajalle, minullekin, että se on vähemmän haitallista. Jos niitä on vain muutama sata, kun tupakassa on 4 000, niin ei tämä nyt hirveän vaikeata matikkaa minulle ainakaan itselleni olisi, jos tupakoisin, että kumpaa tuotetta haluaisin suosia.

Toisekseen, sen me tiedämme aivan varmasti, että tupakka aiheuttaa niin vakavia sairauksia ja yhteiskunnan kustannuksia, että sitä eivät monet edes uskoisi. Esimerkiksi keuhkosyöpätapauksista pelkästään Suomessa 90 prosenttia johtuu tupakan poltosta — siis 90 prosenttia — ja haimasyöpätapauksista noin 30 prosenttia. Meillä on selvä syy-yhteys tupakan aiheuttamiin sairauksiin, ja tässä meidän täytyy olla realistisia, että meidän, jos haluamme saada ne haitat vähemmäksi, täytyy antaa ihmisille mahdollisuuksia vaikka tutkia imeä, jos he haluavat. Joillekin tämä sähkötupakkalaite on kuin tuttu, ja sallittakoon se heille. Minä en ole sellainen asiantuntija, joka voisi sanoa, että sähkötupakka voi olla haitallisempaa varsinkaan kuin tupakka. Jos se on vähemmän haitallista, niin suosittelen sinnepäin menemään, koska uskon, että se on ainakin poispäin tupakkateollisuudesta.

20.29 Hannakaisa Heikkinen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Nimenomaan sen takia, kun me emme tiedä läheskään kaikkea sähkötupakasta ja tiedämme, kuten äskeisessä pu-

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

heenvuorossa sanoin, että sähkötupakka voi olla nuorille reitti muihin tupakkatuotteisiin, nämä näkökohdat tulee ottaa tässä lainsäädännössä huomioon.

Edellisessä puheenvuorossa edustaja Niikko totesi minun sanoneen, että sähkötupakka olisi väärä vieroituskeino. Tällaista en todellakaan ole sanonut, vaan viittasin tutkimuksiin, joissa on tutkittu sähkötupakan tehoa nikotiinin vieroituksessa. Siitä on tehty kaksikin laadukasta tutkimusta ja yksi meta-analyysi. Päivittäin savukkeita polttavilla tavallisin syy käyttää sähkötupakkaa oli lopettamishalu. Osoittautui kuitenkin näissä tutkimuksissa, että sähkötupakalla nikotiiniriippuvuudesta pääsi heikommin irti kuin muilla keinoin. Tämän pohjalta ja kun tiedämme, että me emme todellakaan tiedä läheskään kaikkea, mitä näissä sähkötupakan nesteissä on, meidän tehtävämme lainsäätäjinä on erottaa tämä sähkötupakka ja sitten nämä oikeat, tutkitut tupakanvieroitusvalmisteet.

Sitten vielä lisäksi eräässä aikaisemmassa puheenvuorossa, edustaja Niikko, totesitte, että nämä sähkötupakat olisivat jotakin muuta kuin tupakkateollisuuden tuotteita. Tämä on vain laajenevaa, uutta tupakkateollisuutta. (Mika Niikon välihuuto) — Siellä nikotiinia inhaloidaan, kyllä se vain on. Maailma muuttuu näköjään myös tupakkavalmisteiden osalta.

20.31 Mika Niikko ps: Arvoisa puhemies! Nyt on pakko kyllä korjata tämä väärinkäsitys, edustaja Heikkinen. Tämähän tässä tupakkateollisuutta varmasti kirvelee, koska heillä ei ole tällä hetkellä markkinoilla minkäänlaista markkina-asemaa, näillä suurilla tupakayhtiöillä, sähkötupakkalaitteitten valmistuksessa. Niitä tupakkalaitteita tekevät kiinalaiset, ja niitä tekevät jopa suomalaiset. He eivät saa yksinoikeutta, eivät millään konstilla. Nikotiinistakaan he eivät saa yksinoikeutta, nikotiinia valmistetaan joka paikassa. Ja tämä sähkötupakka on tupakkateollisuuden tuho, se tulee tulevaisuudessa romuttamaan tupakan maineen ja tupakoinnin kokonaan maailmassa. Minä uskon tähän teoriaan, koska tämä maailma kehittyä, ihmiset pääsevät eroon riippuvuuksistaan joidenkin toimintojen avulla.

Tämä, mitä mainitsitte, että tutkimuksissa muilla keinoin pääsee paremmin eroon kuin sähkötupakalla: mikä se semmoinen tutkimus on, joka väittää, että jollakin toisella pääsee paremmin tupakasta kuin sähkötupakalla? Tämä sähkötupakka on niin tuore kuin muutamien vuosien, vajaan kymmenen vuoden vanha juttu. Miten tätä voidaan niin empiirisesti tutkia, että tämä olisi totta? Itse ainakin saamani tiedon mukaan, monen, monen, usean palautteen perusteella olen tullut vakuuttuneeksi siitä, että nämä ihmiset aidosti ovat saaneet haitat vähenemään, kun he ovat lopettaneet sen perinteisen savukkeen polttamisen ja siirtyneet sähkötupakkaan.

Täytyy muistaa se, että sähkötupakka ei itsessään tarkoita sitä, että siellä on pakko polttaa nikotiinia, vaan siellä voidaan polttaa pelkästään vesihöyryä, joka ei edes maistu eikä haise eikä tuoksu yhtään millekään. Siitä huolimatta voimakkaasti tupakkateollisuus ja lääkärin ja muut käyvät tätä vastaan.

En ymmärrä tätä logiikkaa. Jos on selkeää näyttöä, että ihmiset kuolevat sähkötupakkaan nopeammin kuin tupakkaan, niin totta kai tämä keskustelu olisi aivan toisenlainen, mutta tässä tapauksessa toivon, että me lakia säätämällä tekisimme näitten saatavuuden yhdenvertaiseksi, koska voi olla, että tämä saatavuus- ja verotusasia tappaa tämän sähkötupakan kokonaisuudessaan, jos me rupeamme niitä yliverottamaan, kuten STM on laskenut ja tehnyt.

20.33 Hannakaisa Heikkinen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Minä voin kyllä vaikka sähköpostiin laittaa linkit näihin tieteellisiin tutkimuksiin, edustaja Niikko. Nämä eivät ole

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

minun omia keksintöjäni, mihin tässä vetosin siinä, mitä Suomen Lääkäriliitto esittää suhtautumisesta sähkötupakkaan. Siten tämä on minusta hieman huvittava ajatus, mitä esitätte, että sähkötupakka olisi jotenkin tupakkateollisuuden ulkopuolinen asia ja ettei se olisi tupakkateollisuutta. Entä jos ajatellaan, että autoteollisuutta olisi sitten vaikka Audi, Volvo, Fiat, tällaiset perinteiset merkit. Kun sitten tulisi uusi automerkki, niin eikö se ole autoteollisuutta sitten, vaikka se valmistaa samoja autoja, joilla liikutaan, mutta se ei ole perinteinen automerkki? Tämä ajatus minusta vähän ontuu. Sähkötupakkayritykset valmistavat tupakkatuotteita, joten miksi se ei ole tupakkateollisuutta? En ymmärrä teidän logiikkaanne.

20.34 Mika Niikko ps: Arvoisa puhemies! Tämän autoteollisuus-esimerkin, minkä otitte esille, ymmärtäisin vaikka näin, että autoteollisuus yhteisesti ei varmasti halua sitä, että polttomoottorikäyttöiset ajoneuvot loppuvat ennen kuin kaikilla on riittävän hyvät akkukäyttöiset ajoneuvot, esimerkiksi näin. He ovat varmasti vastustaneet hyvin monta vuosikymmentä sitä, että tämä muuttuisi heille kannattamattomaksi. Öljyteollisuus varmasti on sitä mieltä, ettei koskaan kannata lähteä ajamaan sähkökäyttöisellä autolla. Se ei tule olemaan niin toimivaa ja hyvää. Ja samalla tavalla tupakkateollisuudessa — puhun nykyisestä tupakkateollisuudesta, jonka käsissä tämä nykyinen tupakka on, siitä minä puhun — eivät nämä uudet tupakkatuotteen valmistajat ole edes pyrkimässä tämän vanhan tupakan, perinteisen tupakan, jälleenmyyjiksi tai valmistajiksi. Eivät he ole menossa siihen suuntaan, vaan he ovat menossa päinvastaiseen suuntaan. Ja sen johdosta olen oppinut olemaan hiukan skeptinen. En välttämättä usko niihin kaikennäköisiin uutisiin siitä, että sähkötupakka on niin vaarallista, että sitä ei missään tapauksessa kannata aloittaa, ei varsinkaan, jos olet tyytyväisesti polttanut vaikka vuosikymmeniä savukkeita. Että toivoisin kuitenkin tällamoista kohtuutta.

Me olemme, edustaja Heikkinen, varmasti samaa mieltä siitä, että tupakointi ei ole koskaan hyväksi. Ei edes sähkötupakointi viime kädessä ole mikään hyvä asia. En minä toivo, että kukaan alkaa höyryttämään ja pössyttelemään sähkötupakkaa vain sen vuoksi, että se on nastaa tai uusi trendi. En minä siihen kannusta enkä sitä kannata missään muodossa. Mutta minä vain ymmärrän jostain syystä — olen kasvanut semmoisessa ympäristössä, missä olen haistanut tupakansavua koko ikäni, aamusta iltaan — miltä se tuntuu niissäkin perheissä, missä lapset joutuvat kärsimään tupakansavusta ja ties mistä sen aiheuttamista haitoista: heille on parempi se, että isä ja äiti pössyttelevät sitä vesihöyryä, kuin se, että pössyttelisivät sitä nikotiinia ja sitä myrkyllistä savua siellä huoneistossa, niin kuin tekisivät ilman sähkötupakkaa. Kysymys on pienemmän pahan valitsemisesta, ja kannatan tätä pienempää pahaa ja pahetta, koska se on selkeästi parempi vaihtoehto.

20.37 Hannakaisa Heikkinen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Mitä tulee edustaja Niikon mainitsemaan pienempään pahaan elikkä tähän sähkötupakkaan, niin kerrataanpa vielä: Sitä ei olla kieltämässä, vaan sitä tullaan kohtelemaan samoin kuin perinteistä, poltettavaa tupakkatuotetta. Sitä ei kriminalisoida. Ne, jotka sitä käyttävät, voivat edelleenkin sitä käyttää. Mutta halutaan tehdä rajanvetoa siihen, että sähkötupakka ei ole vieroitustuote. Me emme tunne sen vaikutuksia, pitkäaikaistutkimuksia sen terveyshaitoista ei ole, joten me emme voi lainsäätäjänä tehdä sellaista linjausta, että me lähtisimme sähkötupakkaa tuomaan samalle viivalle tutkittujen vieroitusvalmisteitten kanssa. Minusta tämä on se keskeinen asia, mitenkä tämä tulisi nähdä.

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

Kokonaisuutena tämä uusi tupakkalakiesitys on minusta helppo ymmärtää. Useimmat kohdat siitä ovat sellaisia, että niitä on helppo valvoa, ne vähentävät byrokratiaa ja yhtenäistävät käytäntöjä. Mutta ennen kaikkea koen, että kyllä meidän sosiaali- ja terveysvaliokuntana tulee katsoa ne tutkitut tiedot esimerkiksi sähkötupakan terveyshaitoista. Ei niissä voida lähteä olettamuksiin, että se on kenties tupakkaa terveellisempi. Ja vaikka olisikin joiltakin osin, vaikka siihen kuolisi kenties vähemmän ihmisiä, se on joka tapauksessa jo nyt nähty, että sillä on haitallisia vaikutuksia, ja on nähty, että se voi olla nuorten tie varsinaisten tupakkatuotteitten, perinteisten tupakkatuotteitten, käyttöön. Nämä asiat tulee ottaa valiokuntatyössä huomioon.

Mutta kaiken kaikkiaan, rouva puhemies, minä vapautan tämän salin omasta papatuksestani, ja nämä asiat, mitkä täällä ovat nousseet esille, varmasti otetaan valiokuntatyössä huomioon.

20.39 Mika Niikko ps: Arvoisa rouva puhemies! Vielä viimeisen kerran tähän loppuun on todettava se, että ihan hyvää keskustelua ollaan käyty tästä tupakkalain uudistuksesta, ja varmasti tärkein näkökulma on ehdottomasti tämä lasten suojeleminen haitalliselta tupakansavulta, oli se sitten kotona tai ajoneuvossa, sen ensimmäisessä puheenvuorossani myös mainitsin.

Toivon kuitenkin, että tämän sähkötupakan lainsäädännön yhteydessä käsiteltäisiin asiaa siten, että me emme keinotekoisesti kiellä esimerkiksi makunesteitä aivan perusteettomasti. Että tässä asiantuntijakuulemisessa tehtäisiin laajat kuulemiset ja erilaisia asiantuntijoita kuunneltaisiin, myös käyttäjien osalta, mitä se todellisuudessa on heidän elämänsä vaikuttanut.

Lisäksi en voi olla mainitsematta lopuksi myös sitä, että moni tupakoitsija ei voi ymmärtää sellaista kaksinaismoralismia, että karkkihyllyllä myydään nikotiinipurukumia monella eri maulla mutta siellä ei saisi myydä sähkötupakkalaitteita, kuten piippuun verrattavaa laitetta, jossa ei ole millään tasolla nikotiinia olemassakaan. Tämmöiset ovat ne kysymykset, missä varmasti joudutaan pohtimaan, erilaiset asiantuntijat joutuvat, lisääkö se nuorten tai kenenkään pössyttelyä tällä sähkötupakalla, jos ne laitteet ovat siellä liikkeessä näkyvillä ilman nikotiinia.

Arvoisa rouva puhemies! Uskon, että Suomessa tämä hallitus saa tehtyä hyvää lainsäädäntöä ja tältä osin nämä asiat tutkitaan parhaalla mahdollisella tavalla.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain muuttamisesta, kunnallisen virkaehtosopimuslain 26 §:n kumoamisesta sekä valtion virkamieslain 35 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 138/2015 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 1/2016 vp

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 138/2015 vp sisältyvät 1.-3. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yksityisoikeudellista vaatimusta koskevien pohjoismaisten tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta annetun lain 10 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 136/2015 vp
Valiokunnan mietintö LaVM 1/2016 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 136/2015 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle pääsystä korkeampaan koulutukseen Pohjoismaiden välillä tehdyn sopimuksen muuttamisesta tehdyn sopimuksen hyväksymisestä

Hallituksen esitys HE 140/2015 vp
Valiokunnan mietintö SiVM 1/2016 vp

Ainoa käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 1/2016 vp.

Keskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esityksessä HE 140/2015 vp tarkoitetun sopimuksen. Asian käsittely päättyi.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ylimääräisistä taiteilijaeläkkeistä

Hallituksen esitys HE 121/2015 vp
Valiokunnan mietintö StVM 1/2016 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

Keskustelu

20.42 **Hannakaisa Heikkinen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen esitys ei siis tule muuttamaan taiteilijaeläkejärjestelmän nykyistä sisältöä. Eläke säilyy edelleen harkinnanvaraisena etuutena, joka myönnetään tunnustuksena ansiokkaasta taiteellisesta urasta. Eläkkeiden myöntämisperusteet sekä täyden ja osittaisen eläkkeen euromäärät tulevat pysymään ennallaan, mutta esitys tulee muuttamaan nykytilaa siltä osin, ettei ylimääräisiä taiteilijaeläkkeitä jatkossa enää myönnä opetusministeriö vaan tämä tehtävä siirtyy Taiteen edistämiskeskukselle eli sinne paikkaan, missä tältä osin osaaminen ja arviointikyky on.

Edelleenkin taiteilijoitten eläketurva on heikko, hatara, ja sitä varmasti tulee kehittää tulevaisuudessa. Erityisesti nämä työkyvyttömyysasiat ja työkyvyttömyyseläkkeelle pääsyn tarve alle 60-vuotiaana — tätä osaamista ei varmaankaan Taiteen edistämiskeskuksella ole. Elikkä tämänkin lakimuutoksen jälkeen jää tilanne, että taiteilijoitten eläketurva on monilta osin heikompi kuin monella meistä normaalia, tavallista palkkatyötä tekevistä, ja siltä osin tehtävää varmasti tulevaisuudessakin jää myös taiteilijaeläkkeitten ja taiteilijoitten eläketurvan kehittämiseksi.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 121/2015 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi julkisesti tuetuista vienti- ja alusluotoista sekä korontasauksesta annetun lain, valtion erityisrahoitusyhtiöistä annetun lain 8 a §:n sekä valtion vientitakuista annetun lain 10 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 144/2015 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 1/2016 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 144/2015 vp sisältyvät 1.-3. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle biologista monimuotoisuutta koskevaan yleissopimukseen liittyvän geenivarojen saatavuudesta sekä niiden käytöstä saatavien hyötyjen oikeudenmukaisesta ja tasapuolisesta jaosta tehdyn Nagoyan pöytäkirjan hyväksymisestä sekä laeiksi sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja biologista monimuotoisuutta koskevaan yleissopimukseen liittyvän Nagoyan pöytäkirjan täytäntöönpanosta

Hallituksen esitys HE 126/2015 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 1/2016 vp

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

Osittain ainoa, osittain toinen käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Osittain ainoaan, osittain toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Ensin päätetään ympäristövaliokunnan mietinnön YmVM 1/2016 vp pohjalta ainoassa käsittelyssä sopimuksesta ja sitten toisessa käsittelyssä lakiehdotuksista.

Keskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esityksessä HE 126/2015 vp tarkoitettuun yleissopimukseen liittyvän pöytäkirjan siltä osin kuin se kuuluu Suomen toimivaltaan. Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 126/2015 vp sisältyvät 1.—2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 139/2015 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 1/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 139/2015 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

16. Valtiontalouden tarkastusviraston kertomus eduskunnalle puoluerahoituksen valvonnasta 2015

Kertomus K 1/2016 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 16. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään tarkastusvaliokuntaan.

Asian käsittely keskeytettiin 26.2.2016 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelu

20.46 **Sami Savio ps:** Arvoisa puhemies! Olemme keskustelleet täällä jo muutamaan otteeseen mahdollisuudesta ottaa käyttöön katto vaalikampanjoinnissa käytettävälle rah summalle. Tämä ehdotus näyttääkin saaneen kannatusta jossain määrin yli puoluerajojen. Ymmärrän itsekkin ehdotuksen taustalla olevan ajatuksen, jonka mukaan todella suureksi kasvaneet kampanjakustannukset eivät saisi muodostua demokratian toteutumisen esteeksi. Itse asiassa en pidä ehdokkaan oman rahan käyttöä erityisen ongelmallisena, mutta sitä vastoin voisi hyvinkin olla suotavaa määrittää yläraja ehdokkaan saamien lahjoitusten yhteissummalle. Tämä yläraja voisi joko olla kiinteä summa tai määräytyä jollain kaavalla ehdokkaan vaalikampanjassa käyttämistä omista rahoista. En ota tämän kaavan sisältöön

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

kantaa, mutta kuitenkin tämä lisäisi mielestäni omalta osaltaan eri ehdokkaiden välistä tasapuolisuutta.

Arvoisa puhemies! Lisäksi vaalirahan käyttöön liittyvä ennakkoilmoitus tulisi säätää pakolliseksi. Sen tulisi myös vastata kohtuullisella, esimerkiksi 10 prosentin tarkkuudella lopullista toteutumaa. Myös kunnallisvaaleissa pakollinen ilmoitusvelvollisuus tulisi säätää koskemaan kaikkia ehdokkaita ainakin lopullisen toteutuman osalta. Ongelma ei tietenkään varsinaisesti poistuisi niissä, tosin aika harvinaisissa, tapauksissa, joissa lautakuntiin valitaan henkilöitä, jotka eivät ole olleet edes ehdolla kuntavaaleissa, mutta äänestäjän kulluttajansuoja olisi kuitenkin edes hieman nykyistä parempi. Kenties tämän muutoksen avulla voitaisiin hieman jopa kasvattaa kansalaisten äänestysintoa.

20.48 Mika Niikko ps: Arvoisa rouva puhemies! Tästä me keskustelimme viime viikolla hyvinkin kiivaasti täällä ja aikaisemmin, edellisen hallituksen esityksen yhteydessä vielä samasta aiheesta. Vaikka nyt puhutaankin puoluerahoituksesta, niin aikaisemmin puhuttiin myös sitten tästä vaalirahailmoituksesta.

Tämä katto vaalirahoitukselle on sinänsä ongelmallinen. Kuten edustaja Eero Lehti erinomaisesti sanoi, vaalialue määrittelee hyvin paljon sen, kuinka paljon ehdokas joutuu sitä rahaa käyttämään vaalityössään. Ei ole yhdentekevää, miltä alueelta esimerkiksi pyrkii Uudeltamaalta ehdokkaaksi, kuten edustaja Lehti oli laskenut. On jopa yli viisinkertainen ero siinä, että joutuu käyttämään enemmän vaalirahoitusta vaalialueesta riippuen. Siinä mielessä me emme voi löytää semmoista yhtä absoluuttista summaa, jolla kaikki voisivat niin sanotusti tasapäisesti kamppailla siinä vaalitulanteessa. Siinä mielessä tämä vaalirahoituskatto ei minun mielestäni ratkaise ongelmaa juuri millään tavoin.

Pikemminkin tulee miettiä esimerkiksi niitä muita asioita, jotka ovat jääneet piiloon. Hyvänä esimerkkinä on tämä puoluerahoitus vaikkapa työmarkkinajärjestöiltä. Ei pelkästään työmarkkinajärjestöiltä tulleen rahan pidä kaiken olla läpinäkyvää, mutta on myös tämä työpanos, jota monesti annetaan vaaleissa esimerkiksi palkattujen työntekijöiden toimesta. Siinä mielessä vaalirahoitusta kun uudistetaan, niin pitäisi ehdottomasti ottaa semmoinen lähestymistapa, että se avoimuus kasvaa.

Kuten aikaisemminkin olen maininnut, myös se on tärkeää, että erityisesti kuntavaaleissa myös niiden henkilöiden, jotka eivät pääse lävitse ja saavat merkittäviä luottamuspaikkoja tai vaikka puheenjohtajuuksia kaupunkisuunnittelulautakunnassa, tulisi avata vaalirahoituksensa viimeistä euroa myöten. (Puhemies koputtaa) Vain täten me saamme luottamusta kansalaisten keskuudessa siinä, (Puhemies koputtaa) mistä me varamme saamme, kun me vaalityötä lähdemme tekemään.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin tarkastusvaliokuntaan.

17. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi luonnonsuojelulain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 146/2015 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 2/2016 vp

Pöytäkirja PTK 16/2016 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 2.3.2016 pidettävään täysistuntoon.

18. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta sekä kevennettyjen rakentamis- ja kaavamääräysten kokeilusta annetun lain 3 §:n kumoamisesta

Hallituksen esitys HE 148/2015 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 3/2016 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 2.3.2016 pidettävään täysistuntoon.

19. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 2.3.2016 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 20.51.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen